MALCOLM BRADBURY
UN OM AL STORIEI

EDITURA UNIVERS
BUCUREŞTI
1991

Coperta de *Vasile Socoliuc*

ISBN 873-34-0212-5
MALCOLM BRADBURY *The History Man*
First published by Secker & Warburg, 1975 ©Malcolm Bradbuty, 1975
Toate drepturile asupra acestei versiuni sunt rezervate Editurii Univers.

Mo autorului

Ficţiunea de faţă îi este dedicată lui Beamish pe care, în drum spre cine ştie ce conferinţă, l-am întUnit ultima oară pe aeroportul din Frankfurt, întrebând de la un ghişeu la altul despre bagajul său, din nefericire urcat în alt avion decât el. Ea este integral o invenţie, cu aproximări iluzorii în privinţa realităţilor istorice, cum de altfel este şi istoria însăşi. Nu numai că Universitatea din Watermouth, care apare aici, nu are nicio asemănare cu adevărata Universitate din Watermouth (care nici nu există) sau cu vreo altă universitate, dar nici anul 1972, care apare pomenit, nu are vreo legătură cu adevăratul 1972, care oricum a fost o ficţiune, ş.a.m.d. Cât despre aşa-zisele personaje, nimeni, în afara celorlalte personaje ale cărţii, nu le cunoaşte, şi nici măcar acelea foarte bine; ele sunt pure invenţii, la fel ca şi intriga la care participă mai mult decât cu persoana lor. Iar eu nu zburam spre nicio conferinţă mai deunăzi; sau, dacă totuşi zburam, nu era nimeni în avion cu numele de Beamish, care, desigur; în acest caz. nu şi-a pierdut niciun bagaj. Tot restul, se înţelege, e numai adevăr.

„Cine e Eegel?" T'nil care a condamnat omenirea La istorie". \, Ştia o mulţime de lucruri? Ştia el totul?
GCrNTJER GRASS

I

ACUM A VENIT DIN NOU TOAMNA; oamenii se întorc cu toţii la casele lor. Vacanţa de vară s-a terminat; când începe sezonul concediilor, ziarele se subţiază, iar istoria însăşi pare să se poticnească o clipă, apoi să se împotmolească de tot. Însă acum ziarele se îngroaşă din nou şi se împlinesc, de parcă ar începe să se petreacă iarăşi ceva; întorşi din Corfu şi de la Sete, de la Posi-tano *şi* Leningrad, oamenii îşi parchează maşinile şi rulotele. pe alei şi, deschizându-şi agendele, încep să caute la telefon alţi oameni. Şezlongurile de pe plajă au fost puse la adăpost, iar un soare destul de slab îşi aruncă razele pe faleză; în Vietnam a izbucnit o nouă serie de lupte, în timp ce McGovern duce o campanie electorală fără şansă de reuşită împotriva lui Nixon. La farmaciile din oraş s-au scos din rafturi ochelarii de soare şi loţiu-nile împotriva insectelor, fiindcă turiştii estivali au plecat şi s-a revenit la stocul obişnuit de somnifere şi li-brium, baza vânzărilor în orice sezon; Ulster-ul

e guvernat direct de la Londra şi un schimb de focuri a avut loc în Falls Road. Noile culori ale toamnei sunt în toate *boutique-urile,* pe piaţă a apărut un nou sterikt, considerat a fi nouăzeci şi nouă la sută sigur. Peste tot noi fapte, noi infamii; lumea inteligentă urmăreşte evenimentele toamnei şi izbucnesc reacţii liberale sau radicale şi apar feţe noi în peisaj şi soarele îşi arată faţa spasmodic şi telefoanele sună întruna. Aşa încât, înregistrând pulsul climatului, doi oameni, pe nume soţii Kirk, o binecunoscută pereche, se hotărăsc să dea o petrecere.

Note:

— Stradă situată într-unui din cartierele catolice notorii ale oraşului nord-irfandez BeKast.

De fapt, soţii Kirk au dat mereu asemenea petreceri de trei ani încoace în această perioadă a anului – momentul de cotitură când începe anul universitar şi ajung" la modă noi stiluri, apar la orizont feţe noi, se impun noi idei; dacă ar fi vorba de oricine altcineva, ai putea crede că e un obicei sau o tradiţie de familie. Însă soţii Kirk sunt nişte oameni spontani şi plini de multă prospeţime, care investesc energie în toate acţiunile lor cu mare grijă şi cu scru-pulozitate şi care nu fac niciodată nimic numai pentru că s-a mai făcut înainte; despre ei în general se ştie că nu cunosc asemenea noţiuni cum ar fi obiceiurile sau tradiţiile. Dacă din întâmplare soţii Kirk s-au gândit să dea o petrecere, ei s-au gândit la ea total inocent, iar ideea le-a venit din senin, fiind inspirată de o nevoie firească. Timpul în evoluţia lui trimite semnale misterioase acelora care sunt adevăraţii lui exponenţi; iar soţii Kirk sunt exponenţi adevăraţi ai prezentului şi îşi primesc mesajele lor din aerul ce predomină la un moment dat, răspunzându-le animaţi de un sincer sentiment al datoriei. În fond, sunt oameni foarte ocupaţi, au multe cauze de susţinut şi probleme, multe întâlniri şi conspiraţii, multe aventuri şi asociaţii, în care sunt angajaţi până peste cap; s-ar putea spune că au mare noroc când se găsesc unul pe altul în aceeaşi stare de spirit, mai mult decât atât, că au mare noroc când se găsesc unul pe celălalt sub acelaşi acoperiş. Dar amândoi ştiu să recunoască imediat când se iveşte o nevoie, încât iată-i acum în bucătăria lor şi ideea le vine, deşi nu e clar căruia dintre ei; de fapt, mai presus de orice, ideea le vine de la forţa vremurilor. Ochii li se luminează pe loc, ca întotdeauna când primesc mesaje de felul acesta; îşi spun într-un suflet unul altuia *da;* fără a mai pierde nicio clipă, se pun imediat pe treabă, pentru a stabili pe dată ce şi cum – şi cine. Fiindcă e mai aproape de uşă, Howard iese din bucătăria tapisată cu lemn de pin şi se duce să aducă din hol, de lângă telefonul pe care îl folosesc adesea, agenda lor de casă, foarte plină şi ea, un text de referinţă şi un protocol de o importanţă crucială pentru oamenii care trăiesc aşa ca ei. Pun agenda la mijloc. pe masă şi o deschid împreună; o vreme studiază lunga poveste predictivă a celor făcute şi nelăcute, ce se desfă

soară sub ochii lor şi intriga complicată, nevăzută a zilelor ce urmează.

— Când? spune Barbara.

— Curând, îi răspunde Howard,

— Suntem liberi în prima zi a trimestrului? întreabă Barbara.

Puţin probabil, însă Howard întoarce paginile: da, a găsit ziua, luni, 2 octombrie, iar în dreptul scrii loc alb. E aproape ca o predestinare şi, din buzunarul interior, Howard se grăbeşte să scoată stiloul. Ţine agenda deschisă şi notează, cu scrisul lui mic şi îngrijit, ca şi

cum ar fi începutul unei poveşti, ceea ce şi este într-un anume sens, cuvântul „Petrecere” în micul loc liber rămas pe foaia altminteri plină.

Soţii Kirk îşi aduc aminte că au mai dat petrece: altădată în această perioadă a anului şi ştiu că o să vină o mulţime de lume; în fond, ei sunt un cuplu binecunos. -ut, Howard este sociolog, sociolog radical, un omuleţ scund şi inteligent, o prezenţă nervoasă, activă, despre care nu se poate să nu fi auzit şi dumneavoastră, deourcv vorbeşte mult despre el. Apare adeseori la televiziune şi a scris două celebre cărţi contestatare, cerând imperios moravuri noi şi o nouă politică în favoarea omului; vara a fost pentru el o perioadă de munca literară ini-iar o a treia carte se află deja pe drum. De asemeni articole la ziare şi ţine. prelegeri la noua universitate locală, un vis modelat în beton alb şi sticlă şi de o formă arhitecturală liberă, încă în plină expansiune, care se înalţă pe panta unui deal la vest şi imediat în afara oraşului de pe coasta de sud-vest a Angliei, unde lor soţii Kirk. Nutrind aspiraţia spre relevanţă, universitatea a dat o mare amploare sociologiei; şi cu greu s-ar putea găsi cineva în domeniu cu un mai acut simţ al relevantei decât Howard. Cursul său despre revoluţii este un punct de referinţă celebru, la fel cum, deşi într-un mod diferit, celebre sunt şi intervenţiile lui în cadrul relaţiilor corr.; -uitare, sau rolul pe care îl joacă el în viaţa oraşului. Căci Howard este un binecunoscut activist, un ghimpe în ochiul consiliului orăşenesc, o adevărată teroare pentru burghezul egoist, un militant insistent al Sindicatului Petiţionarilor, un punct în care se concentrează preocu

părea şi răspunderea generate Cit despre Barbara, ei bine, îh momentul de faţă ea este doar o persoană, cum spune ea, captivă în rolul de soţie şi mamă, în rolul limitat de femeie a societăţii noastre de azi; dar, bineînţeles, şi ea este o radicală, aproape tot atât de activă ca şi Howard în felul ei. Printre multele calităţi şi priceperi cu care a fost înzestrată, e o bucătăreasă de înaltă ţinută, o specialistă în literatura pentru copii, o promotoare neobosită a diferitelor campanii noi (Femeile pentru Pace, Cruciada Copiilor pentru Avorturi, Nu Actului Sexual ca Formă de Represiune). Şi ea este o figură familiară pe străzi, când le blochează împreună cu alţi demonstranţi, pentru a dovedi că circulaţia nu este indispensabilă, ori prin super-magazine, când îşi conduce delegaţia cotidiană la directorul general cu liste comparative de acum cinci minute, prin care să-i demonstreze cum la slănină, magazinul Fine Fare cere un preţ cu un penny mai mare decât magazinul Sainsbury, sau viceversa. Trece prin grupe de joacă şi şcoli, prin spitale şi parcuri, într-o stare de indignare permanentă; când vine rândul ei, scrie la ziarul orăşenesc. Dacă îi vizitezi pe soţii Kirk, ţi se oferă întotdeauna o nouă prăjitură vieneză cu cremă de cafea şi o petiţie la semnat. Cit despre soţii Kirk la un loc, binecunoscutul cuplu, ei sunt o prezenţă familiară în locuinţele sociale din blocurile noi ale consiliului orăşenesc, umblând în sus şi în jos cu lifturile împestriţate de obscenităţi, vânând cazurile de oameni lipsiţi de mijloace pentru a le prezenta la asistenţa socială, sau de mame care îşi neglijează copiii pentru a le duce la clinica de planning familial; sunt cunoscuţi în birourile consiliului orăşenesc, unde deschid de perete uşi în spatele cărora se află funcţionari, pentru a le vârî sub nas, cu umanismul lor exclusiv şi plini de o imputare legitimă faţă de statistica aridă şi golită de viaţă, familia care nu s-a bucurat de drepturile ei, care n-a avut parte de alocaţia cuvenită, care nu a primit locuinţă nouă; iar în oraş, în general, au reputaţia de a trezi conştiinţele şi de a stârni de fiecare dată un tărăboi Constructiv. Soţii Kirk sunt activi în această lume aşa cum este ea, plină de un jalnic neprevăzut; dar încă mai au speranţe în privinţa ei. Zi de zi se trezesc dimineaţa şi studiază cu atenţie cerul, căutând să distingă mâini negre,

trăsnete, călăreţi albi – dovezi că biata realitate, pe care ei o îngrijesc cu atâta dăruire, s-a transformat în sfârşiţ, ca prinlr-un miracol, într-o lume nouă, cu o ordine nouă, care a apărut peste noapte.

Dar, până atunci, merg mai departe, şi împreună şi pe cont propriu. S-au căsătorit cu doisprezece ani în urmă, deşi nu ţi-ar veni să crezi privindu-i, văzându-i, ascul-tându-i în acţiune. Au produs, prin profilaxie, doi copii, nişte creaturi moderne, inteligente., amândoi acum de vârstă şcolară, pe care îi iubesc cu o dragoste rezonabilă. Trăiesc toţi patru într-o casă înaltă, cu faţadă îngustă şi stucaturi, construită în stil georgian, aflată într-o zonă de locuinţe dărăpănate şi destinate demolării, chiar în centrul oraşului. Pentru soţii Kirk e o poziţie ideală, aproape de problemele sociale reale, de plajă, de librăria radicală, de clinica pentru planning familial, de magazinul de alimente macrobiotice, de birourile asistenţei sociale, de locuinţele din blocurile noi ale consiliului orăşenesc şi de trenul electric rapid, care în nouăzeci de minute ajunge la Londra, pe scurt, aproape de tot miezul vieţii de zi cu zi. Din când în când, fiind oameni pasionaţi, emancipaţi, conştienţi de conştiinţa lor, trăiesc separat sau cu altcineva un anumit interval de timp, însă acestea par a fi mereu infidelităţi şi interludii deliberate, mature, ce le exprimă individualităţile separate, fără a afecta faptul că ei sunt soţii Kirk, astfel încât de fiecare dată reuşesc să fie din nou împreună în răstimp de cel mult o lună, ceea ce, în ochii prietenilor, şi probabil şi în ochii lor, îi face să apară drept un cuplu stabil, dar nu de o stabilitate absurdă. Căci soţii Kirk generează în jurul lor curiozitate şi tensiune. Sunt oamenii experimentului, sunt intimii schimbării, emancipării, istoriei şi sunt întotdeauna ocupaţi şi întotdeauna în mişcare.

Acum arată aşa cum arată oamenii noi în această toamnă. Howard, scund de statură, brunet şi îndesat, are păr lung, deşi nu la fel de lung cum îl purta anul trecut şi şi-a lăsat o mustaţă *à la* Emiliano Zapata; poartă maiouri frumoase, albe, cu simboluri mobilizatoare pe piept, cum ar fi câte un pumn încordat strâns, apoi jachete lungi şi blue jeans ca pijamaua. Barbara, care e înaltă

Şl are părul blond încreţit, foloseşte fard verde de pleoape şi un machiaj gros alb, ca la o mască de elown, se îmi în rodiii lungi de tip caftan, sub care nu poartă sutien, astfel încât sfârcurik rotunde ale sinilor se conturează prin bumbacul subţire. Acum, când cele două ăi: şi ale lui Howard sunt documente radicale de bază pe iţă piaţă în plină expansiune, blue jeans-ii şi caftanele u devenit ceva mai scumpe decât ale majorităţii oalor pe care-i cunosc. Dar este o cheltuială invizibilă, un non-eonsum neostentativ, care nu impune distanţă şi nu le creează duşmani, cu excepţia acelor duşmani care îe fuseseră mereu duşmani. Soţii Kirk sunt foarte atraşi, foarte impetuoşi, foarte agresivi şi, chiar dacă nu-ţi plac sau nu ai încredere în ei, sau dacă reuşesc să te re în vreun fel (căci vor să fie tulburători), în orice mereu ei îţi oferă o companie foarte plăcută. După ce le vine acest impuls pentru organizarea petrecerii, un impuls atit de armonios încât niciunul din ei nu-şi mai aduce aminte acum cine a avut primul ideea, soţii Kirk coboară amândoi în biroul lui Howard, care se află la demisolul casei lor în stil georgian, îşi toarnă fiecare câte un pahar de vin şi încep să elaboreze pe marginea a ceea ce Howard numeşte „cadrul mai larg de referinţă legat de această reuniune”. Există două birouri în casa familiei Kirk, deşi este o locuinţă extrem.de nestructurată, adică exact contrarul a ceea ce ar putea fi definit drept cămin: biroul lui Howard jos, unde el îşi scrie cărţile şi biroul Barbarei sus, unde ea are de gând s-o facă în viitor. Biroul lui Howard e tapisat cu rafturi, rafturile sunt pline cu texte

sociologice, cu cărţi despre grupuri din diferite medii şi despre relaţiile interpersonale, sondaje noi în experienţe radicale făcute de vizionari amerimanifeste politice fundamentale. Sub geam este o masă albă, cu un al doilea telefon pe ea; tot pe această masă e şi un teanc de pagini foşnitoare, alcătuind manuscrisul cărţii – intitulată *înfrângerea sferei private* – la care Howard a lucrat în vacanţa de vară, vacanţă ce tocmai s-a terminat. Fereastra cu gratii de deasupra mesei elă spre curtea de la subsol, unde se află un hârdău pentru Sos i abandonat în voia soartei; ca să poţi vedea grilajul dinspre stradă e nevoie să-ţi ridici privirile în sus. Prin ferestrele prevăzute cu gratii pătrunde soarele, prezent toată ziua pe cer, un soare slab, *ă<:* sfâvşit de an, care priveşte chiorâş pe fereastră şi desenează pătrate luminoase pe bibliotecă şi pe pereţi. Pe aceşti pereţi, între corpurile bibliotecii, atârnă mai multe măşti africane, figuri sculptate în lemn negru sau brun-închis şi bine scoase în relief pe fondul emulsiei albe cu care a fost zugrăvită camera. În hainele lor colorate viu. soţii Kirk iau loc sub aceste măşti, în două scaune de pânză joase. Fiecare ţine în mână câte un pahar plin cu vin roşu, privesc o clipă unul spre celălalt, apoi încep să pună la cale petrecerea. Se aduc în discuţie nume, se stabileşte meniul şi băutura.

După un timp, Barbara se ridică şi merge până la capul de jos al scărilor.

— Anne, strigă ea în sus, în direcţia vestibulului, Howard şi cu mine organizăm o petrecere. Eşti tu drăguţă să le faci baie copiilor?

— Da, doamnă Kirk, strigă înapoi Anne Petty. O studentă care a locuit la ei peste vară, după ce s-a certat atât de rău cu părinţii ei încât nu se mai poate întoarce acasă. Am eu grijă de copii.

— Nici nu ştiu ce m-aş face fără Anne, spune Barbara şezând din nou în scaunul ei de pânză.

— Pe soţii Beamish, spune Howard. Vrem să-i vedem pe soţii Beamish?

— Nu i-am văzut deloc toată vara, spune Barbara, Nu am văzut pe nimeni toată vara.

Ceea ce este adevărat, căci pentru soţii Kirk vara este sezonul mort al anului, intervalul de neglijare a relaţiilor mondene. Howard şi-a terminat cartea – ale cărei pagini foşnesc pe masă –, însă procesul creator e o activitate introvertită şi singuratică: în momentul de faţă el se găseşte în acea stare letargică de *post coitum.* literar, proprie tuturor acelora care îşi petrec prea mult timp preocupaţi numai de structurile şi intrigile lor în solitudine; el simte nevoia să revină, să intervină în intrigile mai ample, mai grandioase, mai spectaculoase, puse la cale de istorie. Şi Barbara a fost domestică, iar domesticitatea e o formă de evaziune pentru oameni ca soţii Kirk; cui are treburi mai măreţe de rezolvat. Însă petrecerea lor e şi o petrecere pentru lume; de aceea ei o construiesc încetul cu încetul şi atent. Howard e un teoretician al sociabilităţii; el expune ceea ce singur numeşte „formele relevante ale interacţiunii" şi parametrii acestei reuniuni. Barbara îşi asumă rolul opus şi se gândeşte la persoane şi la feţe, dar nu pentru că bărbaţii ar fi abstracţi, iar femeile emoţionale – este o definire a rolurilor pe care amândoi sunt gata s-o conteste –, ci pentru că cineva trebuie să ţină seama cine cu cine nu se suferă şi cine cu cine nu poate sta în aceeaşi cameră, cine cu cine se culcă şi cine cu cine ar trebui să se culce curând, dacă vrea să dea nişte petreceri cu adevărat reuşite. Iar soţii Kirk au dat întotdeauna petreceri reuşite, dovedind un adevărat talent în a le organiza. Sunt petreceri nestructurate, mai mult cadre generale pentru eveniment, la fel ca şi seminarele lui Howard la universitate, ca şi cărţile lui, în care neprevăzutul sparge gramatica, metodologia şi organizarea tradiţională. Însă, cum obişnuieşte să spună Howard, dacă vrei să ai un lucru realmente nestructurat, atunci trebuie să-l planifici cu mare grijă. Or, tocmai asta şi fac în momentul de faţă soţii

Kirk, în timp ce stau pe scaune în birou şi sorb în tihnă vinul din pahare.

Pătratele de soare de pe perete pălesc; Howard aprinde lampa de pe masa lui de scris. Principiul esenţial este mixtura creatoare. De aceea soţii Kirk şi amestecă invitaţi din oraş cu invitaţi din universitate şi invitaţi de ia Londra cu invitaţi din oraş. Amestecă homo-cu hete-rosexuali, pictori cu teologi progresişti, oameni de ştiinţă cu istorici, studenţi cu Îngerii Iadului, stele de muzică pop cu adepţi ai organizaţiei IHA, maoişti cu troţkişti, medici specialişti în planning familial cu vagabonzi care dorm pe sub stilpii debarcaderului. Soţii Kirk au o constituentă intelectuală vastă, un eerc de cunoştinţe în permanentă extensie; sunt enorm de multe forme şi contexte ale vieţii în permanentă schimbare, cu eare trebuie să ţină pasul. După o vreme, Howard se ridică în picioare, se reazemă de un corp al bibliotecii şi spune:

— Stop. Mă tem că se-ngroaşă gluma. Dacă o ţinem tot aşa, e să se transforme totul într-o petrecere burgheză nenorocită, la care noi, dacă am fi invitaţi, am refuza să mergem.

— A, tu n-ai refuza să mergi la nicio petrecere, spune Barbara.

— Cred că ne pierdem spontanei ta tea, spuse Howard. Ziceam să fie o întâlnire imprevizibilă.

— Eu nu vreau să te întreb decit atât, se interesează Barbara, câţi oameni ai de gând să inviţi la această întâlnire imprevizibilă? Ca să ştiu cil o să am de lucru.

— Trebuie să fie un teatru de acţiune real, spune Howard. Vreo sută de oameni. Poale ceva peste.

— Pentru tine o petrecere-i reu. ita dacă inviţi tot universul la ea, spuse Barbara. Şi pe urmă eu râmin cu spălatul vaselor.

— Hai, lasă asta acum. spune Howard. Avem nevoie de o petrecere. *Ei* au nevoie de o petrecere.

— Entuziasmul ăsta al tău, spune Barbara, nu se tocește niciodată, nu?

— Exact, spune Howard. De aceea exist. Iar acum am să iau telefonul şi am să dau douăzeci şi cinci de telefoane şi pe urmă tu ai să dai douăzeci şi cinci de telefoane şi gata, am organizat petrecerea.

— Martin şi-a udat pantalonii de la pijama, strigă Anne Petty de la parter.

— Dă-i alţii, strigă Barbara în sus cal re Bas

— Roger, aici Howard, spuse Howard cu receptorul cel roşu la ureche. Noi punem la cale o mică acţiune Nu, nu o acţiune din aia. O petrecere.

Pe masă, în dreptul scaunului Barbarei, este o carie nouă de R. D. Laing; Barbara o ia în mină şi răsfoieşte puţin prin ea.

— O petrecere aleatorie, spune Howard. Genul de întâlnire la care poţi da peste oricine şi poţi face orice.

— Sau la care poţi da peste orice şi o po („i face cu oricine, îl completează Barbara.

— Barbara-i bine. Şi eu sunt bine, spune Howard. Şi suntem gata s-o luăm de la capăt.

— O, da, suit bine, spune Barbara. Sunt foarte, foarte, foarte bine.

— Nu, spune Howard, e numai Barbara. Ce auzi e schizofrenia ei. Deci ne vedem atunci. Şi adu cu tine pe oricine poţi prevedea că ar putea să fie imprevizibil.

— Asta-i ceea ce ne trebuie nouă, spune Howard punând receptorul jos. Oameni, înţelegi?

— Pină acum i-ai fumat pe toţi, spune Barbara.

— Avem nevoie de alţii noi, spune Howard ridicând receptorul iar. Pe cine mai ştim pe care să nu-l ctmoaş-tem? A, Henry, avem nevoie de voi, Henry. Puteţi tu şi Myra să veniţi la o petrecere?

Şi tot aşa vorbeşte Howard la telefon şi dă douăzeci şi cinci de telefoane, în timp ce Barbara stă în scaunul ei de pânză; apoi Barbara vorbeşte la telefon şi dă douăzeci şi cinci de telefoane, în timp ce Howard stă în scaunul lui de pânză. Soţii Kirk sunt un cuplu modern şi cred în diviziunea sarcinilor exact la mijloc, jumătate tu, jumătate eu, la fel cum ai tăia o portocală în două, astfel că se implică în mod egal amândoi şi niciunul din ei nu este cel exploatat. Când şi-au terminat de dat telefoanele, se aşază din nou în scaunele lor de pânză şi Barbara spune:

— Tu cumperi băuturile, eu cumpăr mâncarea. Şi, uite-aşa, petrecerea-i pregătită.

Încât acum urcă la parter, se duc în bucătărie şi aici, unul lângă celălalt, purtând amândoi şorţuri asemănătoare, încep să pregătească cina. Copiii intră şi ies în fugă în pijamalele lor: Anne Petty vine în bucătărie şi se oferă să pregătească un desert. Apoi se aşază cu toţii la masă şi mănâncă mâncarea pe care au pregătit-o; Anne Petty duce copiii la culcare, în timp ce soţii Kirk se retrag în camera lor de zi şi beau câte o cafea în faţa televizorului. E neobişnuit pentru ei să stea aşa, împreună, de aceea nu mai sfârşesc de a se minuna. Ceva mai târziu se duc amândoi să se culce şi, în picioare de o parte şi de alta a patului, se dezbracă în acelaşi timp. Desfac plapuma şi o întind peste pat; aprind aplica de deasupra capului; se ating unul pe celălalt şi fac dragoste. Figurile şi trupurile cunoscuţilor pe care i-au invitat să le populeze petrecerea vin şi ele în dormitor şi participă la jocurile lor intime. După aceea lumina cade asupra soţilor Kirk, iar Barbara îi spune lui Howard:

— Mă tem că începe să nu mai îmi facă aceeaşi plăcere.

— Ce, asta? o întreabă Howard strângând-o uşor.

— Nu, spune Bai bara, petrecerile. Teatrul de acţiune de ia familia Kirk.

— Imposibil, spune Howard.

— Poate că am început să-mbătrânesc, spune Barbara. Tot ce reuşesc să văd în minte sunt paharele murdare de a doua zi.

— Las că o să fac eu să fie totul interesant pentru tine, spune Howard.

— Ba, bineînţeles, spune Barbara. Tu eşti un mare scamator e*md e vorba de sentimente, nu-i aşa?

— Fac şi eu ce pot, spune Howard.

— Howard Kirk, spune Barbara, sau ultima speranţă a noastră, a tuturor.

Zilele trec, telefoanele sună, apoi deodată vine şi dimineaţa zilei de luni, 2 octombrie, când toiul începe realmente din nou: e prima zi a trimestrului universitar şi totodată ziua marii petreceri. Soţii Kirk se trezesc devreme şi se scoală amândoi deodată. Se îmbracă; aranjează aşternutul; coboară. Bucătăria lor e toată din lemn de pin. Afară toarnă cu găleata; înăuntru e o semiobscuritate umedă. Anne Petty stă în faţa aragazului într-un halat de casă brodat şi tocmai fierbe un ou.

— De ce v-aţi sculat aşa devreme? întreabă ea.

— Ne ducem după cumpărături, îi explică Barbara. Pentru petrecerea de djseară.

Howard merge la aparatul de prăjit pâine şi bagă două felii în el; Barbara scoate un carton de ouă din frigider. Howard apasă pe butonul aparatului de prăjit pâine; Barbara sparge ouă şi le goleşte într-o tigaie. Copiii apar şi ei şi se aşază în dreptul farfuriilor pe care Anne Petty le-a pus deja pe masă.

— Uăăă, fulgi de porumb… Ce căcat! spune Martin.

— Vai de mine, spune Barbara aruncând o privire către chiuvetă, nu mi-am închipuit că aseară s-au murdărit atât de multe vase. Oare cum om fi reuşit performanţa asta?

— Mâncând, spune Howard, care sade la masă şi parcurge grozăviile zilei în paginile ediţiei de dimineaţa a ziarului „Guardian".

Anne Petty priveşte spre ei.

— Vreţi să le spăl eu, doamnă Kirk?

— O, eşti tu aşa de drăguţa, Anne? spune Barbara. Noi avem atâtea treburi pe ziua de azi.

— Da, cum să nu, doamnă Kirk, spune Anne Petty.

— Iar ouă, se strâmbă Martin când Barbara îi pune oul în farfurie. De ce ne dai mereu acelaşi lucru?

— Pentru că nu-mi văd capul de treburi, de-aia, spune Barbara. Şi puneţi farfuriile în chiuvetă când aţi terminat. Howard şi cu mine avem de mers la cumpărături.

— Da' pe noi cine ne duce la şcoală? întreabă Celia.

— Fir-ar să fie! spune Barbara. Uite, la asta nu m-am gândit.

— Să-i duc eu la şcoală? întreabă Anne Petty privind din nou către Barbara.

— Ar fi fantastic, spune Barbara, dar mi-e ruşine să te rog. Tu nu eşti aici ca să faci treabă în casă. Tu eşti aici pentru că nouă ne face plăcere să stai la noi.

— Da, doamnă Kirk, ştiu, spune Anne Petty, dar vă şi ajut cu dragă inimă. Doar amândoi sunteţi atât de ocupaţi. Nici nu ştiu când reuşiţi să le faceţi pe toate.

— Ce-i drept, e nevoie de un anumit geniu, spune Howard.

— Tot ce sper e că mai vrei să rămâi la noi, spune Barbara. Amândoi ţinem foarte mult la tine şi în week-end-ul viitor eu am de gând să fac un drum până la Londra pentru nişte cumpărături. Încet o să am nevoie de cineva să sica cu copiii.

— De, ştiu şi eu. spune Anne Petty cam încurcată. În weekend-ul viitor?

— Vrea să spună că nu, rosteşte Howard ridieându-şi privirile din ziar. Deşi răspunsul e echivoc, sub-texiul e clar: „Ia mai lăsaţi-mă-n pace, asta se cheamă exploatare".

Anne Petty se întoarce spre el:

— O, domnule doctor Kirk, spune ea. familia Kirk nu exploatează pe nimeni. Nu familia Kirk. Numai că nu ştiu cum aş putea să…

— Toată lumea exploatează pe cineva, declară Howard. În această orânduire socială, exploatarea face parte din

Însăşi condiţia umană. Dar unii ştiu lucrul ăsta, iar alţii nu. Când Barbara intră-n panică, începe să-mpartă sarcini la alţii. E dreptul tău să te opui.

— Împart sarcini la alţii, spune Barbara, pentru că trebuie să le rezolv.

— Nu, vă rog, spune Anne Petty, nimeni nu exploatează aici pe nimeni. Zău. Mi-ar plăcea să stau, dar prietenii mei se întorc în apartament şi am subînchiriat o cameră la ei.

Barbara spune:

— Da, ai dreptate, Howard. Toată lumea exploatează pe cineva. Mai ales tu mă exploatezi pe mine.

— Dar ce ţi-am făcut? întreabă Howard nevinovat.

— O, Doamne, spune Barbara, cum îi mai plânge inima pentru victime! Şi e gata să vadă victime peste tot. Singurele pe care nu le vede sint cele pe care le face chiar el să sufere.

— Îmi pare rău, doamnă Kirk, zău că îmi pare rău, spune Anne Petty.

— Nu trebuie s-o acuzi pe Anne, spune Howard. Ea are propriul ei teatru de acţiune.

— Eu n-o acuz pe Anne, spune Barbara, eu te acuz pe tine. Tu eşti cel care încearcă să blocheze excursia mea la Londra. Tu nu vrei să mă laşi în weekend-ul viitor să mă duc la Londra.

— Ba o să te duci în weekend-ul viitor la Londra, îi spune Howard. Lasă pe mine. Mă descurc eu. O să găsesc pe cineva să aibă grijă de copii.

— Pe cine? întreabă Celia. Pe cineva drăguţ?

— Pe cineva care să-i placă lui Howard, spune Barbara.

— Lui Howard nu-i place Anne? întreabă Martin.

— Cum să nu-mi placă? îmi place, spune Howard. Însă acum îmbracă-te, fiindcă mă dufe să aduc maşina.

— N-am ce face, trebuie să mă mut înapoi în apartament eu prietenii ăştia, spune Anne Petty în vreme ce Howard traversează bucătăria spre uşă.

— Bineînţeles că trebuie, spune Howard din pragul uşii. Adu-i şi pe ei la petrecere.

Howard se duce în vestibul şi îmbracă o haina lungă de piele de pe un umeraş, iar pe cap îşi pune o şapcă mică. albastră de doc. Dialogul continuă în urma lui în bucătărie. Howard străbate vestibulul, deschide uşa de ia intrare şi iese afară. În ploaie. O clipă stă pe loc în lumina umedă a zilei. Aleea e plină de bălţi, ploaia cade fără încetare, zgomotul oraşului e puternic* închide uşa lăsând în spatele său anexa socială domestică, ce răsună acum de tonuri stridente şi pătrunde pe scena urbană, în activitatea intensă a vieţii oraşului, acel loc unde, după cum orice bun. sociolog ştie. cozonacul obişnuinţei se fărimi-ţează, distribuţia tradiţională a rolurilor cade, cătuşele relaţiilor de afinitate se lărgesc şi unde se desfăşoară viaţa publică, cea care determină într-o asemenea măsură decisivă viaţa particulară.

Howard parcurge aleea, cu dalele ei de asfalt crăpat şi pline de cioburi de sticlă; ploaia îi udă părul şi începe să-i îmbroboneze haina de piele cu puncte mici. Aleea face un cot; cândva un semicerc elegant, stomatologia ciudată a demolărilor a atacat-o, executând o extracţie după alta pe măsură ce casele au fost părăsite de locatari. Majoritatea construcţiilor care mai stau încă în picioare sunt neocupate, au găuri în acoperişuri, ferestre iară geamuri sau barate cu scânduri şi pline cu afişe ale partidelor politice, ale unor formaţii de muzică pop, sau ale unor meditatori transcendent aii, dacă nu cumva sunt locuite în mod clandestin de o populaţie stranie, secretă, migratoare şi aflată mereu în tranzit. Însă, deşi sunt puţinr locatari stabili în zonă, aleea a fost împărţită în locuri de parcare plătite; de aceea familia Kirk e nevoită să-şi ţină minibuzul câteva străzi mai încolo, într-o piaţetă situată ceva mai sus, pe deal. O maşină a poliţiei trece cu sirena aprinsă pe bulevardul care a fost tăiat în urma demolărilor masive din zonă; autobuzele scrâşnesc din încheieturi pe promenadă undeva dedesubt. Un avion cu reacţie militar vine în zbor dinspre mare, dâra albă pe care o lasă în urma lui are forma unei curbe întoarse în sus şi apare deodată pe cer din spatele acoperişurilor de la casele de peste drum de locuinţa înaltă şi îngustă a familiei Kirk. Howard dă colţul şi începe să urce dealul. Structura elongată din gratii metalice a unei macarale de la construcţii pătrunde în câmpul său vizual, balansând o grindă de beton. Howard urcă mai

departe dealul, pe lângă rămăşiţele vechii orânduiri; ultimele resturi ale acestui oraş tradiţional care a fost cândva Watermouth se prăbuşesc în faţa cerinţelor metropolei

moderne. Trece pe lângă câteva prăvălii mici – un magazin de presă, în a cărui vitrină stă expusă *Maimuţa goală,* un magazin de verdeţuri cu câteva lăzi de legume afară, sub o copertină de pânză găurită, o măcelărie ţinută de o familie, cu un afiş în geam care anunţă: „Noi punem carnea noastră pe gheaţă când e vreme caldă afară". Sunt câteva căsuţe în această porţiune de drum, ale căror uşi se deschid direct în stradă; curând buldozerele vor veni să le dărâme. Mai sus, pe coasta dealului, se ridică noile turnuri de beton. Înainte de a ajunge la ele, Howard coteşte la stânga, spre o piaţetă mărginită de clădiri scunde, majoritatea lor case de raport şi hoteluri particulare. Vechiul său minibuz albastru se află într-un şir de maşini parcate lângă bordură, sub un felinar cu lampă de sodiu. Descuie uşa de lângă volan, se urcă, întoarce cheia de două ori în contact şi a doua oară motorul porneşte. Execută manevre înainte şi înapoi, ca să poată ieşi dintre maşini. Apoi părăseşte piaţa, pătrunde în fluxul dens al automobilelor care coboară dealul şi coteşte din nou în aleea lor.

Pe trotuar, în faţa casei înalte din arcul frânt de cerc al străzii, Barbara stă deja, aşteptându-l să vină odată. E îmbrăcată cu un fulgarin alb, strâns pe talie şi lung pînă la glezne şi în mâini are două sacoşe de pânză roşie, elveţiene, de la magazinul Habitat. Howard se întinde ca să-i deschidă uşa pe dinăuntru. Barbara se întoarce spre locurile din spate şi pune sacoşele pe banchetă.

— Cred că tu te simţi foarte bine acum, spune ea aşezându-se pe locul de lângă Howard. Pentru tine totul începe din nou, aşa că te simţi minunat.

Howard debreiază încet; prin manevre repetate înainte şi înapoi, întoarce minibuzul în sens opus.

— Da, mă simt bine, spune el ajungând la capătul aleii şi luând virajul la deal. Ar trebui să mă simt altfel?

Barbara trage de centura de siguranţă.

— Pot să-ţi spun precis când te simţi bine, zice ea, pentru că întotdeauna îţi place să mă faci pe mine să mă simt rău.

Howard urmăreşte săgeţile şi indicatoarele de direcţie, semnele ce indică „la stingă", „la dreapta" şi „sens interzis", care-l conduc spre vârful dealului şi spre noul complex comercial.

— Mie nu-mi place să te fac să te simţi rău, spune el. Urmează un viraj la stânga şi o barieră roşie lăsată în jos; este intrarea în parkingul etajat dintr-una din laturile complexului comercial.

— Ei bine, află că eu totuşi mă simt rău, spune Barbara.

Howard coteşte la stânga şi opreşte la barieră; de la aparatul automat de bilete îşi ia un bilet de parcare.

— Ştii de ce ai nevoie tu? o întreabă el. Bariera se ridică şi Howard trece.

— Da, spune Barbara, ştiu foarte bine. Am nevoie de un vweekend la Londra.

Howard pătrunde pe rampă în sus, prin spirala de beton netencuit a garajului, străbate porţiuni de întuneric şi de lumină, mergând pe urmele ude ale altor roţi. Între timp spune:

— Tu ai nevoie de o petrecere.

Minibuzul urcă mereu în spirală către etajele superioare ale garajului.

— N-am nevoie de nicio petrecere, spune Barbara. O petrecere e tot q treabă din asta tâmpită, casnică, după care n-am decât de spălat şi de curăţat.

La etajul cinci Howard găseşte un loc de parcare pentru maşină şi intră în el. Garajul e mohorit şi întunecos; opreşte şi trage Mna de mână.

— Ai avut o vară cam plicticoasă. Îi spune Howard. Acum se-ntâmplă din nou ceva. Hai, vino la cumpărături.

Parkingul etajat este un spaţiu scund, cavernos, depopulat de oameni, un loc făcut doar pentru maşini; afară, peste parapetul fără ferestre, se vede oraşul întinzându-se undeva jos. Soţii Kirk coboară din minibuz, merg amândoi peste planşeul zgrunţuros şi plin de pete de ulei până la uşa de metal compact a liftului interior. Barbara spune:

— Eu nu mă simt deloc molipsită de entuziasmul tău. Howard apasă pe buton; liftul scârţâie apropiindu-se.

Uşile se deschid; soţii Kirk se urcă în el. Pe pereţii

liftului sunt inscripţii făcute cu sprayul: „Agro", „No; purtăm cizme", „Gary e rege". Stau unul lângă celălalt, în timp ce liftul coboară. La un moment dat acesta se opreşte, iar soţii Kirk ies. Un coridor lung, acoperit cu plăci de ceramică, duce spre complexul comercial. Tunelul este intens luminat, iar pe pereţii lui se văd urme de excremente umane. Soţii Kirk pătrund între nişte clădiri înalte, în mijlocul unei piaţete pătrate. Complexul comercial e construit cu multe unghiuri drepte; proiectantul lui a şi câştigat un premiu de arhitectură. Faţade lungi de sticlă se înşiruiesc, vitrine ale unor supermaga-zine, prăvălii cu delicatese, boutique-uri, magazine familiale cu profil multiplu, toate etaâind o economie a abundenţei; la Sainsbury, în vitrină, se înalţă o piramidă simetrică din conserve şi suluri de hârtie igienică; jocuri de lumină şi umbră permută gama de culori ale puloverelor şi cămăşilor, ale rochiilor şi fustelor de la „Viaţa Din Nou – Boutique". Spaţiul deschis din mijloc este pavat cu dale colorate de piatră; printre ele, alcătuind un cod complex, dar până la urmă deductibil, răsar din asfalt copăcei, care au fost plantaţi de cutând şi care sunt sprijiniţi cu suporţi de lemn. O arteziană fără apă a concentrat în ea o mulţime de gunoaie. Soţii Kirk îşi împart între ei misiunile, o jumătate tu, o jumătate eu. Barbara o apucă spre uşile automate de sticlă de la magazinul Sainsbury, care glisează în lături la apropierea ei şi se închid după ce a trecut de ele; Howard se duce puţin mai departe, la supermagazinul de vinuri, care se numeşte „Negustorul Dumneavoastră de Vinuri" şi care – face oferte foarte atrăgătoare la preţuri la fel de atrăgătoare. Intră în spaţiul comercial, scăldat într-o lumină orbitoare; se opreşte sub oglinzile anti-furt şi studiază sticlele de vin, care au fost scoase şi puse claie peste grămadă în coşurile mari de sârmă. Apoi se-ndreaptă spre o mică tejghea, care e în fundul magazinului.

Vânzătorul se uită la el; e un bărbat tânăr, bărbos şi poartă o jachetă castanie cu o insignă galbenă la rever, pe care scrie „Zâmbiţi", ceea ce el probabil consideră că ajunge, pentru că altfel are o privire extrem de morocănoasă. Howard ia notă cu satisfacţie de indignarea angajatului exploatat, de rezistenţa lui simbolică. Îi spune că

vrea să cumpere cinci duzini de sticle de un litru dintr-un vin roşu ieftin, apoi aşteaptă până ce vânzătorul se duce în spate, la depozit şi vine cu un teanc de cutii mari de carton clădite una peste cealaltă pe un cărucior de sârmă. Howard îi mai spune şi că vrea să închirieze douăsprezece duzini de pahare.

— La noi nu se închiriază pahare, îi spune vânzătorul.

Howard se dedică efortului de convingere; manifestă o preocupare sinceră, îl invită pe vânzător la petrecere; obţine paharele. Vânzătorul îi clădeşte cutiile cu pahare pe un alt

cărucior. Howard ia cel dinţii cărucior şi traversează cu el piaţa din centrul complexului, trece peste pietrele colorate, pe lângă arteziana goală, prin coridorul cu plăci de ceramică şi ajunge la lift; se urcă în lift, descarcă teancul de cutii în portbagajul minibuzului. Se Întoarce cu căruciorul gol; ia şi al doilea cărucior, cel cu paharele şi îl duce până în parking; apoi îl aduce înapoi în magazin. Când se întoarce a doua oară la minî-buz, Barbara încă tot nu a venit. Rămâne în picioare lângă maşină, jucându-se cu cheile pe un deget în garajul cel gol şi cavernos, depopulat de oameni, între planurile de beton masiv, planşeele zgrunţuroase, liniile rectangulare ale aerului şi spaţiului, ale întunericului şi luminii. Priveşte afară, peste parapetul fără ferestre, la topografia oraşului. Dedesubt se văd parcelele demaiate, peste care se construiesc bulevardul cel nou şi noile complexe edilitare; ceva mai încolo se înalţă schelele hotelurilor, birourilor şi blocurilor de locuinţe. Există de fapt două oraşe Watermouth; un oraş ireal de vacanţă în jurul portului şi al vechiului castel normand, cu apartamente luxoase şi baruri costisitoare, cu magazine de suveniruri şi case în stil gregorian, vopsite în roz-deschis; şi există un oraş real, cu atmosfera apăsătoare şi înnoirile urbane curente, cu tensiuni sociale, cu discriminări, cu lupte între chiriaşi şi proprietari şi în care trăiesc şi soţii Kirk. Departe vede blocurile cu apartamente de lux, terminate, însă pe jumătate goale, cu bucătării modern utilate, cu covoare de la un perete la altul şi cu terasele îndreptate spre orizont; de cealaltă parte, pe deal, se înalţă blocurile turn ale consiliului orăşenesc, superficial de asemănătoare

Între ele şi pline, precum caietul de teren al unui lucrător de la asistenţa socială, cu soţii divorţate, cu mame nemăritate, cu copii încuiaţi peste zi în casă. Astfel se configurează o topografie a spiritului: iar spiritul său extrage din ea un contrast intelectual, o imagine a conflictului şi a opoziţiei. Howard priveşte în jos către oraş; – cheile i se leagănă pe deget; el începe să populeze haosul, începe să ordoneze dezordinea, să intuiască tensiunile şi schimbarea. Un avion Boeing 747 vine în zbor dinspre largul mării şi se îndreaptă spre Heathrow; zgomotul asurzitor al motoarelor cu reacţie bubuie în clădirea cavernoasă şi se reflectă 3 ovindu-se de metalul maşinilor. În colţul cubului de beton, uşile de la lift alunecă în lături; paşii cuiva se aud răsunând pe planşeul gol. E Barbara, care se îndreaptă spre el, în fulgarinul ei lung şi alb; în mâihi are cele două sacoşe de pânză pline. Corpul ei este o pată de culoare palidă ce străbate cimentul gol. Howard o priveşte trecând prin planurile de lumină şi umbră. Ajunge la minibuz; el îi deschide portbagajul; deasupra cutiilor de carton îndeasă cele două sacoşe conţinând franzele lungi franţuzeşti şi diferite soiuri de brânză.

— Destul? întreabă ea. Bineînţeles, dacă au să fie cinci mii de oameni, mai putem cumpăra în plus.

Howard deschide portiera şoferului şi se urcă în minibuz; apoi deschide şi cealaltă uşă, pentru ca Barbara să urce pe locul de alături. Ea urcă şi se aşază; îşi prinde centura de siguranţă. În penumbra care domneşte în garaj, figura ei apare întunecată. Howard porneşte motorul şi iese în marşarier de la locul lui. Barbara spune:

— O mai ţii minte pe Rosemary?

Howard se înscrie în jos, pe rampa ce coboară în spirală, însoţită de lumini şi indicatoare cu săgeţi.

— Aia care trăieşte în comună *?

— Formă de convieţuire în comun, practicată în cele mai multe din ţările occidentale la sfârşitul anilor ’60 şi începutul anilor ’70, prin care mai mulţi tineri de ambe sexe, de

regulă celibatari, *se* asociau pentru a închiria împreună o locuinţă mare, o vilă sau o gospodărie ţărănească, împărţindu-şi obligaţiile şi încereând, pe această cale, într-un spirit comunitar, experienţa traiului în colectivitate şi a aflării unor relaţii umane mai directe şi mai autentice, ca o formă de reacţie la alienarea din societatea de consum.

— M-am întâlnit cu ea la Sainsbury, spune Barbara. Minibuzul coboară mult înclinat pe rampă, luând curbele foarte strâns.

— Şi ai chemat-o la petrecere, spune Howard.

— Da, spune Barbara, am chemat-o.

Acum au ajuns la nivelul solului; Howard vii înspre ieşire, înspre lumina umedă a zilei.

— Îl mai ţii minte pe băiatul ăla cu care trăia? întreabă Barbara. Avea un tatuaj pe dosul mâinii.

Printre masele unghiulare de aer şi spaţiu, de îrrb ric şi lumină, se îndreaptă spre piaţeta din mijlocul complexului.

— Nu, parcă nu, spune Howard.

— Ba da, spune Barbara. A venit o dată la o petrecere de-a noastră. Chiar înaintea vacanţei de vară.

— Mă rog, şi ce-i cu el? întreabă Howard oprind la bariera roşie eoborâtă.

— I-a lăsat un bilet pe masă, spune Barbara. Pe urmă a coborât în grădină, în fundul grădinii era un şopron vechi şi în şopronul ăla s-a spânzurat. cu o funie.

Howard scoate un braţ pe geam, întinzând biletul şi o monedă paznicului, care stă vizavi de el şi ceva mai sus, într-o cutie mică de sticlă.

— Înţeleg, spune Howard, înţeleg.

Paznicul îi dă lui Howard rostul, iar braţul setii barierei se ridică în faţa lui.

— Cind? se interesează Howard în timp ce rainib o ia din loc.

— Acum două zile, răspunde Barbara.

— Şi ea e foarte dărâmată? întreabă Howard.

— E slabă şi palidă şi a plâns mult, spune Barbara. Howard insinuează uşor minibuzul în torentul de maşini care se scurg întruna la această oră de vârf.

— Dar văd că şi tu eşti dărâmată, spune Howard.

— Da, spune Barbara, vestea asta ma dărâmat. Şuvoiul de maşini se opreşte.

— Dar practic nici nu-l cunoştea! spune Howard întDrcându-se către ea.

— M-a indispus biletul lui, zice Barbara.

Howard stă rezemat de volan, înţepenit în coloana de maşini şi priveşte la colajul de forme care abia se mişcă.

— Ce scria în bilet? întreabă el.

— Atât, că „Totul e o prostie".

— Avea darul conciziunii, spune Howard. Şi ce era o arostie? Legătura dintre el şi Rosemary?

1 – Rosemary zice că nu, spune Barbara. Că era o relaţie formidabilă între ei.

— Eu nu reuşesc să-mi imaginez cum poate avea cineva o relaţie formidabilă cu Rosemary, spune Howard.

Barbara priveşte înainte prin parbriz. După o vreme spune:

— Ea zice că lui totul i se părea absurd. Până şi faptul de a fi fericit i se părea absurd. Pentru el viaţa era o prostie.

— Viaţa nu-i o prostie, spune Howard. Poale că e baotică, dar nu-i o proştii.

Barbarase întoarce spre el.

— Acum vrei să polemizezi cu el? E mort, să ştii, Howard mai avansează câţiva centimetri cu minibuzul; spune:

— Nu vreau să polemizez cu ei. A făcut ceea ce a crezut de cuviinţă.

— A crezut că viaţa-i o prostie, spune Barbara.

— O, Doamne, Barbara, spune Howard. faptul că el s-a sinucis nu face automat din chestia asta un principiu universali

— A scris ce-a crezut" el. spune Barbara. Pe urmă s-a sinucis.

— Ştiu, spune. Howard. că asia era părerea, lui. A fost, opţiunea lui existenţială. Nu a putut găsi un sens în lucruri şi atunci a considerat că totul e o prostie.

— Ce interesant „spune Barbara. Să fii existenţial ciad tu de fapt nu mai exişti!

— Tocmai faptul că încetăm de a exista neface subiecţii unor opţiuni existenţiale, spune Howard. În sensul ăsta trebuie înţeles termtenal.

— Mulţumesc, spune Barbara) mulţumesc pentru-k-cţie.

— Ce-i cu tine? o întreabă Howard. Te laşi dărâmată de un fleac din ăsta absurdoid. I s-a ars-filamentul. Gata.

Coloana de maşini se pane hi mişcare. Howard deba & i & z. Barbara pi veste în faţa ei prin parbriz la manevrele circulaţiei de pe panta dealului. După un minut spune:

— Asta-i tot?

— Tot ce? întreabă Howard înscriindu-se pe un culoar absolut personal care, tăind peste toate benzile de circulaţie de pe asfalt, îl va conduce până în faţa casei lor de pe aleea semicirculară.

— Asta-i tot ce ai tu de zis? întreabă Barbara, Asta-i tot ce gândeşti tu?

— Dar la ce anume ai vrea să mă gândesc, la care eu nu mă gândesc? întreabă Howard.

— Nu te îngrijorează, îl întreabă Barbara, că atât de mulţi dintre prietenii noştri simt la fel în ziua de azi *1* Că ajung să facă lucruri din astea acum? Că par obosiţi de viaţă şi disperaţi? Să fie de vină vârsta noastră? Oii ni s-a epuizat entuziasmul politic? Ce s-a ntâmplat cu noi?

— Tipul nu era prietenul nostru, spune Howard. Nici nu-l cunoşteam.

— A venit la noi la o petrecere, spune Barbara. Howard, coborând dealul se întoarce şi se uită spre ea.

— Ascultă, spune el, a venit la noi la o petrecere. Se droga. El şi cu Rosemary se angajaseră amândoi în nişte aiureli din alea magice, în care hippy-ii se refugiază când drogurile nu le mai oferă nimic. Nu ştim care erau problemele lui. Nu ştim ce i se părea lui absurd. Nu ştim pe unde umblau el şi Rosemary.

— Mai ţii minte vremea când oamenii de genul nostru nu credeau că viaţa e o prostie? întreabă Barbara. Când totul era larg deschis şi liber şi toţi făceam câte ceva şi aşteptam revoluţia de la o săptămână la alta? Şi aveam mai puţin de treizeci de ani şi puteam avea încredere în noi înşine?

— Şi-acum e la fel, spune Howard. Oamenii apar şi dispar tot timpul.

— Serios? întreabă Barbara. Nu crezi cumva că au obosit? Că s-au scârbit de ce făceau înainte?

— Un băiat moare, spune Howard, şi acum tu faci din asta un simbol al vremurilor în care trăim.

Barbara spune?

— Howard, tu ai transformat mereu totul într-un simbol al vremurilor în care trăim. Şi ai afirmat mereu că vremurile sunt aşa cum suntem noi şi că alt loc unde să ne ducem n-avem. Tu ai trăit întotdeauna după gusturile şi modelele spiritului. La fel a făcut, şi băiatul ăsta, care a venit la noi la o petrecere şi avea un tatuaj albastru pe dosul mânii şi care, într-un şopron, şi-a pus o funie de gât. Înseamnă că el e real, sau nu?

— Barbara, tu ai o stare depresivă, spune Howard. Ia mai bine un valium.

— Da, ia un valium. Dă o petrecere. Mergi la o demonstraţie. împuşcă un soldat. Fă-o lată. Culcă-te cu un prieten. Asta e modul tău de a rezolva toate problemele, spune Barbara. Întotdeauna o soluţie radicală, spectaculoasă. Revolta ca terapie. Dar n-am încercat noi toate astea deja? Şi nu ne-am ales cu experienţe destul de triste?

Howard se întoarce şi priveşte spre Barbara, ca pentru a studia şi această formă de erezie.

— E foarte posibil, spune el, ca eşecul şi negativismul să fie acum la modă. Ceea ce nu înseamnă că suntem obligaţi să urmam şi noi această modă.

— De ce nu? întreabă Barbara. În fond, tu, Howard, ai urmat fiecare a doua modă care a apărut.

Howard coteşte în aleea lor; sticlele de vin se scutură şi cloncăne în spatele maşinii.

— Nu înţeleg de ce eşti prost dispusă. Barbara, spune Howard. Cred că ai nevoie de puţină acţiune.

— Sunt sigură că o să ai tu grijă să-mi oferi destule prilejuri, spune Barbara. Necazul e că am epuizat majoritatea acţiunilor pe care mi le poţi oferi tu.

Howard opreşte minibuzul şi pune o mână pe piciorul Barbarei

— Adevărul e că ţi-ai cam ieşit din ritm, fetiţo. Lucrurile se petrec întruna în jurul nostru. Dar o să-ţi revii tu curând, când totul se pune iar în mişcare.

— Nu cred că ai înţeles ce-am spus, îi replică Barbara. Am spus că încrederea asta a ta absolută în lucrurile care se petrec nu mă mai face să mă simt bine. O, Doamne, Howard, cum de-am ajuns noi în halul ăsta?

— În ce hal? întreabă Howard.

— Să depindem aşa de lucruri, dacă se petrec sau nu, spune Barbara. Să ne dăm aşa, în spectacol.

— Eu am o explicaţie, spune Howard.

— Sunt sigură că ai, spune Barbara, dar nu vreau s-o aud. Acum te duci direct la universitate?

— Trebuie să mă duc, spune Howard. Să-ncep trimestrul.

— Să-ncepi tărăboiul, spune Barbara.

— Nu, să-ncep trimestrul, spune Howard.

— Bine, atunci te rog să mă ajuţi să descarc cumpărăturile înainte de a pleca.

— Sigur că da, spune Howard. Tu ia mâncarea. Eu aduc vinul.

Şi astfel soţii Kirk coboară din minibuz, se duc la uşa din spate a maşinii şi descarcă tot ceea ce au cumpărat mai devreme. Cară împreună pachetele, pâinea, brânza, cârna-ţii, paharele şi sticlele roşii mari în cutiile lor de carton înăuntru, în casă, în bucătăria lor din lemn de pin. împrăştie cumpărăturile pe masă – o expoziţie impresionantă de mărfuri, care parcă nu aşteaptă decât petrecerea din aceeaşi seară.

— Te rog să fii acasă până la ora patru, ca să mă ajuţi cu toată distracţia asta pe care o punem la cale, spune Barbara.

— Da, o să-ncerc, spune Howard.

Priveşte o clipă vinul; coboară la minibuz. Apoi se urcă la volan şi demarează, străbătând oraşul în direcţia sa, care e universitatea.

II

SOŢII KIRK SUNT ÎNTR-ADEVĂR OAMENI NOI. Dar, în timp ce anumiţi oameni noi se nasc direct ca oameni noi şi ca prieteni în mod firesc intimi ai schimbărilor şi ai istoriei, soţii Kirk au ajuns la această condiţie pe calea mai dificilă a efortului, a elasticităţii şi a experienţei aspre; şi. clacă vă interesează să-i cunoaşteţi, atunci acesta, vă va explica Howard, este amănuntul cel mai important pe care trebuie să-I ştiţi despre ei. Soţii Kirk sunt acum cetăţeni cu drepturi depline ai vieţii; ei chiar îşi cer anumite drepturi istorice, deşi nu s-au aflat mereu în situaţia de a le putea pretinde. Căci nu s-au născut în lumea burgheziei, cu acel simţ al ei pentru acces peste tot şi pentru autoritate şi nici nu au crescut aici, în acest oraş luminos de pe malul mării, cu debarcader şi plajă, cu vilele lui somptuoase şi având legătură directă cu Londra, având contact direct cu stilul şi cu bogăţia. Soţii Kirk au crescut amândoi în nordul cel mai sumbru şi cel mai sever al ţării, în mediul respectabil al clasei muncitoare de sus cu origini în clasa mijlocie de jos (Howard va glosa îndelung pe marginea acestei localizări sociale şi vă va explica ambiguitatea ei fundamentală); când s-au cunoscut şi s-au căsătorit, în urmă cu aproape doisprezece ani, erau oameni profund diferiţi de soţii Kirk pe care-i cunoaşteţi astăzi: o pereche timidă, retrasă, apăsată din greu de viaţă. Howard era acel produs convenţional al condiţiilor şi al timpului său, adică al anilor ’50: băiatul care primea bursă, foarte serios şi foarte sobru, cu lecturi bogate făcute la biblioteca şcolii lui generale, slab la sporturi şi la materiile umaniste şi care a intrat, în 1957, la Universitatea din Leeds exclusiv datorită efortului său propriu – un efort, se pare, epuizant, care o vreme

I-a făcut să fie palid atât la faţă cât şi la intelect. Barbara era în mod inerent mai inteligentă, cum era jde aşteptat, deoarece fetele de provenienţa ei nu erau atât de mult solicitate la învăţătură; a ajuns şi ea de la şcoala ei generală de fete direct la universitate, dar nu ca Howard, animată de vreo motivaţie personală puternică, ei datorită încurajărilor şi la sfatul unei profesoare de engleză, o socialistă care o simpatiza şi care îşi bătuse joc de ambiţiile ei sentimental-domcstice. Chiar şi în anii de studenţie au rămas amândoi nişte oameni timizi, nişte figuri prin excelenţă apolitice, într-un mediu apolitic şi deloc agresiv. Hainele lui Howard pe atunci reuşeau să arate întotdeauna uzate, chiar şi când erau noi; el însuşi era foarte slab, foarte palid şi n-avea niciodată nimic de spus. Studia sociologia, pe atunci o disciplină încă departe de a fi populară şi de a se bucura de vreun prestigiu; un domeniu pe care majoritatea cunoscuţilor săi îl considera greoi, germanic, anost. Avea degetele îngălbenite de nicotină, de la ţigările Park Drive, singura lui slăbiciune, sau, cum o numea el pe vremea aceea cu un cuvânt repudiat între timp, singurul lui viciu; iar părul îi era tuns scurt, foarte scurt, când se ducea acasă, din când în când, la câte un sfârşit de săptămână.

În acea vreme, interesul lui pentru societate era de natură pur teoretică. Numai arareori ieşea în lume sau se întâlnea cu lumea, era atent la ce se întâmplă în jurul lui, sau ajungea la o înţelegere altfel decât abstractă a forţelor sociale despre care îşi scria lucrările de seminar. Muncea cu multă râvnă şi lua mesele cu familia la care stătea în gazdă, undeva pe o străduţă dosnică. Pe atunci nu intrase încă niciodată într-un restaurant şi aproape niciodată într-o circiumă; familia lui era meiodistă şi abstinentă. În anul trei de facultate a

cunoscut-o pe Barbara sau, mai bine zis, ea l-a cunoscut pe el; după câteva săptămâni şi la iniţiativa ei, s-a culcat cu el pentru prima oară în apartamentul pe care îl împărţea cu alte trei colege, prilej cu care a constatat, ceea ce intuia deja, că el nu Sectă creştină apropiată doctrinal de biserica anglicană şi iiispândită în Anglia şi Statele Unite. Metodismul, iniţiat de fraţii John şi Charles Wesley în secolul al XVIII-lea, pune mare accent pe cumpătare, austeritate şi misionarism.

mai avusese de-a face cu nicio altă fată până atunci. S-au ataşat mult unul de celălalt în timpul acelui an trei, dar, cu toate acestea, Howard era hotărât ca problemele personale să nu influenţeze în niciun fel perioada sa de pregătire pentru examenele de sfârşit de an. Stătea nopţile cu ea în apartament, recitindu-şi textele într-o tăcere prelungită, până când, în cele din urmă, se retrăgeau în dormitor cu o sticlă de apă caldă şi o binevenită ceaşcă de cacao fierbinte. „Nu făceam decât să ne ţinem unul altuia de cald", va explica ulterior Howard. „Între noi n-a fost niciodată o legătură în adevăratul sens al cuvântului". Dar, fie că a fost vreo legătură, fie că nu, ea s-a dovedit mai mult decât rezistentă. În vara lui 1960 au absolvit amândoi facultatea, Howard primind calificativul unu, iar Barbara, care nu se omorâse cu firea la cursurile de engleză, ci petrecuse mai mult timp ocupându-se de pregătirea lui Howard decât de a ci, primind calificativul doi minus. Acum, când facultatea se încheiase, ie-a venit greu să se mai despartă şi s-o apuce fiecare pe drumul lui. În consecinţă, s-au dedicat unei instituţii care, după cum vă va explica astăzi Howard, este acea tehnică a societăţii de a permanentiza caracterul în mod inerent aleatoriu al relaţiilor interumane în interesul stabilităţii politice, cu alte cuvinte, s-au căsătorit. A fost o nuntă la biserică, mai precis, la capelă, cu multe rude şi prieteni prezenţi, o procedură oficială menită să mulţumească ambele lor familii, de care şi unul şi altul se simţeau extrem de ataşaţi. Luna de miere şi-au petre-cut-o la Rhyl*, unde s-au dus cu trenul diesel şi unde au locuit la o pensiune; apoi s-au întors la Leeds, deoarece Howard urma să înceapă lucrul la teza lui de doctorat. Datorită calificativului cu care absolvise studiile, primise o bursă de doctorand pentru cercetare, din care puteau trăi destul de bine amândoi. Astfel încât s-a apucat de subiectul său, un studiu destul de neobişnuit de sociologia

Note:

— Localitate de agrement în Nordul Ţării Galilor, pe coasta de sud a golfului Liverpool.

3 – Un om al istoriei religiei, despre ChristadelpManism* la Wafeefie Jd", un subiect pe care şi-l alesese pentru că în tinereţea lui. yise un gen de fascinaţie spirituală pentru denumirea mişcării, o fascinaţie pe care acum s-a apucat s-o convertească în preocupare sociologică. Barbara. În schimb, a devenit, desigur, casnică sau, cum singură îi plăcea să spună, mai mult o femeie *apartament* – nica.

Căci acum au început, să locuiască într-o succesiune de garsoniere şi apartamente mici, cu paturi înalte, patriarhale, care aveau tăblii la cap şi la picioare, eu closete victoriene numite „Cascade", cu mobilă tapisată cu pluş şi care întotdeauna dădeau spre nişte grădini lăsate în paragină. Grădinile, casele a căror parte din spate forma zidul acestor grădini, străzile lăturalnice, magazinul din colţ, cinematograful de cartier, autobuzele care îi duceau spre centrul oraşului alcătuiau orizontul şi traiectoria vieţii lor, limitele şi perimetrul lumii în care trăiau. Le făcea o anumită plăcere să fie căsătoriţi, deoarece le oferea sentimentul că sunt „responsabili" şi se prezentau frecul acasă, la cele două familii ale lor, în postura de pereche fericită. În realitate însă, după primele câteva luni de viaţă petrecute împreună,

când atracţia sexuală, niciodată foarte intensă, a început să cam pălească, iar ei au pornit să plivească în jurul îor, au devenit destul de repede iritaţi unul de existenţa altuia, deprimaţi de situaţia în care se aflau şi plictisiţi de însuşi faptul de a trebui să-şi trăiască viaţa de zi cu zi. Fiindcă era greu de trăit în acea postură socială ambiguă, aflată în derivă continuă, de absolvent universitar pauper, în acea lume măruntă şi neprietenoasă din jurul lor; problemele ridicate de ea pătrundeau până în cele mai mici amănunte ale contactelor şi afecţiunilor lor. Howard folosea adesea în această perioadă cuvântul „maturitate" – „maturitatea", explica el ulterior, când ajunsese să prefere al ie cuvinte, era întâmplător unul din acele concepte-cheie aâe apoliticilor ani '50 – şi se referea la ea ca la o valoare

Note:

— Mişcare religioasă fondată în 1348 în cartierul Brooklyn ciin New York de către John Thomas (1805 – 71). un emigrant englez. Credinţa acestei secte, râspândită mai ales în Anglia şi America, respinge o mare parte din tezele ortodoxe clasice. ** Oraş industrial din nordul Angliei.

morală supremă, mai preţuită decât toate celelalte valori morale. El era înclinat să explice existenţa lor cafiind foarte serioasă şi foarte matură, în mare parte deoarece aveau grijă să nu se enerveze unul pe celălalt şi să nu fie mână spartă cu banii, ceea ce, într-o anumită mâfăcea din ei un cuplu Lawrence-Frieda al periferiilor Leeds-ului. Dar adevărul este că, după cum au ajuns amân-doi să recunoască ceva mai târziu, niciunul din ei nu era pregătit din punct de vedere cultural să ducă ceea ce, de la un anumit moment, Howard a început să numească existenţe „adulte", atunci când cuvântul „matur" a dispărut, perimat din cauza implicaţiilor sale morale greoaie, încărcate, victoriene. Social şi emoţional erau încă într-un stadiu infantil, în schimb aveau o morgă de bunici; acesta era portretul pe care mai târziu Howard a ajuns să-l facă Barbarei şi sieşi atunci când se întorcea, străin, cu gândul la trecut, la acele euri ciudate şi timpurii ale matrimoniului lor grăbit. Erau două zerouri convenţionale şi făceau mare caz de cele mai anoste experienţe ale lor. Adeseori Barbara, indispusă că nu putea cumpăra mai mult decât o singură conservă de fasole odată sau o singură bucată de săpun, se aşezase în fotoliul lor vechi, cu tapiţerie de pluş roşu şi plânsese amar din cauza lipsei banilor. În ciuda unui aer de sărăcie plină de virtuţi, nu putea să nu încerce ataşamentul mamei sale pentru ideea de a avea „obiecte": o canapea cu două fotolii pentru salon, un bufet în bucătărie plin cu tot ce era nevoie pentru gătit, o faţă de masă albă pe care să mănânce în zilele de sărbătoare. Cât despre Howard, deşi vorbea frecvent despre atitudinea matură, aceasta se aplica mai ales la pasiunea lui pentru discuţii solemne şi pentru argumentele culese de prin cărţi; în rest, nici nu gătea, nici nu se ocupa cu alte treburi domestice, era mult prea timid pentru a face cumpărături şi nu observa nimic din ceea ce provoca nemulţumirile Barbarei.

Note:

— Este vorba de romancierul englez D.H. Lawrence (1885 – 1930) şi de soţia sa, Frieda von Richtholen, a căror viaţă particulară şi publică, extrem de complexă şi frământată, a cunoscut multe peregrinări prin lume şi o serie de crize determinate cel mai adesea de greutăţile financiare.

Pe atunci soţii Kirk nici nu erau soţii Kirk; erau nişte oameni extrem de retraşi, lipsiţi aproape complet de prieteni, nevinovaţi şi tăcuţi unul faţă de celălalt. Nu discutau între ei problemele, în primul rând pentru că nu se considerau genul de persoane care să aibă

probleme; acestea erau apanajul oamenilor mai puţin maturi. Barbara îşi petrecea tot timpul singură în apartament, curăţindu-l şi aranjându-l până la exces şi dedieându-şi, e drept, puţin timp, şi unor lecturi nesistematice. Raporturile lor sexuale păreau să-i unească într-o intimitate supremă, să le argumenteze de ce erau căsătoriţi unul cu celălalt, să le demonstreze ce intensitate avea această stare care se numea căsnicie; dar, în realitate, ele erau, cum au ajuns să-şi dea seama ulterior cei doi protagonişti ai lor, precare, neimaginative, reprezentând o plăcere pur nominală, un act de detumescenţă, cu o desfăşurare crispată, din cauza fricii amândurora că Barbara ar putea rămâne gravidă, căci unicul mijloc de protecţie pe care îl foloseau era un prezervativ cumpărat cu timiditate de Howard de la frizerul din colţ; însă mai era şi o altă cauză, şi anume o oarecare iritare ce o simţeau unul faţă de celălalt, dar pe care amândoi o negau în sinea lor şi nu vorbeau niciodată despre „ceea ce făceau", cum a înclinat să explice Howard când au început să se vadă singuri, după spusele lui, „aşa cum trebuia", când acest stadiu vechi s-a încheiat complet, iar ei s-au apucat să discute lucrurile între ei, cu prietenii lor şi cu cercul lor tot mai larg de cunoştinţe.

— Ne prinsesem unul pe altul în capcana rolului unor personalităţi fixe. Nu ne puteam permite o aventură pe cont propriu sau o creştere pe cont propriu. Ar fi însemnat pentru noi un dezastru. Nu puteam lăsa nicio noutate să acţioneze asupra noastră, aşa e, fetiţo, sau nu? Şi, uite, în felul ăsta oamenii se omoară unul pe altul cu încetinitorul. Pe atunci nu eram adulţi.

Adulţi au devenit abia mult mai târziu; soţii Kirk au continuat în acelaşi fel timp de încă aproape trei ani; Howard muncea, asiduu şi anevoie, la detaliile tezei sale de doctorat, iar Barbara se privea în oglindă în garsonierele şi apartamentele lor succesive. Dar la un mo

ment dat s-a trezit că au douăzeci şi cinci de ani şi că teza şi bursa lui Howard se apropiau de sfârşit, încât venise vremea să se gândească serios ce anume vor face după aceea. Şi cam în această perioadă ceva s-a întâm-plat cu ei.

Ce s-a întâmplat? Ei bine, salivaţia lor şi-a ace rat ritmul şi totul a început să capete un gust nou. Zidurile limitării între care trăiseră până atunci s-au pornit deodată să cedeze; amândoi au prins a vibra de noi dorinţe şi de noi aspiraţii. Timiditatea, nemulţumirea şi iritarea au căzut pe rând la picioarele lor, la fel ca şi hainele lor cele vechi, costumele obosite şi lucioase ale lui Howard, bluzele şi fustele ponosite ale Barbarei, pe care acum le-au aruncat la gunoi. Din proprie iniţiativă, şi alături de ceilalţi oameni, atitudinea, stilul şi însăşi firea lor au căpătat un suflu proaspăt. Acum: râdeau mai mult şi-i provocau pe ceilalţi mai abitir. Îşi mărturiseau unul altuia stăriile lor intime, în momente de sinceritate extremă şi se angajau în experienţe noi şi ambiţioase, care să îmbogăţească viaţa lor sexuală. Stăteau în pat vorbind la nesfârşit despre ci înşişi, până către ora trei sau patru dimineaţa; în baie, pe scări, în bucătărie, au început să se ciupească, să se pipăie şi să se dedea la tot felul de porniri spontane. Ce anume produsese această schimbare în viaţa soţilor Kirk? Ei bine, pentru a înţelege, vă va explica metodic Howard, întotdeauna un maestru în a găsi explicaţiile, trebuie să fiţi familiarizaţi cu puţin Marx, cu puţin Freud şi cu puţină istorie socială. După cum este cunoscut, teoretizează el, aveţi nevoie de aceste trei clemente pentru a putea explica orice. Trebuie să ştiţi timpul, locul, mediul social, substructura şi suprastructura, starea şi determinantele conştiinţei şi capacitatea umană a conştiinţei de a se extinde şi de a exploda. Încât, dacă veţi înţelege aceste trei elemente, veţi înţelege şi de ce vechii soţi Kirk au dispărut de la orizont, iar noii soţi Kirk şi-au făcut apariţia.

Căci, să ne amintim, avem de-a face cu doi oameni. care crescuseră, deşi în două oraşe diferite din nord, unul în comitatul Yorkshire, iar celălalt în Lancashire, în

aceeaşi atmosferă socială şi cu aceleaşi valori. Aceasta atmosferă era una de creştinism remanent şi deferentă în faţa ordinii sociale moştenite, era ideologia, spune Howard, a unei societăţi eu distincţii de clasă bine stratificate şi cu o conştiinţă de clasă deosebit de puternică. Proveneau amândoi din familii echilibrate, chibzuite, mai mult sau mai puţin puritane, localizate social în acel teritoriu ciudat de graniţă dintre anarhismul clasei muncitoare şi conformismul clasei de mijloc. Erau familii care mergeau la capelă, aveau standarde etice înalte şi aspiraţii politice modeste; de aici rezulta o psihologie în care etica înlocuia politica, detcrminând o stare de abnegaţie personală şi de inhibiţie deliberat aleasă. Amândurora, şi lui Howard şi Barbarei, li se destupaseră minţile la şcoala generală şi la universitate, însă ei păstraseră faţă de învăţământ aceeaşi atitudine ca şi părinţii lor; acesta era un instrument, un instrument virtuos de a avansa, de a urca, de a deveni şi mai respectabil. Pe scurt, ei îşi schimbaseră poziţia, fără a-şi schimba şi valorile; păstraseră până în cele mai mici detalii codul constrângerii etice, al cuviinţei şi al respectului. Fuseseră învăţaţi să fie critici, însă deveniseră critici numai unul faţă de celălalt, nu faţă de mediul înconjurător sau faţă de societate; iar în toate valorile lor personale menţineau încă normele liniştitoare, însă autolimitative ale familiilor lor. Nieiodată nu îşi puneau întrebări şi niciodată nu primeau nimic. Şi astfel, spune Howard, natura situaţiei lor psihologice şi. pornind de aici, natura căsniciei lor le deveni cât se poate de clară şi de inevitabilă. Se căsătoriseră – fapt evident acum, din perspectiva informaţiilor dobândite între timp şi în viziunea adultă modernă – pentru a reconstitui exact acelaşi tip de situaţie familială ca în familiile în care crescuseră. Cu diferenţa că ei se căsătoriseră în cu totul alte împrejurări istorice decât acelea care determinaseră opţiunile părinţilor lor. Dacă ar fi privit de jur-împrejur, ar fi observat că energiile libertăţii sociale schimbaseră lumea lor din temelii şi că nu le rămânea decât să pretindă cetăţenie istorică deplină în cadrul ei. Accesul nu le era refuzat într-atât cât îşi închipuiau ei,

În orice caz nu unor oameni ca ei, care fuseseră aleşi pentru privilegiile elitei şi care aveau şansa să deschidă porţile acestor privilegii şi pentru alţii, transformându-le într-un drept al lor legitim. Neprocedând aşa la timp, se trădaseră pe ei înşişi, precum şi pe toţi ceilalţi".

— Eram o calamitate, spune Howard acum.

Şi astfel căsnicia soţilor Kirk devenise o închisoare, iar funcţiunea ei principală aceea de a le ţine expansiunea în frâu, nu de a le-o stimula. Odată studiile ei terminate, Barbara îşi anulase toate posibilităţile prom.pt şi se redusese singură la rolul de femeie tipică, pre-Reich-iană*, neconectată la nimic altceva decât la îndeletnicirile casnice. Rezultatul a fost un sindrom tipic de relativă frigiditate, de isterie înăbuşită, de ruşine faţă de propriul corp, şi de aici o autodetestare fizică şi socială. Cât despre Howard, el progresase şi muncise din greu doar pentru a-i mulţumi pe ceilalţi, fără a face niciodată ceva radical, ceva negativ sau ceva personal. Acest comportament solemn şi silitor şi-l păstra ca să se facă agreabil superiorilor săi, însă şi propriei sale soţii.

— Veneam acasă, spune el acum, şi-i arătam variantele tezei mele de doctorat, pe care conducătorul de lucrare scrisese „Mult îmbunătăţit" şi mă aşteptam să… să ce? Să-mi cumpere o bicicletă în schimb?

Dar situaţia nu se putea să mai continue aşa – şi nici n-a continuat. Pentru că soţii Kirk se mişcau într-o lume în care acceptarea lor palidă apucase să devină absurdă şi în care realizările lor autolimitative începeau să arate exact ceea ce erau: conformism flasc şi sinucidere psihică. împrejurările istorice se schimbau; întreaga lume trecea printr-o transformare, suferea o revoluţie a aspiraţiilor ei creşeânde, afirmându-se mai mult, pretinzând mai mult, emancipându-se.

Note:

— Wilhelm Reich (1897 – 1957), psihiatru american, născut în Austria, cunoscut pentru teoria sa controversată privind o anumită or-ergie universală, numită *orgone,* care s-ar elibera în timpul ac-tuluj sexual. Neeliberarea la intervale regulate a acestei energii ar determina, după părerea lui Reich, atât nevroze individuale cât *şi* sociale.

— Încât trebuia să se producă şi schimbarea noastră, explică Howard. Constringerile slăbeau în toate domeniile: clase sociale, sexualitate, etica muncii, totul. Şi atunci omul explodează. El trebuie să devină conştient odată de propria iui schimbare.

— Şi femeia, spune Barbara.

Fiindcă, într-adevăr, va recunoaşte Howard cu multă noblețe, Barbara a fost cea care a spart cadrul încorsetant în acea vară crucială, crucială pentru ei amândoi, a anului 1963. A fost un an de mişcări sociale intense; Howard e-n stare să-ţi enumere în detaliu, dacă eşti dispus să-l asculţi, ce manifestări au avut loc în diferitele sfere: muzică de succes, scandaluri politice, poziţia fată de lumea a treia, negocierile salariilor din industrie. În recluziunea apartamentului lor, nefericită, debusolată, făcându-şi întruna de mincare, şi ca atare îngrăşându-se văzând cu ochii, Barbara a descoperit cea dimii contradicţie inerentă.

— Tu ai pătruns esenţa lucrurilor, spune Howard.

— Nu-i chiar aşa, spune Barbara foarte sinceră. Am fost pătrunsă de ea.

— Adevărat, îi confirmă Howard. La nivelul pur exterior, ai fost de fapt penetrată.

Ceea ce s-a întâmplat la nivelul pur exterior a fost că, într-o după-amiază, un prieten pe care şi-l făcuseră soţii Kirk, un student la psihologie pe nume Hamid, un egiptean cu ochii mari şi negri şi cu o devoţiune obsesivă pentru Carl Jung* şi Lawrence Durrell", a trecut

Note:

— Carl Jung (1875 – 1961) – psihiatru elveţian. Asociat al lui Preud (1907), s-a depărtat de acesta în 1913, după publicarea lucrării sale, *Metamorfozele şi simbolurile libidoului* (1912). El a introdus noţiunea de *inconştient colectiv,* al cărui *arhetip* este factorul dinamizator, ce leagă, prin scheme arhaice, lumea interioară a unui individ de cea exterioară. Tot el a lansat conceptele de *persoiţalitate introvertită* şi *extravertită* şi a investigat afecţiunile mintale, inclusiv schizofrenia. Lucrarea sa majoră este *Psihologia inconştientului* (1912).

** Lawrence Durrell (1912 – 1990) – renumit poet şi romancier englez. Născut în India, a trăit mai ales în spaţiul mediteranean (Egipt), cele mai cunoscute lucrări ale sale fiind romanele din *Cvartetul alexandrin: Justine, Balthazar, Mountolive, Clea (1957 – 60).*

pe la ei să-i întrebe dacă nu vor să meargă la un concert de jazz, care avea loc în aceeaşi seară. Era după-amiază târziu, dar Howard, care – deşi nu dintr-un pur hazard, cum va insista să vă convingă tot el, dar el cei de azi – pierduse complet noţiunea timpului, nu-şi

terminase încă lucrul la biblioteca universitară, unde citea cu fervoare tezele de doctorat ale altor oameni şi-şi lua notiţe vrednic în legătură cu ele, pentru a şti de aici înainte cum s-o scrie şi ei pe-a lui. Hamid avea asupra iui nişte fotografii cu monumentele de la Abu Simbeî şi o cutie de rahat turcesc, aşa încât, nu se ştie prea bine cum, Barbara s-a culcat cu el, în patul cel înalt cu tăblii de lemn la cap şi la picioare din dormitorul care dădea, spre grădina căzută în paragină. E drept că ea a reuşit să scoată nişte chiote de plăcere, deşi totul nu fusese decât o zbatere grăbită sub pătură şi în niciun caz un nv. meat de excepţie pentru vreuna din cele. două părţi însă Barbara a rămas cu un sentiment de vinovăţie acută şi este tipic, spune Howard acum, că reacţia ei a fost de a refula şi de a nega acest moment, în speranţa de a anula episodul în întregime. Cu toate acestea, Hamid avea propriile lui imperative morale obscure, pe care le urmărea; deci el a insistat să rămână la cină. cu scopul reieşit mai apoi în cursul mesei, de a-i povesti lui Howard tot ce se petrecuse în patul lor cel înalt în aceeaşi după-amiază, când, după spusele sale, el şi cu Barbara tăcuseră „nişte" dragoste.

— Cred, explică Howard acum. că scopul pe care l-a avut în vedere, şi care mi se pare firesc din perspectiva lui culturală, a fost să stabilească o legătură intimă între cele două părţi masculine interesate. Pentru că trebuie să recunoaştem că viziunea lui în privinţa femei" are o determinare culturală precisă.

— O, Doamne, spune Barbara, i-a plăcut de mine, atâta tot.

— E un fapt compatibil, confirmă Howard.

Şi astfel Hamid, cu ochii lui negri, şi-a încheiat mărturisirea şi acum stătea aşteptând degajat să vadă ce reacţie o să aibă Howard, în timp ce Howard, cu maxi

larole mestecând mecanic, czse într-o stare de şoc total.

— Primul meu gând a fost violenţa, recunoaşte el sincer azi. Bineînţeles, nu contra lui Hamid, ci contra Barbarei. Căci mă simţeam eu însumi penetrat. Morala posesiunii totale a femeii care îţi este soţie acţionează foarte profund. Sau acţiona.

Însă Howard a rămas liniştit, pentru că era inteligent *şt* pentru că, în orice caz, fusese învăţat şi răsînvăţat să-şi stăpânească pornirile şi să excludă agresiunea din viaţa lui.

Şi mai ştia şi puţin Marx, puţin Freud şi puţină istorie socială; ştia că acumularea cantitativă devine deodată schimbare calitativă şi că apare reificarea şi că actul sexual nu este o simplă interacţiune genitală, ci o descărcare supremă a libidoului, adică o manifestare psihică. Acest amănunt îl ştiuse dintotdeauna; acum îl realiza concret. O vreme se simţise vag afectat, însă totodată Străin de modul în care, în mersul înainte al procesului istoric, un nou ritm şi un nou gen de conştiinţă păreau să apară în această lume. Le simţise la oamenii tineri (pe atunci oameni tineri erau pentru soţii Kirk întotdeauna ceilalţi: ei erau oameni de douăzeci şi cinci de ani), le simţise în revoltele şi în lozincile negrilor din America şi le simţise în lumea a treia, de unde provenea şi Hamid. Acum se simţea împotmolit în nesăbuinţa istoriei, însă păstra un anumit sentiment de speranţă în ce-l privea. Stătea la masă în faţa cârnaţilor şi îl asculta pe Hamid, care-i vorbea în termeni fatalişti („Toate astea se-ntâmplă, Howard, pentru că asemenea lucruri au fost menite să se întâmple.") şi pe Barbara, care se apăra dintr-odată cu o agresivitate nouă şi necunoscută lui până atunci („Sunt o persoană, Howard. Şi ani fost o persoană mereu aici, înţepenită în camera asta, iar el şi-a dat seama, pe când tu nu".). Howard a înţepat un cârnat cu furculiţa; şi a recunoscut inevitabilitatea istorică. Venise vremea revoluţiei celei mici.

— Am privit de partea cealaltă a mesei la acea persoană pe care de câţiva ani o

numeam soţia mea şi deodată faţa ei s-a luminat şi a devenit pentru mine reală.

spune Howard. Şi, când o faţă devine reală, toate feţele devin reale.

— Aşa e. confirmă Barbara, mai ales dacă sunt feţele unor persoane drăguţe.

Mica aventură a Barbarei în patul cel înalt din dormitor a avut un efect puternic; ea a trezit la soţii Kirk apetitul unuia pentru celălalt. Şi astfel, o vreme, au trăit cuprinşi de un vis ceţos, un vis pe care îl comentau şi îl răsuceau pe toate părţile; era un vis al unor spirite în plină expansiune, cu roluri egale pentru ambii protagonişti, cu satisfacţii erotice supreme, o transcendere a ceea ce până atunci ci consideraseră a fi realitatea. Acum au început să transcendeze destul de des realitatea, iubindu-se prin parcuri, fumând marijuana la petreceri, plimbându-se prin regiunea mlaştinilor şi alergind ca hainele desfăcute în vânt, cumpărându-şi instalaţii stereofonice, făcând excursii la Londra, luând parte la demonstraţii. Tot după această aventură a Barbarei a murit şi tatăl lui Howard (Trebuie în mod inevitabil recunoscută dispariţia centrului de focalizare psihică a constrângerii paternaliste", spune Howard, „însă, desigur, ţineam foarte mult la el.") şi, la numai câteva zile după aceea. Howard a fost invitat să solicite o normă temporară de asistent chiar acolo, la Leeds, în specialitatea în care-şi făcuse cercetările pentru lucrarea de doctorat, iar postul i-a fost acordat pe loc. Mai avea de şlefuit puţin pe ici pe colo la această lucrare a lui, însă deocamdată putea s-o lase deoparte, cel puţin pentru o anumită perioadă de timp; acum principalul era să se pregătească pentru a fi profesor şi pentru a pătrunde tot mai adine în profunzimile sociologiei. Datorită acestei numiri, soţii Kirk şi-au luat un apartament mai marc, cu un pat mai mic în el şi au reuşit să-şi instaleze o plită nouă, să închirieze un televizor şi să dea câteva mici petreceri acasă. Şi-au făcut câţiva prieteni noi, mult mai radicali, printre absolvenţii universităţii, iar acum şi printre studenţi. Faptul că nu mai era un om notat, ci un om care-i nota el pe alţii, l-a smuls pe Howard din deşertul mintal al realizărilor umile în care trăise până atunci. Soţii Kirk au petrecut vara aceea într-o stare de emoţie perma

nentă; a fost cea mai tulburătoare vară din viaţa lor.

Într-adevăr, în lunile acelei veri lucrurile au început să ia o întorsătură puţin cam riscantă pentru ei. Se trezeau în fiecare dimineaţă cu o senzaţie de saţietate fizică unul faţă de celălalt şi stăteau mult de vorbă între ei despre posibilii parteneri, despre ce anume îi excita, despre senzaţiile pe care le încercau când se drogau. Se studiau unul pe celălalt şi-şi observau limitările, caracterul obstrucţionist al celuilalt eu al lor, care era întotdeauna atât de prezent, atât de insistent pe drumul care-i ducea înainte şi pe care şi-l aleseseră chiar ei; se acuzau unul pe altul din când în când că închideau uşa câte unei trăiri, că omorau câte o opţiune, că reprimau câte o experienţă sau că ţineau neapărat să iasă ei în frunte. Se certau destul de des acum; însă nu mai erau micile certuri meschine, emile lor din vechea credinţă, dinainte de revoluţia petrecută în conştiinţele lor, în care se complăcuseră atâta vreme, nu mai erau acele certuri atât de timide încât treceau aproape neobservate, rămânând cu

acestea adânc resimţite şi niciodată rezolvate.

— Era un proces politic de creştere, spune Howard, o – dialectică complicată a autoafirmării; era exact ceea ce aveam nevoie.

— Dar, How, nu trebuie scăpat din vedere, spune Barbara, că persista încă un element burghez activ.

— A, da, persista, desigur, spune Howard. De fapt, era inevitabil.

— Iar eu în ochii lui continuam să fiu esenţialmente o proprietate încă, spune Barbara.

— Fără îndoială, e o contradicţie inerentă în însăşi structura instituţiei matrimoniale, spune Howard, iar noi veneam dintr-o generaţie fixată asupra căsătoriei.

— Bineînţeles, spune Barbara, de fapt, încă mai suntem căsătoriţi.

— Însă, în termenii noştri, adaugă Howard, am re-definit căsătoria intern.

— Mic-mi spui? îl completează Barbara.

Toamna, când noul an de studiu a început, iar Howard a păşit pentru prima oară pragul universităţii, acum ca profesor, a constatat că evenimentele verii îi trezi

seră darul de a trata materia cu o fervoare pasionată şi de a dori să o predea la ore aşa cum nu mai fusese predată niciodată până atunci. Şi-a dus studenţii la diferite procese şi şi-a ţinut cursul pe sălile tribunalului, până ce, zgomotul devenind prea mare, au fost invitaţi să plece. S-a dus cu ei şi au petrecut o noapte într-un cămin al Armatei Salvării, pentru a-l cunoaşte pe viu. 8-a ocupai de demografie şi de psihologia socială, domenii pe care le-a abordat în stilul reformator al lui Wright Mills. S-a trezit băgat până peste cap. În subeul-tura universitară şi preocupat de stilul de viaţă al colegilor săi cadre didactice şi mai ales al colegilor săi sociologi. Vorbea foarte serios şi solemn despre chestiunile teoretice. S-a apucat să poarte scurte negre de piele, pe care majoritatea colegilor săi, pentru cine ştie care motive, începuse să le arboreze. În 1963 au apărut o mulţime de bărbi noi; barba lui Howard s-a numărat printre ele. Mai târziu a început să vândă *Spionul roşii,* duminicile în centrul oraşului, ţinând un exemplar din carte în pumnul strâns şi vârându-l sub nasul cumpărătorilor care veneau la piaţă. Barbara nu mai stătea nici ea în casă acum. Se ducea la universitate, mergea la cursuri, participa la întruniri politice, asista la proiecţii de filme şi prindea în pioneze pe table afişe provocatoare când nimeni nu era atent. A început să se ocupe de alimentaţia raţională şi de astrologia modernă, studiind proporţia de vitamine şi cantitatea de colesterol din diferitele alimente şi făcând horoscoapele adversarilor ei politici. Participa la toate petrecerile organizate în facultate, devenind foarte activă şi populară, stând pe la colţuri în rochii cu decolteu adânc, ridicând mereu probleme tendenţioase şi bând foarte mult alcool. La un loc, soţii Kirk au ajuns curând un punct de referinţă al tinerilor din facultate şi unul din focarele vii ale culturii pe care ei o reprezentau.

Tot acum au început să aibă amândoi şi micile lor aventuri separate. Howard şi-a încercat norocul pe la sotvle pf plcnilor săi, folosind ceea ce el considera a fi tactica lui Hamid şi cu surprindere a constatat ce acce

sibile erau o serie dintre ele şi cât de mult crescuse pe această cale încrederea Iui în sine, ea şi curajul lui social. Barbara a început să-şi caute satisfacţiile la petrecerile unde mergeau amândoi, dispărând aproape de miezul nopţii şi întorcându-se a doua zi în zori, când se porneau să danseze toţi, iar marijuana să umble de jur-împrejur, nevrând să piardă niciodată nimic din toate ocaziile ce se iveau. Curând au ajuns să resimtă însă presiunea acestui ritm de viaţă, iar unele din celelalte relaţii pe care şi le făcuseră pe parcurs li se păreau relativ tentante sau că merită să fie aprofundate; vorbeau tot mai des acum ce bine ar fi să se despartă totuşi, simţind că nu-şi fac unul altuia decât rău şi convinşi că singura soluţie viabilă era să încerce un nou început. Cu toate acestea, niciuna din celelalte relaţii ale lor n-a reuşit să fie permanentă. Odată Barbara s-a mutat de acasă şi a stat o săptămână

la nişte prieteni, adică la familia Bea-mish; Henry Beamish era tot un asistent tânăr de la aceeaşi catedră ca şi Howard; şi-a luat televizorul cu ea şi a început să eaute în Leeds o cameră în care să se mute singură. Însă prietenii lor erau oameni cu multă intuiţie psihologică şi ei i-au explicat lui Howard problemele Barbarei şi Barbarei problemele lui Howard, astfel încât cei doi au devenit deodată mai interesanţi unul pentru celălalt, iar la sfârşitul aceleiaşi săptămâni erau bineînţeles împreună, dar pe o bază nouă, redefi-nită total. Aceste evenimente tumultuoase au avut o consecinţă imediată în faptul că Barbara a rămas gravidă. S-a bucurat de graviditatea ei şi a luat proporţii imense. Bustul ei mare, ţărănesc, s-a împlinit încă şi mai mult, iar burta sa enormă era scoasă în evidenţă cu optimism. A început să frecventeze un curs de naştere naturală, unde mergea însoţită de Howard, care executa exerciţiile pe podea, alături, împingând şi el, prin simpatie cu ea, când sora le comanda „împingeţi". Venind vremea ca Barbara să se interneze la maternitatea din Leeds, Howard a insistat să fie şi el prezent. Când, în sfârşit, a venit şi ziua mult aşteptată, Howard a hotărât să nu-şi anuleze cursul, ci să-şi ducă studenţii să asiste la naştere. examinând în acelaşi timp problemele „Serviciului Na

ţional de Sănătate şi condiţiile de asistenţă medicală îţi maternităţi. Sora însă a fost strictă şi absolut intratabilă, astfel încât studenţii au trebuit să aştepte în curte, uitindu-se la ferestre, în timp ce Barbara năştea, după metoda Lamaze, cu Howard alături de ea, dându-i inp sirucţiuni şi încurajând-o prinir-o mască de tifon alb. Apoi totul s-a terminat. Barbara a împins şi a transpirat, iar venele din albul ochilor i s-au umflat de efort, în vreme ce Howard privea cu o intensă şi profunda curiozitate la misterul vieţii ee se năştea, analizând condiţiile şi determinantele, partea de marxism şi de freudism, de isterie şi de sexualitate, care conduseseră la acest rezultat, cel mai extraordinar dintre toate.

În prima clipă, Barbara nu se arătase prea fericită de faptul că e gravidă, pentru ea prea se bueura de ritmul ei de viaţă ca să renunţe la el acum; dar până la urmă graviditatea a fost ca o victorie pentru ea. E drept că, prin simpatie, Howard s-a culcat pe podeaua clinicii şi împingea şi el o dată cu ea, dar în final tot efortul lui n-a reuşit să producă nimic. Barbara făcuse1 afirmaţia supremă a vieţii, şi anume în forma ei publică supremă. După aceea Howard a trebuit să se ocupe mult de copil şi adesea dormea în timpul zilei, în scaunul său din biroul care-i fusese repartizat la universitate, ca să fie sigur că va fi treaz şi în picioare la suptul copilului de la ora două. El îşi făcea partea lui de muncă, totuşi Barbara se plângea că ea se zbate în jugul matern, care te anula, dar totdeauna îţi dădea şi satisfacţii, încât l-a pus să-i plătească un salariu frumos pentru rolul ei social util în calitate de soţie şi mamă, ca o dovadă că nu o considera cetăţean de categoria a doua Dar, după două luni petrecute exclusiv în compania copilului, şi-a dat seama că era timpul să se realizeze şi ea ca o entitate economică deplină. Pentru că numai când o realizare era testată pe piaţa liberă, competitivă, se putea spune într-adevăr că e o realizare, un fel de a fi, un act existenţial; în aceste chestiuni începuse şi ea să preia vocabularul lui Howard. Concret, a convins o vecină să vină să stea cu copilul. În timp ce ea se angajase cu o jumătate de normă în efectuarea unor sondaje ale opiniei

publice şi a unor cercetări ale tendinţelor pieţii, contra-zicându-se cu gospodinele în imobilele-tip din Leeds şi viind să le convingă ce importante erau părerile lor în Legătură cu detergenţii şi cu sistemul monetar zecimal*, în legătură cu Rhodesia, cu avorturile şi cu *Coronation Street".* Treptat a devenit convinsă că cercetarea tendinţelor pieţii era un

serviciu adus comunităţii, o formă de exprimare şi de acţiune politică, aplicată la baza societăţii şi că ea personal era foarte bună în această privinţă. În general, acum era foarte senină şi mulţumită. Prin compensaţie, tot acum Howard a ajuns într-o stare foarte depresivă. Simţea o imensă oboseală tot timpul şi se îndoia de recompensele ce-i veneau din relaţia lui intimă atât de intensă cu mica fiinţă însufleţită care era copilul lui. Ţinea la acest copil, dar nu atât de mult cât i se pretindea; de fapt, o suspecta pe Barbara că îl neglijează. Problema însă pentru amândoi era că deveniseră între timp nişte oameni foarte ocupaţi; fiecare din ei doi avea atât de multe lucruri de făcut. În această vreme Howard a adoptat o expresie de zăpăceală constantă şi un aer vag de om înfrânt. Dar şi-a lăsat părul *f"* i crească foarte lung, iar la petreceri a început să-i aneze intelectual pe ceilalţi invitaţi. Bea alcool acum cantităţi mai mari şi arăta cât se poate de trist. Încetul cu încetul a constatat, spre marea lui surprindere, că stârnea milă în jurul lui; neîmplinirile sale din ultima vreme îi impresionaseră mult pe toţi cunoscuţii lui şi, eu renumele său crescând de a avea o nevastă energică, periculoasă chiar, şi de a încerca să se descurce şi cu iubita lui şi cu copilul, Howard a fost, pentru prima oară în viaţă, considerat o persoană realmente demnă de interes.

Cam tot în această perioadă, soţii Kirk au început să-şi povestească povestea vieţii unor prieteni şi cunoscuţi ai lor, dar şi unor oameni complet străini. O pre

Note:

— Până în anul 1971, când s-a introdus sistemul zecimal, raportul dintre unităţile monetare engleze era: 1 liră. sterlină = 20 shillingi, 1 shilling = 12 pennies.

** *Strada Încoronării,* serial de televiziune de mare popularitate în Marea Britanie, inspirat din viaţa de zi cu zi a locuitorilor unei străzi imaginare din nordul Angliei.

zentau ca pe un caz exemplar din existenţa soţilor Kirk, ca pe un subiect de larg interes public; era istoria a doi oameni total confuzi, care dăduseră iniţial greş, apoi se treziseră la realitate şi deveniseră brusc adulţi. Era o istorie atractivă şi populară a vremurilor în care trăiau, de aceea a şi trecut prin mai multe etape de rafinare. Cele dinţii versiuni s-au centrat asupra motivului emancipării: vieţile lor crispate, aventura Barbarei, explozia conştiinţei şi noua înţelegere politică a vieţii. Dar, după un timp, de dragul verosimilităţii, au trebuit introduse şi anumite elemente de scepticism, menite să nu conteste însă întru totul povestea acestui cuplu, care acţionează conştient de sine în cadrul conştiinţei explozive a omului în istorie, poate chiar complicând-o puţin sau rafinând-o întrucâtva. Căci existau şi ambiguităţi serioase şi pete în relaţia dintre ei. Aşa cum explica situaţia Howard şi pentru sine şi pentru ceilalţi, ei doi trecuseră de la un model al căsniciei bazat pe consens, adică modelul obişnuit al oricărei căsnicii, care este în general considerată a fi supremul consens, în care conflictul apare, bineînţeles, dar este în ultimă instanţă rezolvat prin celebrul sărut între cei doi soţi, la un model bazat pe conflict, în care interesele erau precis definite, iar concluzia trebuia în mod necesar să se bazeze pe violenţă, sau pe înfrângerea uneia dintre părţi. Ceea ce Howard încerca să formuleze astfel era bănuiala lui, care, desigur, putea fi interpretată ca paranoia, că Barbara urmărea de fapt să-l distrugă. Ea, evident, nega ori de câte ori deschideau subiectul; cu toate acestea, Howard îi repeta că problema nu se putea pune la nivelul conştientului, ci trebuia abordată numai la nivelul subconştientului. Un lucru însă era cert: că, de când îşi folosea mai mult mintea, Barbara se făcuse mai ageră în reacţii. Avea o inteligenţă abilă şi muşcătoare, o fire puternică şi un dar al sensibilităţii mai profund decât al lui Howard. Stăpânea de asemeni

foarte bine şi arta subtilă a atacului, pe care o folosea adeseori cu succes chiar împotriva lui; câteodată Howard se întreba dacă o să poată supravieţui acestor atacuri ale Barbarei.

Dar între timp el devenise deja Dr. Kirk; îşi terminase lucrarea de doctorat şi obţinuse mult râvnitul titlu pentru îndelungatele sale străduanii. Acum îşi putea orienta atenţia în alte direcţii; *se* ocupa deci de scrierea unei cărţi, cu caracter polemic, desigur, despre mutaţiile culturale şi sexuale din societate. După cum era de aşteptat, această carte îndemna la o revizuire totală a moravurilor în Marea Britanie, la o redistribuire fundamentală a rolurilor, utilizarea conceptelor tradiţionale de „femeie" şi de „bărbat", pentru a defini două entităţi culturale stabile, devenind între timp irelevantă. „Avem nevoie de nume noi pentru aceste două tipuri genital distincte de persoane", se afirma în cartea lui Howard, Cartea era scrisă în taină, în biroul lui de la facultate, în parte deoarece era tot o relatare a exemplarei istorii a soţilor Kirk, eeen ce ar fi plictisit-o poate pe Barbara ia o eventuală lectură, dar în principal deoarece şi el, ca şi Barbara cu copilul, sau ea o naţiune cu o sursă nouă de energie, era conştient de faptul că poseda o armă redutabilă în jocul de interese al puterii, şi anume dialectica şi strategiile căsniciei lui, câmpul său de luptă de acasă, care totuşi erau înzestrate eu valoare universală, insă Barbara i-a făcut o vizită într-o zi, când el era plecat pe undeva prin clădire, deoarece tocmai avea un seminar. S-a aşezat la biroul lui, i-a citit scrisorile de pe masă, comentariile notate de el la sfârşitul unor lucrări ale studenţilor săi, apoi a dat şi peste manuscrisul cărţii. A început să citească şi a avansat atât de mult cu lectura, încât, la întoarcerea lui Howard de la acel seminar, ea îşi formase deja o impresie generală.

— Tu ai scris asta? l-a întrebat ea.

— De ce nu? a întrebat-o Hov/ard. În timp ce o privea senin din scaunul pe care de obicei stăteau studenţii lui ia consultaţii.

— E despre noi, nu-i aşa? l-a întrebat Barbara, Mi se pare extrem de caracteristică pentru tine.

— **Cum** ţi se pare caracteristică pentru mine? a întrebat Howard.

— Ştii ce rezultă din cartea asta? l-a întrebat Barbara. Din cartea asta rezultă că eşti un *poseur* radical.

Şi mai rezultă că ai substituit moralei şi angajamentului moda.

— În czl ăsta, n-ai înţeles-o cum trebuie, a spus Howard. Este o carte angajată, o carte politică.

— Dar în numele a ce te-ai angajat tu? l-a întrebat Barbara. Mai ţii minte cum spuneai tot timpul „maturitate"? Şi cum nu însemna niciodată nimic? Acum ai spus „eliberare" şi „emancipare" şi nici ele nu înseamnă mai mult decât însemna „maturitatea" înainte. Şi asta pentru că nu ai nimic în tine care să simtă sau care să aibă încredere în ceva, pentru că n-ai niciun pic de caracter.

— Eşti invidioasă, i-a spus Howard. Eu am făcut un lucru interesant, iar pe tine te roade invidia. Pentru că nici măcar nu ţi-am spus ce fac.

— N-ai nid un pic de caracter, i-a repetat Barbara şezând mai departe în scaunul lui.

— De fapt, cum defineşti tu caracterul? a întrebat-o Howard. Cum defineşti tu o persoană? Nu poţi decât într-un context socio-psihologic. Un gen particular de raport faţă de procesul istoric şi temporal, condiţionat şi asumat sub aspect cultural, asta înseamnă natura umană. O manifestare personală în cadrul scalei de roluri existentă. Dar având

capacitatea de a inova prin manevrarea opţiunilor între o scală de roluri şi alta.

— Ştiu, i-a spus Barbara, aşa ai scris şi aici. Dar ce legătură au toate astea cu oamenii reali?

— Cine sunt oamenii ăştia reali? a întrebat-o Howard.

— Avem nevoie de un nume nou pentru tipul tău genital distinct de persoană, i-a spus Barbara. Eşti un uicat.

— Te roade invidia, a spus Howard. Pentru că am reuşit să realizez ceva singur, fără tine.

— Frumoasă pedeapsă îmi aplici pentru copil, a spus Barbara. Dar cartea asta e despre noi şi în plus e o carte goală, aşa că n-are ce să-mi placă la ea.

— E o carte despre experienţele noastre, însă privite în context, a spus Howard. Voiam să ne schimbăm, de

acord? Voiam să trăim la unison cu timpul şi cu tendinţa generală. Amândoi voiam. Dar, dacă spui despre cartea mea că se-ncadrează într-o modă, atunci tu ce altceva ai făcut decât exact acelaşi lucru?

— Eu încerc să trăiesc aşa cum mă pricep mai bine, a replicat Barbara, însă tu vrei să transformi totul într-un scenariu de proporţii imense. O mare istorie universală. Ceva oricum de interes major.

— Ei bine, Barbara, chiar ăsta-i sensul cuvântului „a te angaja", a spus Howard.

— Nu cred, a spus Barbara. Sunt convinsă că eu trăiesc, iar tu nu faci decât să teoretizezi. Eşti doar uri fel de personaj fictiv şi auto-creat, care ţine toată povestea în terenul lui, numai fiindcă întâmplarea face ca tot el să o şi scrie.

Howard fusese convins că şi el trăieşte şi, când Barbara a plecat, s-a aşezat în faţa manuscrisului, la masă. Citind la sfârşitul lui, a descoperit că Barbara îi scrisese un comentariu copiat după una din însemnările sale de la sfârşitul lucrării unui student: „Mi se pare o apreciere teoretică pertinentă a subiectului, însă care nu conţine deloc propria ta experienţă reală de viaţă, ca persoană conştientă ce eşti". Numai că el era o persoană conştientă şi ştia că acest lucru rezultă chiar din carte; restul nu era decât o manifestare de invidie.

Şi astfel Howard a continuat să scrie, animat de un imbold, încât a terminat cartea destul de repede. Apoi a făcut-o pachet şi a expediat-o, fără măcar s-o anunţe pe Barbara; aproape imediat a primit un contract şi un avans consistent din partea unui cunoscut editor de stânga, care îi propunea să scoată o ediţie legată, însă şi una ieftină, de buzunar, lansate cu o publicitate masivă. Howard i-a arătat scrisoarea Barbarei; cu toată rezerva ei, aceasta a fost vizibil impresionată. Ea apucase să povestească în termeni critici despre cartea lui Howard în faţa câtorva prieteni ai lor; acum. Într-un cerc mai larg. a lăudat-o cu multă căldură. Victoria îi d & ca? v. i Howard o satisfacţie profundă. Simţea cum balanţa fra

gilă a relaţiei dintre ei începe să se încline în sens invers acum; adusese şi el pe lume copilul său. Şi-şi mai dădea seama că era bine să profite cât timp avantajul era de partea lui, astfel încât s-a aşezat din nou la masă şi a răspuns la ofertele care apăreau în revistele de specialitate şi care anunţau catedre vacante de sociologie la diferite alte universităţi. Domeniul era în plină expansiune; se produceau mişcări masive de trupe în această profesie, mai ales sub impulsul universităţilor noi, dintre care destul de multe făcuseră din sociologie o componentă de bază a programei lor de învăţământ. Puţină publicitate în avans

pentru cartea lui încă neapărută şi un interviu luat în ziarul „Observer" erau tot atâtea atuuri ce se cereau neapărat exploatate. A fost invitat să aibă discuţii la trei universităţi la care scrisese; una din ele era chiar Watermouth, şi aceasta îl interesa cel mai mult pe Howard, căci aici era o programă nouă de studiu, care îi oferea posibilitatea să-şi dezvolte propria sa viziune asupra subiectului. Abia acum i-a spus şi Barbarei ce făcuse. La început ea se indignă, având convingerea că şi acesta era tot un pas dintr-o campanie subterană dirijată împotriva ei. Apoi a devenit însă curioasă, şi, când el s-a dus la Watermouth să aibă discuţia cu decanul, ea l-a însoţit în lunga călătorie cu trenul de la Leeds până în sudul ţării.

Aceasta a fost prima vizită a soţilor Kirk la Watermouth. Howard a avut discuţia decisivă în sala Gaitskell. cea cu lambriuri, din vechea clădire elisabetană, care fusese locul iniţial de pornire al universităţii celei noi. inainte ca blocurile turn şi construcţiile din prefabricate şi sticlă, realizări ale acelui remarcabil arhitect finlandez pe nume Jop Kaakinen, să fi fost măcar gândite ou mintea. Discuţia a decurs într-o atmosferă destinsă. Faţă de Leeds, programa interdisciplinară de aici şi metodele moderne de predare erau un adevărat stimulent pentru Howard; avea impresia că este luat în serios; chiar *jţi* orăşelul studenţesc modernist, care creştea pe vechiul domeniu al castelului, îi plăcea pentru că părea să fie

În concordantă cu simţul său pentru transformarea istoriei, între timp, în oraş, Barbara, care lăsase copilul la nişte prieteni în Leeds, s-a învârtit prin librăriile radicale, a examinat magazinele de bio-delicatese, a inspectat *bou-tique-u.rile* şi a intrat la clinica de planning familial. Până atunci nu fusese niciodată în sudul Angliei; acesta îi oferea acum un peisaj optimist şi incitant; avea impresia că peste tot observă un radicalism şi un stil de luptă modern, care părea cu câţiva ani-lumină în avans faţă de lumea mai sobră şi mai sumbră de la Leeds. În acest nou decor se vedea pe ea, de fapt pe ei amândoi, 1 ecâştigându-şi ultimele drepturi istorice pe care vechii soţi Kirk şi le refuzaseră până atunci. A stat pe o bancă de pe faleză şi a privit marea, o noutate pentru ea, o plăcere. Pe acea faleză. În mijlocul verdeţii de pe taluz, înfloriseră doi sau trei palmieri şi creşteau câţiva portocali. Şi-a imaginat cum o să se joace copilul lor pe nisipul plajei; s-a gândit ce petreceri nebune se puteau da acolo. A văzut hippy-ii cu rucsacuri în spate rezemaţi de balustrada falezei; a auzit lume vorbind franţuzeşte; – a văzut lucrări de Marx şi Troţki la standul ele cărţi de pe peronul gării. Şi-a dat seama că aici era o şansă şi pentru ea, sub această lumină blinda a soarelui; când Howard s-a întors de la discuţia cu decanul şi i-a spus că i se oferise un post, ea a fost de-a dreptul copleşită de emoţie. „Cred că ar trebui să-l primeşti", i-a spus, „e un teatru de acţiune bun aici". „L-am şi primit", i-a mărturisit Howard. „Vii puţin cam târziu cu sfatul". „Ah, măgarule", a spus ea, „fără să te consulţi cu mine?" însă era mulţumită şi au coborât amândoi pe plajă, unde au aruncat cu pietre peste apa mării. Pietrele săreau de mai multe ori şi nimic nu mai era ca la Leeds. Încât iată, în linii mari, cu un element de interes propriu în plus sau în minus aici, cu o distorsiune perceptu-ală sau două dincolo, cu câte o ambiguitate obscură într-un moment sau altul, aceasta e istoria exemplară şi eliberatoare, vă va explica Howard, a felului cum micii

soţi Kirk au coborât din nordul lor şi au venit aici, la Watermouth, oraşul cu atât de multe zile însorite şi palmieri şi dig de acostare şi demolări pentru proiecte edilitare, iar în momentul de fată cumpără vin şi brânză şi pâine şi dau petreceri cu lume multă; şi, se înţelege, cresc – căci soţii Kirk, orice ar face ei în rest, continuă să crească, să tot crească

întruna.

III

DECI, ÎNTR-O BUNĂ ZI DE TOAMNA, era în toamna lui 1967, când situaţia din Vietnam se afla în prim-planul atenţiei generale, iar temperamentele explodau şi se confruntau între ele, dar totuşi cu un an înainea Marelui An, când diferitele revoluţii ale eului precum cele ale soţilor Kirk au devenit o chestiune publică, soţii Kirk s-au mutat la sud şi la vest, în oraşul Watermouih. Au pornit la drum din Leeds cu minibuzul lor, o posesiune pe care tocmai o achiziţionaseră; noua universitate din Watermouih îl ispitise pe Howard cu două trepte la salariu în plus şi, pentru prima oară în viaţa lor, soţii Kirk s-au trezit că le mai rămân şi ceva bani, pe care îi pot economisi. Stăteau alături în minibuz, privind cum se desfăşoară. şoseaua în faţa lor şi cum se modifică peisajul. Copilul gungurea în coşul său pe bancheta din spate; pe parbrizul posterior al maşinii aveau lipit un abţibild. care spunea: „Trăiesc într-o societate a refluenţei". * Pe scaunele din faţă soţii Kirk şedeau amândoi tăcuţi, ca şi cum fiecare din ei ar fi stat pe bloestart-uri, gata să ţâşnească urgent afară de îndată ce minibuzul ar fi ajuns la destinaţie, pentru a-şi relata povestea lui sau a ei personală. Fusese o vară plină de întâmplări şi, slavă Domnului, aveau ce povesti amândoi. Fiindcă Barbarei începea să i se pară acum că totuşi această mutare era un pas greşit, o victorie pentru. Howard şi o înfrângere pentru ea; traversând regiunea Midlands pe la sud de Birmingham. traversa de fapt o graniţă, pătrunzând în teritoriul erorii. Unul din motive era că, în timpul verii, în ciuda faptului că se considera

Note:

— Joc de cuvinte bazat pe grafia şi pronunţia asemănătoare în limba engleză a adjectivelor *afjluent* – abundent, şi *ejfluent* – care se scurge.

din punct de vedere ştiinţific imuna la acest gen de accidente, şi-a dat seama că este din nou gravidă; prilej t! e mare nedumerire, dar şi de furie pentru ea. Acum era furioasă şi fiindcă Howard dobândea un avantaj considerabil la această mutare, sosirea sa la Watermouth fiind precedată de o anumită reputaţie. Era, ce-i drept, o reputaţie cam fragilă aceea de a fi un bun popularizator al noului; însă era o reputaţie fără doar şi poate. Căci, m (impui aceleiaşi veri, apăruse şi cartea lui şi fusese bine primită. Editorii îi schimbaseră titlul, ceva mai sincer dinainte în *Afirmarea noului sex* care, erau ei de părere, suna ceva mai comercial şi se conta deja pe un succes de piaţă net. Cartea fusese de asemeni salutată de criticii perceptivi cultural de la suplimentele de duminică şi de la săptămmalele intelectuale ca fiind o lucrare în consonanţa cu tendinţele epocii. Howard nu făcuse prea multe cercetări pentru scrierea acestei cărţi, astfel că ea era ceva mai slabă în privinţa faptelor şi a documentaţiei; dar ceea ce-i lipsea în această privinţă era în schimb compensat prin vigoarea argumentaţiei sale şi printr-un sentiment foarte franc de participare la teatrul de acţiune libertin. Celor care veneau să discute cartea la multele petreceri unde au fost invitaţi la Watermouth în prima lor toamnă petrecută acolo. Barbara le spunea: „0, tot ce ţine de problemele sexuale e specialitatea lui Howard. Se poate spune, cred, că, în domeniul ăsta, el a pătruns adine în esenţa lucrurilor". În general, fusese considerată o carte angajată, progresistă şi orientată în direcţia bună; iar la lectură suna destul de sociologic. Şi astfel Howard a sosit la Watermouth pe un fond de stimă, prefigurată încă de la discuţia cu decanul, precum şi cu un statut util de performer într-ale erosului. Barbara, pe de altă

parte, sosea gravidă, deci în mare parte handicapată şi neprecedată de nicio reputaţie, indiferent în ce privinţă, încât, tot meditând ea în timpul verii, a ajuns să regrete totuşi mutarea la Watermouth. Sosind, au avut norocul să locuiască o vreme la nişte vechi prieteni ai lor de la Leeds, familia Beamish, care se mutaseră cu un an mai devreme la Watermouth şi care contribuiseră activ la trezirea interesului lui Howard pentru această universitate. Henry

Beamish se ocupa de psihologia socială şi în anul precedent stârnise o controversă aprinsă publicând o carte în care demonstra că televiziunea socializează copiii mult mai eficient decât o puteau face părinţii lor. Din această controversă se alesese cu un profit neaşteptat de frumos. Se înţelege că soţii Beamish, când soţii Kirk i-au regăsit acum, erau nişte oameni mult schimbaţi. Renunţaseră la acea atmosferă din Leeds, cu radicalismul ei de garsonieră, cu petrecerile scăldate în bere, cu excursiile în centru duminica şi cu demonstraţiile în faţa Primăriei şi adoptaseră un stil nou pentru noul decor în care trăiau. Oamenii aceştia care, la Leeds, n-aveau niciodată un ban şi împrumutau ceainice de pe la prieteni fiindcă ei nu-şi puteau permite luxul de a-şi cumpăra un ceainic al lor, se stabiliseră acum în apropiere de Watermouth, într-o fermă restilizată de un arhitect şi transformată într-o vilă la ţară, în mijlocul unei lumi de o pastoralitate tol-stoiană, în care iarba se cosea, iar ceapa creştea netratată cu îngrăşăminte chimice. Henry Beamish avea acum o barbă nouă, de un aspect mai degrabă marinăresc şi *cu* porţiuni masive cărunte. În general, arăta foarte bine, în ciuda palorii ce-i stăruia de la o întâmplare nefericită petrecută recent, când se intoxicase cu nişte ciuperci culese de pe terenul său; dobândise chiar o anumită solemnitate uşor bătrânească şi distrată. Myra se mai împlinire între timp, îşi purta părul strâns într-un coc solid, victorian şi fuma trabuce subţiri maron. Lui Howard i se părea că există două expresii cât se poate de potrivite pentru ceea ce deveniseră soţii Beamish în urma mutării lor la Watermouth, deşi s-a abţinut să le folosească în faţa lor, pentru că în fond erau prietenii lui, dar care amândouă conţineau în ele cea mai profundă condamnare posibilă: însă oare Henry şi Myra nu ajunseseră între timp la vârsti mijlocie şi în clasa de mijloc? De îndată ce au cobori; din maşină, soţii Kirk au rămas cu privirile aţintite a: casei şi asupra vechilor lor prieteni; o bună parte i timpul cât au stat sub acoperişul lor şi l-au petrecut în patru labe, ştergând cu hârtie igienică udă vărsătura ce lui de pe covorul cel scump din camera elegantă pentru oaspeţi. Sosirea nu era deloc încurajatoare; însă, în prima

seară şezând toţi patru în faţa şemineului de cărămidă din hol, Henry şi-a adus aminte, în timp ce turna vin de casă în paharele de sticlă italiene: „Ce coincidenţă că aţi sosit tocmai astăzi! Uite, chiar aseară le povesteam unor prieteni ai noştri despre voi şi despre căsătoria voastră, când a fost pe punctul să se destrame. Iar tu ai venit la noi şi ne-ai rugat să te primim în apartamentul nostru, Barbara, mai ţii minte? îţi aduseseşi televizorul cu tine şi o cratiţă, atât!" „O, Doamne, adevărat", a exclamat cu multă însufleţire Barbara şi imediat s-a simţit mai bine, dându-şi seama că şi ea fusese în fond precedată aici de o reputaţie.

Adevărul adevărat despre venirea lor la Watermouth, povesteşte acum Howard cu multă sinceritate, este că momentul sosirii i-a speriat destul de tare pe amândoi. Ei ştiuseră cum să trăiască la Leeds, pentru că aceea era o societate care o amenda pe cea în care crescuseră şi unul şi celălalt. Însă Watermouth i-a făcut încă de la îneeput să se întrebe ce

anume să devină ei, spre ce formulă de viaţă să se îndrepte. Leeds era un oraş al clasei muncitoare şi se baza mai ales pe muncă; Watermouth era un oraş burghez şi se baza pe turism, pe proprietăţi, pe pensionarii cu pensii mari şi pe bucătarii francezi. Pe măsură ee-i studiau pe soţii Beamish, li se părea că acest oraş refuză o existenţă reală şi că este un bazar pestriţ de stiluri; puteai fi orice la Watermouth. Filosofia radicală accepta o asemenea atitudine, însă aici era vorba mai degrabă de toleranţa tipic burgheză. E drept, îi plăcea lui Howard să spună, că fiecare dintre noi joacă un anumit rol şi că suntem actori autodidacţi pe marea scenă socială; că rolurile ni le distribuim noi singuri sau că ni le distribuiau alţii; dar, ca unul care era convins că realitatea nu există încă, el se vedea nevoit să recunoască singur că Leeds i se părea mai real. Privind oraşul Watermouth în lumina blinda a soarelui, soţii Kirk au descoperit că nu ştiau unde să se aşeze, unde să-şi aleagă o locuinţă. Mergeau în micul Renault 4L al lui Henry prin peisajul cu dealuri de dincolo de oraş, tot mai spre interiorul uscatului, şi se uitau la ceea ce Henry numea aici „proprietăţi". Erau o mulţime de proprietăţi de jur-împrejurul

lor. Myra şi Barbara în spate, cu bebeluşul între ele, stăteau destul de înghesuite; ca de la prietenă la prietenă, explorau şi analizau până în cele mai mici detalii fluxurile şi refluxurile de ultimă oră ale istoriei conjugale a soţilor Kirk. Pe locul din faţă, alături de Henry, Howard privea afară pe geam, cu vizorul lăsat, pentru a-l feri de soare, şi cu harta unui agent imobiliar pe genunchi, luând notă cu un scepticism radical eminamente nordic de amestecul social exotic prin care treceau. Din când în când, simţind nevoia să contrabalanseze povestea tendenţioasă pe care o auzea din spate, începea să-i spună victorios lui Henry, privind înainte, în lumina soarelui, despre cartea sa cea atât de bine primită, despre recenziile din ziare, despre noua comandă făcută de editorul său şi despre avansul substanţial pe care i-l acordase acesta. Ici-colo Henry oprea maşina şi coborau toţi patru din ea, exarni-nind cu chipuri solemne câte o proprietate sau alta. Gustul lui Henry pentru proprietate se transformase radical, devenind acum rural şi burghez; în mod inexplicabil, el începuse să laude aşa-zlsele „avantaje", cum ar fi fost padocurile şi grajdurile. Soţii Kirk stăteau şi se uitau, dar nu la case, ci, printre copaci, la dealuri. Cum nu văzuseră niciodată o proprietate în viaţa lor, n-aveau idee cum trebuiau să se poarte când se găseau în faţa unei proprietăţi; îşi dădeau seama că dorinţele lor radicale erau în chip subtil primejduite şi alterate, deşi în ceea ce le spunea Henry era şi destul de mult adevăr: că financiarmente o duceau mai bine acum, că o ipotecă era o investiţie bună pentru avansul primit pe carte, că momentul de apogeu al vieţii lor avea să fie aici, când li se năştea şi al doilea copil şi când aveau să se stabilească definitiv într-o casă ca lumea. Însă o casă ca lumea era exact ceea ce nu-şi doreau soţii Kirk; o amăgire teribilă părea să se ţească în jurul lor; după ce se distrusese pe sine de bunăvoie, acum Henry încerca să-i culpabilizeze şi pe ei. „Proprietatea înseamnă furt", repeta întruna Howard privind la şirurile drepte şi nesfârşite de case de ţară nelocuite, ce se întindeau în toate părţile în jurul lor şi care îi apăsau cu înfricoşătoarea lor atemporalitate, cu aspectul lor nelocalizat, cu detaşarea lor mai mult decât totală de locurile unde istoria se intimpla şi unde lumea mergea tot mereu înainte.

După alte două zile de program similar, când Henry tocmai se pregătea să-i ducă la alt agent imobiliar (ti – alt orăşel de navetişti, undeva în hinterland-ul lui Water-rnouth, în faţa vitrinei lui pline de reclame pentru vânzarea unor bungalow-uri liniştite, Howard a simţit nevoia să vorbească deschis.

— Uite ce e, Henry, i-a spus el. tu încerci să ne impui nouă o imagine falsă. Dar noi nu suntem aşa, nici Barbara nici eu, te rog să ţii cont de asta.

— E o zonă de construcţii foarte stabilă, i-a replicat Henry. Casa şi-ar păstra oricând valoarea de cumpărare.

— În schimb, noi am înnebuni de cap într-un loc ca ista, a spus Howard. N-am putea trăi alături de asemenea oameni, n-am putea trăi nici măcar unul cu celălalt.

— Eu am crezut că vreţi ceva drăguţ, a spus Henry.

— Nu, pentru Dumnezeu, nu vrem nimic drăguţ, a spus Howard. Eu nu m-am născut într-un loc ca ăsta şi deci nu-i accept existenţa din punct de vedere politic. De altfel, nici tu, Henry. Şi nu înţeleg ce cauţi tu aici.

Henry a ridicat către Howard o privire uşor ruşinată şi parcă puţin ameţită.

— O să vină o vreme, a spus el. O să vină o vreme, Howard, când ai sânţelegi şi tu. Poate că vrei o schimbare, de acord, toată lumea doreşte schimbări. Însă există o tradiţie a vieţii plăcute în ţara asta, Howard. Şi ajungem cu toţii la o vârstă când parcă ne vine să coborâm mai adânc în noi înşine şi în, cum să spun? în ritmurile adevărate ale vieţii. Asta încercăm, Myra şi eu, să facem în momentul de faţă, Howard.

— Aici? l-a întrebat Howard. Aici nu e nimic. Atât, că tu ai încetat să lupţi.

— Aah, şi cu lupta asta, a spus Henry privind la fotografiile de imobile din vitrină. Am să încerc să mă îndrept, să ştii. Dar tocmai am început să am sentimente cam împărţite. Nu mă prea omor eu după radicalismul ăsta violent care se poartă acum şi după accesele astea revendi-cativ-evpl: dve. Mie mi se pare că totul nu e decât o modă. Ceva gen: anul ăsta să pocnim un poliţist! Şi nu văd

ce e rău în faptul că încerc să mă izoka şi să mă ţin departe de încăierări.

— Nu? l-a întrebat Howard. Nu vezi pentru că ai devenit burghez, Henry. Acum gândeşti cu mintea unui burghez.

— Nu, nu gândesc cu mintea unui burghez, a răspuns Henry, şi e urât din partea ta să spui una ca asta despre mine. Eu nu încerc decât să trăiesc cu o oarecare demnitate, fără să atentez la demnitatea celorlalţi. Şi mai încerc să definesc un tip de cultură inteligentă, agreabilă şi care să nu facă rău nimănui.

— O, Doamne, a exclamat Howard, ce chietism evazionist!

— Ştii, Henry, te rog să mă ierţi că-ţi spun, a intervenit şi Barbara, dar, dacă ar fi să trăiesc ca tine, mai bine aş muri întâi.

„Burghez şi iar burghez", a spus Howard a doua zi, când, cu bagajele împachetate şi cu copilul pe bancheta din spate a maşinii, au plecat de la fermă cu minibuzul, după o despărţire destul de penibilă. „Ei, acum nu uita şi tu", a spus Barbara încercând să le ia partea celor care o culeseseră de pe străzi atunci când pornise brambura prin oraş, doar cu televizorul în braţe, „că ei n-au toate dezavantajele pe care le-am avut noi".

Au trecut cu maşina peste poduri şi peste văi, îndrep-tându-se hotărâţi către oraş şi mare; evadau înapoi spre Watermouth, ca să simtă din nou pulsul vieţii urbane şi să vină încă o dată în contact cu realitatea curentă. În oraş erau case şi lăzi de gunoi şi murdărie şi delincventă. În cele din urmă, Howard s-a hotărât să viziteze serviciul de Asigurări Sociale din Watermouth; simţea nevoia să-şi pună ordine în gânduri, să se asigure că acest loc, de care urma să-şi lege destinul, avea într-adevăr o sociologie a lui, că avea tensiuni sociale, zone obscure, probleme rasiale, lupte de clasă, dueluri între consiliul orăşenesc şi cetăţeni, secţiuni alienate ale societăţii, pe scurt, hrana de zi cu zi a vieţii adevărate. Lăsând

minibuzul într-un parcaj, împreună cu Barbara şi cu copilul, a pătruns în clădirea întunecată a Asigurărilor Sociale, unde pe drept cuvânt se poate spune că a dat norocul peste el.

Căci s-a întâlnit cu o fostă studentă a sa de la Leeds, pe nume Ella, care lucra aici, o fată cu ochelari ca de bunicuţă şi cu un costum de doc cu pantaloni; Ella îi cunoştea vederile radicale şi. ca studentă bună ce era. le împărtăşea întru totul O fată realmente adultă, i-a spus Howard Barbarei mai târziu. eind Ella s-a sculat de la masa ei, şi-a părăsit biroul, s-a urcat cu ei în minibuz. inghosuindu-se pe bancheta din spate, alături de coşul copilului şi le-a promis să Io arale adevăratul Watermouth. A vânat numai locurile mizere, ascunse printre şi după vechile hoteluri particulare şi vilele de vacanţă nou construite; a pătruns adine în neaşteptatele amestecuri sociale înghesuite în spatele faţadelor de vacanţă şi de parc de distracţii ale oraşului; le-a arătat hectarele de demolări urbane şi betonul noilor construcţii urbane… Bineînţeles că e un oraş cu probleme", le-a explicat Ella. „Numai că tipii se poartă de parcă n-ar fi, ca să nu descurajeze turiştii. Însă orice oraş din lume care angajează vara oameni ca să lucreze în turism şi care pe urmă iarna îi lasă baltă, să trăiască doar din ajutorul de şomaj, o să aibă întotdeauna probleme, iar ăştia de-aici au probleme cu carul".

— Ţipi radicali sunt? s-a interesat Barbara.

— O grămadă, i-a răspuns Ella. E plin de hippy şi de vagabonzi. Ca în toate oraşele astea de pe-aiei. Se poate dispărea foarte uşor. Sunt multe case goale. Vizitatorii au inimă largă. E multă muncă de făcut la periferia societăţii ăsteia. Nu, serios, e un loe bun. Le-a dat câteva indicaţii de Circulaţie şi i-a condus către o zonă cu case căzute în paragină şi destinate demolării. „Bineînţeles că aşa ceva nu vrea nimeni să vadă, dar aici ar trebui să-i aducă pe turişti, să-i bage cu nasul în casele astea", a spus ea croindu-şi drum într-o casă veche părăsită, în care ştia că noaptea vin să se adăpostească beţivi, drogaţi şi tot felul *de* indivizi care fugeau de ceva sau de cineva. Şi, într-adevăr, urmele lor se vedeau peste tot; soţii Kirk au pătruns pe uşa din spate în casa cuprinsă de o paragină haotică; balustrada scărilor era ruptă, prin colţuri se vedeau excremente umane, podeaua era plină de murdărie, dormitorul de cioburi de sticlă, iar acolo unde gea

raurile fuseseră sparte, nişte găuri mari şi urâte se căscau în ferestrele rămase goale. Barbara stătea într-una din camerele pustii, ţinând copilul sprijinit pe un umăr; Howard pornise la inspectarea casei. La un moment dat a spus: „Aici s-ar putea stabili nişte chiriaşi ilegali permanenţi", „în fond, de ce nu?" a întrebat EUa. „Casa asta o să mai stea în picioare încă mult şi bine, fiindcă nu au fonduri s-o demoleze". Şezând jos, cu copilul în braţe, pe prima treaptă a scării interioare, Barbara a intervenit în discuţie: „Chiriaşii aceia ilegali am putea fi chiar noi, la o adică". „Hm. am putea", a aprobat-o Howard. „Poate că-i imoral ce-am să spun acum", le-a spus Ella, „dar aţi putea s-o faceţi în mod legal. Aici eu cred că pot să vă ajut şi ştiu şi cu cine trebuie discutat la consiliul orăşenesc". „E un teatru de acţiune bun", a spus Barbara. „Şi nu cred că aşa ceva poate fi numit proprietate", a spus Howard.

Ella şi soţii Kirk au ieşit afară pe visa din spate, care era ruptă; au stat o vreme pe trotuar şi s-au uitat la resturile aleii semicirculare unde era plasată casa; au privit în sus spre castel şi în jos, la promenada de pe faleză. Asta era ce mai rămăsese dintr-o adresă bună cândva. Au mers cu minibuzul înapoi la consiliul orăşenesc, iar Howard a vorbit cu funcţionarii de acolo, le-a spus că el se mută oricum în casă şi a ajuns cu ei la o înţelegere, să

închirieze proprietatea pentru o sumă foarte mică, promiţându-le totodată să o părăsească imediat când îi va veni rândul la demolare, ceea ce nu avea probabil să se întâmple în următorii doi ani de zile. Şi astfel soţii Kirk s-au ales cu o proprietate, care în niciun caz nu arăta a proprietate. În toamnă au închiriat un camion pentru mutări do mobilier. Howard conducea camionul, iar Barbara minibuzul în urma lui şi în felul acesta şi-au mutat lucrurile din Lecds în sud şi vest, la Watermouth. Când au început să-şi încarce lucrurile în camion, a fost o adevărată surpriză şi un mister pentru ci să constate cât de multe obiecte aveau în fond; fuseseră convinşi până atunci că nu au aproape niciun fel ele posesiuni, dat fiind că erau nişte oameni fără niciun Joi do domiciliu stabil. Dar iată că se adunaseră totuşi o plită de gătit, o instalaţie stereo, un

televizor (căci între timp îşi cumpăraseră şi ei unul), un mixer, un balansoar din lemn de răchită, vesela de la Habitat, jucăriile copilului, cele două corpuri de dulap şi uşa pe care Howard o punea peste ele ca să-şi construiască o masă de scris, numeroasele cărţi pe care a descoperit că le acumulase între timp, hârtiile în dosarele lor, fişierul în ordine alfabetică, graficele şi schemele demografice care stătuseră atârnate în biroul lui Howard de la universitate, lămpile de masă, covoarele, maşina de scris şi mai multe cutii pline de note şi de însemnări ale lui.

Au primit în mod oficial o cheie pentru casa din aleea semicirculară; au cotit cu minibuzul din strada mare, au parcat în faţa clădirii, au descuiat uşa şi şi-au cărat lucrurile înăuntru. Toată avuţia lor forma o prezenţă modestă în camerele frumoase, dar decrepite, cu murdăria şi aspectul lor haotic. Trei zile au petrecut numai dând afară gunoiul. Apoi au urmat dereticatul prin casă, repararea stricăciunilor, refacerea instalaţiilor, pe scurt, o muncă înfricoşătoare, deoarece clădirea era într-o stare dezastruoasă. Numai că Howard şi-a descoperit acum un anumit talent de reparator, o îndemânare practică pe care nu ştia că o are, dar pe care presupunea că o dobân-dise de la tatăl său. Şi-au instalat geamuri la toate ferestrele şi au scos scândurile care le mascau pe cele ce dădeau spre stradă. Bineînţeles că, locuinţa fiind condamnată, n-avea niciun rost să înceapă lucrări majore la structura de rezistenţă. Dar casa era surprinzător de solidă. Apa se infiltra prin acoperiş, pe lingă coşurile de fum; cineva *t-a* urcat pe casă şi a furat paratrăsnetele de plumb, nici măcar înainte de mutarea soţilor Kirk în ea, ci la p timp după aceea, într-o seară când Barbara era singură în locuinţă, căci Howard plecase la Londra, ca invitat al unei emisiuni de televiziune despre problema drogurilor, în care el se situa pe o poziţie liberală. Le erau sparte întruna ferestrele, însă Howard a învăţat să instaleze singur geamuri noi; şi, după n vreme, joaca de-a spartul geamurilor a încetat, ca şi cum, graţie unui consens încheiat între ei şi necunoscut, dreptul de şedere în casă le-ar fi fost, în cele din urmă, acordat.

Pe toată durata acelui prim trimestru de toamnă, soţii Kirk au robotit la casa lor, încercând s-o facă locuibilă, apoi chiar mai mult decât locuibilă. De la universitate, Howard venea în mare grabă cu minibuzul acasă, de îndată ce era gata cu seminarele sale şi cu orele de consultaţii – acele ocazii instructive şi pasionate când experimenta noile formule de predare a materiei şi de stabilire a unor relaţii interumane –, iar aici îşi schimba repede hainele de oraş şi se dăruia continuării lucrărilor de restaurare. A apelat la instalatori pentru înlocuirea closetelor, pe care le găsiseră sparte la venirea lor şi pentru repararea balustradei scărilor, pe care n-o putea rezolva singur. Însă cea mai mare parte a muncilor soţii Kirk le-au dus la capăt pe cont propriu. Două săptămâni au petrecut numai răzuind

vopseaua maron de pe tocăria interioară a casei, apoi au aşternut cu pensula peste culoarea naturală a lemnului un strat protector de ulei vegetal. Au cumpărat ferăstraie, scinduri şi rigle şi au înlocuit scândurile din duşumea care fuseseră înfundate în planşeu. Fără niciun ajutor, Howard a început să zugrăvească locuinţa, vopsind mai mulţi pereţi în alb, iar pereţii de vizavi în negru, în timp ce Barbara a împrumutat o maşină de cusut şi a făcut perdele, galbene şi oranj, cu falduri larg unduitoare, pentru toate ferestrele casei, întrucât instalaţia electrică trebuia în întregime înlocuită, au desfiinţat firele pentru lămpi din mijlocul tavanului şi au montat aplice pe ziduri, orientate spre plafon şi altele în podea, orientate spre ziduri. Pe măsură ce trimestrul înainta, Howard a ajuns să cunoască tot mai mulţi studenţi, care au început să le dea câte o mână de ajutor. Patru din ei. cu o raşchetă împrumutată, au curăţat vechiul lemn trainic al podelelor, după care l-au uns bine cu un aparat de eeruit, şi acesta tot împrumutat. Un altul a adus un dispozitiv pentru şpă-ckiit şi a curăţat cu el pereţii din pivniţă. Munceau, apoi se opreau în mijlocul muncii ca să mănânce, ca să bea, ca să facă dragoste, sau ca să organizeze o petrecere; împreună aranjau un mare loc gol, plăcut, atrăgător, şi unde totul era la libera alegere. Iniţial mobilierul de bază a constat din pernele şi saltelele aruncate la întâmplare pe jos, însă treptat soţii Kirk au început să cumpere diferite obiecte, majoritatea lor de la magazine din Londra; nu cumpărau decât mobilier provizoriu, lucruri care se umflau, se strângeau ori se puteau vâri într-un mic spaţiu liber. Şi-au construit mese de lucru din corpuri de dulap cu câte o uşă culcată peste ele, la fel cum procedaseră şi la Leeds şi biblioteci din cărămizi şi din scânduri. Intenţia lor, care pornise ca o simpla încercare de a face locuibil un spaţiu, dăduse naştere încetul cu încetul la o ambianţă originală şi atractivă, dar care lor le convenea de minune; pentru ei rămânea mai departe un decor temporar, lipsit de orice pretenţii de eleganţă, un mediu plăcut, însă în acelaşi timp complet neangajant şi lipsit de profil, în care să se poată mişca şi să-şi rezolve treburile normal.

Unul dintre rezultatele acestei perioade a fost că raporturile dintre ei s-au îmbunătăţit în chip surprinzător. Pentru prima oară atunci, Howard şi Barbara dădeau un sens vieţii lor comune, se afirmau pe ei înşişi şi o făceau cu ajutorul propriei lor priceperi şi înzestrări, muncind unul şi altul cot la cot. Watermouth începea să le placă din ce în ce mai mult; au dat peste magazine în care pu-ieai cumpăra iaurt adevărat şi pâine de casă. Au adoptat între ei un ton apropiat, prietenos, în parte deoarece nu-şi făcuseră alţi prieteni încă şi au dobândit alte repere de referinţă, în parte deoarece oamenii pe care i-au cunoscut îi tratau ca pe doi soţi interesanţi şi ataşaţi unul de celălalt. În preajma Crăciunului, Howard a primit un cec cu o sumă importantă ele bani ca drept de autor pentru cartea lui şi a investit cea mai mare parte din ei în casă, cumpărând câteva covoare indiene pentru camerele de la parter. De data aceasta, graviditatea Barbarei a fost mai uşoară şi mult mai suportabilă ca prima oară. Întrucât locuia într-o zonă de case căzute în paragină, a primit un tratament destul de consistent la maternitate şi, cu toate că era la al doilea copil, a fost ţinută în spital patruzeci şi opt de ore după naştere. Howard era de fată, dându-i instrucţiuni prin masca lui albă, în timp ce ea aducea copilul pe lume. A fost o naştere simplă, obişnuită, iar Barbara cunoştea la perfecţiune mişcările ce trebuiau făcute: a avut deci o realizare elegantă şi care. de data aceasta, nu părea să prezinte vreo ameninţare directă la adresa

lui Howard. Acesta nu avusese timp să scrie o altă carte, în schimb era foarte mulţumit de noua lui slujbă; avea studenţi buni, iar cursurile pe care le ţinea se bucurau de

mare interes, atrăgând un public considerabil. Casa arăta destul de bine acum pentru a primi şi al doilea copil; acesta avea o cameră a lui, la fel ca şi copilul cel mare; podelele erau curate, bucătăria bine utilată. Bebeluşul dormea într-un coş în odaia sa; o mulţime de lume a venit să-l vadă; au petrecut cu toţii un Crăciun vesel şi animat.

— Eu n-am vrut niciodată să am posesiuni, niciodată, o auzeai pe Barbara spunând în propria ei casă, în timpul petrecerilor pe care au început să le dea şi ei acum.

— Eu n-am vrut niciodată căsătorie; Howard şi cu mine am vrut numai să trăim împreună, mai spunea ea pe măsură ce cunoşteau tot mai multă lume.

— Eu n-am vrut niciodată o casă, ci doar un acoperiş deasupra capului, declara ea în timp ce priveau cu toţii la zidurile de un alb strălucitor şi la podelele curate, de lemn. Din partea mea, pot s-o demoleze când vor.

Însă casa era un spaţiu absolut prezentabil acum şi era întruna plină de oameni; pe măsură ce vremea trecea şi ea devenea tot mai mult un centru de interes, părea din ce în ce mai greu de imaginat că ar putea fi demolată vreodată.

După cum avea să se dovedească, la Watermouth erau o mulţime de oameni şi o mulţime de petreceri. Pe toată durata primei lor toamne aici, au mers şi ei la aceste petreceri, în momentele de răgaz de la munca intensă de restaurare a casei: petreceri studenţeşti, petreceri politice, petreceri ale tinerilor profesori, petreceri date de nişte figuri greu de plasat socialmente, care se învârteau o vreme prin oraş, pentru ca în cele din urmă să dispară. Erau chiar şi petreceri simandicoase; odată au fost invitaţi la şeful de departament al lui Howard, profesorul Alan Marvin, cunoscutul antropolog şi autor al unei lucrări de referinţă intitulate *Intelectualitatea la beduini.* Marvin era unul dintre iniţiatorii, dintre membrii fonda-to Tl ai universităţii de la Watermouth, care formau deja o specie aparte şi, la fel ca majoritatea indivizilor din această specie, şi soţii Marvin aleseseră viaţa la ţară, întivo casă de o anumită demnitate impunătoare, situată de partea cealaltă a oraşului prin raport cu universitatea, în lumea miraculoasă a grajdurilor şi a padocurilor, pe pe care o adoptase şi Henry. Soţii Kirk se aliaseră imediat cu tinerii profesori din facultate, dar faţă de cei mai în vârstă erau în mod instinctiv ostili; ei refuzau cu încăpăţânare să se lase ameţiţi sau înşelaţi de inovaţiile aparente ori simbolice ale acestei specii. S-au dus prin urmare la locuinţa lui Marvin cu minibuzul lor, intenţionat mirosind a terebentină, cu care se curăţaseră de vopsea la capătul unei după-amieze de muncă, un miros care le dădea acea demnitate şi acea independenţă a meseriaşilor autentici. Casa familiei Marvin s-a dovedit a fi o fostă fermă recondiţionată, acum spoită cu var alb; pe aleea care ducea spre curte erau parcate maşini Land Rover şi Mercedes când au ajuns acolo soţii Kirk. Colegii ii puseseră în gardă pe Howard că soţii Marvin cultivau o anumită solemnitate proprie universităţilor vechi, deşi la facultate profesorul Marvin era o apariţie modestă, pur-tând mereu trei pixuri în buzunarul de la piept al hainei, ca şi cum cercetarea şi înregistrarea precisă a datelor nu erau niciodată prea departe de activitatea intelectului său. Şi avuseseră dreptate colegii; cu un gest de mare ostentaţie, în copacii din uriaşele grădini ce înconjurau reşedinţa familiei Marvin, gazdele montaseră lumini, iar invitaţii, îmbrăcaţi la costum – Howard şi Barbara nu prea vedeau costume în locurile pe care le frecventau – stăteau de vorbă pe gazon, serviţi cu vin alb din nişte sticle pe care scria „Societatea vinicolă Neusteiner" de către mai mulţi studenţi extrem de tăcuţi şi care apoi se retrăgeau imediat. Soţii Kirk, îmbrăcaţi Howard într-o haină de blană veche, iar Barbara într-o rochie de dantelă, destul de largă pentru a-i cuprinde şi sarcina, s-au simţit dintr-odată puternici: ei erau intruşii pe această scenă. Marvin i-a adus şi i-a prezentat, în obscuritatea aproape totală de afară, unei mulţimi de

figuri noi; abia după o vreme soţii Kirk au avut revelaţia că toţi aceşti oameni erau de fapt deghizaţi şi că figurile pe care le vedeau ieşind din acele costume erau figurile colegilor lor, îmbrăcate în uniformele speciale de care făcuseră rost de

pe la nunţi sau înmormântări şi în care acum participau şi la ceremonialul acesta.

În peisajul adiacent de ţară, păsările tulburate din somn ciripeau, iar oile alergau de colo până colo greoi, bufnind şi fornăind; Howard privea şi se minuna de locul acesta şi de atmosfera înconjurătoare. Barbarei i s-a făcut frig afară şi a intrat înăuntru însoţită de Marvin, foarte atent şi prevenitor cu graviditatea ei; Howard a fost angajat într-un lung dialog de către un bărbat între doua vârste cu un farmec blajin, conştient de sine şi cu o faţă sănătoasă, ridată mărunt, ca a unui explorator polar. În timp ce vorbeaţi, în jurul lor zburau o puzderie de molii, în haina sa de blană veche, Howard a disertat pe larp despre un subiect care ajunsese să-l preocupe intens în ultima vreme, şi anume avantajele sociale şi valoarea purgativă înaltă a pornografiei în cinema.

— Eu am fost întotdeauna un partizan activ al pornografiei, domnule doctor Kirk, l-a asigurat bărbatul cu care vorbea, şi mi-am exprimat părerea în mod public în nenumărate rânduri.

Howard a avut intuiţia, după tonul de regalitate populară cu oamenii al interlocutorului său, că acesta nu era altul decât Millington Hârsent, educatorul radical, fostul profesor de ştiinţe politice, binecunoscutul susţinător al Partidului Laburist şi alpinistul încercat ce ocupa funcţia de vice-rector al universităţii din care făcea şi Howard parte acum. Auzise mult vorbindu-se despre el; acea aromă radicală, acel sentiment al prospeţimii pedagogice, pe care suplimentele colorate ale ziarelor şi revistele de specialitate le detectaseră la Watermouth, emanau, din câte se spunea, cu precădere dinspre Hârsent. Pe plan mai restrâns, local, avea reputaţia de a suferi de o manie a construitului, sau, altfel formulat, de un Complex al Edificiilor, datorită căruia investise o mare cantitate de energie în conceperea şi realizarea, împreună cu Jop Ka-akinen, a orăşelului universitar futurist, unde preda şi Howard. E mare lucru pentru un vice-rector să fie de toate pentru toţi*;* Hârsent îşi câştigase acest renume, însă invers: conservatorii îl socoteau un radical extremist, iar radicalii un conservator extremist. Iată însă că acest per

sonaj, cunoscut pentru democratismul său b) r, om (se plimba prin orăşelul universitar cu bicicleta şi umbla zvonul că, de câteva ori, la petrecerile studenţeşti, fouaase şi el marijuana), stătea acum de vorba cu Howard, şi anume o făcea cu multă căldură, ba chiar l-a strâns uşor pe după umeri şi a lăudat universitatea pentru ideea buna avută de a-l angaja, comentându-i de asemeni cartea de parcă ar fi citit-o şi de parcă ar fi discutat în cunoştinţă de cauză; Howard s-a mai destins puţin şi a început să se simtă bine.

— Nu pot să vă spun cât de mult ne bucurăm să avem în mijlocul nostru o personalitate de prestigiul dumneavoastră, i-a declarat Hârsent.

— Să ştiţi, i-a răspuns Howard, că şi eu mă bucur foarte mult să mă aflu aici.

Hârsent şi Howard au intrat Împreună în casă, căutând sursa de vin Neusteiner; Hârsent i-a vârât în mină lui Howard, dintr-o mapă diplomat aflată în vestibul, un exemplar al planului său de dezvoltare a universităţii, precum şi o broşură specială, o tipăritură pe hârtie cerată gri şi scrisă cu cinci ani în urmă, la începutul acestor activităţi înnoitoare, de către Jop Kaakinen, ale cărui clădiri inspirate răsăreau peste tot în orăşelul universitar.

— Asta-i un fel de Cartea Facerii, i-a spus Hârsent. Acum s-ar putea considera că am

ajuns la Numerii. Şi mă tem că ne îndreptăm vertiginos spre Cartea lui Iov şi Flân-gcrile lui Ieremâa.

Hârsent l-a părăsit pentru a sta de vorbă şi cu alţi invitaţi, îndeplinindu-şi obligaţiile mondene din acea seară; Howard s-a retras în bucătăria familiei Marvin, cu plita ei electrică Aga şi un fost cuptor de pâine scobit în zid, iar aici, în picioare, a studiat broşura primită. Aceasta se numea *A crea o comunitate/A stabili un dialog* şi pe copertă avea un desen reprezentând un grup de cinci studenţi, aflaţi, cine ştie din ce motiv, în acea stare de nuditate asexuată atât de mult iubită de stiliştii de la începutul anilor ’60 şi care angajaseră între ei un dialog într-adevăr extrem de animat. Înăuntru Howard a găsit o însemnare scrisă de mână şi reprodusă în facsimil: „Noi nu facem aici numai aceste construcţii noi; creăm totodată aceste forme şi spaţii noi, care vor fi noile stiluri ale raporturilor umane. Căci o arhitectură este o societate, iar noi aici facem societatea lumii moderne de astăzi”. Howard a pus broşa deoparte şi a trecut în living-room-ul cu grinzi joase din lemn de stejar, spre a-şi observa colegii cum stau şi pălăvrăgesc în întunericul de pe gazonul din faţa casei; se gândea la contrastul dintre această casă de ţară şi construcţiile înalte ale lui Kaakinen, care transformaseră complet străvechiul domeniu din jurul universităţii. După o vreme s-a mai învârtit prin locuinţă şi a găsit-o pe Barbara culcată pe o canapea, într-un gen de alcov, cu capul în poala unui lector mai în vârstă de la facultatea de filosofie.

— Ei, bravo, i-a spus Barbara, ai făcut impresie bună. Vice-rectorul a venit să mă caute special ca să-mi spună ce mult i-ai plăcut.

— Vezi, tipul încearcă să te anihileze, i-a spus lectorul de la filosofie. Încearcă să-ţi fure vântul din pânze.

— Ar fi imposibil, i-a spus Barbara. Howard e prea radical.

— Fii atent, că tipii încearcă să te vrăjească, i-a spus Barbara măi târziu, atingând cu burta bordul maşinii, în timp ce se îndreptau prin beznă spre Watermouth. Să facă din tine o marionetă a conducerii. Un eunuc al sistemului.

— Pe mine nu mă cumpără nimeni, i-a răspuns Howard, însă cred că aici o să am ce face. Mi se pare că asta-i o instituţie cu care am să pot lucra cum trebuie.

Însă toate acestea se petreceau la sfârşitul toamnei lui 1967; iar, după 1967, a urmat, în logica inevitabilă a cronologiei, 1968, care a fost anul radicalismului, anul cinci tot ceea ce făcuseră soţii Kirk în ani şi ani de zile de luptă pe cont propriu până atunci a devenit parcă peste noapte obiectul interesului general. Totul părea acum larg deschis; aspiraţiile individuale coincideau cu tendinţele istoriei; când studenţii au început să demonstreze în luna mai la Paris, toate forţele înnoirii dădeau impresia că demonstrează pretutindeni o dată cu ei. Soţii Kirk au fost foarte ocupaţi în acel an. În orăşelul universitar, grupurile de stânga şi de extremă stânga, a căror preocupare de până atunci păruse a fi excâvisiv consumarea în mici

conflicte interne, s-au văzut deodată înconjurate de un mare val de sprijin militant; a avut loc o grevă în clădirea administraţiei şi un student s-a instalat în biroul vice-rectorului, în timp ce vice-rectorul şi-a stabilit cartierul general în sala uzinei termice, de unde încerca să dezamorseze tensiunea creată. Frontul revoluţionar Studenţesc a venit să-l caute aici şi i-a cerut să declare universitatea un stat liber şi o instituţie revoluţionară dedicată combaterii capitalismului depăşit de Istorie; cu multă chibzuinţă şi cu o serie de citate celebre din istorie, vice-rectorul şi-a argumentat în esenţă sentimentele sale de simpatie faţă de cauza lor, dar le-a explicat că nu existau condiţiile ideale încă şi nu era prin urmare

momentul opţim pentru declanşarea unei revoluţii totale, pe care el o vedea în mod realist posibilă abia peste zece ani; între timp, le-a sugerat el, să se întoarcă la studiul lor şi să revină atunci. Un asemenea îndemn i-a înfuriat rău pe militanţi, care au scris, în replică, „Daţi foc" şi „Revoluţie acum" cu vopsea neagră pe zidul imaculat de beton al teatrului imaculat de nou din cadrul universităţii; o gheretă de unelte a fost incendiată, iar şaptesprezece greble total distruse. Ura şi zelul revoluţionar făceau ravagii; în oraş, lumea îi împungea pe studenţi cu umbrelele în autobuze; au avut loc demonstraţii în piaţa din centrul oraşului şi câteva vitrine au fost sparte la cel mai mare supermagazin. Corpul profesoral, ca întotdeauna, s-a împărţit în două, unii fiind de partea studenţilor radicali, alţii făcând declaraţii prin care îi rechemau pe studenţi la îndatoririle lor fundamentale. Oamenii au început să refuze să-şi mai vorbească între ei, iar birourile şi cabinetele profesorilor au fost sparte, sustrăgându-li-se din ele dosare. Peste tot domnea o stare de vagă teroare, iar nervii erau încordaţi la maximum; vechi căsnicii s-au destrămat, căci un soţ a luat-o la stânga, iar altul la dreapta şi conflicte mai vechi au apărut la suprafaţă acum. Numai Howard nu era câtuşi de puţin îndoit; a luat parte la greva studenţească, iar figura lui micuţă şi atât de pătimaşă a putut fi văzută de cei rămaşi afară apărând ba la o fereastră, ba la alta şi strigând: „A fost în fine instaurată gândirea liberă" şi „Conştiinţa critică domneşte", sau fluturând ultimele lozinci venite

do la Paris. De fapt, a devenit inevitabil un focar de acţiune intens şi era prezent peste tot, radicalizând cit de mulţi oameni putea, plecând de la greva studenţilor pentru a vorbi unor grupuri de muncitori sau pentru a lua cuvântul la întruniri ale sindicatelor. Casa lor s-a transformat în locul de întâlnire al tuturor studenţilor şi cadrelor didactice de orientare radicală, al vagabonzilor din oraş şi al unor pasionaţi activişti comunişti; în ferestre puseseră afişe care spuneau „Zdrobiţi sistemul". „Realitatea nu există încă" şi, Putere poporului". Cât despre universitatea construită după planurile lui Kaaki-nen, cu modernismul ei pios şi masele ei masive de beton, în care se înrădăcinase acum un învâţământ radical nou, eu concepţii şi stări de spirit noi, ea a ajuns să i se pară lui Howard o cochilie instituţională dură, menită să frâneze şi să blocheze fluxul continuu şi ascendent al conştiinţei. Ea nu era destul de radicală. Nimic nu era destul de radical pentru soţii Kirk în acel an de răscruce 1968. Howard a privit orăşelul universitar în timpul grevei studenţeşti şi tot ce a spus a fost: „Mi se pare că asta-i o instituţie împotriva căreia am să pot lucra cum trebuie".

În cursul verii, soţii Kirk s-au realizat aşa cum niciodată până atunci nu mai avuseseră sentimentul că se realizează cu adevărat. Timpul nu le mai părea acum o formă întâmplătoare de irosire a vieţilor, ci devenise posibil de mântuit; apocalipsa le bătea la uşă, o lume nouă aştepta să se nască. Toate instituţiile şi structurile actuale, a căror natură o analizase cu atâta grijă la seminarele lui, i se păreau deodată măşti şi deghizamente, forme primitive ale imposturii suprapuse peste adevărata realitate umană, acum din ce în ce mai reală în jurul lui. O nerăbdare teribilă, violentă pusese stăpânire pe el; privea de jur-împrejurul lui şi nu vedea decât interese corupte şi false ţinând în frâu năzuinţa firească şi pasionată de a cuceri realitatea. Însă acum era vremea lui; convingerile ii fuseseră în fine activate şi deveniseră reale. De asemeni a descoperit că se pricepea să convingă oamenii de faptul că o epocă nouă de împliniri şi creativitate umană era acum la îndemâna fiecăruia. Participa la multe întâlniri, era o persoană foarte ocupată; şi o mulţime de oameni aflaţi în pragul marii rupturi cu trecutul veneau să discute

CU el. Dezbăteau Împreună luptele acestora cu vestigiile trecutului lor, eu căsătoriile lor în curs de destrămare. Barbara, mare şi blondă cum era, a început să aibă propriile ei aspiraţii j prin urmare voia să dea piept cu lumea. Se simţea din nou în linia întâi a frontului; bebeluşul crescuse destul de mare între timp pentru a putea fi lăsat singur. Însă acum ideea ei mai veche de a lucra în asistenţa socială, ceea ce implica o activitate oficială, într-un cadru instituţionalizat, i se părea a fi un simplu compromis cu sistemul; or, ea voia mai mult de-atât, voia să fie activă. A contribuit la lansarea unui ziar al comunităţii cetăţenilor. A condus acţiuni de protest ale cumpărătorilor. A strigat „futu-vă" în plină şedinţă a consiliului orăşenesc. A aderat la un grup pentru emanciparea femeilor şi a organizat sesiuni de trezirea conştiinţelor. A luat pe sus femeile şi le-a dus la clinici şi la serviciile de asistenţă socială, sperând să suprasolicite aceste instituţii pentru a le forţa să clacheze, astfel încât oamenii să-şi dea seama că fuseseră traşi pe sfoară până atunci. A pus la cale greve cu ocuparea sălilor de operaţie ale unor medici şi ale unor birouri pentru mijlocirea ofertelor de serviciu. A dat o mină de ajutor la organizarea unui Sindicat al Petiţionarilor. Subcultura, contracultura se concentrau în jurul lor şi petrecerile la care mergeau, ori cele pe care le dădeau ei acum erau de un gen cu totul diferit: ocazii mai mult militante, menite a comemora evenimentele de la Shaipevilie sau luptele de stradă de la Paris din luna mai şi încheindu-se de fiecare dată cu stabilirea unui plan de acţiune pentru câte o nouă companie. Deviza curentă era pe atunci: „Nu vă încredeţi în nimeni trecut de treizeci de ani"; chiar în vara lui 1968 Howard a împlinit treizeci de ani, iar Barbara treizeci şi unu. Dar ei aveau încredere în ei înşişi, iar alţii aveau încredere în ei; amândoi, în mod hotărât, erau de partea noului.

Dar toate acestea se petreceau în 1968; de atunci a trecut timpul şi multe s-au întâmplat cu soţii Kirk, însă

— Oraş în Republica Sud-Africană, situat în sudul provinciei Transvaal, unde, la 21 martie 1900, poliţia a deschis focul asupra unei demonstraţii a populaţiei de culoare împotriva apartheid-ului. Reprimarea sângeroasă a demonstraţiei s-a soldat cu peste G0 de morţi şi cu un mare număr de răniţi.

Intimitatea, căldura şi înţelegerea pe care le-au cunoscut în acel an li se par gi-eu de recâştigat acum. Ce-i drept, le caută mereu, având o senzaţie acută că ceva nu s-a materializat atunci, iar un vis destul de ceţos se conturează încă pentru ei în viitor: visul unei lumi a spiritelor în expansiune, a drepturilor egale, a satisfacţiilor erotice, dincolo de cadrul strâmt al realităţii, dincolo de limitele impuse de simţuri. Locuiesc şi acum în casa lor de pe aleea în curs de demolare şi stau plasaţi cumva în acel punct de echilibru dintre un sfârşit şi un început, într-o istorie în care o realitate veche se duce, iar alta nouă înaintează în prim plan, trăind într-un amestec de strălucire şi indignare radicală, arzând de câte o tandreţe subită, fulminând de câte o ură la fel de subită, aşteptând acel element de intrigă, o intrigă inspirată de inevitabilitatea istorică, să vină şi să-mplinească povestea începută cu ani de zile în urmă, la Leeds, într-un pat, după ce Hamid se culcase cu Barbara. Acum sunt amândoi oameni ocupaţi. Howard împreună cu un grup de studenţi şi animat de o intenţie profund radicală, a realizat un proiect de restaurare a întregii zone în care locuiesc ei, ca parte componentă a unui exerciţiu de bază în funcţionarea democraţiei pe plan local. Consiliul orăşenesc, impresionat de experienţa urbanistică a lui Howard, a acceptat acest proiect, ceea ce a avut drept urmare benefică faptul că soţii Kirk îşi păstrează casa, iar celelalte imobile de pe alee vor fi restaurate cândva. Dincolo de ferestrele locuinţei

lor se-ntinde încă deşertul, pogoane întregi ale devastării formând o zonă pe tranziţie, presărată cu semne vagi ale reconstrucţiei. Copiii şi-au încropit terenuri de joacă în mijlocul mormanelor de moloz, din care, în depărtare, se ridică blocuri turn din beton cu jaluzelele trase, cartiere de construcţii noi şi capătul autostrăzii urbane. În zare, dincolo de tot acest haos, clipesc reclamele luminoase ale unor magazine ca „Finefare", „El Dorado" sau „Viaţa Din Nou – Boutique". Pe deasupra zboară avioane cu reacţie militare, motocicliştii îşi fac motocicletele să necheze peste tot pe străzi; în spaţiile dintre lămpile cu sodiu, cele atât de luminoase, trecătorii sunt jefuiţi de hoţi. În timpul zilei, adolescenţii spărgători de sticle şi amanţii pentru câte cinci minute populează ruinele din jurul casei. Serile,

soţii Kirk pot sta în interiorul locuinţei lor, după ce tocmai şi-au terminat de mâncat şniţelul vienez şi pot privi peste drum, la casele căzute în paragină, din care răzbat până afară mici luminiţe tremurătoare: beţivii şi hippy-ii rătăcitori se strecoară neîncetat în ele, cultivându-şi un mod de viaţă independent, grohăind pe întuneric, iar uneori dându-şi chiar foc cu mâna lor. Soţii Kirk răspund la această prezenţă fiecare după capacităţile lui: Barbara le duce pături şi termosuri cu cafea, iar Howard îi numără şi, în biroul său de la subsol, pe care şi l-a amenajat între timp – un element destul de vinovat în viaţa lor relativ acceptabilă altfel – include rezultatele obţinute în articole indignate, pe care le trimite la revistele „New Society" şi „The Socialist Worker".

Soţii Kirk nu cred în noţiunea de proprietate; însă ei privesc la acest peisaj apocaliptic al timpului lor, la aceste cratere, la acest moloz, la aceste smocuri de bălării ce cresc din el, la aceşti migratori ce se aciuează pe-a-ici cu un sentiment de apartenenţă teritorială. Toate acestea constituie exteriorul interiorului spiritelorlor, panorama lor desăvârşită de zi cu zi; întocmai ca şi nobilii de ţară, proprietari de mici domenii, care îşi comandau să le fie pictate portretele, şi ei ar putea poza perfect cu acest peisaj servindu-le drept fundal. Iată-l pe Howard, mic de statură şi elegant, cu mustaţa lui *ă ta* Emiliano Zapata lăsată în jos la colţurile gurii, cu părul uşor rărit în creştet şi ca atare pieptănat în faţă, peste frunte, cu maxilarul de jos energic, proeminent, dându-i un aspect avân-tat şi mânios; alături de el, buna şi brava lui soţie Barbara, înaltă şi cu părul blond, îmbrăcată într-un caftan lung. cu termosul în mână şi cu un pumn uşor ridicat şi strâns cu multă hotărâre; iar în spatele lor, cu o profuziune de amănunte frapante, o mare masă de contururi frânte, în permanentă urcare şi coborâre, reprezentând conştiinţa şi societatea cuprinse de procesul transformării; cele două figuri centrale, cu privirile vii, cu membrele contorsionate, se luptă să iasă afară din limitele tabloului şi să se amestece în epica frământată a istoriei. Da, epica frământată a istoriei; ea îi serveşte, e importantă pentru ei, dar pe de altă parte nu le mai oferă totul acum. Căci, fără îndoială, ei au în jur de treizeci şi cinci de ani în prezent, iar anumite lucruri s-au realizat deja, ceea ee nu e decât parţial problematic, după cum vă va explica Iloward, care e foarte franc în dezvăluirea eului său. Ca radical atât de binecunoscut în universitate, HOA – vard a primit între timp o catedră de lector şi a fost ales într-uri număr apreciabil de comitete. El este şi acum activ în slujba cauzelor radicale din oraşul Watermouth, predă la o şcoală gratuită pentru copii din familii sărace, participă ia o campanie de ajutare numită Oameni În Impas şi sprijină ziarele radicale, unde semnează adesea articole. Este îngrijitorul unei colecţii de lucrări sociologice la o editură care scoate ediţii ieftine şi şi-a publicat a doua sa carte, intitulată *Moartea burgheziei.* Soţii Kirk merg la petreceri date de editori în Bloomsbury*, la petreceri socialist-radieale în Hampstead** şi la petreceri pentru lansarea unor boutiqtte-uri noi în

King's Road* *. Desigur, organizează şi ei înşişi petreceri, precum aceea de astă seară.

Sunt oameni extrem de ocupaţi, cu agende extrem de pline; poate că zilele se-nşiruie la întâmplare în faţa lor, însă soţii Kirk au întotdeauna un program cu multe evenimente, un program inferior celui pe care au ajuns să şi-l dorească, însă un program care le umple în orice caz timpul şi care le dă foarte mult de lucru. Ceea ce nu e deloc rău, căci programele lor nu intră atât de mult în conflict deschis pe cât te-ai putea aştepta, fiecare din ei neînerezându-se total decât în celălalt, fapt ce dă naştere

Note:

— Cartier din centrul Londrei, unde în anii '10 şi '20 ai secolului nostru, un grup de scriitori şi artişti englezi (Grupul din Bloomsbury) se întâlneau în locuinţe particulare pentru a purta discuţii estetice şi filosofice. Din acest grup au făcut parte Virgini a Woolf şi sora sa Vanessa Bell, romancierul E.M. Forster, criticul literar şi biograful Lytton Strachey, criticii de artă Clive Bell şi Roger Fry, economistul J.M. Keynes. Cei mai mulţi studiaseră la Cambridge, fiind influenţaţi în credinţa lor privind importanţa primordiala a relaţiilor personale. şi a experienţei estetice de lucrarea profesorului de filosofie şi logică de la această universitate G.E. Moore, *Principia etilica* (1903).

** District în nord-vestul aşa-numitei Londre Mari, format din Câmpia de *la* Hampstead (Hampstead Hcuth) şi „satul" Hampstead, o zonăelitară de vile şi reşedinţe luxoase.

* * * Mare stradă comercială ce străbate cartierul Chelsea, din centrul Londrei, şi pe care se află numeroase magazine exclusive, de mare lux.

unei insatisfacţii vagi şi neexprimale din partea amân-durora. Legindu-se cândva prin căsătorie, acum persistă în ea; dar căsnicia lor e adultă, deschisă. Şi unul şi celălalt au aventuri, deşi aventurile lor sunt relativ diferite ca natură. „În weekend-ul acesta vedeţi-vă cu un prieten", spun mai multe reclame aflate în incinta gării; Barbara asta şi face. A cunoscut odată, într-o vineri, în trenul de Londra, un actor pe nume Leon. În vârstă de douăzeci şi şapte de ani, care poartă scurte din piele de yak şi joacă în roluri secundare la teatrul Traverse şi la televiziune. Acum. de câte ori are prilejul, îşi oferă câte un vveekend la Londra, pe eare şi-l petrece în apartamentul lui, după ce mai întâi s-a asigurat că îi lasă pe copii acasă pe mtini bune. Asemenea împrejurări ea ie numeşte excursii pentru cumpărături, fiindcă, ce-i drept, chiar cumpără unele lucruri de la Londra: în tet timpul vveok-end-ului face dragoste nesătulă cu Leon, după care se duce la magazinul Biba şi se întoarce acasă cu trenul de luni înainte de amiază, având o privire mai veselă pe figură şi mai multe rochii de la Biba. fiecare în punea ei de plastic, de un brun închis, elegant. În acest timp însă nici Howard nu stă degeaba. El are o serie de interludii haotice, pe care le întreţine de câţiva ani buni încoace. În momentul de faţă îşi petrece destul de mult timp cu o colegă a sa de catedră, o fată înaltă şi frumoasă, aproape de patruzeci de ani, pe nume Flora Beniform, de formaţie psiholog social şi care a lucrat cu Laing* la Clinica Tavistock. Flora c formidabilă şi îi place mai ales să şi culce cu bărbaţii care au probleme în căsnicie; aceştia pot A'orbi despre atâtea lucruri, proaspeţi cum vin de la politica atât de încâlcită a familiei lor şi care constituie chiar domeniul de studiu al specialităţii Florei. Ea ocupă un apartament de serviciu într-o suburbie a oraşului Watermouth, o locuinţă curată şi modestă, pen

Note:

— Ronald David Laing (n. 1927) – psihiatru englez, cunoscut mai ales pentru teoria sa privind schizofrenia ca o faţada defensivă, iar nebunia ca un excurs în vederea autorealizării subiectului *(Eul divizat,* 1960). Lucrarea sa, *Politica experienţei* (1967), a exercitat o mare influenţă asupra mişcărilor radicale din perioada respectivă, iar opiniile sale referitoare la viaţa familiei *(Sănătatea, nebunia* şi *familia,* 1965; *Politica familiei,* 1971) au stârnit controverse aprinse.

tru că Flora este mai mult plecată de acasă. Aici, în acest decor, Howard şi Flora petrec ore întregi în pat, dacă au aceste ore neocupate, mângâindu-se unul pe celălalt, satisfăcându-se considerabil, fără prea mare participare, dar, mai presus de orice, discutând şi analizând situaţia. Şi au destul de multe de discutat, slavă Domnului.

— Dar ai vreo temere în privinţa ei? întreabă Flora, cu trupul său mare deasupra lui Howard şi cu sinii în dreptul feţei lui.

— Am impresia, spune Howard, că ne concurăm prea îndeaproape într-unui şi acelaşi domeniu. Doar aşa îmi explic. Rolul ei e încă strâns legat de-al meu; asta o fanează în dezvoltarea ei, drept care se simte obligată să mă submineze. Să mă distrugă dinăuntru.

— Tu stai confortabil acolo? întreabă Flora. Nu te strivesc cumva?

— Nu, spune Howard.

— Cum să te distrugă? întreabă Flora.

— Vrea neapărat să găsească un punct slab la mine, spune Howard. Vrea să se convingă singură că sunt fals şi contrafăcut.

— Ai un piept aşa de frumos, Howard, spune Flora,

— Şi tu ai, Flora, spune Howard.

— Dar tu eşti fals şi contrafăcut? îl întreabă Flora.

— Nu cred că sunt, răspunde Howard. În orice caz „nu mai mult decât alţii. Ce-i drept, am o pasiune să stimulez lucrurile să se-ntâmple. Să pun puţină ordine în haos. O, ea consideră toate astea un radicalism de dragul modei.

— O, Howard, îi spune Flora, e mai inteligentă decât credeam. Are aventuri şi cu alţi bărbaţi.

— Cred că da, spune Howard, Poţi să te muţi puţin? Mă doare.

Flora se răstoarnă pe o parte şi rămine culcată alături de el; stau amândoi cu feţele spre tavan, în apartamentul ei, unde totu-i alb,

— Nu eşti sigur? întreabă Flora. Şi nu te interesează să afli?

— Nu, spune Howard.

— Înseamnă că n-ai o curiozitate normală, spune ea.

Stai lângă tine cu o psihologie care. trăieşte, iar pe tine nu te interesează. Nu-i de mirare că înceai că să te distrugă.

— Noi suntem de părere ca fiecare să aibă viaţa lui, spune Howard.

— Acoperă-te cu cearşaful, îi spune Flora. Uită-te la tine ce-ai transpirat. Aşa răceşti pe urmă. În orice caz, aţi rămas împreună.

— Da, am rămas împreună, dar n-avem încredere unul în celălalt.

— A, sigur, spune Flora întoreându-se pe o parte ca să se poată uita mai bine la el, iar pe faţă îi apare o expresie de nedumerire. Dar nu asta e definiţia căsniciei?

Flora are o cameră confortabilă, cu un pat moale în ea, un telefon la capul patului şi o scrumieră, în care între timp a ars complet o ţigară. Howard priveşte în tavan. Întreabă:

— Deci crezi că ar trebui să nu fim căsătoriţi? Ai simţit şi tu?

— Eu simt întotdeauna, spune Flora. Nu, nu la asta mă referem. Căsnicia e o instituţie cu foloase multiple, în ce mă priveşte, eu prefer copulaţia necondiţionată, însă asta e o alegere a mea personală în cadrul opţiunilor existente. Căsniciile pot fi foarte interesante. Cred că o mare cantitate de trăire ia naştere din această relaţie atât de neverosimilă.

— Cred că Barbara şi cu mine aparţinem generaţiei căsniciilor, în ciuda noastră înşine, spune Howard. Dacă am fi fost cu cinci ani mai tineri, ne-am fi mutat împreună şi-atât. Am fi profitat pur şi simplu de relaţie şi pe urmă am fi rupt-o unul cu celălalt.

— Dar de ce nu o rupi acum? îl întreabă Flora. Explică-mi, te rog.

— Nu sunt foarte sigur, răspunde Howard. Cred că mai avem amândoi speranţe încă. Simţim că mai avem ceva de realizat. Că trebuie să ajungem undeva.

— Ai un coş pe spate, Howard, îi spune Flora. Întoar-ce-te şi lasă-mă să ţi-l storc. Şi unde speraţi să mai ajungeţi voi?

— Ce unghii ascuţite ai, spune Howard. Nu ştiu. Există între noi o legătură psihică.

— Încă nu aţi reuşit să vă înfringeţi unul pe altul complet, aşa e? întreabă Flora.

— Lupta înseamnă întotdeauna ceva, spune Iloward. Ea este cea care ne ţine în viaţă.

— E drept, tu prosperi, spune Flora. Şi Barbara *1*

— Ea e puţin deprimată, spune Howard, dar ăsta e numai efectul unei veri cam plictisitoare. Are nevoie de nişte acţiune.

— Ei. atunci, spune Flora, sunt sigură că o să ai tu grijă să aranjezi şi problema asta. În regulă, iloward, hai, scularea acum. E timpul să te-ntorci acasă, la matri-moniul tău.

Howard se ridică din patul Florei; se duce până la scaunul pe care hainele lui stau frumos împăturite. Îşi ia dintre ele chiloţii şi se îmbracă cu ei. Pe urmă întreabă:

— Şi când să mai vin pe la tine? Curând?

Fiindcă niciodată nu-i absolut sigur de Flora, niciodată nu-i absolut sigur dacă poate spune că are o aventură cu ea, sau dacă ea îi face doar un tratament cu toate intimităţile inclusive şi care poate fi întrerupt în orice clipă, dacă pacientul este considerat complet refăcut şi prin urmare bun de restituit unei vieţi conjugale normale.

— Păi, să vedem, spune Flora întinzându-se cu o mişcare amplă a trupului ei masiv către măsuţa de lângă, pat, de pe care îşi ia agenda, ochelarii şi un creion. Sunt teribil de ocupată acum, la început de trimestru. Măcar să fie un trimestru liniştit de data asta.

— Hei. Flora, spune Howard, unde e pasiunea ta radicală? Ce sens mai are viaţa fără confruntare?

Flora îşi pune ochelarii pe nas; prin lentilele lor îl priveşte intens pe Howard.

— Sper că nu pui tu la cale ceva tulburări, Howard, spune ea.

— Eu… să pun la cale tulburări? întreabă Howard nevinovat.

— Parcă adineauri spuneai că prin asta îţi menţii tu căsnicia vie, îi spune Flora. Prin asta şi prin venitul aici.

— Şi când pot să mai vin aici? întreabă Howard tră-gându-şi şosetele.

Flora deschide agenda ei; răsfoieşte paginile la fel de pline ca şi cele din agenda de lângă telefonul soţilor

Kirk, cel din vestibulul în care el va trebui să revină curând.

— Îmi pare rău, Howard, spune ea privind la paginile pline de sus şi până jos. Mă tem

că va trebui să lăsăm deocamdată subiectul ăsta deschis. Văd că am de alergat tot timpul de colo până colo în zilele următoare.

— A, bineînţeles, Flora, spune Howard, şi ce e mai important vine înainte.

— Exact aşa zic şi eu, spune Flora. Dar nu-i nimic. Ai ocazia între timp să mai stimulezi lucrurile în jurul tău şi data viitoare să vii cu poveşti mai interesante decât ai venit azi.

— Bine, dar o seară anume trebuie s-o ţii liberă, spune Howard. Lunea viitoare. Dăm o petrecere.

— Lunea viitoare e începutul trimestrului, spune Flora, privind în agenda ei. Alegi şi tu nişte zile pentru petreceri…

— E ziua ideală, spune Howard. Noi începuturi pe toate planurile. O petrecere de relansare a forţelor,

— Tu nu te potoleşti niciodată, aşa-i? întreabă Flora, Sunt foai-te puţine începuturi noi pe lume. Mai degrabă acelaşi se repetă mereu.

— Nu cred că eşti o radicală, Flora, îi spune Howard. Or să se-ntâmple o mulţime de lucruri interesante acolo.

— Sunt sigură, spune Flora. La cât?

— În jur de ora opt, îi spune Howard. O să fie o petrecere angajată. Ai înţeles ce vreau să spun.

— Te cred şi eu, răspunde Flora. Mă rog, să mai vedem, oricum. S-ar putea să trebuiască să merg până la Londra luni. Dacă pot, vin; dacă nu pot, nu vin. E bine aşa?

Howard îşi pune jacheta.

— Hai, vino, îi spune el, cât de târziu reuşeşti. Cred că noi o să stăm toată noaptea.

— Mă rog, o să-ncerc, spune Flora şi, goală, doar cu ochelarii pe nas, ia un creion micuţ de argint şi scrie, printre însemnările ce umplu deja caseta de la începutul zilei de luni şi pentru săptămâna următoare, „Petrecere la Howard", apoi adăugă un semn de întrebare.

Howard se apleacă înspre ea şi o sărută uşor pe frunte.

— Îţi mulţumesc, îi spune el.

Flora îşi ia puțin avânt și-și saltă trupul mare din pat,

— Acum eu mă duc la baie, spune ea. Tu te descurci să nimereşti până la uşă singur?

— Întotdeauna m-am descurcat, spune Howard.

— Și nu conta pe mine, spune Flora.

— Ba am să contez, spune Howard.

— Ba nu, spune Flora. Eu nu accept să se conteze pe mine. Nu suntem soţ şi soţie, să ştii.

— Știu, spune Howard. Dar ce petrecere e aia, dacă nu vii și tu la ea?

— E absolut acelaşi lucru, spune Flora. O să provoci tu precis ceva să ți se-ntâmple interesant, nu-mi fac eu griji în privinţa asta.

— Ai o părere cinică despre mine, Flora, spune Howard.

— Doar te cunosc atât de bine, spune Flora. Deci îţi doresc o lune palpitantă.

Howard iese din dormitor, traversează cealaltă cameră, întunecată, a Florei şi coboară scările blocului până jos. Minibuzul este parcat discret la umbra unor copaci; se urcă în el, merge pe o stradă, apoi pe alta, urmând marcajele de circulaţie, care îl conduc înspre centrul oraşului,.

IV

DAR IATĂ **CA** A **SOSIT** şi ziua mult aşteptată a noului început, ziua însemnată în atât de multe agende, iar afară plouă, e urât şi întunecat. Plouă peste magazinul universal în timp ce soţii Kirk îşi fac cumpărăturile lor de dimineaţă; plouă pe aleea semicirculară în timp ce descarcă din minibuz paharele, pâinea, brânza şi mezelurile; plouă chiar şi peste Universitatea din Watermouth, acest complex de sticlă strălucitoare şi turnuri înalte, care este *Wunderland-ul* lui Kaakinen, în timp ce Howard merge cu minibuzul de-a lungul unei alei ce-l duce spre centrul orăşelului universitar şi înscrie maşina în parcaj. Prin ploaie, autobuze pline cu studenţi vin de la gară şi staţionează; studenţii coboară din ele şi aleargă până la cel mai apropiat adăpost. Îşi depozitează valizele şi sacoşele în vestibulul de la recepţia căminelor şi în clădirile numite Hobbes şi Kant, Marx şi Hegel, Toynbee şi Spengler. Pe fondul ploii, cadrele universitare, împrăştiate care încotro în cursul verii, îşi opresc maşinile la rând în perimetrul parcajului şi aleargă, cu mapele lor diplomat, spre clădirile impunătoare pregătite, pe această ploaie, să reia ofensiva de toamnă a intelectului. Prin ploaie, Howard, profesorul elegant, în haina de piele şi cu şapca de antilopă, ţinându-şi mapa diplomat sub braţ, se dă jos din minibuz şi încuie uşa; sub stropii de ploaie începe să meargă încet, ducându-şi mapa diplomat în mână, prin şantierul permanent care e universitatea, pe lingă betoane, rame de oţel şi pereţi de sticlă; prin pasaje subterane, pe planuri înclinate dispuse la întâmplare, de-a lungul unor alei, şi pe sub arcade acoperite. Traversează spaţiul liber din centrul ansamblului, numit, cine ştie de ce, Piazza, unde aleile se-ntâlnesc, mulţimile se adună

şi se constituie gloata; în sfârşit ajunge la turnul înalt de sticlă al Facultăţii de Ştiinţe Sociale. Urcă scările şi împinge în lături uşile din sticlă. Acum, când este la adăpost, îşi scutură părul, priveşte în jurul lui. Construcţia are un foaier spaţios; pereţii exteriori şi uşile sint în întregime din sticlă maron; sub sticlă, într-un colţ, e un jet subţire de apă, care curge într-un bazin, ce trece pe sub structura zidului şi evadează în lumea de dincolo – deoarece Kaakinen, acest vizionar, e un metafizic, iar pentru cei care au ochi să vadă, simbolurile lui *yin* şi *gang,* adică spiritul şi carnea, abundă în acest oraş al viitorului. În foaier e o mare agitaţie; sunt multe mese aiei; Ia mese stau aşezaţi studenţi reprezentând diverse asociaţii ce concurează, într-un teribil vacarm, pentru a capta atenţia studenţilor din primul trimestru. Do cum a intrat în foaier, Howard se opreşte şi-şi aruncă privirile în jurul său, de parcă s-ar uita după cineva, sau ar căuta ceva; e clar că are o sarcină de îndeplinit.

După toate aparenţele însă, nu şi-o îndeplineşte, ci se aşterne la drum mai departe. La mese, două grupări, Alianţa Studenţilor Revoluţionari şi Comitetul Radical de Coordonare al Studenţilor, poartă o controversă aprinsă pe marginea unei chestiuni de principiu; fiecare grupare îi aruncă celeilalte cu mult năduf câte un pachet de pamflete intitulate la fel, *Ulster: adevămta soluţie.* Howard ignoră acest diferend şi trece pe lângă mese, ajungând într-o zonă cu multe aviziere şi panouri de afişaj, care, întocmai ca şi grupările studenţeşti, fac dovada unui spirit polemic, contradictoriu, preocupat de probleme. Aici sunt anunţuri pentru toate gusturile, anunţuri menite să stimuleze coastiinţa de sine („Grupul nudist de contact pentru emanciparea femeii") şi autodefinirea („Seara eli-sabetană la Homosoc: Cu madrigaluri"), reforma („Adopaţi o persoană în vârstă") şi revoluţia („Să începem hipta armată acum? Intâlnire în pauza de prânz, participă Dr. Howard Kirk"). Invitaţiile sunt numeroase, ispitele şi mai mari; dar nici aici pare să nu

se afle ceea ce caută Howard. El trece şi mai departe, spre partea centrală a foaierului unde se află casa liftului. Aici e de asemeni «sare agitaţie. Studenţii se îngrămădesc la lift, în drum

spre primele întâlniri din acest an universitar cu îndrumătorii lor de grupă, sau spre sălile în care au cele dinţii seminare; membri ai diferitelor catedre îşi cară preocupaţi teancurile de hârtii, iar persoane din sectorul administrativ duc cine ştie unde nişte foi imprimate la computer. Peste tot sunt semne cu săgeţi, care indică ba o direcţie, ba alta. Howard se – opreşte aici; o dată în plus priveşte preocupat şi extrem de serios în jurul lui. Are o treaba de rezolvat; dar cu cine ar putea s-o rezolve? O siluetă apare din mulţime; poartă o haină largă de ploaie şi duce în mână un leagăn de copil cu minere. E ima dintre colegele lui Howard, pe nume Moira Millikin, economistă neortodoxă şi mamă nemăritată, celebră pentru obiceiul ei atât de emancipat de a-şi aduce bebeluşul la ore, unde acesta uguieşte şi chiuie, în timp ce ea le explică studenţilor ei solemn conceptul de produs naţional general.

— Hei, bună Howard, îi spune ea. Cum a fost vacanţa? Frumoasă?

— Da, am terminat o carte, spune Howard. Nu ştiu dacă asta-i frumos sau nu. Şi tu? Ce-ai făcut în vacanţă?

— Am rămas iar gravidă, spune Moira. Nici cu un ştiu dacă-i frumos sau nu.

— Suntem şi unul şi altul productivi, a-a-i? o întreabă Howard. Mă bucură însă că te văd. Fiindcă am o veste pentru tine, să nu-ţi vină să crezi.

Clopotul face *bing* deasupra uşilor liftului, în faţa cărora stau şi ei; uşile se deschid şi iese un muncitor în salopetă de lucru, care împinge o roabă înaintea lui.

— Cred că nimeni nu poate confunda o roabă cu un student, spune Moira Millikin. Iar roaba n-ai de ce s-o urăşti.

— Aşa e, spune şi Howard. Mergi la catedra de sociologie?

— Nu, merg la ştiinţele economice, spune Moira. Intra din nou în moara asta.

— E bine, spune Howard şi amândoi pătrund împreună cu valul în lift; sunt chiar lângă peretele din spate al liftului, leagănul cu minere al copilului este 3 a mijloc, între ei; uşile se închid, iar liftul începe să urce.

— Dar ce voiai să-mi spui? întreabă Moira. S-a în-tâmplat vreun necaz?

— Da, îi răspunde Howard, rotindu-şi privirile jur-împrejur prin lift, apoi aplecându-se la urechea ei şi vor-bindu-i foarte încet: – Umblă un zvon că ar veni Man-gel să vorbească aici.

— Cine umblă un zvon că ar veni să vorbească aici? întreabă Moira.

— Umblă un zvon că ar veni Mangel să vorbească aici, îi comunică Howard foarte tare; studenţii se întorc să privească spre el. Da, Mangel geneticianul. Mangel rasistul.

Cutia de metal în care se află cu toţii scrâşneşte ur-când spre vârful corpului central al clădirii; clopoţelul face într-una *bing,* liftul se opreşte, uşile se deschid şi scuipă câteva persoane la fiecare etaj.

— A, ăla, spune Moira săltând copilul. Păi, ce Dumnezeu, doar nu-l putem primi.

— Exact de aceeaşi părere sunt şi eu, îi spune Howard. E clar că nu-l putem primi.

— E o insultă, spune Moira. O ruşine.

— E revoltător, spune Howard.

— Dar cine l-a invitat? întreabă Moira. Eu nu ţin minte să se fi pus în discuţie invitarea lui.

— Tocmai pentru că niciodată nu s-a pus în discuţie, cu noi aici, invitarea lui, spune Howard, în timpul verii cineva s-o fi gândit să acţioneze singur, simţindu-se în siguranţă, cu noi departe de aici.

— Adică Marvin? întreabă Moira.

— Aşa presupun, răspunde Howard.

— Ei bine, spune Moira, acum nu mai suntem departe de aici. Acum suntem aici. Şi avem şi noi un. cuvânt de spus. Facultatea asia mai trece încă drept o instituţie democratică, nu?

— Vezi bine, spune Howard.

— Am să ridic eu problema asta în şedinţa de catedră de mâine, spune Moira. Îţi mulţumesc că m-ai anunţat.

— Da? O ridici tu? întreabă Howard. Eram şi eu de părere că trebuie adusă în discuţie şi mă gândeam s-o fac chiar eu, dar…

— Dar ai prefera să-ncep eu, spune Moira. Foarte bine, e-n regulă. Clopotul liftului face *bing;* uşile se deschid la etajul patru.

— Aici cobor, spune Moira.

Cu leagănul copilului în faţa ei, se înghesuie printre oameni, reuşeşte să se strecoare afară din lift, însă pe urmă se întoarce şi priveşte înapoi, spre interiorul lui ticsit.

— Howard, rosteşte ea pe deasupra capetelor, sunt hotărâtă să nu mă las. Să ştii că poţi conta pe mine.

— Grozav, îi spune Howard. E nemaipomenit.

Uşile liftului se închid; Howard se reazămă de peretele lui metalic şi arată ca un om care nu mai are acum nimic şi pe nimeni de căutat. Uşile se deschid din nou, la etajul cinci; Howard se deplasează în faţă şi iese din lift în holul auster, căci aici, în vârful clădirii, se află facultatea de sociologie.

Se află şi totuşi nu se află, fiindcă niciun sociolog realmente interesat de interacţiunea umană nu putea susţine, în acest punct, concepţia arhitectonică a lui Kaaki-nen. De la casa liftului pornesc patru coridoare drepte, dispuse în unghi de 90 de grade unul faţă de celălalt, toate identice şi toate neavând decât şiruri nesfârşite de uşi, care deschid sau blochează accesul spre sălile de clasă ori spre acelea de curs. Există pe lume clădiri care au colţuri, curburi sau nişe, unde se mai găsesc şi scaune de şezut sau pereţi pe care atârnă tablouri; or, în accesul lui de purism, Kaakinen a suprimat toate aceste delicatese. De-a lungul coridoarelor stau o mulţime de studenţi, ce aşteaptă să-şi revadă îndrumătorii în această cea dintâi zi a noului trimestru. Stau aşezaţi direct pe dalele de ciment, cu spatele rezemat de zid, cu genunchii în dreptul gurii, ţinând în mâini sau vărsând pe jos cafeaua din nişte ceşti. de plastic luate de la un automat de cafea aflat chiar lângă casa liftului. Podelele miros a ceară pentru ciment; coridoarele sunt luminate doar cu neon artificial. Howard părăseşte holul şi se angajează pe unul din coridoare; studenţii se uită urât, seestrâmbă şi grohăie atunci când trece prin dreptul lor, sau îşi sparg ceştile lor de plastic, pocnind în direcţia lui.

— Singura activitate la care Kaakinen s-a glodit pentru lumea asta de aici, în afară de a învăţa sau de a preda, spusese odată Henry Beamish, demult, înaintea tulburărilor din 1963. cind mai avea încă ceva umor, este un joc numit Focul, La jocul ăsta apeşi pe butonul de alarmă, scoţi liftul din funcţiune şi o porneşti încet, în şir indian, pe scara de incendiu a

clădirii, cu o haină udă pusă în cap.

Doar Howard, care are gustul economiei, găseşte o scuză acestei clădiri în faptul că există anumite merite în alienarea promovată de ea. Merge înainte pe coridor până ce ajunge la capătul lui; aici, în punctul cel mai puţin convenabil, se află conducerea facultăţii. Howard împinge uşa de sticlă şi intră în secretariat. În încăperea spaţioasă şi goală, rezervată documentaţiei infinite care menţine activă comunitatea, lucrează două secretare nostime şi simpatice, domnişoara Pink din Streatham şi domnişoara Minnehaha Ho din Taiwan; stau amândouă, cu fuste mini, faţă în faţă la maşinile lor de scris, iar sub masă genunchii lor aproape că se ating. Când Howard intră în cameră, amândouă îşi ridică privirile către el.

— A, domnule doctor Kirk, ce pălărie frumoasă aveţi, spune domnişoara Ho.

— Mă bucur să vă revăd, frumoaselor, le spune Howard. V-aţi distrat bine în vara asta?

— Dumneavoastră aţi avut vacanţă, spune domnişoara Pink. Noi am muncit aici tot timpul.

— Vacanţă e un fel de a spune, aruncă Howard şi se îndreaptă spre un şir lung de casete de lemn, în care este depusă corespondenţa profesorilor. Atunci lucrează mintea cel mai intens. Uite, eu m-am întors din vacanţă plin de tot Mul de idei noi.

— Necazul cu ideile dumneavoastră, îi spune domnişoara Pink, e că trebuie să le batem noi la maşină.

— Ai dreptate, răspunde Howard aruncând cea mai mare parte a scrisorilor adresate lui în coşul pe care scrie „Pentru revalorificare". împotriviţi-vă. Revoltaţi-vă.

Prin perete se aud zgomote ce trădează o activitate intensă; încăperea alăturată este biroul profesorului Mar-vin, centrul vital al întregii operaţiuni. Telefoanele clinehetese, soneriile bâzlie, iar vocea lui tenorala vorbeşte la telefon; categoric, e un moment de maximă preocupare,

— Ce-i asta? întreabă Howard ţinând un plic mare gri în mină, unul din acele plicuri oficiale ale universităţii rezervat pentru materiale interne.

— Asta e ordinea de zi pentru şedinţa de catedră, îi spune domnişoara Ho. A fost o mulţime de bătut.

— Atunci am s-o citesc cu mare atenţie, spune Howard, dacă ai bătut-o tu. A. văd că ţi-ai schimbat coafura. Să ştii că-mi place.

— Încearcă să mă tragă de limbă, îi spune domnişoara Ho domnişoarei Pink. Întotdeauna îi place coafura mea când încearcă să mă tragă de limbă.

— Nu, serios îmi place, spune Howard. Dar, uite, aruncându-mx ochii foarte pe deasupra peste ordinea asta de zi, văd că n-ai pus numele profesorului Mangel pe lista conferenţiarilor invitaţi.

— Nu era pe listă, spune domnişoara Ho. De-aia nu l-am trecut nici eu.

— Probabil c o scăpare, spune Howard.

— Să mai verific o dată la profesorul Marvin? întreabă domnişoara Ho.

— Nu, spune Howard, mai bine lasă. Am să-l întreb eu mai târziu. Nu poţi să-l adaugi la urmă?

— A, nu, domnule doctor Kirk, spune domnişoara Ho, Asta e ordinea de zi aprobată.

— Bineînţeles, spune Howard. În regulă. Atunci bateţi frumos mai departe la maşină. Amândouă.

Şi iese din secretariat, parcurge coridorul în sens invers, în timp ce studenţii care

stau pe jos îl urmăresc cu priviri fixe. Doi muncitori cățărați pe o scară scot un panou din tavanul culoarului, pentru a-și câștiga accesul spre intestinele întunecate ale clădirii; întregul turn e într-o stare de permanentă semidesăvârșire. Howard se oprește în fața unei uși de o culoare brun închis: de ea se află prinsă o plăcuță cu numele lui. Scoate o cheie din buzunar, descuie ușa, intră.

Camera are un aspect rece în lumina cenușie și umedă a zilei este de fapt un dreptunghi simplu, cu pereți nctencuiți și presărați cu praf de eărhune, descriși în revistele de arhitectură ca fiind o expresie a onestității directe a lui Kaakinen. Camerele la Watermouth arată toate la fel, austere, simple, repetitive, fiecare din ele un model exemplar pentru toate celelalte. Mobilierul lor este standard și se compune din următoarele piese: una rnasă de lucru Conran cu blatul de deasupra negru; una lampă de birou gri făcută din bronz pentru tunuri; una scrumieră din sticlă simplă; unu fișier Roneo-Viekers cu trei sertare; unu scaun roșu de birou; unu fotoliu gri mic; unu coș de hârtii din bronz pentru tunuri; unu teanc de patru (4) scaune din plastic negre, cu partea pentru șezut modelată sub forma unor fese universale medii; șase (6) rafturi pentru cărți fixate în pereți. Howard, eăruia-i place economia, n-a adus decât puține modificări; unicul semn distinctiv al prezenței sale este un afiș cu figura lui Che Guevara, lipit de perete deasupra mesei de lucru Conran. Camera are ferestre mari, fără perdele, dincolo de care se poate vedea, exact în centrul întregului peisaj, forma înaltă, falică, fusoidală, a coșului uzinei termice, focarul absolut, punctul de maximă referință arhitectonică al întregii universități, substitutul acesteia pentru un turn, o fleșă sau o campanilă. Howard își agață haina în cuierul din spatele ușii, apoi își atârnă și șapca deasupra ei; așază mapa diplomat pe masă; după absența sa din timpul vacanței de vară, când camera a rămas numai pe mâna oamenilor de serviciu, care au făcut curățenie în ea, Howard începe acum să-și restabilească poziția de ocupant al ei. Sade pe scaunul roșu de la birou, în fața mesei de lucru Conran, aprinde lampa de birou din bronz pentru tunuri, scoate foile cu ordinea de zi a ședinței de catedră din plicul lor mare și gri, deschide fișierul Roneo-Vickers cu cele trei sertare ale lui și pune ordinea de zi într-un dosar-plic; ghemotocește plicul mare și gri și îl aruncă în coșul de hârtii făcut din bronz pentru tunuri. Odată această operațiune terminată, se duce până la fereastră și ajustează transperantul de plastic, apoi privește afară la ploaia care curge din abundență peste creația lui Kaakinen, împrăștiată undeva – jos, departe, la picioarele sale. În Piazza este un furnicar de stu

denți care aleargă încoace și încolo grăbiți; stilul grandios al promenadei lui Kaakinen contrastează, pe fondul ploii, cu micile stiluri personale ale indivizilor, care se modifică întotdeauna de la o toamnă la alta, ritmul manifestărilor umane se schimbă, fustele se scurtează sau se lungesc, capetele au mai mult sau mai puțin păr pe ele, posturile și aparițiile suferă transformări. Toate acestea sunt subiecte de studiu serios și atent pentru adevărații analiști ai culturii, cum este și Howard Kirk; acum el stă și se uită pe geam, undeva în vârful unui turn de sticlă, examinând cele din urmă manifestări legate de conturarea perspectivei umane.

Universitatea se extinde an de an; o nouă clădire, o nouă alee, un nou bazin cu apă o conduc în mod inexorabil către desăvârșirea ei tot mai completă. Instituția funcționează numai de zece ani; dar în acest răstimp ea a epuizat totul, ba chiar a reparcurs întregul proces de industrializare al lumii în epoca modernă. Cu zece ani în urmă, această suprafață de teren era un Eden pastoral și pașnic, un peisaj cu câmpuri verzi și vaci, care încadra

splendorile arhitectonice ale lui Watermouth Hall, castelul elisabetan cu turnuleţe zvelte, ascuns acum privirii de construcţiile masive care au răsărit în mijlocul miriştii şi al păşunilor. Prin parcul lui Watermouth Hall se plimbau păunii; la fel făceau şi cei dintâi studenţi, nişte oameni plăcuţi, agreabili, revoltători, practicând un stil de o cu totul altă natură decât generaţia de azi; erau iniţiatorii unor societăţi şi conferinţe şi concerte, nişte minţi luminate care, atunci când primeau vizita unor fotografi de la suplimentele colorate – cum se întâmpla adesea pe vremea aceea –, se dovedeau a fi extrem de fotogenici şi aveau reputaţia de a prezenta toate atributele de rigoare ale unei intelectualităţi moderne de tip nou. Soarele strălucea regulat pe atunci, era acelaşi soare care strălucise şi asupra Angliei edwardiene; studenţii îşi ţineau seminarele în vechea bibliotecă a castelului, înconjuraţi de busturile lui Homer şi Socrate şi de volumele venerabile în coperţi de piele, practic ne-tulburate de nimeni din rafturi de la începuturile romantismului, sau, vara, mergeau în labirintul din tufe

de luxus, în timp ce grădinarii, pătrunşi de respect. tundeau tăcuţi tufele în jurul lor. Iar corpul profesoral se aduna întruna şi inova, făcea planuri, lansa cursuri noi, inventa modele noi pentru viitor, motive noi pentru călătorii în Italia; un optimism fără margini domnea pe atunci şi noutatea plutea în aer, iar Kaakmen a venit şi a privit la iarbă şi a visat vise măreţe, pe când vacile priveau peste zăplaz la automobilul său Porsche. Un an mai tirziu tufele de luxus nu mai erau; în locul lor se înălţa un bloc, cel dintâi dintre noile cămine moderne, numit Hobbes, cu ferestre rotunde în formă de hublouri coborând până la nivelul planşeurilor. cu perdele finlandeze transparente şi inscripţii cu litere mici, în casete. Epoca feudală lua sfârşit; după un an ea era definitiv abolită o dată cu mutarea cursurilor din Watermoutb Hall, care a devenit clădire administrativă, fiind rezervată pentru birouri, în noile construcţii, unele înalte, altele lungi, unele pătrate, altele circulare, ce au început să răsară ici-colo, din păniânt din iarbă verde, pe toată suprafaţa domeniului. S-au mai construit încă două cămine studenţeşti, blocurile Kant şi Hegel, iar grădinarii, văzându-şi onoarea batjocorită, s-au îndreptat spre alte păşuni mai verzi, cedând locul unor muncitori în nişte maşini cu perii şi pământufuri, care măturau asfaltul proaspăt turnat.

Căci acum universitatea începea să secrete istoria propriei sale evoluţii în straturi anuale distincte, întocmai ca inelele unui copac; iar aceasta era, într-o formă foarte esenţializată, istoria epocii moderne. A avut loc ascensiunea burgheziei (s-au inaugurat facultăţile umaniste şi de ştiinţe naturale); s-a petrecut revoluţia industrială (şi-au deschis porţile clădirile ştiinţelor economice şi politehnicii); a venit epoca mulţimilor umane şi a fabricilor (o dată cu darea în folosinţă a turnului de sticlă ce găzduia ştiinţele sociale). Soarele strălucea mai rar acum; studenţii apăreau din ce în ce mai puţin în ziare şi arătau parcă altfel, mai derutaţi. Noile clădiri aveau toate cu stranii simboluri moderne pe uşi reprezentând bărbatul şi femeia, practic imposibil de distins între ele. Studenţii veneau, se uitau prosteşte la uşi,

se uitau la ei înşişi, apoi unul către celălalt şi-şi puneau întrcări de genul: „Ce mai e omul în ziua de azi?" Iar viaţa mergea înainte. *Gemeinschaft* a cedat terenul lui *Gesellschaft* *; ideea de comunitate a fost înlocuită cu contactele fugare şi pasagere ale vieţii urbane; oamenii veneau la universitate şi dispăreau; activişti sociali cu pregătire în psihiatrie erau angajaţi pentru a-i ghida prin meandrele angoaselor lor. În 1967, anul venirii lui Howard, s-a observat că niciun profesor, luat la întâmplare, nu era în stare să reţină numele şi

figurile tuturor studenţilor pe care-i avea la cursuri, nici să facă faţă la contactul direct, de la persoană la persoană, cu totalitatea colegilor săi, alături de care preda. Existau unii mai pesimişti care spuneau că mai mult înseamnă mai rău, adică mai multă lume înseamnă o viaţă mai rea: dar Howard le-a explicat că pur şi simplu comunitatea creştea şi se maturiza. Şi creştea ea pe zi ce trece şi tot aşa se şi maturiza. În 1968, anul de după venirea lui Howard, s-a adoptat statutul proletar deplin; studenţii purtau acum salopete de lucru şi declarau că ei nu mai sunt o elită şi scandau „Distrugeţi, distrugeţi" şi astfel cetăţenia modernă a fost în fine instaurată. Iar lucrurile au continuat în acelaşi fel; în 1969, autoexpu-nerea existenţială, luarea de poziţie în favoarea modernităţii, condiţia contemporană a respectării pluralismului şi a relativităţii au fost acreditate oficial cu ocazia inaugurării capelei multiconfesionale numită Centrul Contemplaţiei, pentru a evita orice posibilă ofensă: la ceea ce, cu mare prudenţă, nu s-a numit sfinţirea ei, au luat parte rabini şi *guru,* secularişti etici şi ofganicişti macrobiotici. În 1970, epoca tehnotronică s-a oficializat prin darea în folosinţă a Centrului de Calcul: acesta şi-a mceput activitatea emiţând câte un cartonaş cu un număr imprimat pe el pentru fiecare persoană din orăşelul universitar, prin care cel în cauză era informat cine este, o informaţie din ce în ce mai valoroasă în noile condiţii. Acum orăşelul universitar e masiv, e unul din acele medii moderne dominatoare marcate de multifuncţiona

Note:

— *Gemeinschaft* (lb. germ.) – comunitate; *Gesellschaft* (lb. germ.) – societate.

Îtate, pe care omul modern şi lc-a creat; închideţi într-o bună zi universitatea – o perspectivă ce părea la un moment dat să devină din ce în ce mai plauzibilă, pe măsură ce studenţii urau tot mai tare lumea, iar lumea universitatea – şi aţi putea redeschide orieând complex ui cu o destinaţie diferită: ca uzină, ea închisoare, ca su-permagazin. Există o sală de mese cu un acoperiş format din cupole, care arată ca nişte umbrele de soare, pe meiul lacului artifical; există un amfiteatru în formă de balenă, a cărui parte posterioară atârnă suspendata de un mecanism elegant cu nişte sârme de metal deasupra aceluiaşi lac; iar clădirile răsar şi împung şi strălucesc printr-un peisaj, el însuşi reconstruit altfel, căci dealurile au fost mutate încolo, iar văile au fost aduse încoace. Şi totuşi un anumit eclectism şi o anumită toleranţă prevalează aici; în amfiteatru se pune în scenă săptămâna aceasta o adaptare marxistă a *Regelui Lear,* iar săptu-mâna următoare o adaptare capitalistă a *Femeii celei bune din Seckuan.* Dar o egalitate apărată cu mult domneşte în atmosferă, iar locul a devenit un mic stat modern, cu toate serviciile de rigoare, înzestrate fiecare în parte cu lipsa lor de consistenţă atât de binecunoscută: un oficiu poştal, o circiumă, un supermagazin şi un chioşc de presă se învecinează cu serviciul psihiatric, cu creşa, CU serviciul telefonic de asistenţă urgentă pentru consumatorii de droguri. Soarele nu străluceşte decât arareori; păunii au dispărut; studenţii nu mai sunt originalii fermecători care erau pe vremuri, ci actorii mai sumbri şi mai rigizi ai unei piese moderne; iar, când apar fotografiaţi în presă, ceea ce acum se întâmplă mult mai rar, ci nu mai figurează în paginile mondene, ci în paginile de ştiri, şi anume atârnând cu capul în jos, tâtâţi de câte doi poliţişti. Orăşelul universitar se extinde întruna; din când în când aparate ale aviaţiei militare trec în zbor pe deasupra lui, ca pentru a-l inspecta şi a se convinge că este în mâinile naţiunii, după care se pierd, pe deasupra pădurilor şi a lanurilor de grâu, către interiorul uscatului. Un avion zboară chiar acum pe deasupra, în timp ce Howard priveşte afară pe geam; jos, dedesubt, în Piazza, studenţii fug şi mişună încolo şi încoace; după

traiectorii asimetrice, complicate, ca nişte furnici cu ţeluri foarte precise, dar imposibil de intuit.

Şi cum arată ei anul acesta? Ei bine, nu mai aduc nici pe departe cu o elită intelectuală; ba chiar, în toamna aceasta, ei seamănă mai degrabă cu armata lui Napoleon retrăgându-se de la Moscova în toiul iernii. Căci în noua paradă a stilurilor, care an de an înregistrează mutaţii extrem de subtile, întocmai ca şi oraşul universitar, elemente de uniformă militară, fragmente vestimentare pătate, căciuli de blană, calote şi chipiuri cazone, căşti de tanchişti, blue jeans şi haine care şi-au pierdut nasturii au devenit norma general acceptată; mulţimea mărşăluieşte cam zdrenţăroasă, evitând aleile trasate pentru ea; sunt nişte ghemuri umane păroase, parcă trecute de curând prin cine ştie ce experienţă sinistră. La fel ca şi profesorii, sau ca şi instituţia în sine, arată şi ei mai mici, mai întunecaţi şi mai uzaţi decât în urmă cu zece ani. De fapt nici nu e de mirare, căci multe necazuri s-au abătut peste oraşul lui Kaakinen. Epidemii de bube l-au bântuit; lăcustele au devorat străvechiul vis al unei vieţi universitare complet noi şi calitativ mai bune. Sub ploaie, clădirile arată negre; betonul între timp s-a pătat, sticla s-a umplut de murdărie, serviciile s-au împuţinat. Specialiştii în inscripţiile cu spray-ul n-au stat nici ci cu mâinile în sân, ci au scris pe sticlă şi pe beton „Opriţi brutalităţile poliţiei", „IRA", şi „Băieţii cu cizme de la Spengler"; în bibliotecă a izbucnit un mic incendiu; iar câte un jaf ori câte un viol se mai întâmplă uneori şi azi prin cotloanele ceva mai întunecate ale acestei societăţi selecte. Din când în când pasiunile radicale se aprind, apoi se domolesc din nou; raţiunea cea dreaptă şi mânia divină, Apollo şi Dionis se înfruntă aici neîncetat; deodată izbucneşte o frenezie, gurile strigă, ochii lucesc, trăsăturile se contorsionează. Există o problemă a divorţurilor între studenţi şi un procent statistic important de sinucigaşi. În sindicatul studenţilor se-aud voci care spun: „Vai ţie, mare oraş". Vorba lui Howard, şi locul acesta s-a maturizat. Acum el îl priveşte de la fereastră şi absoarbe întreagă structura lui. Însă deodată, din decorul acesta umed şi futurist, un sunet

straniu se propagă prin aer. E clinchetul delicat al vechiului ceas din turnul castelului Watermouth Hall, o minune de perpetuum mobile din secolul al XVTII-îea, care nu vrea să se oprească defel şi care În clipa de faţă bate – ora zece. Clopotul său clânchcteşte voios; Howard se-ntoaree: se aude o bătaie în uşă.

— Da? strigă el depărtându-se de fereastră. Poftiţi, vă rog.

Uşa se deschide încel: două studente stau în pragul ei şi aşteaptă. Una din ele e nostimă şi n-are sutien, cealaltă c grasă şi poartă o rochie lungă, în stil victorian. Howard nu le-a avut până acum la ore, dar în amândouă el recunoştea imediat tipul de student de la Watermouth, inteligent, stăpânit de angoase, cu cearcăne adinei sub ochi şi pătrunzând în cameră cu prudenţă; Uiâveratatea din Watermouth are o anumită reputaţie pentru formele sale experimentale de învăţământ. care adesea cu greu pot fi deosebite de agresiunile fizice la persoană.

— Domnul doctor Kirk? spune fata fără sutien,

— Suntem în trimestrul înlâi, adaugă fata cea grasă.

— Şi suntem la dumneavoastră, spune fata fără sutien.

— Sânleţi în trimestrul intâi şi sântcli la mine, spune Howard.

— Exact, confirmă fata cea gra. →ă.

— Şi vreţi să faceţi sociologie, spune Hnward.

— Âăă, mai bine zis *trebuie* să facem, spune fata fără sutien.

— Dar voi nu vreţi? le întreabă Howard.

— De ce ne obligă? întreabă fata cea grasă.

Howard le ia pe cele două fete şi le conduce la fereastră; le arată afară panorama de sticlă şi de beton; le spune despre trecerea de la *Gemeinschaft* la *GeseU-schaft;* apoi le întreabă:

— Altfel de unde să ştiţi voi cum a ajuns lumea ceea ce este ea astăzi?

— Va să zică despre asta-i vorba? întreabă fota fără sutien.

— Exact. Îi spune Howard.

— Păi, înseamnă că aici intră tutui, nu-i aşa? ui-treabă fata.

— Întocmai, spune Howard.

— Ooo, exclamă fata cea grasă, care se află în a cealaltă a lui Howard.

— Ce s-a întâmplat? întreabă Howard.

— Uite-aco Lo, spune fata cea grasă arătând cu degetul spre un punct din orăşelul studenţesc. Se vede unde stau eu.

— Unde? întreabă Howard.

— Stau în Hegel, spune fata numai că e o gaură în acoperiş.

— Domnule doctor Kirk, cine a fost Hegel? întrebă fata fără sutien.

— A, spune Howard, vedeţi, de-asta-i nevoie să studiaţi sociologia.

— Ştia o mulţime de lucruri? întreabă fata fără sutien.

— Ştia, răspunse Howard, numai că în acoperişul lui e o gaură.

— Dumneavoastră ştiţi mai multe, spune fata cea grasă.

Howard râde; se întoarce în mijlocul camerei şi aranjează două din scaunele de plastic în aşa fel încât, împreună cu al lui de la birou, să formeze un triunghi. În scaunele de plastic le invită pe studente să stea; în scaunul său de la birou se aşază el însuşi; începe să discute cu ele, le vorbeşte despre ceea ce vor avea de făcut în timpul trimestrului, le spune ce anume trebuie să citească, le sfătuieşte cum să-şi procure cărţile necesare, o roagă pe fata cea grasă să-i scrie un referat pentru săptămâna următoare, fetele se ridică şi pleacă.

— Da' tot nu ţi-a spus cine a fost Hegel, remarcă fata cea grasă în timp ce se îndepărtează pe coridor.

— Hei, strigă după ele Howard. Veniţi la o petrecere amândouă, la mine acasă, diseară la opt.

— Ooo, exclamă fata cea grasă.

Şi astfel se scurge dimineaţa. Acasă, domestică, Barbara scoate brânzeturile din hârtie, taie salamurile şi face ordine în locuinţă; în cabinetul său, Howard primeşte studenţi, şi vechi şi noi, fixează referate, recomandă cursuri, stabileşte lecturi, cere să vadă alte referate, îi invită pe toţi la

petrecerea de la el. Ceasul din turnul castelului bate din nou; afară plouă întruna. Iă* douăsprezece şi jumătate nu-i mai ciocăneşte nimeni în uşă; Howard îşi ia haina de piele din cuier şi coboară cu liftul în miezul complcxitaţilor din orăşelul universitar. Grupuri grăbite de studenţi tra\rersează încoace şi încolo Piazza; Howard trece drept printre ei, el însuşi un creator contemporan de stil şi pătrunde în clădirea sindicatului studenţilor. Într-o societate modernă, lui Howard îi revin de îndeplinit o mulţime de funcţiuni publice; acum îl mai aşteaptă o îndatorire. Frontul Revoluţionar al Studenţilor, acea coaliţie vagă şi

contencioasă de nuanţe din spectrul stingi i, ţine adunarea sa inaugurală de la începutul noului trimestru; preocupat atât de problemele lumii cât şi de cele ale spiritului, Howard a fost de acord să ia cuvântul în cadrul reuniunii, spre a ajuta la recrutarea de noi membri. În alte scaune de plastic, într-o cămăruţă mică a sindicatului, un grup de studenţi stă şi aşteaptă. Ploaia împroaşcă ferestrele cu putere; în camera de alături, un grup de muzică pop repetă. Un student pe nume Peter Madden, care, dacă un asemenea conglomerat incert putea accepta ideea de lider, era în aparenţă liderul lui, îl conduce pe Howard în faţa grupului. Madden poartă haine de serj şi ochelari de soare ostili, cu lentile unidirecţionale; rămâne în picioare şi spune câteva cuvinte, explicând scopul, importanţa şi adversităţile grupului, spre lămurirea noilor veniţi. Aceştia nu sunt deloc prea mulţi, căci e încă prea devreme pentru probleme şi revelaţii politice, iar ei se comportă solemn, de parcă ar fi în clasă. Howard se ridică în picioare; toţi ochii se îndreaptă spre el. Se sprijină cu o mână de braţul unui scaun de plastic şi priveşte afară pe fereastră la orăşelul universitar futurist; începe să vorbească. Le oferă o analiză calmă a situaţiei socio-po-iitice în care, le spune el, ne aflăm în momentul de faţă. Trăim într-o lume a capitalismului târziu, iar capitalismul este o prună răscoaptă, care stă gata să cadă. Ei se rupe şi plesneşte peste tot de propriile sale contradicţii; dar cine va trage foloasele prăbuşirii lui? Cum se poate ridica o lume nouă?

Howard vorbeşte întruna; le oferă imagini ale violenţei. Ochii îl privesc fix, în timp ce el vorbeşte despre

lupta armată şi nevoia de unitate, despre vărsarea de sânge şi utilizarea forţei. Imaginea întunecată se completează şi prinde contur, cu consimţământul adunării. Howard îşi încheie prelegerea; invită participanţii la discuţii; minţi-le celor de faţă investighează tehnicile de vărsare a sângelui, gradul de intensitate a stării conflietuale, noua realitate luminoasă de la sfârşitul ostilităţilor. După aceea părăsesc toţi camera în linişte; formaţia de muzică pop îşi ridică numărul decibelilor în încăperea de alături. La cafeteria, mâncând un platou cu salată, Howard îi spune lui Peter Madden:

— Azi n-a fost prea multă lume acolo.

— Oamenii nu se radicalizează cu vorbe, răspunde Peter Madden, ci numai cu acţiuni.

— Aşa e, confirmă Howard.

O fată pe nume Beck Pott, în haine de serj, cu părul blond şi ondulat cu fierul, întreabă:

— Ai pus la cale vreo acţiune?

— Nu ştiu, răspunse Howard. Azi-dimineaţă mi-a spus Moira Millikin că s-ar putea să vină Mangel, să vorbească aici.

— Hai, că glumeşti, îi spune Beck Pott. În ziua de azi toată lumea s-a dat aşa de tare la fund că nu mai poţi convinge nici măcar un fascist să-ţi însceneze o acţiune fascistă.

— De ce nu ne mai reprimă ăştia aşa cum ne reprimau pe vremuri? întreabă Peter Madden.

— Vezi, asta-i problema, spune Howard. Trebuiesc loviţi în plexul lor liberal. Afli unde sunt mai toleranţi şi acolo-i arzi. Mangel îi ispiteşte la toleranţă.

— Dar ce te face să crezi că au să-l invite? întreabă Beck Pott.

— Sunt în stare să-l invite, spune Howard.

— A, grozav, spune Beck Pott. Ia-mi şi mie o bere, Howard. Tu ai mai mulţi bani ca

mine.

— Dă-i banii, spune Peter Madden, să meargă să şi-o ia singură.

— Nu, mă duc şi i-o aduc eu, spune Howard. Şi di-seară veniţi la mine la o petrecere.

— OK, spune Beck Pott.

— Myra şi cu mine de-abia aşteptăm să venim di-seară la petrecerea voastră, îi spune Henry Beamish câteva minute mai târziu, când se-ntâlnesc amândoi la urcarea în liftul din clădirea ştiinţelor sociale. Totdeauna aşteptăm cu plăcere petrecerile de la voi.

— A. în regulă, spune Howard. cred că o să fie o seară animată. Am invitat pe toată lumea.

— Întotdeauna faceţi aşa, spune Henry intrând în lift şi apăsând pe butonul greşit; liftul începe să coboare, irevocabil, către subsolul clădirii, unde se ţin gunoaiele. Petrecerile de la voi sunt cele mai interesante la care mergem.

Uşile liftului se deschid; în faţa lor apar lăzile de gunoi.

— Şi ce mai face Myra? întreabă Howard apăsând pe butonul corect.

— A, mă rog, cum o ştii. spune Henry.

— N-o ştiu, spune Howard pe când liftul urcă.

— E bine, spune Henry. De curând şi-a cumpărat o maşină Miele pentru spălat vasele. Dar Barbara ce mai face?

— A, Barbara, spune Howard. Nu face decât să reacţioneze.

— E o fată grozavă, spune Henry. E, păi acum. dacă tot a început trimestrul, slavă Domnului, nu trebuie să mai lucrez la carte.

— Tu scrii o carte, Henry? întreabă Howard în clipa când liftul se opreşte. Grozav.

— M-am gândit să fac şi eu o carte, spune Henry. Nu că aş avea ceva de spus, desigur. A, uite că am ajuns. Ai grijă de tine. bătrâne.

— Aşa o să fac, spune Howard.

— Atunci pe diseară, spune Henry dispărând pe unul din coridoarele de la etajul cinci.

Howard o ia pe coridorul opus şi se întoarce în camera lui. Aici are discuţii cu alţi studenţi, scrisori de scris, minute de dictat domnişoarei Ho, care stă jos pe scaunul cel gri şi stenografiază după dictarea lui. După aceea se duce de bibliotecă, unde computerul îi scoate la iveală câteva cărţi, pe care le duce înapoi în cameră şi le înghesuie în geanta lui. Apoi, după ce a început cu bine noul trimestru

şi având în perspectivă bucuria petrecerii din acea seară, se îndreaptă spre parkingul de maşini. E cu puţin înainte de ora 5, iar ziua e cea pe care Flora, şi mulţi alţii în afară de ea, şi-au notat-o în agenda lor, când Howard se întoarce acasă şi, stăbăiind vestibulul ei răcoros, ajunge în bucătăria din fundul locuinţei.

Pe vremea când soţii Krik munceau la recondiţionarea casei lor, ei au pus mult suflet în aranjarea bucătăriei, deoarece aveau să-şi petreacă amândoi atât de mult timp aici. Tot mobilierul îl au făcut din lemn de pin şi rafie; masa cea lungă e o scândură de pin geluită, rafturile de pe pereţi sunt tot de pin, au nişte dulapuri din lemn de pin, scaune de pin cu şezutul de rafie şi un gen de carpete din x-afie pe ciment. Barbara e în mijlocul acestui decor, în faţa unui tapet de vinii care exaltă conturele bulbi-forme ale cepii şi usturoiului; poartă un şorţ în dungi, ca de măcelar şi tocmai pregăteşte un pateu. Copiii sunt şi ei împreună cu ea, umplând nişte castronaşe cu nuci şi covrigei crocanţi.

— Ţi-am spus să vii la ora 4, bombăne Barbara în timp ce Howard o sărută fugar pe obraz; ea îşi şterge obrazul cu dosul mâinii şi îşi întoarce privirile spre el.

— Am avut o zi foarte plină, îi spune Howard.

— A, sunt convinsă, spune ea. Nici nu-i nevoie să-mi povesteşti. E clar că ţi-a creat o stare de spirit, elevată, însă pe mine în momentul de faţă nu mă interesează deloc entuziasmele celorlalţi.

— Ai întârziat, Howard, îi spune Celia. Nu-i prea frumos din partea ta.

— În regulă, spune Barbara, uite ce-i de făcut acum. Să ştergi paharele, să destupi toate sticlele de vin; mai târziu n-o să mai avem timp de aşa ceva. Pe urmă eu aş umple câteva duzini de pahare. Mai trebuiesc puse scaune prin casă; n-am chef să-mi murdărească lumea covoarele şi, nu ştiu de ce, studenţii tăi au început să arunce mucuri de ţigară pe jos în ultima vreme.

— Aşa au făcut mereu, îi spune Howard, dar nouă nu ne păsa. Odată.

— Eh, acum ne pasă, spune Barbara. Şi aranjează casa aşa cum vrei tu, sociologic vorbind, ca să le oferi condiţii pentru interacţiunea aia, despre care tot vorbeşti

Întruna. Mai trebuie să faci o baie şi să te schimbi. Mai ales dacă ai de gând să fii intim cu altcineva decât cu mine. Eu am avut o zi epuizantă şi enervantă, Howard, şi cred că e cazul să afli şi tu. De două ori m-a ţinut Rosemary la telefon; sunt sigură-că fata asta înnebuneşte. Şi cred că-mi începe şi ciclul, nu că-i grozav? Iar Anne a plecat şi m-a lăsat.

— Zău? A plecat? întrebă Howard ştergând paharele cu o cârpă.

— Dar înainte de a spăla vasele rămase de aseară, nu după, spune Barbara. S-a întors înapoi la gazda ei.

— Credeam că o să mai stea să ne ajute în astă seară, spune Howard.

— Doar tu ai îndemnat-o azi dimineaţă să plece, nu? întreabă Barbara. I-ai spus că toată lumea exploatează pe cineva.

Howard începe să scoată un rând de sticle dintr-o cutie de carton şi le aşază pe masa cea lungă.

— Nu, nu acolo, alt undeva, îi spune Barbara. Acolo am eu nevoie de loc.

Ea pune câteva franzele lungi franţuzeşti pe masă şi începe să le taie în felii subţiri, pe care le clădeşte apoi într-un coş de rafie. Howard caută ceva într-unui din dulapurile aflate în bucătărie: dintr-un sertar din lemn de pin ia un tirbuşon şi, cu gesturi experte, începe să scoată un dop după altul. Copiii se reped amândoi şi ling dopurile scoase de Howard; petrecerea de la soţii Kirk începe să capete formă.

După o vreme, Howard părăseşte bucătăria şi se în-vârte preocupat prin casă. El este un organizator de petreceri solemn şi creatorul unui teatru social serios. Acum umblă de colo până colo, aşezând strategic scrumiere şi farfurii, perne şi scaune prin locuinţă. Mută mobilele din locul lor pentru a produce arii propice de conversaţie, pentru a deschide spaţii de acţiune semnificative şi pentru a crea colţuri intime. Copiii se ţin după el şi se tot învârt în junii lui.

— Da’ cine vine, Howard? îl întreabă Martin.

— O grămadă de lume, răspunde Howard.

— Da’ cine? întreabă Martin.

— Nu ştie nici el, spune Celia.

Acum se duce în camerele de la etaj, împinge paturile la perete, ajustează luminile,

potriveşte abajururile, trage în jos obloanele, deschide uşile. Este o regulă importanţi ca în asemenea cazuri să existe cât mai puţine locuri interzise şi casa întreagă să fie un singur teatru de acţiune. Exact asta şi face acum Howard din ea, nereţinând decât doar câteva mici zone de sanctitate; cu scaune blochează coridorul ce duce spre camerele copiilor şi scările ce duc în jos, către biroul său de la subsol. În restul casei consemnul e că totu-i permis şi că nimic nu e oprit pentru nimeni. Scaunele, pernele şi paturile sunt menite a sugera multiple forme de comuniune. Pragurile sunt abolite; o cameră dă spre altă cameră. Sunt instalate boxe de amplificare, sunt încercate unghiuri pentru lumină, sunt rezervate camere pentru dans, pentru discuţii şi pentru fumat şi camere pentru erotizare. Scopul este să lase lucrurile să se întâmple, mai degrabă decât să le determine el, astfel încât ceea ce se va întâmpla să aibă loc fără vreo intervenţie din partea acelui amfitrion sociologic suprem ce prezidează împrejurările raporturilor umane. Howard se duce acum la baie, să cerceteze terenul şi acolo; Barbara stă culcată în cadă, mare şi goală, cu o cască de plastic pe cap şi citeşte cartea lui Colin *Căutarea mileniului,*

— Howard, vreau să te anunţ ceva, îi spune ea. În *weekend-vl* viitor mă duc la Londra, să-mi cumpăr ceva de la Biba, indiferent dacă o avem sau nu pe Anne. Ştiu că ţi-ar place să mă împiedici, dar te previn că n-ai să reuşeşti.

— Eu… să te-mpiedic? întreabă Howard cu absolută inocenţă. Dar bineînţeles că trebuie să te duci.

— Atunci găseşte-mi pe cineva în locul lui Anne, spune Barbara, ca să nu stau tot timpul cu grija copiilor.

— Nu, n-are niciun rost să-ţi faci griji pentru ei, spune Howaixl.

— Dar pot să contez pe tine? O să-mi găseşti pe cineva?

— Da, spune Howard.

— Ce proastă sunt, spune Barbara. Ar trebui să caut mai bine eu pe cineva. Rosemary ar veni dacă aş ruga-o,

— Magica Rosemary, spune Howard, proaspăt venită de la hambarul din curte.

— E un banc destul de prost, spune Barbara ridi-cându-se din cadă.

— Voiam să spun că există şi soluţii mai bune, spune Howard. Am să găsesc eu pe cineva.

— Să nu fie prea drăguţă, spune Barbara.

— A, nu, spune Howard.

— Vreau să mă simt bine acolo, spune Barbara. După patru săptămâni alături de tine, Dumnezeu mi-e martor că-mi trebuie şi mie puţină destindere. Iar acum dă-mi voie, că vreau să ies.

— O, ce bine arăţi, spune Howard când Barbara iese din cadă.

— Să nu mă atingi, spune ea. Ai grijă de tine şi pre-găteşte-te ca să fii gata.

Howard se pregăteşte, ca să fie gata; ceva mai târziu ft.ee şi el o baie. După aceea se întoarce în dormitor, pe care l-a aranjat altfel pentru această seară şi se schimbă, punându-şi blue jeans noi şi o cămaşă purpurie. Apoi coboară la parter şi o aude pe Barbara stând de vorbă cu cineva în bucătărie. E Myra Beamish, care sade la masa din lemn de pin şi taie, de fapt mai mult rupându-le, franzelele lungi franţuzeşti. Când Howard apare în pragul uşii, Myra îşi ridică privirile spre ol; poartă o rochie de vizite vaporoasă, făcută dintr-un sifon roz, iar părul îi e mai ordonat, mai proaspăt şi mai întunecat decât de obicei; Howard îşi dă seama că poartă o perucă.

— O, Myra, spune el.

— Howard, bună, spune ea. Sper să nu te superi pe mine că am venit mai devreme decât trebuia. Dar ştiam că Barbara o să se bucure să-i dea cineva o mână de ajutor la pregătiri. Are atâta de lucru pentru seara de astăzi.

— E bine, spune Howard. Să-ţi dau ceva de băut.

— O, Howard, spune Myra. Exact asta îmi doream şi eu.

Un rând de pahare stau gata turnate şi aşteptând să fie băute de invitaţii din astă seară; Howard ia un pahar şi i-l oferă Myrei, care zâmbeşte şi spune;

— rsi.

— Unde e Henry? întreabă Howard.

— Cine ştie? răspunde Myra. Cine ştie ceva despre Henry?

— Credeam că tu ştii. spune Howard şi se aşază pe un scaun.

— Dar Barbara ştie absolut totul despre tine? întreabă Myra.

— Nu ştiu, spune Barbara. Nimic.

— Şi-atunci de ce să ştiu eu despre Henry?

— Dar nici nu trebuie, spune Barbara.

— Nu v-am văzut de dinainte de vacanţă, le spune Myra. Ce-aţi mai făcut voi astă vară? Aţi fost plecaţi pe undeva?

— Nu, n-am fost, răspunde Barbara. Am stat aici, tot timpul, acasă şi Howard a terminat o carie.

— O carte? spune Myra. Şi Henry a încercat să scrie o carte. O carte foarte profundă şi serioasă. Despre charisma.

— Frumos, spune Howard. Henry mai are nevoie de încă o carte.

— Howard. Henry are nevoie de altceva decât de încă o carte, spune Myra tăind mai departe pâinea. Trebuie. sn-ţi spun că mie îmi plac mai mult cărţile tale.

— Serios? întreabă Barbara.

„— Mai ales aia cu sexualitatea, spune Myra. Singurul lucru pe care nu l-am înţeles din cartea ta e dacă toate perversiunile alea le putem face şi acum, sau trebuie să aşteptăm până după revoluţie.

— Doamne, Myra, spune Barbara, în sexualitate nimic nu e pervers dacă este făcut cu consimţământul celor doi parteneri.

— Mai mult decât atât, spune Howard, chiar ele sunt revoluţia.

Note:

— Termen biblic (gr. veche) ce desemna o însuşire a Sfântului Duh, recunoscută iniţial tuturor membrilor comunităţilor primitiv-creştine, iar ulterior numai deţinătorilor de funcţii ecleziastice (episcopi, preoţi) şi care le dădea dreptul de a răspândi cuvântul divin şi de a formula profeţii. În evul mediu, cu sens înrudit, termenul justifica dreptul monarhilor creştini de a domni. Laicizată, noţiunea de *charisma* a fost introdusă în sociologie de Max Weber (13 fi41920), desemnând o calitate importantă, care-i oferă unui individ capacitatea de a fi înzestrat cu „chemarea" să conducă mulţimile.

— Vai, spune Myra, tu vrei mereu nişte revoluţii formidabile. Serios că ai îmbunătăţit imaginea generală despre revoluţii.

— Fac şi eu ce pot, spune Howard. Barbara se ridică de la masă. Spune:

— Cărţile lui Howard sunt foarte goale, dar întotdeauna bat unde trebuie.

— Sunt cărţi drăguţe, spune Myra. Pot zice că le înţeleg aproape în întregime. În orice caz, mai mult decât pe ale lui Henry.

— Poate că ăsta şi e păcatul lor, spune Barbara. Bineînţeles, se vând foarte bine.

— Cartea asta nouă a ta despre ce e, Howard? întreabă Myra. De data asta ce mai aboleşti?

— Oamenii, spune Barbara.

— Barbara nu înţelege cartea asta, spune Howard. Ea este aşa o persoană de acţiune încât crede că se poate dispensa complet de teorie.

— Iar Howard e un teoretician care crede că se poate dispensa complet de acţiune, spune Barbara. De ce nu-i spui şi Myrei despre ce e vorba în cartea ta? Nu găseşti prea des pe cineva pe care să-l intereseze în mod sincer. Pe tine te interesează în mod sincer, Myra, nu-i aşa?

— Bineînţeles că mă interesează, spune Myra.

— Se cheamă *înfrângerea sferei private,* spune Howard, şi se ocupă de faptul că nu mai există euri private, colţişoare private în societate, proprietăţi private, acţiuni private.

— Nici părţi private ale corpului, spune Barbara. Omenirea vrea ca totul să fie deschis şi accesibil.

— Chiar şi eu să fiu? întreabă Myra.

— A, despre tine ştiu totul, spune Howard. Vezi tu, perspectiva sociologică şi psihologică ne oferă acum o viziune total nouă despre om, iar societatea democratică ne oferă accesul total la absolut totul. Nu mai există nimic care să nu poată fi confruntat. Nu mai există lucruri ascunse şi zone întunecate, misterioase ale sufletului. Ne aflăm în faţa întregului public al universului, într-o stare de expunere totală. Suntem toţi goi şi accesibili pentru oricine.

Myra îşi ridică privirile spre el şi spune cu o chicoteală fericită:

— Adică eu nu mai am niciun eu?

— Ba eşti aici, eşti prezentă, spune Howard, dar întâmplător eşti o combinaţie de variabile cunoscute culturale, psihologice, genetice.

— Mie mi se pare că ăsta e imperialism intelectual, spune Myra. Cred că nu-mi place cartea ta, Howard.

— Dar cine e acest eu pe care-l tot aperi tu? întreabă Barbara. Nu cumva e la mijloc vechiul cult burghez al personalităţii şi ideea că pur şi simplu individul nu e răspunzător? Nu de acest fel de a vedea lucrurile a simţit omenirea nevoia să se distanţeze?

Myra îşi roteşte privirile destul de teatral de jur-împrejurul bucătăriei, privind la rafturile în care se află borcane Caso Pupo, tigăi franţuzeşti, farfurii de peste, im vas maron închis pe care scrie *Scl** şi rosteşte, cu o oarecare secăciune:

— Eh, trebuie să fie foarte plăcut să simţi că ai depăşit individualismul burghez. Eu nu pot zice că am reuşit.

— Dar spune-ne mai mult despre eul pe care-l ai în tine, o îndeamnă Howard. E un agent activ şi ocupat, cu voinţă şi motivaţie şi sentimente şi dorinţi. Dar de unde vine el? El vine din gene, din cultură, din potenţialul economic şi social şi acţionează sub influenţa anumitor forţe în anumite condiţii date.

— Dar eu am crezut că tu ne considerai întotdeauna liberi, spune Myra. Am crezut că ăsta era marele mesaj al lui Kirk.

— Eah, marele mesaj al lui Kirk, spune Barbara. Adevărul este că eul există în timp şi

că el se schimbă o dată cu timpul. Misiunea noastră este să ne realizăm e urile modificând mediul înconjurător. Să sporim potenţialul istoric până la maximum.

— Fiind mereu goi şi accesibili, spune Myra.

— Când istoria e inevitabilă, spune Howard, culcă-te pe spate şi bucură-te de ea.

Myra izbucneşte în râs şi spune:

Note:

— Sare (1 b. franc).

— Asta eşti tu, Howard, un violator istoric. Îţi place să infuzezi viitorul în toată lumea care îţi cade în rnână.

— De-ai şti câtă dreptate ai, spune Barbara.

— E, haide, Howard, spune Myra, bineînţeles că am un eu. Acum, de pildă, ştiu că sint aici.

— Şi cum este eul tău Myra? o întreabă Howard.

— El nu e ca eul tău şi e foarte privat şi conştient de sine şi al dracului de fascinant.

— O, Myra, spune Howard.

Deodată Myra lasă cuţitul jos; tot râsul i-a pierit de pe faţă. Nu spune decât:

— Desigur, am eul meu. Dar mi-este silă de el.

Soţii Kirk se uită amândoi la ea; abia acum observă o dâră lungă lăsată de o lacrimă pe nasul Myrei. Barbara se-aşază lângă ea. O întrebă:

— Ce e cu tine, Myra?

Myra scotoceşte prin poşeta cu care a venit în vizită, o poşetă veche pentru petreceri, de pe vremea când încă mai existau poşete pentru petreceri, neagră şi cu ţechini de argint cusuţi pe feţele ei. Scoate din poşetă un şerveţel parfumat verde şi-şi suflă nasul în el. Apoi spune:

— De fapt, nu am venit la voi numai ca să vă ajut la tăiat plinea. Am venit pentru că am nevoie de ajutorul vostru. Vreau să vă spun ceva. Înainte să vină şi Henry. Am hotărât să mă despart de el.

Barbara spune:

— Tu; Myra?

Myra se smârcâie. Spune:

— Ştiu că sunt o individualistă burgheză bătrână, care n-ar trebui să aibă capricii. Dar am nevoie de ajutor, credeţi-mă. Şi am ştiut la cine să vin. Mi-am zis: Ia soţii Kirk. Ei sunt aşa un cuplu grozav.

Cuplul aşa de grozav, soţii Kirk, se uită unul la altul şi se simt într-adevăr ca un cuplu.

— Bineînţeles că te ajutăm, îi spune Barbara. O să facem tot ce ne stă în putinţă.

SOŢII KIRK ŞI SOŢII BEAMISH se cunosc de foarte multă vreme, de fapt încă de pe când erau la Leeds, unde Howard şi Henry au absolvit în acelaşi an facultatea. În răstimpul de când se află la Watermouth s-au văzut ele foarte multe ori, stabilind între ci acel gen de relaţie care, pornind de la o veche prietenie, continuă să dureze peste ani, deşi cele două părţi implicate s-au transformat între timp şi pur şi simplu nu mai au ce-şi spune una alteia. Soţii Beamish au venit la petrecerile date de soţii Kirk: soţii Kirk se duc în vizită la soţii Beamish; stau. mult de vorbă unii cu ceilalţi, la telefon sau în persoană. Au fost chiar şi intimităţi mai mari. Odată, prin 1968, când totul era încă instabil, Howard s-a dus într-o zi

la fermă, după un telefon primit de la Myra. Henry era plecat să ţină o prelegere despre „Conflict în societatea modernă” la un centru de învăţământ pentru adulţi într-unui din oraşele-staţiuni vecine; Myra stătea pe canapea şi plângea; Howard s-a culcat cu ea. A fost o experienţă eşuată şi nerepetată vreodată; acum nu-şi mai aminteşte nimic de atunci, afară de agitaţia de după aceea, când el, stând gol în genunchi, ştergea orice urmă a prezenţei sale de pe covorul din dormitor, în timp ce Myra schimba aşternutul, aerisea prin casă, golea scrumierele şi spăla paharele, pentru ca totul să arate exact aşa cum arăta de obicei. Distanţa dintre ei creştea rapid pe atunci; acum ea pare incomensurabilă; azi soţii Kirk nu trebuie decât să se uite la Myra cum stă cu cuţitul în mână, în rochia ei veche de sifon, pe care nimeni din cunoştinţele lor n-ar

Note:
— Formă de învHţământl corespunzind aproximativ universităţii populare.

mai purta-o la o petrecere acum, ca să măsoare ce mult s-au schimbat ei înşişi în acest interval, în ce măsură s-au dezvoltat şi şi-au îmbogăţit experienţa, de când au venit aici, la Watermouth. Cât despre soţii Beamish, aceştia par să pretindă că-i înţeleg pe soţii Kirk şi că au privilegiul de a se număra printre prietenii lor intimi; ceea ce ei însă nu înţeleg este că soţii Kirk pe care-i înţeleg ei sunt personalităţi proteice, trecute prin câteva distilări deja şi care ei înşişi nu şi-i mai amintesc pe cei care au fost odată.

Între timp, soţii Beamish, întocmai ca un fabulos etalon istoric de măsură, au reuşit să rămână exact aşa cum erau atunci când soţii Kirk i-au văzut pentru prima oară la Watermouth. Lumea a fost confruntată cu aberaţii, temperamentele s-au schimbat; soţii Beamish însă nu sunt diferiţi faţă de ceilalţi oameni decât prin obstinaţia lor de a rămâne mereu aceiaşi, trăind în acel cocon ciudat făcut din experienţe vetuste, care-i stresează fără a-i transforma. Sau poate totuşi s-au transformat? Soţii Kirk se uită la Myra cum plânge în bucătăria lor, după ce şi-a vărsat tot oful. Howard şi-aduce aminte de jena ei la fel de lacrimogenă din urmă cu câţiva ani; se gân-deşte, dezaprobator, la Henry şi la felul cum a evoluat acesta. Pentru că Henry s-a îngrăşat, a început să vorbească tare şi măsurat şi a devenit sensibil mai leneş. La facultate, în camera profesorilor, când se dezbate câte o problemă intelectuală, a adoptat obiceiul de a devia discuţia spre teme legate de bălegar, păşune şi starea naturii în general. Dacă Howard sau vreunul dintre ceilalţi încearcă să-l dirijeze spre chestiuni sociologice sau politice, adoptă o mină suferindă. Odată, în biroul lui Howard, pe când parcurgeau împreună mediile finale, a început să se plângă, acuzându-l pe Howard că îi lezează cariera într-un mod pe care însă nu l-a putut explica; se pare că Howard, făcând ceea ce Henry voise mereu să facă, îl împiedicase pe Henry să mai facă el însuşi acele lucruri.

— E caraghios, a spus Howard atunci.

— Eu am devenit caraghios, a spus Henry.

Şi Myra, la rândul ei, şi-a vopsit părul mai negru şi a devenit mai ciudată; bea mult mai mult acum, iar la

petreceri vorbeşte frenetic, de parcă n-ar mai exista prilejuri de vorbă pe lumea asta.

— De ce? o întreabă el. De ce vrei să-l părăseşti? Myra are o privire goală, însă uşor mirată, de parcă nu s-ar fi aşteptat la o asemenea întrebare; fără îndoială că soţii Kirk au o înţelegere instinctivă a tuturor deziluziilor conjugale.

— Cred că pentru motivul cel mai evident, spune ea. Vreau să-mi ofer şansa de a exista, de care am fost lipsită până acum. Vreau să-mi afirm identitatea. Asta numai în cazul, Howard. când, după tine, pot s-o mai am.

— Dar bineînţeles, spune Howard.

— Atunci unde e? Spune-mi, întreabă Myra. Barbara spune:

— Myra, ţi-a făcut Henry ceva?

— Nu, spune Myra, luând cuţitul din nou şi începând să taie pâinea. El nu-mi face niciodată nimic. De-aia şi e atât de plicticos. Dacă m-ar pune cineva să spun care e starea mea de spirit acum, aş spune numai atât: plictiseală. Sunt plictisită pentru că nu-mi face niciodată nimic, şi nu numai el, ci nimeni altcineva. Vi se pare că e jogic ce spun?

— Cred că da, zice Barbara. Nu se mai culcă cu tine?

— A, nu e vorba de asta, spune Myra. O mai face, la modul lui banal şi răsuflat. Însă, contrar opiniei generale, nu e niciun fel de revelaţie pentru mine. Cineva ar trebui să scrie o carte despre toată plictiseala orgasmului. De ce nu scrii tu, Howard?

— Pe Howard nu-l plictiseşte, spune Barbara. Ascultă, ai încercat cu altcineva?

Myra, puţin roşie la faţă, lasă privirile în jos.

— Nu asta-i problema, spune ea. Nu-i altcineva la mijloc.

— Deci nu-l părăseşti pentru altcineva?

— Nu, spune Myra, îl părăsesc pentru mine.

— Şi ce-ai să faci pe urmă? o întreabă Barbara.

— Nu ştiu, spune Myra. Nimic nu mi-e clar în momentul ăsta.

— Dar de fapt care-i motivul real? întreabă Howard. Ce anume îţi doreşti tu şi care n-ai acum?

— Păi, nu e clar? întreabă Myra tu oarecare nerăbdare. Îmi doresc să nu mai fiu cu Henry.

Soţii Kirk, instructorii plini de compasiune în artele separării, se. uită unul la celălalt.

— Nu cred că ne-ai comunicat prea mare lucru până acum, observă Howard. Gândurile astea probabil te preocupă de multă vreme. Ar trebui să ştii deja ce anume *nu* exprimă. căsătoria voastră.

— Ea nu exprimă absolut nimic, răspunse Myra. Ai putea spune că-i o căsătorie mută.

— Dar tu nu eşti mută. spune Howard. Tu ai ceva în tine care trebuie exprimat.

— Da. spune Myra. Am!

— Şi Henry? întreabă Howard. El e de aceeaşi părere?

— Howard. spune Myra. tu l-ai studiat pe Henry în ultima vreme? Nu ţi se pare banal? N-aî impresia că a devenit pur şi simplu ridicol?

— M-a preocupat mult Henry, spune Howard. Sunt îngrijorat pentru el.

— Şi atunci nu-ţi poţi imagina că vreau să scap de el?

— Dar n-aţi discutat niciodată între voi? O căsnicie doar e un lucru în comun; *şi lu'* influenţezi caracterul lui, spune Barbara.

— Eu cred că accentuezi acum un aspect neplăcut, spune Myra, de parcă vina ar fi a mea. Dar el mă transformă pe mine mult mai mult decit îl transform eu pe el. Bărbatul transformă femeia. El are toate avantajele. El stabileşte mereu pasul.

— Dar nici n-aţi discutat, spune Howard.

— Nu, spune Myra, n-avem ce discuta. Tu întotdeauna ai susţinut că mariajul e o instituţie arhaică, iar acum parcă ai vrea să mă obligi să rămân cu Henry.

— A, nu, spune Howard.

— Howard n-a spus aşa ceva, intervine şi Barbara. El nu vrea decât să descopere punctul unde relaţiile s-au stricat între voi.

Myra începe să plângă. Spune:

— Credeam că sunteţi de partea mea.

— Noi nu încercăm să te împiedicăm să-i părăseşti pe Henry, spune Barbara. Noi vrem numai să înţelegi foarte exact ceea ce faci.

— Cred că înţeleg perfect ceea ce fac, răspunde Myra. îl părăsesc cât lucrurile merg încă bine.

— Dar te-ai gândit vreodată să-l întrebi şi pe el ce anume i se pare lui că nu merge? o întreabă Barbara. Ca să încerci să-l ajuţi.

— Încerc întruna să-l tot ajut încă de când ne-am căsătorit, spune Myra. Voi v-aţi căsătorit odată cu noi. Sau cu un an mai târziu, aşa-i? Şi ştiţi la ce se ajunge după o vreme.

Howard priveşte spre Barbara; spune:

— A, dar căsnicia noastră n-a fost doar una, ci mai multe căsnicii.

Myra stă la masă şi meditează timp de o clipă la acest adevăr de netăgăduit. Îşi ridică privirea spre soţii Kirk, care stau în picioare de-o parte şi de alta a ei, ca doi custozi ai relaţiilor complexe ale cuplului, îngrijoraţi, o impresionantă pereche.

— Eh, voi doi, spune ea. Nici nu ştiu cum de reuşiţi.

— Cum de reuşim ce? întreabă Barbara.

— Să aveţi o legătură atât de strânsă între voi, spune Myra cu însufleţire.

— Eu nu m-aş prea lăuda cu asta, spune Barbara. Mai ţii minte când Howard şi cu mine ne-am despărţit la Leeds?

— Bineînţeles, răspunde Myra, dar pe urmă aţi stat de vorbă unul cu altul şi aţi revenit la vechile relaţii. Aţi învăţat fiecare din voi cum să-l trataţi pe celălalt. Noi n-o să reuşim niciodată asta.

Howard spune:

— Myra, viaţa oricărui om pare mai plină de reuşite dacă o priveşti din afară. Viaţa noastră a fost o luptă continuă. Am avut destule dezastre în ea.

Howard ridică paharul Myrei şi i-l mai umple cu vin.

— Dar voi cădeţi mereu în picioare, spune Myra. Îţi mulţumesc mult, dragă.

— Eu cred că nu e vorba decât să fii hotărât să faci faţă la fiecare nouă etapă a vieţii, spune Barbara, şi să nu te laşi nicodată în voia valurilor.

— Adevărul e că voi aţi fost mai maturi în privinţa asia decât noi toţi la un loc, spune Myra.

Cuvântul „maturi” sună ca o muzică dulce pentru urechile soţilor Kirk; ei schimbă priviri tăcute între ei, nu fără o oarecare plăcere.

— Căsnicia voastră cred că e singura căsnicie reuşită Între cadre didactice, pe care o ştiu, spune Myra,

— Dar ce nu merge la celelalte? întreabă Howard.

— Ştii foarte bine ce nu merge, spune Myra. Uită-te în jurul tău la toate cuplurile astea triste. Cum vrei să meargă ceva? Bărbatul e la universitate, mintea lui e tot timpul în mişcare, e proaspătă, e plină de idei noi.

— Uneori şi femeia se duce, spune Barbara.

— Chiar şi femeile sunt bărbaţi, spune Myra. Şi toată ziua vorbeşte numai cu studente drăguţe, care ştiu totul despre structuralism şi i-au citit pe Parsons şi pe Dahrcndorf ** şi pot pronunţa „charisma" cum trebuie şi-l înţeleg în munca pe care-o face el. Iar după aceea se întoarce acasă, la o nevastă care între timp nu a făcut decât să cureţe şi să şteargă praful. Şi-i spune „Par-sons" şi „Dahrendorf", iar ea îi răspunde „A?". Ce să facă atunci? Să facă un seminar cu ea şi să-şi închipuie că e cutare studentă drăguţă, sau mai bine să tacă din gură şi să mănânce tocana pe care i-a gătit-o ea?

Note:

— Talcott Parsons (1902 – 1978) – sociolog american. Teoriile sale timpurii, expuse în lucrarea *Structura acţiunii sociale* (1937), sunt revizuite masiv în *Sistemul social* (1951), unde întreprinde o abordare funcţionalistă a sistemelor, care mai târziu a inclus evo— luţionismul şi cibernetica. Funcţionalismul, cunoscut şi ca funcţionalism structural, introdus de Parsons şi care a influenţat decisiv sociologia americană şi engleză după al doilea război mondial, este o perspectivă bazată pe analogia activităţilor dintr-un organism biologic, care subliniază contribuţia părţilor constituente ale unei societăţi (grupuri, instituţii) la continuitatea sau transformarea societăţii respective.

** Sir Ralf Gustav Dahrendorf (n. 1929) – cunoscut administrator universitar, sociolog şi politician englez, de origine germană, între 1966 – 82

a fost directorul Centrului european pentru cercetări şi documentare în ştiinţele sociale. Din 1987 este rector al colegiului St. Anthony, Oxford. Cele mai cunoscute lucrări ale sale sunt: *Eseuri despre teoria societăţii* (1968), *Pledoarie pentru uniunea europeană (*1973), *O nouă ordine mondială?* (1979), *Legea* şi*» rdinea* (1985), *Conflictul social modern* (1988).

— Ar trebui să intre şi ea în serviciu, spune Barbara.

— A, da, spune Myra, numai că ea îmbătrâneşte întruna, pe cind studentele astea reuşesc cumva să rămână mereu de optsprezece ani. Şi pe urmă vine şi faza când toţi prietenii tăi încep să se despartă şi să divorţeze, fiindcă bărbaţii fug de acasă cu câte o studentă eminentă, care pronunţă „charisma" cam trebuie.

— Şi crezi că Henry vrea să fugă de acasă cu o studentă eminentă? o întreabă Barbara.

Myra se uită la ea.

— Nu, spune ea, nu Henry, el n-are atâta ambiţie. S-ar putea să se împiedice şi să cadă, în timp ce pleacă încet cu o studentă mai mediocră. Dar poate că aş ţine mai mult la el dacă măcar ar face-o odată.

— Adică îl învinuieşti, spune Barbara, pentru că rămâne acasă.

— Întocmai, spune Myra. Dacă mai durează mult nenorocita asta de fericire conjugală. Îţi jur că o să ajungem să ne omorâm între noi, Henry şi eu.

Howard râde.

— Hai că vorbeşti prostii, Myra.

— Eu nu sunt aşa de deşteaptă ca voi, spune Myra, dar ştiu că vreau să-l părăsesc. Şi de-aia am venit la voi, ca să mă-nvăţaţi de ce şi cum. Voi doar sunteţi experţi în treburile astea, nu?

Afară, în alee, se aude o maşină oprind.

— O, vai de mine, spune Barbara, trebuie să fug să-mi pun rochia pe mine.

Myra spune deodată:

— A, da, să nu cumva să-i spuneţi lui Henry că am de gând să-l părăsesc. Nici eu nu i-am spus încă.

— Trebuie să discutăm mai pe îndelete, Myr a, spune Barbara. Sună-mă mâine la telefon.

— Până mâine s-ar putea deja să plec, spune Myra.

— Ba să nu pleci, spune Howard.

— Ba am să plec, spune Myra.

— Bine, spune Barbara. Acum du-te tu şi primeşte lumea, Howard.

— Se vede că am plâns? întreabă Myra când paşii Barbarei se aud pe scări.

— Nu, arăţi bine, spune Howard.

— Mai ţii minte când ne-am culcat împreună? întreabă Myra.

— Da, o singură data, parcă?

— Singura dată, spune Myra privindu-l direct în ochi. Singura dată când nu ştiu ce dracu' mi-a venit s-o fac. Sunt convinsă că ţie ţi se pare de-a dreptul ridicol.

— Nu, nu mi se pare, spune Howard.

— Vreau să-mi aranjez totuşi puţin machiajul, spune Myra, Tu du-te şi primeşte-ţi musafirii, Howard. Şi sper că nu v-am stricat toată seara.

— Nu, nicio problemă, Myra, spune Howard şi iese din bucătărie, pareurgând coridorul cel lung şi răcoros ce duce către uşa de la intrare, pentru a-i întâmpina pe primii sosiţi,

Deschide uşa. Deasupra oraşului sunt aprinse nenumărate lămpi cu sodiu, răspândind în aer un reflex roşiatic şi artificial, ce scoate în evidenţă şi mai tare contururile neregulate ale clădirilor de vizavi, care se înalţă decrepite în noapte şi în care nu locuieşte nimeni. Luminile intense de la ferestrele soţilor Kirk se reflectă pe fâşiile vechi şi sparte de asfalt de pe stradă, care în momentul de faţă se usucă, deoarece ploaia s-a oprit. Pe alee a parcat un dric mare şi negru Daimler, de o fabricai ie destul de veche. În suporturile sale elegante pentru flori sunt puse flori artificiale, iar pe sticla gravată a ferestrelor laterale a fost lipit un abţibild: „Să facem Africa să fie neagră". Uşa din spate se ridică şi se strecoară afară din dric trei tineri îmbrăcaţi în blue jeans; alţi doi coboară pe uşile din faţă, unul cu o pălărie moale din piele, altul cu o ghitară pe umăr şi se îndreaptă cu toţii spre poarta casei lui Howard. Apoi o maşină Standard Opt de dinainte de război, dar bine recondiţionată, opreşte lângă trotuarul de vizavi. Un bărbat înalt şi subţirel, într-o scurtă de piele neagră, coboară de pe locul şoferului şi ocoleşte până în dreptul portierei opuse, unde mai muil o trage afară din maşină pe o femeie cu o sarcină avansată, i îmbrăcată în pantaloni şi vestă largă. Şi ei traversează V aleea spre poarta casei luminate a soţilor Kirk. În spatele lui Howard se aude un foşnet: e Barbara, care coboară în grabă scările, cu părul prins într-un coc monden şi cu pieptul ei sănătos de ţărancă puternic reliefat de o rochie roz din catifea de la Biba, pe care şi-a cumpă-rat-o în ultima ei excursie la Londra şi cu figura toată numai zâmbete. Se apropie şi se opreşte lângă Howard în vestibul, punându-şi o mână pe umărul lui.

— Aţi sosit primii, spune Barbara.

— Poftiţi, intraţi, spune Howard.

Stau unul lângă celălalt, Barbara mare şi blondă, iar Howard îngrijit, cu mustaţa pe oală. Studenţii intră fără să-şi facă probleme, spunându-le „Bună" din mers şi plescăind cu încălţările lor prea mari pe duşumeaua de lemn lustruită. Celălalt cuplu, un sociolog venit de curând la facultatea lui Howard şi soţia lui cea foarte rotundă, arată ceva mai crispaţi; se

opresc ezitind în prag, amândoî marcaţi în mod egal de graviditatea ei avansată.

— Probabil, sunteţi soţii Kirk, le spune sociologul. Numele meu e MacIntosh.

— Poftiţi înăuntru, le spune Howard. directorul, tui teatru al lumii. Vă aduc imediat ceva *Sv* băut.

— E frumos aici, la dumneavoastră, spune MacIntosh privind de jur-împrejur. Se vede că ştiţi să trăiţi bine.

Înaintează până în living room; Howard le-aduce de băut; studenţii s-au aşezat pe jos în cerc, în timp ce soţii MacIntosh stau în picioare, el aspru, neînduplecat, ea ageră şi înţepată, cu acea mânie divină a unei soţii deştepte.

Afară lumea soseşte întruna; maşinuţe improvizate, cabriolete de plajă, tot felul de rable vopsite în culori psihedelice parchează pe alee, cele dinţii vehicule dintre multele care vor opri în arcul acesteia frânt şi în străzile învecinate. Lumea începe să vină la petrecere; unii poartă costume vechi, care însă arată noi, alţii poartă blue jeans noi, care însă arată vechi. Sunt studenţi şi tineri în haine de yak afghan, în pantaloni largi, în uniforme de luptă, în plastic care arată ud; Chrişti cu bărbi, androgini cu plete, fete cu guriţe rotunde şi buze de culoarea prunei. Sunt şi persoane ceva mai în vârstă – cadrele didactice începătoare – ei bărbaţi serioşi şi tineri, ele femei inteligente şi tinere, purtându-şi bebeluşii în hamuri pe spate, sau în coşuri portabile între ei, care coşuri mai apoi sunt abandonate în diferite colţuri ale casei. După ce la început au fost separate şi compartimentate, grupurile încep să fuzioneze acum şi să se amestece; puţinurile devin o mulţime, care se mişcă dintr-o cameră în alta. Studenţii încep să discute cu profesorii lor şi ambele grupuri angajează un dialog cu o a treia categorie, străinii: un lider civic al comunităţii pakistaneze locale, un tinăr cu ochelari negri de soare, proprietarul magazinului pornografic din oraş, care se cheamă „îmi Vine Bine", o polemistă a mişcării de emancipare a femeilor, venită din Londra, cu o coafură îngrozitoare Afro, un preot catolic radical şi amanta lui ouspenskită*, bărbatul cu insigna „Zâmbiţi" de la magazinul de vinuri, iar mai târziu, după spectacol, întreaga distribuţie şi producţie a companiei de teatru nudist, care săptămâna aceasta joacă la Watermouth în turneu spectacolul cu piesa *Ce înseamnă să fii Onest* de Oscar Wilde. Howard e ocupat şi proteic, un amfitrion expert, un maestru în arta sociabilităţii. Acum e la uşă primind invitaţii, ori circulă printre ei cu o sticlă de vin, mijlocind contacte între necunoscuţi sau determinând asocieri spontane. Acum dispare în dosul scenei să mai mute o masă, să deschidă o uşă, să expună vederii un pat, să scoată o siguranţă strategică de la tabloul electric din vestibul, pentru a stimula evoluţia întâmplă-toare, dar fermă a iluziei ce se desfăşoară în regia lui. Observă cum animaţia socială începe să opereze. Vede rochiile fluturând, culorile zigzagând şi, cu multă precizie; face tot ce poate folosindu-se de lumină, de sunet şi de mişcare pentru a stimula acest spectacol. Discuţiile devin tot mai sonore şi umplu toate spaţiile auriculare; grupurile de interese comune se permută; se instalează loialităţile conjugale încep să se disipeze; afilierile la starea de excitaţie; oamenii vorbesc unii cu alţii, se ating între ei, se tachinează.

Note:

— Adeptă a ocultistului de origine rusă Peter Ouspensky (1878 – 1947), tovarăş apropiat al ocultistului şi misticului ru –, G.I. Gurdjieff (1873 – 1943) care, în anii '20, s-a bucurat de o anumită popularitate în Franţa. Ouspensky a studiar" diferite metode ale dezvoltării conştiinţei umane şi a fost profesor la Londra (1924 – 40) şi New York (1940 – 47). Printre lucrările sale cele mal importante se numără *Tertium Organum* (1912) şi *Un*

nou model al universului (1914).

Acum în sera victoriană din spatele casei lumin-iie s-au stins aproape complet şi dansul ritmic a început. Soseşte compania teatrală vorbind extrem de animat. Un grup local de păzitori ai moralei publice au făcut pichete în faţa teatrului, purtând inscripţii care cercai. … Păstraţi Anglia îmbrăcată", ceea ce actorilor le-a creat o stare de spirit pasionată şi gata de controversă. Tot ei au adus şi mai multe sticle de alcool tare, pe care le lasă acum să circule generos. Sosirea lor are dreptul să activeze mişcarea particulelor sociale în sensul fisiunii şi al fuziunii. Petrecerea a dat peste obstacole şi opţiuni noi în locuri neaşteptate. Apetitul colectiv s-a declanşat În momentul cind a fost descoperită mâncarea; mesele aranjate cu platouri de brânză şi de pateu au fost curăţate instantaneu. La etaj, Howard pune un disc la pick-up, sos, din boxele mascate în bibliotecă, răsună vocea lui Joan Baez. Pentru o clipă, apare în scenă şi celălalt impresar al spectacolului; Barbara, în rochia ei lungă şi roz de catifea, trece printre musafiri, oferindu-le măsline şi covrigei şi invitându-i:

— Mincaţi de la mine, sunt o mamă evreică.

O fată mică şi îndesată, pe nume Anita Dolfuss, acum în anul doi de facultate, care poartă părul lung şi cîr-iionţat, prins cu o bendiţă de indiancă, ochelari cu rame subţiri de oţel şi o fustă făcută din petice, aproape prea lungă pentru a o mai încurca la mers, a venit trăgind după ea de sfoară un terrer cafeniu şi mic. Doamna MacIntosh, care, după ce şi-a făcut apariţia timpurie, s-a lăsat cu timpul tot mai în jos, mai spre podea, pe parcursul serii, e ajutată să se culce pe un divan. Zvonul a început să circule că sus, la etaj, se consumă droguri, ceea ce a atras o parte din societate într-acolo. Cineva s-a dus să aducă un guru, despre care se făcuse reclamă că s-ar afla în oraş, dar care nu va apărea niciodată la petrecere. O lectoră nemţoaică este încurajată să-şi scoată bluza, oricum transparentă. Howard stă sus, în capul scărilor, şi urmăreşte desfăşurarea spectacolului.

— Soţia mea şi cu mine avem un pact, îi spune un bărbat, ce sade pe ultima treaptă a scării, unei fete.

— Aşa spun toţi bărbaţii însuraţi, îi răspunde fata,

— Dar la mine e diferit, spune bărbatul. Soţia mea nu ştie despre el.

Parterul casei seamănă cu o vastă expoziţie de costume, de parcă toate modele şi stilurile trecutului ar fi devenit deodată sincrone şi aici. În locuinţa lui Howard, ar fi înregistrat o convergentă şi o contopire generală; eroi din misterele medievale, din marile drame pasionale istorice, din filmele despre războaie şi tranşee, din documentarele proletare, din farsele victoriene de salon joacă simultan într-un colaj eclectic, postmodernist, care este o formă pură, deschisă, un *happening* ce se autoge-nerează.

Howard coboară scările cu plăcere, simţind realitatea banală şi contingenţă a lucrurilor în chip misterios transformată. Priveşte la aceşti oameni din jurul său, aflaţi la unison cu vremurile şi simte noutatea, potenţialitatea lor. Studiază o gură după alta în înghesuială, priveşte într-un ochi după altul, vânând pasiunea contemporană a trăirilor.

— Crezi că ăsta e un gen de vină suficient de autentic?, întreabă cineva.

— Secvenţa aia surréalistă nemaipomenită din final, în culori, spune altcineva.

La parter, doamna MacIntosh a declarat cu câtva timp în urmă începutul durerilor facerii şi s-a stârnit o mare agitaţie în jurul ei în timp ce a fost condusă rapid la spital în maşina Standard Opt. Mânia divină a soţiilor a sesizat aici un caz de renunţare impusă; îngrijorate de cariera ei întreruptă în domeniul asistenţei sociale, care a fost sacrificată în folosul unei simple graviditâţi, ele se neurastenizează acum la gândul propriilor lor cariere.

Note:

* întâmplare (1 b. engl.). Manifestare spontană, neregizată, bazată în mare parte pe improvizaţie, pornind de la autenticitatea înscenării unor fenomene sau momente ale vieţii cotidiene, provocate şi lăsate să se întâmple liber şi care în acest fel trebuie să pătrundă în conştiinţa socială, activând-o. În cadrul unui *happening,* fenomen curent la sfârşitul anilor ’60 şi provocat nu numai în teatre sau expoziţii, ci mai ales pe stradă, în magazine, etc, bariera dintre înscenat şi trăit dispare, iar relaţia protagonist-public devine în orice moment reversibilă, publicul fiind de fapt a parte integrantă a unui *happening.*

Între timp, soţul, Dr. MacIntosh, s-a întors la petrecere; stă în vestibul, lingă telefon, în mână cu sticla lui personală, ea însăşi un obiect de curiozitate şi contemplaţie. La uşa de la intrare, terrier-ul mic şi cafeniu, încă nedresat, al Anitei Dollfuss a muşcat de gleznă un individ sosit chiar în acest moment: invitatul e Henry Beamish, care a venit pe jos, iar acum arată complet dezmăţat, cu o pălărie mare, ca de brigand, pe cap şi având înfăţişarea unuia proaspăt întors dintr-un salari periculos. Imediat e dus la etaj pentru a fi dezinfectat, cu pălăria tot pe cap, însă cam căzută între timp pe un ochi.

— Culcat, Mao! îi spune Anita Dollfuss terrier-ului. În living room, feţele şi vocile creează un zgomot de fond violent; este zgomotul de oameni, care creşte intruna.

— Teoria lui Kant în privinţa întrepătrunderii indisolubile a fenomenelor perceptuale, spune cineva.

— Sunt la pământ pentru că sunt în pom, spune altcineva.

Lângă perete. Barbara stă de vorbă cu o fată mică, brunetă, care poartă o pălărie albă şi un costum-pan talon albastru închis.

— Ce anticoncepţional foloseşti? o întreabă Barbara pe un ton de conversaţie mondenă.

— Dar dumneavoastră, doamnă Kirk? întreabă fata, care vorbeşte cu un uşor accent scoţian.

— A, eu folosesc pastilele, spune Barbara. Înainte foloseam membrana, dar acum am trecut la pastile. Dar tu ce metodă foloseşti?

— Metoda mea se cheamă Forţa Brută, spune fata.

— Meandrele perfide ale spiritului totalitar, spune cineva.

— Tu încerci să mă derutezi şi să mă-nnebuneşti de cap, spune altcineva.

Pahare goale se întind spre Howard în timp ce el se îndreaptă spre bucătărie ca să mai aducă sticle de vin, în mijlocul înghesuielii, cineva îl ciupeşte de mânecă. Se întoarce şi vede figura unei fete slăbuţe, cu ochi căprui; e una dintre studentele sale şi se numeşte Felicity Phee.

— Am o problemă, domnule doctor Kirk, spune ea. Howard îi toarnă vin în pahar, spunându-i:

— Bună, Felicity. Ce nu merge de data asta?

— Eu am mereu probleme, nu-i aşa? îl întreabă Felicity. Asta numai pentru că dumneavoastră vă pricepeţi aşa de bine să mi le rezolvaţi.

— Ia spune, ce-i? întreabă Howard.

— Sunt o sexistă?

— Mă îndoiesc, îi spune Howard. Cu reputaţia ta radicală…

Felicity e cunoscută de toţi pentru asociaţiile ei notorii; apare când curată, când

murdară, când sănătoasă, când psihopată, în funcţie de grupul la care este afiliată într-un moment sau altul.

— Sunt într-un moment de cumpănă, spune Felicity. M-am săturat să mai fiu lesbiană. Aş vrea să fiu cu un bărbat acum.

— Ultima oară când am vorbit, erai foarte pornită împotriva bărbaţilor, îi spune Howard.

— A, ultima oară când am vorbit! exclamă Felicity. Asta a fost în *trimnsirul trecut* şi încercam să ajung la un compromis cu sexualitatea mea. Dar între timp am descoperit că (Sexualitatea mea cea adevărată nu-i cea cu care am reuşit să ajung atunci la un compromis, dacă-nţelegeţi ce vreau să spun.

— Da, înţeleg, spune Howard. Dar tot nu văd care e problema.

— A, ba e o problemă foarte serioasă, domnule doctor Kirk – Howard, spune Felicity Phee. Vezi, fata cu care sunt acum, Maureen, zice că e o idee reacţionară. Ea zice că sunt pe cale să cad în sindromul servitutii. Zice că am o mentalitate de sclavă.

— I-auzi ce zice, spune Howard.

— Da, spune Felicity, şi eu… vreau să spun că eu n-aş putea face un lucru reacţionar, nu-i aşa?

— O, nu, Felicity, spune Howard.

— Şi-atunci tu ce-ai face? îl întreabă Felicity. Vreau să spun, ce-ai face dacă ai fi în locul meu şi ai aparţine unui sex oprimat.

— Aş face exact ceea ce aş dori eu, spune Howard.

— Maureen aruncă în mine cu pantofii. Îmi zice că sunt Unchiul Tom. De-aia trebuia să discut cu tine. Mi-am zis: trebuie să discut cu *el.*

— Ascultă, Felicity, spune Howard, nu există decât o regulă, una singură: urmează-ţi întocmai propriile tale dorinţi. Nu prelua ideile altor oameni decât în măsura în care le consideri juste. Nu-i mai cinstit aşa?

— O, Howard, exclamă Felicity sărutându-l pe obraz. Eşti pur şi simplu fantastic. Dai nişte sfaturi nemaipomenite.

— Asta din cauză, spune Howard, că ele seamănă atât de bine cu ceea ce vor oamenii să audă.

— Ba nu, din cauză că eşti înţelept, spune Felicity. Vai, ce mult îmi doresc un piept plat, masculin, de-acum înainte.

Howard reuşeşte să ajungă în bucătărie. Şi aici este plin de lume; de sub masă se vede ieşind un picior de bărbat. Un bebeluş a adormit în coşul lui cu minere, lăsat deasupra frigiderului.

— Sunteţi de părere că există o entitate constantă, definibiâă ca virtute? îl întreabă liderul de opinie pakistanez pe preotul progresist, în faţa tapetului cu cercuri colorate.

Muzica de la pick-up răcneşte acum; decibelii turbaţi şi lătrăturile grupului pop cuprins de călduri se revarsă prin toată casa. Howard mai ia câteva sticle de vin şi le scoate dopurile. O fată robustă, cu un aspect matern, vine în bucătărie şi ridică de pe plita electrică un biberon ce se încălzea într-o cratiţă. Verifică apoi temperatura laptelui dinăuntru picurând câteva picături pe pielea braţului ei bronzat.

— Ei, draci, exclamă ea.

— Cine e Hegel? se aude o voce.

Howard se-ntoarce şi o vede pe fata fără sutien care fusese de dimineaţă în biroul lui.

— E cineva care… începe Howard.

— A, uite-l pe Howard, strigă Myra Beamish, care se opreşte alături de el, cu peruca uşor deplasată într-o parte şi râzând cu mare însufleţire.

Braţul ei este petrecut pe după cel al tânărului Dr. MacIntosh, încă înarmat cu sticla sa de alcool.

— O, Howard, ee petreceri formidabile organizezi tu *l* spune Myra.

— Îţi place? întreabă Howard.

— A, extraordinai*, spune Myra. În living room se joacă jocul „Ghici cine sunt?" în vestibul jocul „Am născut la ora trei, iar la cinci eram la birou şi-mi băteam la maşină teza".

— În camera de oaspeţi se joacă o chestie care se cheamă „Şi ţie ţi-a fost bine, dragă?" spune MacIntosh.

— Pare descrierea unei petreceri destul de rezonabile, spune Howard.

— Cum reuşeşte oare o bestie ca tine să ne facă nouă viaţa atât de frumoasă? îl întreabă Myra,

Howard ia o sticlă nouă de vin şi se întoarce eu ea în living room. Poartă spiritul libaţiei după el, sperând să urmeze acum transfigurarea.

— Vasectomia* lui e reversibilă sau nu? întreabă cineva.

— Spune-i că vii cu mine în Mexic, rosteşte altcineva. O fată grasă, cu părul tăiat scurt şi care stă culcată pe jos, priveşte în sus către Howard şi-i spune:

— Hei, Howard, eşti un frumos.

— Ştiu, spune Howard trecând mai departe.

În colţul opus al camerei, Barbara oficiază cu nuci şi cu covrigi.

— În regulă? o întreabă Howard apropirndu-se de ea.

— E bine, răspunde Barbara.

El merge cu sticla de vin într-un cotlon al camerei, unde, adunaţi ciorchine, se află un grup de Cristoşi cu bărbi şi altul cu figuri întunecate, sumbre, purtând ochelari negri de soare. Sunt toţi membri ai Frontului Revoluţionar al Studenţilor. Au înfăţişări agresive şi stau într-un cerc relativ compact.

— Noi nu vrem decât să-i distrugem, spune cu voce tare Peter Madden. N-avem nimic cu ei personal.

Undeva în mijlocul acestui cerc, este o siluetă umană ceva mai scundă decât restul membrilor Frontului şi cu o pălărie albă pe cap.

Note:

— Operaţia de sterilizare chirurgicală la bărbaţi, care constă în secţionarea şi ligaturarea canalelor deferente.

— Pot să vă pun numai o întrebare mică-mică de tot? întreabă ea cu o voce feminină, care are un uşor accent scoţian. N-aveţi cumva impresia că politica este doar cea mai joasă formă a cunoaşterii umane? Mai puţin decât morala, sau religia, sau estetica, sau filosofia? Sau decât oricare altă disciplină care se ocupă de esenţa umană reală?

— O, Doamne, ascultă aici, îi spune Peter Madden. care nu se desparte niciodată de ochelarii lui de soare cu rame subţiri de metal. Toate formele de cunoaştere sunt ideologice. Asta înseamnă că sunt politice.

— Sunt reductibile la politică, insistă vocea feminină. Adică pot fi strecurate prin

politică, la fel ca supa prin sită.

Beck Pott este şi ea de faţă, într-o uniformă de luptă, care are cusut pe umăr un ecuson cu inscripţia „Comandant de rachetă" şi poartă la gât atârnat de un lănţişor un medalion de argint sub forma unui simbol al păcii; se întoarce şi-l vede pe Howard în spatele ei venind să le aducă sticla de vin.

— Cine-i păpuşa asta nebună? întreabă ea. Auzi, cică n-avem nevoie de revoluţie.

— Sunt oameni care gândesc şi-aşa, spune Howard.

— Eu nu-i înţeleg, spune Beck Pott.

— Este nevoie şi de ei, spune Howard. Dacă n-ar exista, n-am avea nevoie de revoluţie.

— Aici ai dreptate, Howard, spune Beck Pott. Mare dreptate ai.

Howard îi oferă sticla fetei din mijlocul cercului; aceasta poartă un costum-pantalon albastru şi o eşarfă foarte elegantă; în general, e mult prea distins îmbrăcată pentru petrecerea de astă seară.

— Un strop mic-mic de tot, spune fata.

— Dacă nu reprezinţi soluţia, spune Peter Madden, înseamnă că reprezinţi o parte din problemă.

— Ar fi teribil de arogant din partea mea să mă consider soluţia tuturor lucrurilor de pe lumea asta, spune fata. Sau *tu* să te consideri, pentru că tot a venit vorba.

Howard se-ntoarce cu sticla lui şi străbate din nou locuinţa până în oranjeria goală, fără plante, din spatele

casei. Lămpile roz, cu sodiu, din Watermouth o luminează prin acoperişul de sticlă; este singura sursă de lumină aici în momentul de faţă. Spaţiul vibrează de violenţa sunetului. Dansatorii îşi leagănă trupurile într-o parte şi-n alta; un bebeluş, fixat într-un soi de reţea din curele de piele, ţopăie pe spinarea unui tată gălăgios. Lectora nemţoaică a început, într-un colţ, în mijlocul unui grup de bărbaţi, să-şi scoată bluza cea transparentă. O ridică sus, deasupra capului şi, timp de o clipă, o fantomă aibă pluteşte deasupra lor prin aer. Este o adevărată performanţă să răzbeşti prin această mulţime umană.

— Cine e Hegel? se aude o voce de undeva.

Acum e imposibil de spus care sunt profesorii, care studenţii, care străinii şi care prietenii. Amestecul social s-a reamestecai altej. Muzica duduie prin semiobscuritate; trupurile se-nvirt, iar minţile sunt sacrificate pe altarul ritmului. Însoţitoarea ouspenskită a preotului catolic stă alături de el, pe podea, demonstrând diferite poî-i ţii ale corpului dintr-un exerciţiu fizic pe care l-a învăţaţi de curând. Nemţoaica a venit printre dansatori şi acum se roteşte în faţă lui Howard, cu sinii ei mari sâltându-i întruna; arată ca o statuie ariană a Noii Femei.

— Asta e euristic*, *ja?* îl întreabă ea pe Howard.

— *Ja,* spune Howard. *Gesundheit.*

Howard contemplă spectacolul mişcător; în timp ce priveşte, vede reflexul argintiu al unui pahar care se învârte scăpând dintr-o mână şi spărgându-se de podea. Cioburile dispar însă imediat sub picioarele active ale dansatorilor.

— Persoanele astea sunt toate intelectuali? îl întreabă liderul de opinie pakistanez pe preotul catolic.

— Orgia înlocuieşte liturghia ca prin sacrament, spune preotul catolic.

— Asta de-acum e o orgie? întreabă pakistanezul.

— Există şi mai bune de-atât, spune preotul catolic.

Note:

— Care serveşte la descoperire (de la *heurisko* (gr.) – a găsi), în pedagogie, metoda euristică este forma de învăţământ prin care elevul e pregătit în aşa fel încât să descopere singur cunoştinţele.

** Sănătate (germ.).

Dar nu şi pentru Howard; ceea ce vede sub ochii lui este omul liber, liber de timiditatea economică, de angoasele sexuale, de normele sociale prescriptive, omul fudul de cât de bine se simte el. Acum mâncarea, băutura şi Barbara par să fi dispărut toate trei, dar nu are nicio importanţă. Petrecerea se autoconduce în totalitate, hrănindu-se din propria ei existenţă.

Howard se întoarce în casă. Invitaţii sunt ocupaţi peste tot; peste tot, în afară de un cerc larg lângă un perete din living room, care s-a golit în jurul brunetei în costum-pantalon şi cu pălărie albă, aşezată picior peste picior pe un scaun şi ţinând în mână un ou de marmură cu vinişoare, ce face parte din bibelourile de pe şemineu şi pe care îl examinează cu un aer foarte exigent. Alura ei pare a unui personaj dintr-o pictură victoriană, ce întruchipează, într-o manieră rococo, inocenţa. Hainele ei au o solemnitate care face imposibilă aproximarea unei vârste şi deci nu se poate ghici dacă e profesoară sau studentă. Howard se îndreaptă cu sticla spre ea şiyrea să-i umple paharul.

— Numai un strop mic-mic de tot, spune fata. Ajunge.

— Vino şi fă cunoştinţă cu invitaţii, spune Howard apucând-o de braţ; în mod surprinzător, braţul opune rezistenţă.

— Am făcut deja cunoştinţă cu câţiva, spune fata. Acum îi diger.

— Dar te simţi bine? o întreabă Howard.

— Mă simt foarte bine, răspunde fata. Şi-mi plae şi câţiva dintre ceilalţi oameni de aici.

— Dar nu toţi, spune Howard.

— Sunt foarte selectivă, spune fata.

— Cum te cheamă? o întreabă Howard.

— O, sunt invitată, spune ea.

— Toată lumea de-aici e invitată, spune Howard.

— Atunci e foarte bine, spune fata, pentru că eu de fapt n-am fost invitată. Ara venit cu cineva, care însă a plecat.

— Cu cine? întreabă Howard.

— E romancier, spune fata. Acum s-a dus acasă să-şi noteze tot ce-a văzut aici. Dar tu ai fost invitat?

— Un om al istoriei

— Eu am făcut invitaţiile, spune Howard. Eu sunt gazda.

— Ohh, exclamă fata, înseamnă că eşti doctorul Kirk. Atunci, eu sunt domnişoara Callendar. Am venit de curând îa catedra de engleză. Sunt noul lor profesor pentru perioada Renaşterii. Adică, bineînţeles, profesoară.

— Bineînţeles, spune Howard. Şi precizarea e binevenită, pentru că mie îmi plac profesoarele.

— Da, am auzit, spune domnişoara Callendar. Sper însă că n-o să-ţi pierzi timpul tău atât de preţios încer-dndu-ţi norocul şi cu mine.

— Nu, spune Howard.

— Bine, spune domnişoara Callendar ridicând oul de miră în dreptul ochilor şi privindu-l din nou. Dar nu cumva te reţin de la petrecere?

Petrecerea vuieşte în jurul lor. Howard o fixează pe domnişoara Callendar, care izbuteşte să râmână cumva în afara tumultului. Stă rezemată de şemineu, cu pălăria ei albă umbrind doi ochi negri-căprui solemni, care îl privesc la rândul lor. În spatele ei, deasupra şemineului, atârnă o oglindă boltită, rotundă; Howard vede cum sunt reflectaţi amândoi în ca, oblic, sub un anumit unghi, ca într-un fiim deliberat modern. De-o parte capul ei întunecat, acoperit cu pălăria albă, ceafa şi spatele ei lung. albastru şi conic; de partea cealaltă el, faţă în faţă cu ea, îndreptând asupra ei fizionomia sa economică, ochii săi pătimaşi; în spatele lor este un spaţiu larg, apoi se văd manechinele mişcătoare ale invitaţilor la petrecere.

— Am văzut că ai avut un conflict cu revoluţionarii, îi spune Howard.

— Asta-i necazul cu mine la petreceri, spune domnişoara Callendar, că mereu intru în câtc un conflict.

— Bineînţeles, spune Howard, din motive absolut întemeiate, copiii ăştia n-au încredere în nimeni trecut de treizeci de ani.

— Dar eu câţi ani crezi că am? întreabă domnişoara Callendar.

— Nu-mi dau seama, spune Howard. Hainele-ţi ascund virsta.

— Am douăzeci şi patru de ani, spune ea.

— Atunci ar trebui să fii în rândul lor, spune Howard.

— Dar tu câţi ani ai? întreabă domnişoara Callendar.

— Treizeci şi patru, spune Howard.

— O, doctore Kirk, spune ea, în cazul ăsta n-ar trebui să mai fii în rândul lor.

— Ei, spune Howard, mai intervine aici şi întrebarea ce e corect şi ce e fals, ce e bine şi ce e rău. Pe copiii ăşt ia eu i-am ales. Ei sunt de partea dreptăţii.

— Da, aici te-nţeleg, spune domnişoara Callendar. La fel ca toţi oamenii ajunşi la vârsta mijlocie. În mod firesc eşti invidios. Tot tineretul ăsta te farmecă. Sunt sigură că i-ai permite să facă indiferent ce-i trece prin cap.

— Howard începe să râdă. Domnişoara Callendar spune:

— Sper că n-o iei ca pe o obrăznicie din partea mea.

— Nu, deloc, spune Howard. Exact din aceleaşi motive ţi-aş permite şi ţie orice.

Cu coada ochiului, Howard urmăreşte desfăşurarea petrecerii; miinile ating diferite părţi ale corpurilor, partenerii tranzacţionează între ei, cuplurile dispar.

— Serios? întreabă domnişoara Callendar, Eu am avut impresia că încerci să faci din mine o rebela.

— Exact asta şi încerc, spune Howard.

— Bine, şi împotriva a ce să mă răzvrătesc?

— Împotriva a totul, spune Howard. Există represiune şi nedreptate socială peste tot.

— A, spune domnişoara Callendar, împotriva a totul se răzvrătesc toţi. Ceva mai nou n-a apărut?

— Nu ai conştiinţă socială, îi spune Howard.

— Ba am conştiinţă, spune domnişoara Callendar. Şi mă folosesc de ea tot timpul. Cred că-i un fel de conştiinţă morală. Sunt o persoană foarte demodată, eu.

— Atunci să te modernizăm, spune Howard.

— Hei, spune domnişoara Callendar, nu vrei să-mi faci nicio concesie, nu?

— Nu, spune Howard. De ce nu mă laşi să te salvez de tine însăţi?

— Ohh, spune domnişoara Callendar. cred că ştiu cum ai vrea să procedezi. Nu, mă tem că eşti prea bănia pentru mine. N-am încredere în nimeni trecut de treizeci de ani.

— Dar în bărbaţi sub treizeci de ani ai încredere? o întreabă Howard.

— Vâd că eşti pregătit să te-adaptezi la orice, dacă-i nevoie, spune domnişoara Callendar. Nu, nu am încredere nici în mulţi dintre ei.

— Păi, atunci nu-ţi mai rămâne prea mult spaţiu de manevră, spune Howard.

— Nici nu manevrez eu prea mult, oricum, spune domnişoara Callendar.

— În cazul ăsta pierzi foarte mult, spune Howard. De ce anume te temi?

— A, spune domnişoara Callendar, de bărbatul nou. dar care lucrează tot cu vechile tehnici. În fine, mi-a făcut plăcere să stăm de vorbă. Ai o mulţime de invitaţi aici, de care trebuie să te ocupi în astă seară. Nu-ţi pierde timpul, te rog, cu mine.

Domnişoara Callendar pune oul de marmură înapoi în coşuleţul lui de pe şemineu.

— Invitaţii mei se descurcă şi singuri, spune Howard. Îar eu am dreptul să mă distrez aşa cum îmi face plăcere.

— O, dar eu nu am deloc pretenţia că sunt o parteneră bună de distracţie, spune domnişoara Callendar. Cred că ai avea mai mult succes în altă parte.

— Şi ar trebui să te mai eliberez şi de falsele tale principii, îi spune Howard.

— S-ar putea să am nevoie într-o zi, îi spune domnişoara Callendar. Atunci îţi promit să apelez la tine.

— Tu ai nevoie de mine, spune Howard.

— Ei bine, îţi mulţumesc, spune domnişoara Callendar, eşti foarte drăguţ că-mi oferi ajutorul tău. Şi doamna Kirk a fost foarte drăguţă când s-a oferit să mă ducă ia clinica de planning familial. Toată lumea îmi face o primire fantastică aici, la Watermouth.

— Aşa e, spune Howard. Serviciu complet. Deci, nu uita.

Howard se întoarce printre invitaţi; domnişoara Callendar rămâne în picioare lângă şemineu. Cineva a plecat şi a mai făcut rost de nişte băutură; e o atmosferă mai liniştită acum şi o excitaţie sexuală mai moderată. Howard îşi croieşte drum prin mulţimea de corpuri, faţă lângă faţă, şezut lângă şezut. Examinează societatea în căutarea Florei Beniform; sunt figuri de faţă, dar niciuna nu este a ei. Ceva mai târziu, ajunge în propriul său dormitor. Aici domneşte o linişte profundă şi absolută; numai sunetul unui instrument indian de coarde vine dintr-un colţ al camerei, unde se află un pick-up. Perdelele acoperă complet fereastra. Aplica din perete de deasupra patului a fost mutată din poziţia ei normală, care este îndreptată în jos şi întoarsă cu becul în sus, pentru a lumina spre tavan; un material colorat, probabil o bluză roz, este înfăşurat în jurul ei. Patul, acoperit de o cuvertură în dungi, a fost mutat din poziţia lui centrală şi acum este într-un colţ al camerei, sub una dintre ferestre. De jur-împrejurul încăperii, tăcuţi, un cerc de oameni stau în capul oaselor sau întinşi, lipiţi între ei sau îmbrăţişaţi, ascultând ritmurile şi mişcările muzicii. Sunt un grup de siluete amorfe, doar cu capetele distincte, cu mâinile întinse înainte, ţinute la un loc de braţe ce formează un cerc continuu de la o siluetă pâria ta următoarea. Ţigările de marijuana sunt trecute din mână în mână; când cineva trage din ele, pâlpâie timp de o clipă o luminiţă roşie în vârf, care apoi se stinge imediat. Howard se lasă pătruns de cuvintele necuvântătoare aâe muzicii; încetul cu încetul propria lui cameră îi devine tot mai străină. Halatul de casă al Barbarei şi caftanul ei, agăţate de un cuier în spatele uşii, îşi schimbă culoarea şi se transpun în forme pure. Luciul mânerelor monstruoase ale comodei

celei vechi, cumpărată de la o prăvălie de vechituri pe vremea când umblau să-şi mobileze locuinţa, devin un punct de focalizare a culorii, un nod de lumină. misterios. Vinul şi marijuana inhalată acum îi provoacă o succesiune de cercuri în cap. Vede figuri care capătă consistenţă şi apoi se dizolvă în lumina apătoasă din încăpere: figura unei fete cu cercuri verzi ciudate în jurul ochilor şi obrajii plini de pudră albă, figura unui băiat a cărui piele are nuanţa măslinei umede. O mână face semne moi alături de el şi înspre el; Howard primeşte ţigara, reţine mâna şi se întoarce pentru a săruta figura asexuată de lângă el. Mintea lui începe să zămislească idei, ce se ridică în aer ca un fum şi se încheagă sub forma unor enunţuri. Pereţii alunecă uşor şi se deschid. Howard se ridică şi pleacă, trecând printre mâinile şi

trupurile celor de faţă, printre picioarele şi piepturile lor şi ajunge afară. În capul scărilor.

Deschide uşa la toaletă. Dinăuntru se aude apa trasă şi o voce care întreabă:

— Cine e Hegel?

Howard închide uşa la loc. Petrecerea e mai liniştită acum; centrul el social zgomotos s-a disipat cu timpul spre numeroasele periferii. Howard coboară scările. Jos îl vede pe MacIntosh, iar lângă el pe Anita Dollfuss cu căţeluşul ei.

— Ce-i cu copilul? întreabă Howard.

— Încă nu a pornit, spune MacIntosh. Se pare că a fost un fel de alarmă falsă.

— Dar e un copil înăuntru, da?

— A, da, spune MacIntosh, e acolo, nicio grijă.

— Umblă zvonul că vine Mangel la noi să ţină o conferinţă, spune Howard.

— Perfect, spune MacIntosh. Sunt curios şi eu ce vrea să ne spună.

— E-n regulă, spune Howard.

În living room toate persoanele sunt noi" pe niciuna din ele Howard nu o cunoaşte. O femeie de 1 metru 80 doarme sub o măsuţă de 1 metru 70. Un bărbat vine spre el şi-i spune:

— Stăteam de vorbă mai deunăzi cu John Stuart Mill. Şi s-a lăsat de libertate.

Un alt bărbat spune:

— Stăteam de vorbă mai deunăzi cu Rainer Măria Ritke. Şi s-a lăsat de îngeri.

Howard întreabă:

— E Flora Beniform?

— Cine? întreabă unul dintre bărbaţi.

Note:

— John Stuart Mill (18 fl6 – 1873) – unul dintre cei mai mari ffmditori ai secolului al XIX-lea. În economia politică a fost la-iluenţat de teoriile lui Adam Smith, Ricardo şi Malthus. Ultimul dintre filosofii englezi din tradiţia empirică a lui John Locke, Promotor ai utilitarismului. În lucrarea sa *Despre libertate* (1859), s-a arătat preocupat de drepturile individului, dar. şi de ideile socialiştilor contemporani cu el. Susţinător activ al egalităţii sexelor.

Lângă şemincu, locul unde a stat domnişoara Callen-dar este acum gol. Din bucătărie apare Myra Beamish, eu peruca şi mai tare lăsată pe o parte.

— N-ai discutat cu Henry, îi spune ea.

— N-am discutat cu nimeni, răspunde Howard.

— Atunci să fie secretul nostru, spune Myra, al tău, al meu şi al lui Sigmund Freud.

— Nici el n-o să discute eu nimeni, spune Howard.

— Stăteam de vorbă mai deunăzi cu Sigmund Freud, spune un bărbat. Şi s-a lăsat de sexuali late.

— Mmm, face Myra sărutându-l pe Howard. Mmmmmm.

— Mai bine scrie o carte pe tema asta şi taci din gură, spune o voce.

— Howard, spune-mi, e ad s-gasmul care ne dă o satisfacţie deplină ne poale modifica şi conştiinţa, aşa cum susţine Wilhelm Reich?

— Trebuie să-mi fac datoria de gazdă, răspunde Howard şi iese din living room.

Dă la o parte scaunul ce blochează accesul către biroul lui de la subsol şi coboară cele câteva scări până la el.

Deasupra se aude petrecerea tropăind sonor cu nenumărate picioare. Lui Howard i-a venit în minte o idee în legătură cu cartea lui. Cartea începe aşa: „înoercarcă de a privatiza viaţa, de a presupune că tocmai în indivizii separaţi şi care se autorealizează trăiesc infinitele rezerve ale existenţei şi ale moralităţii, care dau formă vieţii şi o definesc, este un fenomen cu o semnificaţie istorică limitată, ce aparţine unei faze particulare, şi scurte, din evoluţia capitalismului burghez şi care este un derivat al unor conjuncturi economice speciale şi cu caracter temporar. Toate semnele indică faptul că această concepţie despre om se va perima în curând, şi va dispărea". Howard deschide uşa biroului său; lumina lămpilor cu sodiu de la reţeaua de iluminaţie a oraşului cade fragmentat pe ziduri, pe rafturile cu cărţi, pe măştile africane, despicată de liniile de umbră ale gratiilor din gardul jos de la nivelul parterului. Lumina în camera este stinsă; deodată Howard îşi dă seama că mai e cineva înăuntru, care

sade pe scaunul de pânză din colţul cel mai îndepărtat. Apasă comutatorul şi lumina se aprinde. Pe jumătate şezând şi pe jumătate culcată, cu rochia atârnând la voia întâmplării pe ea şi cu manuscrisul cărţii lui împrăştiat pe jos, de jur-împrejurul scaunului, o vede pe Felicity Phee. Howard o întreabă:

— Cum ai ajuns aici?

— Ştiam că ai un birou la subsol, spune ea. Ara vrut să-l găsesc şi credeam că tu eşti ocupat cu petrecerea.

Howard o măsoară din ochi: îi priveşte faţa palidă, temătoare, puzderia de aluniţe de deasupra sinilor ei, vizibile sub rochia ce i se cască în momentul când se apleacă în faţă spre el, mâinile cu oase proeminente la încheieturi şi unghiile care au fost roase cu dinţii. O întreabă:

— De ce? Căutai ceva?

— Voiam să ştiu cum eşti când nu te văd eu, spune ea. Voiam să mă uit la cărţile tale. Să văd obiectele tale,

— N-ar fi trebuit, spune Howard. Pentru că, poftim, te-am prins.

— Da. spune Felicity. Asta. e noua ta carte? Am citit din ea.

— N-aveai niciun drept, spune Howard. Nu-i gata încă. Şi pe urmă-i un bun al meu privat.

— Încercarea de a privatiza viaţa este un fenomen cu o semnificaţie istorică limitată, spune Felicity.

— De ce faci tu lucrul ăsta? o întreabă Howard.

— Pentru că te-am declarat subiectul meu de cercetare, spune Felicity.

— Aha, spune Howard.

— Eşti îndrumătorul meu, Howard, spune Felicity Phee, cu faţa complet răvăşită. Iar eu sunt disperată, Howard, nu mai pot. Trebuie să mă ajuţi acum.

Howard se-ndreaptă spre masa lui de lucru şi întin-zându-se pe deasupra ei, dă să tragă perdelele. Priveşte raţiile gardului din jurul casei, la zidurile înconjurătoare, la contururile goale ale caselor de vizavi proiectate pe cerul de o nuanţă roz al oraşului. Cineva tocmai părăseşte petrecerea. Silueta vine direct în faţa ferestrei şi, printre gratiile de la gard, priveşte jos, în camera *dv* la subsol, Este o persoană singură, poartă o pălărie albă şi un costum cu pantaloni albastru. Domnişoara Callendar, care, văzută de jos, pare uriaş de înaltă, desface lacătul şi desprinde cu grijă, de lângă gratiile de care o legase, o bicicletă mare, neagră şi bătrânească. Obrajii ei arată îmbujoraţi şi pare să radieze de un zâmbet interior, al cărui motiv numai ea îl ştie. Îi face lui Howard un mic semn de recunoaştere discret cu mâna; apoi îşi îndreaptă pălăria cea albă pe cap, trece un picior de partea cealaltă a bicicletei şi se saltă pe şaua înaltă a acesteia. Îşi ia avânt aplecată înainte şi începe să pedaleze într-un ritm furios, cu o frenezie de mişcări necoordonate, cu spatele rigid, cu genunchii lovindu-se între ei şi cu picioarele urcând şi coborând în ritm rapid, în timp ce dispare prin decorul de paragină din jur către cartierul unde se află locuinţa ei.

— Cine-i asta? întreabă Felicity.

— Cineva nou de la catedra de engleză, îi spune Howard.

— Ai stat de vorbă cu ea la petrecere, spune Felicity. Îţi place de ea.

— M-ai urmărit şi când am fost la etaj? întreabă Howard.

— Da, spune Felicity.

Howard trage perdelele complet. Spune:

— Ce e cu tine, Felicity, ce s-a ntâmplat?

— Trebuie să mă ajuţi, ajută-mă, spune Felicity.

— Care-i necazul? o întreabă Howard. aşezându-se în celălalt scaun de pânză.

— Cum să fac să scap de cui ăsta al meu chinuit, căcăcios şi împuţit, în care mă sufoc? spune Felicity. De ce sunt înţepenită în porcăria asta de eu?

— Dar nu suntem toţi în aceeaşi situaţie? întreabă Howard. – *r*…"

— Nu, spune Felicity, majoritatea reuşesc să scape. Toţi au pe cineva care le-ntinde o mină de ajutor.

— Tu n-ai? o întreabă Howard.

— Pe cine, pe Maureen? întreabă Felicity. Aia-i o criminală.

— Am înţeles că vrei să-ţi găseşti un bărbat.

— Da, spune Felicity, m-am gândit la tine. firește.

— La mine? spune Howard.

— După cum ştii, spune Fclicity.

— Nu ştiu nimic, spune Howard.

— O, Doamne, spune Felicity, ai avut mai multă curiozitate faţă de tipa aia decit ai faţă de mine acum.

— Care ţipă? întreabă Howard.

— Aia care a plecat.

— Nu m-am gândit în mod special la ea, spune Howard.

— Dar te-ai gândit în mod special la mine? întreabă Felicity.

— Dacă m-am gândit la tine… în legătură cu ce?

— Păi, cu curiozitatea asta a mea pentru tine. Cu faptul că vin să te văd atât de des. Cu toate lucrurile mele triste, pe care ţi le-am povestit. Nu te-au afectat în niciun fel?

— Ba da, spune Howard, m-au afectat ca îndrumător al tău şi ca profesor.

— Astea nu sunt decât roluri pe care le joci, spune Felicity. Dar eu am dorit mai mult de-atât. De un an de zile doresc întruna. M-am preocupat de tine în tot acest răstimp. N-am vrut să stau numai să mă uit la tine cum scrii un articol oarecare. Vreau ca şi tu să te preocupi de mine. I

— Hai să urcăm, spune Howard. Sus e o petrecere, ştii.

Deodată Felicity ţâşneşte din scaun şi în clipa următoare e jos, la picioarele lui. Faţa îi este complet desfigurată şi stă cu gura deschisă. Gâfâie.

— Nu, spune ea, tu eşti îndrumătorul meu. Porţi o răspundere pentru mine.

— Cre4 că tu nu-ţi dai seama exact până unde se-ntinde această răspundere, spune Howard. *&* – Ţi-e frică de mine? îl întreabă Felicity.

— Niciun pic, îi spune Howard. Oferi prea mult, atâta tot.

— Şi nu eşti un tip norocos? îl întreabă Felicity. Nu vrei prea-multul ăsta?

— Primesc destule oferte, spune Howard.

— Ţii minte ce mi-ai spus mai devreme sus? îl întreabă Felicity. Urmează-ţi propriile tale dorinţi. Fă ce vrei. Aşa mi-ai spus.

— Da, dar dorinţele tale trebuie să se potrivească şi cu dorinţele celorlalţi, spune Howard.

— Şi tu nu poţi să mă ajuţi? întreabă Felicity. Nu poţi să-ncerci să mă ajuţi?

— Ar trebui să văd ce se mai întâmplă pe sus. spune Howard.

Felicity îşi bagă o mină între picioarele lui.

— Ce-ţi pasă ţie ce se-ntâmplă pe sus? spune ea: Mai bine fă ceva pentru mine. Ajută-mă, ajută-mă, ajută-mă, Howard. Fie-ţi milă de mine.

Ce anume se întâmplă sus Howard nu va afla decât a doua zi dimineaţă. O fereastră se sparge la unui din dormitoarele mici de pe un coridor unde altminteri domneşte liniştea; cauza accidentului este Henry Bea-mish, care şi-a băgat un braţ prin geam şi apoi a împins cu putere în jos, tăindu-se îngrozitor în sticlă. Numai câţiva oameni au auzit, căci majoritatea celorlalţi sunt deosebit de ocupaţi; dar s-a găsit cineva îndeajuns de curios ca să arunce o privire în micul dormitor de la etaj şi să-l descopere acolo, să-l ridice din mijlocul cioburilor de sticlă şi să-i alerteze şi pe ceilalţi. Altcineva, mai precis fata interesată de Hegel, porneşte să-l caute pe stăpânul casei. În sfârşit, o a treia persoană, şi anume Rosemary, se uită peste tot, unde poate fi Barbara. Dar niciuna din cele două gazde nu sunt de găsit la această oră şi, pe de altă parte, nici Felicity Phee sau tânărul Dr. MacIntosh. Noroc însă că există cineva care să preia iniţiativa: e vorba de Flora Beniform. sosită foarte târziu la petrecere în această zi înscrisă în agenda ei personală. De fapt, cu o zi mai târziu, căci a venit cu trenul de miezul nopţii de la Londra, unde s-a dus să audieze o comunicare legată de schizofrenia feminină la un seminar organizat de Clinica Tavistock. Dar e o femeie lucidă şi pricepută şi toată lumea simte că ea e singura în. stare să se descurce în aceşti condiţii: îi leagă mina lui Henry strâns şi trimite pe cineva să telefoneze la salvare.

— Am trimis să caute prin toată casa, spune o soţie subţirică de profesor, trează şi sobră la ora asta pentru că-i rândul ei să conducă maşina familiei prin fiâtrela.

de poliţie în zorii zilei la Watermouth. Nimeni nu-i găseşte nici pe Howard, nici pe

Barbara nicăieri.

— Sunt sigură că fiecare din ei c pe undeva cu vreo treabă, spune Flora. Oricum nu poţi face gazdele vinovate pentru tot ce se întâmplă la o petrecere ca asta. Mai bine s-o caute cineva pe Myra.

— Mi se pare că-i jos în bucătărie, spune soţia de profesor.

— Chemaţi-o, spune Flora, dar uitaţi-vă atent la ea şi mai bine n-o aduceţi aici dacă nu e trează şi capabilă să raţioneze.

— E grav? întreabă soţia de profesor.

— Destul de grav, răspunde Flora.

Un student cu un aer solemn a găsit undeva o mătură şi un făraş şi începe să adune cioburile de pe jos, de sub fereastră şi din jurul lui Henry.

— Uşurel, spune Flora.

— O, Doamne, sunt aşa de ridicol, spune Henry întins pe podea.

În cameră intră Myraţinându-şi’s trâns în mână poşeta, cu peruca foarte strâmbă acum şi priveşte pe rând la Henry, apoi la Flora.

— Am auzit, spune ea, că Henry iar a făcut o prostie.

— S-a tăiat destul de adânc, o informează Flora. Nu ştiu cum s-a întâmplat, pentru că nu eram de faţă. Dar trebuie dus rapid la spitalul de urgenţă, ca să-i coasă rănile.

— Bănuiesc că voia să mă facă să-mi fie milă de el, spune Myra.

— Nu cred că ne interesează în momentul de faţă care sunt bănuielile tale, îi spune Flora. Ai o reacţie complet deplasată şi care produce o impresie foarte proastă.

— Ce-ai păţit Henry? întreabă Myra.

— Hai, lasă, Myra, îi spune Flora. îl duc eu pe Henry la spital. Am fost de multe ori acolo. De ce nu mergi tu mai bine acasă, că o să vină şi el când o să fie gata?

— S-ar putea să mă duc, spune Myra, s-ar putea să mă duc.

Salvarea soseşte în sfârşit, cu lumini clipitoare albastre şi o mulţime de oameni dau o mână de ajutor la

operaţiunea transportării lui Henry, care geme întruna, pe scări în jos. Picioarele lor bocăne din greu pe lemnul scărilor când coboară şi, în camera lui de lucru de la subsol, Howard aude acest zgomot amplificat ca un tunet. Luminile clipitoare albastre de afară pătrund şi prin perdelele trase, aruncând umbre ciudate peste bibliotecă şi peste măşti. Dar Howard, care este ocupat acum, n-o vede sau n-o interpretează cum trebuie.

— Se pare că se. simt bine, şopteşte el în urechea lui Felicity Phee.

Felicity îi şopteşte la rândul ei:

— Şi eu mă simt bine, să ştii.

— Bravo, îi spune Howard.

— Tu cum te simţi?

— Bine, spune el.

— Dar nu grozav, spune Felicity. Numai că eu mă bucur să primesc de la tine ceea ce ţi-ai dat seama că-mi poţi dărui.

— E lucrul cel mai obişnuit, îi spune Howard,

— Ba nu-i, spune Felicity Phee.

Sirena salvării începe să sune afară în momentul când maşina porneşte din faţa casei.

— Poliţia de droguri, spune Howard.

— Nu, stai liniştit, nu pleca, spune Felicity.

— Mi-am închipuit că s-a întâmplat ceva şi m-ara gândit că ar trebui să fiu de faţă, va spune Howard a doua zi în zori, când Flora îi va descrie incidentul din timpul nopţii.

Dar Flora va mai explica de asemeni şi ceea ce este absolut firesc, şi anume că, la petreceri, toţi au problemele lor de care să se ocupe şi că-i de presupus că fie care în parte se şi ocupă de ele, aşa cum făcuse şi Henry în felul său, desigur. Căci oamenii sunt oameni şi petrece-rile-s petreceri, mai cu seamă atunci când ele se-ntâmplă să aibă loc tocmai acasă la soţii Kirk.

E ORA 4 DIMINEAŢA, eind peirecera ia sfârşit. Ultimii invitaţi stau în picioare în vestibul, unii, dintre ei având neapărată nevoie de sprijinul peretelui la ora aceasta; îşi iau rămas bun de la gazde g îşi fac curaj şi se încumetă să iasă pe uşă, în liniştea de dinainte de ivirea zorilor la Watermouth, Soţii Eirk, acest cuplu ospitalier, îi conduc până în pragul uşii, apoi se urcă la etaj, în dormitorul lor complet întors pe dos, care miroase puternic a marijuana şi împing patul la lecui lui, duc scrumierele afară din camerei, se dezbracă şi se bagă sub plapumă. Nu spune niciunul nimic, fiind foarte obosiţi amândoi; nu se ating unul pe celălalt, neavând nevoie de aşaceva*;* în cămaşa ei neagră de noapte, Barbara îşi ghemuieşte trupu 1 în cel al lui Howard, cu fesele pe genunchii lui şi amândoi adorm imediat. Astfel se faee dimineaţă, deşteptătorul de la Habitat sună pe una din noptiere, iar ei se trezesc din nou şi se întorc la viaţa de zi cu zi. Conştiinţa le revine cu greu şi la început le apasă, chinuitei! asupra simţurilor; Howard se luptă să deschidă pleoapele, are tresăriri de luciditate, aluneca iar în semn, încearcă din nou. Circulaţia bufneşte înfundat treeând peste hopuriâe autostrăzii; un tren de navetişti cu locomotivă diesel claxonează pe viaduct; motoarele maâaxoarelor de pe şantierul de Construcţii vecin îşi amplifică turaţia întruna. Patul prinde să vibreze şi să salte uşor; Barbara se ridică în sfârşit. Deşteptătorul de la Habitat arată ora VIII fără V. Barbara îşi târşeşte picioarele până la uşă; ia halatul de casă agăţat într-un cui; se duce apoi la fereastră şi trage perdelele în lături, lăsând lumina udă şi cenuşie a zilei să pătrundă în interiorul camerei. Aceasta apare în toată

concreteţea ei nefardată, asezonată cu mirosul prăfos de ţigară şi cu aroma dulceagă de marijuana. O rochie boţită, cu un fermoar lung la vedere, ca şira spinării unui peşte, atâmă strâmb pe cuiul de pe uşă. Pe comoda luată de la prăvălia de vechituri, cu Matul ei aspru şi granulat, cu un miner smuls din cuie şi două altele stricate, sunt câteva farfurii cu resturi, trei scrumiere pline de mucuri de ţigară şi multe pahare goale de vin, din cele cumpărate de la complexul comercial. Zgomotui apei trase la toaletă umple tot. coridorul de la etaj. Afară, nori negri de ploaie vin aduşi de vânt dinspre largul mării şi trec peste acoperişurile clădirilor cu apartamente de lux; ploaia cade întruna mânjind şi înnegrind cărămidăria caselor dărăpănate de vizavi şi plescăind cu putere în burlanele şubrede ale locuinţei soţilor Kirk. În capul lui Howard nu este decât imaginea uscată a unei persoane: Felicity Phee, cu o puzderie de aluniţe mici risipite deasupra sinilor ei. Howard işi pune în acţiune mecanismele muşchiul are ale corpului; se ridică din pat şi se pune în mişcare, printre resturile petrecerii de aseară şi prin lumina încă nehotărâtă a zilei, până ajunge în baie. Aici urinează în closet; apoi ia aparatul de ras din dulapul pentru medicamente şi desface cablul înfăşurat pe el, la ştecherul şi-l bagă în cele două găuri negre de sub globul cel alb de sticlă al lămpii din baie.

Apasă pe comutator. Şi lampa şi aparatul de ras, lumina şi bâzâitul electric, se pornesc amândouă deodată. Obrazul său devine vizibil în oglinda presărată cu urme de

degete. În reflexul rece al dimineţii oraşului, Howard studiază Condiţia Umană. Trăsăturile sale sumbre şi ascuţite, cu mustaţa ca un filament uzat, se holbează la el intens din oglindă în vreme ce el le priveşte fix.

— O, Doamne, spune el eu voce tare, iar tu.

Degetele Iui răsar pe la marginea ele jos a oglinzii şi ating această carne inertă, încereând s-o readucă în poziţia ei normala. Trece cu aparatul de ras peste ea, dând formă şi organizând structura din faţa lui, sculptând frumos pe la capetele mustăţii, îndreptându-i şi subţiindu-i marginile cu grijă. Apoi opreşte aparatul de ras: de la parter aude răcnetele barbare ale copiilor săi. Trăsăturile pe care a vrut să şi le formeze atârnă palide şi

abstracte înaintea lui în oglindă; le frământă cu degetele energic, sperând să le transmită acea lucire primordială care" înseamnă viaţă reală şi palpabilă. Tot degeaba. Ia o sticlă de after shave cu o etichetă foarte masculină pe ea şi se plesneşte uşor cu palmele peste faţă, masându-şi o parte din conţinut în obraji. Stinge lumina de deasupra oglinzii; figura păleşte. Un şir familial de periuţe de dinţi stau înfipte într-un suport de metal care este fixat peste chiuvetă; Howard ia una din ele şi învârte o spumă prin gură. Afară ploaia bolboroseşte în burlane. Un gungurit feminin se aude prin complexităţile acustice ale casei scărilor; este chemat la micul dejun şi la datoriile sale casnice, căci azi este rândul lui să ducă la şcoală copiii. Îşi trece pieptenul de câteva ori prin păr şi aruncă smocul de fire căzute în apa galbenă din closet. Apasă pe buton; jetul so declanşează. Revine în dormitor, unde cotrobăic prin dulap şi-şi selectează câteva piese vestimentare ce vor marca identitatea sa culturală. Se îmbracă într-un jeans şi într-un pulover; îşi prinde ceasul la mână. Apoi so-ndrcv. ptă către arena domestică. Pe scări şi în capul scărilor e plin de pahare goale şi farfurii, de ceşti, de scrumiere şi sticle. Căţelul Anitei Dollfuss şi-a lăsat urmele şi ei, iar pe toată lungimea coridorului de la parter se înşiră nişte picături ciudate şi întunecate la culoare. O rochie argintie zace aruncată pe jos. Pătrunde pe uşă în decorul din lemn de pin al bucătăriei lor, unde haosul se dovedeşte total. O mulţime de sticle goale se îngrămădesc pe bufete, iar fiecare locşor este ocupat de farfuriile murdare. În aer pluteşte mirosul stătut caracteristic atâtor petreceri. Într-o suită de mici plesnituri continui, ploaia cade pe acoperişul de sticlă al oranjeriei victoriene, în care se joacă, în aşteptarea mesei, copiii. Ceainicul electric bâzâie neîntrerupt, expediind un jet subţire de abur în jurul Barbarei, care, în halat de casă şi cu părul zbârlit, stă în picioare în faţa plitei electrice.

— Vai, Dumnezeule mare, uită-te în jurul tău, îi spune Barbara spărgând nişte ouă într-o tigaie. Hai, uită-te să vezi şi tu.

Howard pune felii de pâine în toaster; ca să-i facă plăcere, priveşte în jur.

— Da, e un dezastru, spune el.

— Pe care, dacă l-ai provocat, acum să mă ajuţi să-l curăţ, spune Barbara.

— În regulă, spune Howard. Te ajut.

— Şi cam pe când ai să binevoieşti?

— Păi, în dimineaţa asta am ore, spune Howard. Iar după-amiază e o şedinţă de catedră, care o să dureze foarte mult.

— Nu ar dura ea atât de mult, ii spune Barbara, dacă n-ai tot discuta tu atâta în contradictoriu.

— Eu exist ca să discut în contradictoriu, spune Howard.

— Vreau să fie foarte clar un lucru, spune Barbara. Eu singură nu mă înham la

corvoada asta.

— Bineînţeles că nu, spune Howard luând de pe masa din bucătărie „The Guardian".

Titlurile din ziar îl informează despre multe rele şi mârşăvii. S-a pornit o nouă campanie împotriva pornografiei, are loc procesul unui grup de anarhişti care plasau bombe, în Ulster s-a ţinut o reuniune constituţională cam echivocă, iar Conferinţa de la Blackpool a Partidului Laburist are o agendă minoră. Libertăţile cetăţeneşti pierd din teren întruna; mânia lui radicală creşte şi începe să simtă acea amărăciune anume care face parte din însăşi senzaţia eului că trăieşte.

— În niciun caz nu am să fiu eu proasta aia, îi spune Barbara. Tu mi-ai găsit pe cineva la copii?

— Nu încă, îi spune Howard. Dar îţi găsesc eu, fii liniştită.

— Aş putea să aranjez totuşi cu Rosemary, spune. Barbara. Aseară era într-o formă grozavă. A plecat acasă cu amicul tău, cel de la magazinul pornografic.

— Ei, vezi ce repede trec agoniile astea? spune Howard. Nu, Barbara, nu. Te rog, nu Rosemary.

— Până una-alta să vedem ce facem cu dezordinea din casă, spune Barbara.

— O rezolvăm, diseară, spune Howard.

— Diseară am de mers undeva, spune Barbara. Toaster-ul pocneşte; Howard scoate din el feliile de pâine încălzite.

— Unde ai de mers? întreabă el.

— M-am înscris la un curs seral la bibliotecă, spune Barbara. Şi-ncepe azi, iar eu am de gând să par! ieip, E bine?,

— Sigur că-i bine, spune Howard. În ce domeniu?

— Franceza comercială, spune Barbara.

— *Acceptez, cher monsicur. Vassurmicc de m-es soli-citations les plus distinguees*,* spune Howard. T>ar la ce-ţi trebuie ţie chestia asta?

— E ceva nou, spune Barbara.

— Cursuri de mecanică auto nu-s? întreabă Howard.

— Vreau s-o citesc în original pe Simone de Beau-voir. spune Barbara.

— În franceza comercială, da?

— Da. spune Barbara, ăsta era singurul curs de franceză.

— O să te doară mintea, să vezi, îi spune Howard.

— Nu. mă mai trata pe mine de sus, îi spune Barbara, fiindcă eu nu sini Myra Beamish.

— L-a părăsit, apropo? întreabă Howard.

— Nu ştiu, răspunde Barbara. Am pierdut din vedere această mică dramă cu Myra făcându-şi intrarea în teatrul de acţiune de aici.

— A fost o petrecere bună, spune Howard.

— Acum e un dezastru, spune Barbara şi aprinde aparatul de radio.

Bucătăria se umple de sunete muzicale. Întrerupte pentru câteva scurte ştiri. Zgomotul de radio atrage copiii, pe Martin şi Celia, fiinţe distincte, critice şi pline de prospeţime, în hainele lor frumoase de la *boutique-XLrile* pentru copii; se aşază amândoi la masă, în faţa unor. bolnri colorate din email, produse în Iugoslavia.

— *Bonjour, mes amis %* le spune Howard.

— Ce., te-ai îmbătat la petrecere, Howard? întreabă Martin.

— Cine şi-a lăsat sutienul în ghiveciul de la muşcata din living room? întreabă Celia.

Note:

— Vă rog să primiţi, stimate domn, asigurarea distinsei mele preţuiri, (franc.)

— Bună dimineaţa, prieteni, (franc.)

— Nu eu, îi răspunde Howard.

— Bar ştiu că aveţi nişte prieteni şi voi… cei mai distrugători oameni de pe planeta asta, le spune Celia.

— Unul din ei a spart o fereastră în dormi torul pentru musafiri, spune Martin.

— Aţi şi fost în inspecţie, nu-i aşa? întreabă Howard. Mai e ceva care să merite anunţat la compania de asigurări?

— Eu cred că cineva a sărit pe geam, spune Martin. pentru că-i sânge peste tot. Să mă duc să mă uit afară?

— N-a sărit nimerii pe geam, spune Barbara. Stai acolo la masă şi mai bine mănâncă-ţi fulgii de porumb.

— Uă, fulgi de porumb… Căeat, spune Martin.

— Transmite complimentele mele hucătăresei, te rog, şi spune-i din partea lui Martin „căcat", spune Howard.

— Eu cred că tipul ăla a sărit pe geam pentru că nu mai putea să suporte zgomotul, spune Celia. Voi ziceţi ea *noi* suntem zgomotoşi, dar azi-noapte a fost ceva de groază.

— Chiar e sânge în cameră, Celia? întreabă Barbara.

— Da, spune Celia.

— De ce trebuie să fie mereu numai fulgi de porumb şi iar fulgi de porumb? întreabă Martin.

— Nu poţi generaliza la scara întregii umanităţi, în timp ce orbecăim eu toţii prin întunericul din peştera lui Platon, îi spune Howard, însă din când în când apar imagini de-o clipă ale unui *dincolo* etern. Cum ar fi, de exemplu, fulgii de porumb.

— Mai lasă metafizica, Howard. Îi spune Barbara şi hai să mâncăm fiecare mai bine porţia lui de fulgi de porumb.

— Tu ai ceva împotriva metafizicii? întreabă Celia. fără să-şi mănânce fulgii ei de porumb.

— Ea e o empiristă engleză, spune Howard.

— Uite, spune Barbara, peste cincisprezece minute copiii ăştia trebuie să plece la şcoală, da? Ştiu că e împotriva principiile-r tale, eare nu urmăresc decât să mă aducă pe mine la nebunie, dar nu ţi-ai putea şi tu folosi puţin autoritatea paternă ca să-i faci să mănânce odată fulgii ăştia de porumb, lua-i-ar dracu' să-i ia?

— Voi nu mâncaţi odată fulgii ăştia de porumb, lua-i-ar dracu' săi. ia? îi întreabă Howard pe copii. Sau vreţi să vi-i arunc afară pe geam?

— Vreau să ni-i arunci afară pe geam, spune Martin,

— Poftim, spune Barbara, uite un om cu o pregătire de specialitate în psihologia socială şi care nu e în stare să facă un copil să mănânce nişte fulgi de porumb.

— Voinţa umană conţine în însăşi natura ei o rezistenţă la constrângere, enunţă Howard. Ea nu acceptă să fie oprimată.

— De fascismul ăsta pe bază de fulgi de porumb, spune Celia.

Barbara priveşte spre Howard.

— A, grozav le mai aranjezi tu pe toate, spune ea.

— De ce nu le oferi opţiuni mai largi? De ce nu le acorzi libertate? o întreabă Howard. Biscuiţi? Paste făinoase crocante?

— Nu ştiu de ce te bagi tu la meniul lor, îi spune Barbara, când hoarda asta eu o hrănesc în fiecare zi. Şi nu-şi doresc o altă mâncare, ci vor tot timpul numai atenţia mea, fir-ar să fie de atenţie.

— Ba dorim o altă mâncare, spune Martin.

— Daivrem tot timpul şi atenţia ta, fir-ar să fie de atenţie, spune Celia.

— Haide, mâncaţi, îi îndeamnă Barbara. Dacă nu mâncaţi tot, o să muriţi.

— Eh, ce grozav ar fi, spune Howard.

— Şi, dacă nu mâncaţi mai repede amândoi, o să-n-târziaţi şi la şcoală, spune Barbara. S-a nţeles?

— Dacă eşti mort, n-au ce face cu tine la şcoală, spune Martin. Toate creioanele colorate ale tale o să le dea la altcineva.

— Mai taci din gură, Martin, spune Barbara. Dacă mai scoţi un singur cuvânt, uite, oul ăsta ţi-l sparg în cap.

— Vorbeşte, spune Celia. Opune-te tiraniei.

— Asta e opera ta, îi spune Barbara lui Howard. Howard însă citeşte „The Guardian”; radioul cântă;

ploaia cade întruna. După un minut Celia spune:

— Sper că azi domnişoara Birdsall nu mă mai dă afară din clasă.

Howard îşi dă seama că-i vorba de o situaţie demnă de toată atenţia sa; priveşte pe deasupra ziarului şi întreabă:

— Dar de ce te-a dat afară din clasă?

— Fiindcă am spus „penis”, spune Celia.

— Zău, spune Barbara, femeia asta e ceva…

— Nu-i un cuvânt unt, nu-i aşa? spune Celia satisfăcută de felul cum evoluează lucrurile. I-am zis că tu mi-ai spus că-l pot folosi.

— Bineînţeles că nu-i un cuvânt mit, spune Howard. Iar *eu* am să cer convocarea Comitetului pentru Probleme de învăţământ al şcolii, fiindcă vreau să fie cercetată puţin femeia asta nesuferită şi bolnavă.

— E nesuferită şi bolnavă? întreabă Barbara. Poate e numai surmenată.

— De ce te identifici cu ea? spune Howard. Domnişoara asta Birdbrain* are nevoie de un şut zdravăn *ia* etica ei prostească, ca să se-nveţe minte.

Cuvintele lui stârnesc deliciul galeriei; copiii urlă de bucurie.

— Domnişoara Birdbrain, minte de găină, scandează Martin şi loveşte oul din faţa sa, care descrie un arc elegant de cerc şi se sparge pe rogojina din rafie, unde, sub privirea fascinată a lui Howard, gălbenuşul se scurge afară din coajă şi formează o mică baltă pe ciment.

— Ai grijă, Martin, spune el.

Barbara rupe nişte hârtie de pe sulul de şters pe mâini; se apleacă, în halatul ei de casă, cu faţa congestionată de efort şi începe să şteargă murdăria de pe jos. Când este gata, îşi ridică privirile către Howard.

— Tu ai vrut asta, îi spune ea.

— Nu, spune Howard.

— Tu ai împins lucrurile într-acolo, spune Barbara.

— Eu n-am făcut decit să radicalizez puţin copiii, spune Howard.

— Asta ca să-mi dai mie de lucru, spune Barbara.

Note:

— Joc de cuvinte pornind de la numele de familie Birdsall. În limba engleză, *bird* – pasăre, *brain* = creier. Numele creat de autor, *Birdbrain* (creier de pasăre), este aproximativ echivalent cu expresia „minte de găină”.

— Tu vezi peste tot numai conspiraţii, spune Howard.

— Acum te citez pe tine, spune Barbara. Unii oameni au teorii despre conspiraţie pentru că alţi oameni conspiră.

— Cred că domnişoara Minte-de-Găină e un nume foarte nimerit pentru ea, spune Celia. Fiindcă-i un penis bătrân şi nesuferit.

— Şi tu i-ai spus cumva treaba asta? o întreabă Barbara.

— Da, răspunde Celia.

— Atunci ea te-a dat afară din clasă, da? o întreabă Barbara.

— Da. răspunde Celia.

— În cazul ăsta, pregăteşte-ţi o explicaţie bună pentru când vrei să convoci Comitetul pentru Probleme de învăţă-mânt al şcolii, îi spune Barbara lui Howard.

— Poate că n-am să mai convoc niciun Comitet pentru Probleme de învăţământ, spune Howard.

— Bineînţeles că nu, spune Barbara, păstrează-ţi indignarea ta radicala pentru cauze mai înalte.

— Dar de când oare numele organului bărbătesc e un cuvânt de insultă? se întreabă Howard.

— De când nouă, cetăţenilor de categoria a doua, ne-a fost restituit propriul nostru organ, spune Barbara, datorită lecturii în original a lui Simone de Beauvoir.

Afară, în vestibul, se-aude telefonul sunând şi Barbara se duce să răspundă. Celia întreabă:

— Cine-i Simone de Beauvoir?

— Cine e Hegel? o întreabă Howard.

— Ar trebui să-mi răspunzi la întrebare direct, nu cu o altă întrebare, spune Celia.

— E o femeie pe care o citesc femeile, spune Howard. Şi e de partea cui trebuie.

— Dar de ce o citesc femeile? întreabă Celia.

— Fiindcă sunt supărate pe bărbaţi, spune Howard.

— Pe tine? întreabă Celia.

— Nu, nu pe mine, răspunde Howard. Eu sunt alături de ele în lupta asta.

— Şi Barbara-i mulţumită? întreabă Celia.

— Eu nu mai mănânc fulgi de porumb în viaţa mea, declară Martin.

În vestibul se-aude receptorul pus în furcă, iar Barbara se-ntoarce curând în bucătărie; Howard observă că are o expresie «iudată pe faţă.

— Ce dracu’ s-a ntâmplat la petrecerea noastră?

Întreabă ea.

— Toată lumea s-a distrat şi s-a simţit foarte bine, spune Howard. Dar cine era?

— Myra, spune Barbara.

— Aha, spune Howard, şi unde-i acum?

— Acasă, spune Barbara.

— Ştiam eu că n-o să plece, spune Howard zâmbind. N-a fost decât aşa, un fel de joacă.

— A fost un accident la petrecerea noastră, spune Barbara.

— Vezi că a fost? Ţi-am spus eu, se bagă în vorbă

Celia.

— Un accident? se miră Howard.

7 – E spartă într-adevăr fereastra în camera de oaspeţi, Martin? întreabă Barbara.

— Haide cu mine să-ţi arăt, spune Martin.

— Victima-i Henry, spune Barbara. El s-a tăiat în geam. A trebuit să fie dus la spital şi i-au pus douăzeci şi şapte de copci.

— Henry? întreabă Howard. Dar când s-a ntâmplat?

— Nu ştii? întreabă Barbara. Nu erai de faţă? Petrecerea asta n-a avut deloc gazdă?

— Tu unde erai, iubito? întreabă Howard. Barbara spune:

— Haideţi, copii, îmbrăcarea. Urgent. Imediat e ora plecării.

După ce copiii au dat fuga în vestibul, soţii Kirk rămân privind unul spre celălalt.

— Deci încă unul, spune Barbara. Intâi băiatul lui Rosemary şi acum Henry.

— Ziceai că a fost un accident, spune Howard.

— Dar poţi fi sigur? întreabă Barbara.

— Crezi că Myra i-a spus că vrea să-l părăsească? întreabă Howard.

— După tine, n-ar fi o explicaţie? întreabă Barbara. Oamenii reacţionează şi-aşa.

— Unii oameni poate, spune Howard. Henry în niciun caz.

— Mi se face silă când mă gândesc, spune Barbara.

— Şi a mai avut un accident aseară, îi spune Howard. A fost muşcat de un câine. Important e că Myra nu l-a părăsit, dacă acum e totuşi acasă.

— Da, spune Barbara.

— *Ea* ţi-a povestit ce s-a intimplat? o întreabă Howard.

— De fapt, nu mi-a povestit nimic, spune Barbara. Nici n-avea chef să vorbească. Nu voia decât să ne ceară scuze că ne-au stricat petrecerea, atât. I-am spus că nu ne-au stricat nimic.

— Şi n-a fost dezamăgită? întreabă Howard. – r-Ţi se pare amuzant? întreabă Barbara.

— Mi se pare tipic pentru Henry, spune Howard, că până şi în marea lui dramă face un circ întreg şi încurcă totul.

— N-ar trebui să te duci să-l vezi? întreabă Barbara.

— Pun pariu cu tine că până la prânz e din nou în picioare. Şi că o să apară la şedinţa de catedră de după-amiază. Ca să voteze iar cu reacţionarii lui.

— Nu cumva l-ai împins tu în direcţia asta? Numai ca să influenţezi votarea?

— Sunt mai subtil, îi spune Howard. Şi, în plus, *doresc* chiar votul reacţionar al lui Henry.

— Am avut un sentiment, neplăcut în legătură cu petrecerea asta, spune Barbara.

Howard scoate ultima înghiţitură de albuş din coaja oului său şi pune linguriţa jos, pe masă.

— Toţi ceilalţi s-au simţit foarte bine, îi spune el şi iese din bucătărie pregătindu-se de plecare.

Copiii aşteaptă în vestibul; el coboară până în camera lui de lucru. Un scaun încă a mai rămas de aseară în capul scărilor ce duc la subsol; Howard îl dă la o parte şi porneşte

alert pe scări. În birou, perdelele sunt încă trase, aşa cum rămăseseră de aseară; Howard le dă în lături şi lasă lumina să intre în cameră. Două perne sunt aşezate pe jos, între perete şi masa de lucru: le ridică, le umflă şi le pune înapoi, pe cele două scaune de pânză. Paginile mototolite ale manuscrisului cărţii sale zac împrăştiate peste tot prin cameră. Le culege cu multă grijă, le netezeşte, le pune iar în ordinea lor normală şi reface micul teanc, pe care-l plasează alături de maşina de scris, pe masă. În timp ce face toate acestea, revede lumina albastră ce fulgerase de citeva ori prin cameră şi parcă aude aievea zgomotul de paşi de pe scări şi de pe coridorul ce ducea spre intrare. Din câteva mişcări precise scoate din rafturi nişte cărţi, ia nişte lucrări notate, nişte însemnări de lectură şi nişte materiale pentru şedinţa de azi, gândindu-se în tot acest răstimp la Henry şi la Felicity Phee. Îşi pune obiectele necesare în mapa sa de piele şi se grăbeşte să urce scările la parter.

Barbara vine în vestibul în timp ce el îşi îmbracă haina; îi spune:

— Vorbesc serios când spun că mă duc la Londra. Găseşte-mi pe cineva pentru copii.

— Da, bine, îi spune Howard, am să-ţi găsesc.

Şi se apleacă să ia de jos două scrisori înmuiate de apă care au căzut prin fanta pentru scrisori. Le rupe plicurile şi le parcurge în fugă; tina este o circulară a unui editor radical, prin care acesta anunţă noi cărţi despre marxism ce urmează să apară la editura lui; cealaltă este o scrisoare din partea unui grup de preoţi moderni din Londra, care-l invită să le vorbească despre alcătuirea în permanentă schimbare a moralităţii, domeniu în care, se spune în scrisoare „sunteţi o autoritate recunoscută". Cu autoritatea recunoscută în domeniu, se întoarce în bucătărie să ia copiii. Barbara e cu o ceaşcă de cafea în mână; îl întreabă:

— Pe la ce oră vii diseară acasă?

— Dar cine ştie? spune Howard. Dacă-i şedinţă de catedră…

— Eu plec la cursul meu la ora şapte şi un sfert. Şi să ştii ca mă duc indiferent dacă tu eşti sau nu acasă. Dacă nu eşti, n-o mai avem nici pe Anne Petty şi or să rămână copiii singuri. Încât te las să te descurci tu cu problema asta.

— În regulă, spune Howard. Stai mult? În cazul când găsesc pe cineva la copii.

— Destul de mult, spune Barbara. De obicei, lumea merge la un local şi bea câtc un pahar împreună după cursurile astea serale.

— Aşa e, spune Howard.

— Înseamnă că ne vedem… când ne vedem, spune Barbara.

— Bine, spune Howard. Haideţi, copii, fâţi gata şi aşteptaţi-mă la uşă! Eu mă duc să aduc minibuzul.

Ia în mină servieta de piele şi parcurge din nou coridorul până la uşa din faţă. Păşeşte afară din interiorul său domestic, la lumina zilei şi în ploaia care toarnă neîncetat. Lumea oraşului îl primeşte din nou; bălţile lucesc pe alee. Dimineaţa începe; vălul de melancolie confuză cu care a început această zi începe să se ridice uşor. Dă colţul, se adaptează la lumea cea anonimă, priveşte luminile clipitoare ale semafoarelor de circulaţie, umbrelele ce defilează pe stradă, buldozerele galbene ce răscolesc noroiul de la demolările recente. Începe să urce dealul şi ajunge în piaţetă; găseşte minibuzul parcat, îl porneşte. Coboară înapoi în alee şi uşa de la intrare a casei se deschide la sunetul claxonului său. Barbara apare în capul scărilor şi dă drumul afară la două siluete miniaturale, care se împing întruna una pe alta, în haine lucioase şi roşii de ploaie. Aleargă împreună, deschid uşa maşinii şi-ncep să se certe cine să stea pe locul din faţă. Din capul scărilor, Barbara le

face cu mâna; copiii se urcă; Howard porneşte maşina, o întoarce în sens opus şi trece, prin faţa casei lui înalte şi zvelte, spre fluxul neîntrerupt de pe artera mare. ce se îndreaptă spre vârful dealului.

Drumul până la şcoala copiilor este un traseu de benzi familiare de circulaţie, de săgeţi şi de indicatoare, de linii şi de stopuri, o adevărată semiologie rutieră. Farurile din spate ale maşinilor aruncă reflexe roşii pe şoseaua udă; picăturile de ploaie se acumulează pe parbriz, iar braţele ştergătoarelor se mişcă în ritm constant înainte şi înapoi prin faţa ochilor lui. Ca un expert al acestui rol, Howard schimbă întruna vitezele, accelerează sau încetineşte ritmul înaintării prin jocul picioarelor lui pe pedale, trece de pe o bandă pe alta şi, în general, eâştigă treptat maximum de avantaj posibil 4 in partieipa

rea sa la traficul rutier. Cutia de metal şi sticlă din jurul său este un obiect pe care ştie să-l folosească bine; oraşul înconjurător e o structură în care ştie să so descurce, mergând pe drumuri speciale şi luând-o pe scurtături, însă acum circulaţia se opreşte; stau şi aşteaptă şi ei într-un şir lung de maşini. Luminile de poziţie ale automobilelor din faţă îşi trimit sclipirile lor roşii înapoi. Din-tr-un magazin apropiat se revarsă afară muzică; ceasul de la primărie bate de câteva ori. Cumpărătorii şi pietonii se înghesuie pe trotuare: autobuzele scuipă din ele mulţimi umane. Prin faţa minibuzului traversează un bărbat. Are părul lung şi blond, strâns la spate cu ajutorul unei bentiţe, o cămaşă în culori fanteziste şi despicată până în dreptul buricului, poartă pantaloni de piele cu franjuri şi o saltea de camping sul în spate. Se opreşte în intervalul dintre minibuz şi maşina din faţă; se propteşte cu o mină de minibuz, iar cu cealaltă de portbagajul celeilalte maşini şi se leagănă aşa o clipă intre ele. Apoi traversează, printre maşinile ce vin din sens opus, de cealaltă parte a străzii.

— Hei, de ce-a făcut aşa omul ăla? întreabă Martin

— Fiindcă se simto liber, îi spune Howard.

Şirul de maşini se repune în mişcare. Howard împinge schimbătorul de viteze în faţă; se strecoară pe străzi laterale şi dosnice până ce ajunge în faţa enormităţii de cărămidă aparentă, care este şcoala copiilor. Multe mame din clasa de mijloc au parcat la rând pe străduţa îngustă. spre a se putea descotorosi de copii măcar pentru durata dimineţii. Howard se aşază şi el cu neplăcere la coadă, oprind în dreptul intrării în şcoală şi deschizând uşa din partea opusă pentru ca Martin şi Colia să poată ieşi. Copiii aleargă înspre femeia care-i supraveghează la traversarea străzii. Howard le priveşte siluetele mici şi ude cum traversează. După care porneşte din nou la drum şi revine în circulaţia intensă de pe arterele centrale. Oraşul e în plină efervescenţă; mase de oameni se duc la lucru pe lingă parc şi catedrală, pe lângă primărie şi supermagazinul Woolworth. Howard se îndreaptă spre universitate, care se află dincolo de extremitatea vestică a oraşului şi unde se ajunge traversând o zonă de alei victoriene cu locuinţe cam paraginile, cam murdare, cam neîngrijit întreţinute şi marcate de toate seninele vremelniciei. Pe aceste străzi studenţii care nu locuiesc în blocurile Spengler şi Hegel, Marx şi Toynbee, Kant şi Hobbes, au apartamente ale lor proprii sau camere cu chirie; la ora aceasta, dimineaţa, ei se revarsă din apartamente şi din garsoniere în artera cea mare, mărginită ei», şantierele de construcţii, de garajele cu maşini uzate şi de curţile atelierelor de pietrărie, în care tronează eşantioane de lespezi funerare. Aici se opresc pe trotuar, aşteptând să treacă vreun autobuz ori încercându-şi norocul la autostop cu şoferii care gonesc pe şosea.

Howard stă la volan studiind figurile şi uiăindu-se după vreun cunoscut. Nu trece

mult şi vede pe cineva: într-o staţie de autobuz, sub o umbrelă mare maron, aşteaptă o fată într-o rochie gri închis. Le face semn şoferilor din spate să-l depăşească; opreşte puţin după staţia de autobuz; apasă de câteva ori pe claxon. Dar fata se vede că bănuieşte o tentativă a unui şofer de a o agăţa, căci priveşte spre minibuz cu o curiozitate rece, apoi se uită din nou spre capătul şoselei, cercetând fluxul m întrerupt de maşini, în speranţa ivirii unui autobuz, pe care e hotărâtă să-l aştepte. Howard mai claxonează o dată; în cele din urmă deschide uşa minibuzului şi coboară, lipit de uşă, pentru a nu fi lovit de vreo maşină.

— Domnişoară Callendar, domnişoară Callendar! strigă el spre staţia de autobuz.;

În şirul de oameni care stau aici la coadă, domnişoara Callendar se întoarce şi priveşte din nou; când îl recunoaşte, are o tresărire de surprindere.

— Ohh, spune ea, tu erai, doctore Kirk, cel care îmi făceai semn din maşină?

— Hai, vino! îi spune Howard. Te duc până la universitate.

Domnişoara Callendar rămâne o clipă pe loc, parcă reflectând dacă să accepte sau nu; dar iese din coada de studenţi care aşteaptă la autobuz şi se apropie de maşina lui Howard.

— Vai, e foarte drăguţ din partea ta, îi spune ea oprindu-se în dreptul portierei dinspre trotuar. Şi mai ales cu vremea asta…

— Plăcerea-i de partea mea, spune Howard. Te rog, poftește.

Domnişoara Callendar îşi strânge umbrela prinzându-i faldurile maron cu panglica în jurul tijei nichelate, apoi deschide portiera minibuzului şi se apleacă să intre înăuntru.

— Credeam că vii pe jos în fiecare zi, cu steagul desfăşurat în vânt, îi spune ea în timp ce îşi îndoaie picioarele lungi ca să-i încapă între scaun şi bord, punându-şi servieta pe podea şi ţinând umbrela dreaptă între genunchi. Habar n-aveam că umbli în luxul ăsta motorizat.

Howard ridică piciorul de pe ambreiaj; îi spune:

— Uite-aşa ai economisit un bilet de autobuz.

— Adevărat, spune domnişoara Callendar, o economie deloc de neglijat în ziua de azi.

Minibuzul revine pe banda de cmculaţie şi se înscrie în şirul lung de maşini care, în fiecare zi a săptămânii, de dimineaţă, cu puţin înainte de ora 9, se scurge dinspre oraşul Watermouth către complexul universităţii.

Domnişoara Callendar degajă un miros de şampon sănătos în jur. Tija umbrelei se termină cu un mic glob elegant de sticlă, în care este plasată o floare, ca într-o veche miniatură victoriană; mâinile ei albe se odihnesc pe acest glob. Se întoarce către Howard şi-i spune, ca şi cum i-ar mărturisi o taină vinovată:

— De fapt, era cât pe-aci să-ntârzii la ore, dar pur şi simplu nu m-am putut ridica din pat.

— Şi asta ştii de ce? o întreabă Howard. Pentru că prea te ţii numai de petreceri.

— Şi nu e bine, nu-i aşa? întreabă domnişoara Callendar. La ce oră aţi terminat?

— A, târziu de tot, spune Howard. Mult după ce-ai plecat. Pe la ora 4.

— Eu nu ştiu cvim aţi reuşit, spune domnişoara Callendar. A fost o petrecere îngrozitor de pretenţioasă.

— Toate petrecerile sunt pretenţioase, spune Howard, dacă depui cât de cât interes pentru ele.

— A, spune domnişoara Callendar aici sunt de acord cu tine. Ultimul lucru pe care

trebuie să-l facă este să fie distractive. Aşa ceva le-ar coborî în banalitate.

Howard râde şi spune:

— Dar pe tine te-a interesat cât de cât petrecerea, asta?

— O, da, spune domnişoara Callerakir, *m-a* interesat în felul meu, desigur. Vezi tu. eu sunt străină aici şi trebuie să-mi dau seama de ce sunteţi în stare fiecare din voi, cei vechi.

— Şi-ai reuşit? o întreabă Howard.

— Nu sunt prea sigură, spune domnişoara Callendar. Cred că sunteţi cu toţii nişte personaje foarte interesante, dar încă n-am reuşit să descopăr intriga piesei.

— A, o foarte simplu, spune Howard. E intriga istorici.

— Bineînţeles, spune domnişoara Callendar, tu eşti un om al isteriei.

— Adevărat, spune Howard, tocmai de-aceea trebuie să ai încredere în noi toţi. De pildă, copiii ăia de-aseară. Ei sunt de partea istoriei.

— Da, spune domnişoara Callendar, eu am încredere în toată lumea, dar nu în cineva anume mai mult dec:! în altcineva. Şi nu cred în virtutea de grup. Mi se pare o realizare atât de individualistă. De aceea îmi şi explic că tu predai sociologia, iar eu literatura.

— A, da, spune Howard, dar cum o predai?

— Adică dacă sunt structuralistă, sau adeptă a lui Leavis*, sau psiholingvistă, sau formalistă, sau existenţialistă creştină, sau f enomenologistă?

— Exact, spune Howard.

— Aha, spune domnişoara Callendar. Ei bine, eu nu sunt nimic din toate astea.

— Şi atunci ce faci de fapt? o întreabă Howard.

— Citesc nişte cărţi şi discut cu oamenii despre ele.

— Fără o metodă? întreabă Howard.

— Întocmai, spune domnişoara Callendar.

— Nu sună prea convingător, spune Howard.

Note:

— F (rank) K (aymond) Leavis (1895 – 1978) – reputat critic literar englez şi profesor la Universitatea Cambridge, aulor al unor lucrări de referinţa printre care *Marea tradiţie* (1948) şi *Aspiraţia comună* (1952), precum şi al unor studii despre D. H. Lawrence şi Dickens. Pentru Leavis, valoarea morală, este principiul de bază al studiului literaturii.

— Aşa e, spune domnişoara Callendar, mie îmi place să rămân puţin evazivă.

— N-ai cum, îi spune Howard. Cu fiecare cuvânt pe care-l rosteşti, nu faci decât să-ţi declari opinia despre lume.

— Ştiu, spune domnişoara Callenctar. şi caut o modalitate de a evita acest lucru.

— Nu există nicio modalitate, îi spune Howard. Trebuie să ştii ce anume eşti.

— Sunt o liberală din secolul al XIX-lea, spune domnişoara Callendar.

— Nu se poate, îi spune Howard. Ăsta e secolul XX, aproape de sfârşitul lui. Nu există altă soluţie.

— Ştiu, spune domnişoara Callendar, tocmai de aceea încerc să ofer eu una.

Howard se uită la domnişoara Callendar. Ea îi întoarce privirea cu nişte ochi reci, cu gura întredeschisă, cu un aer senin. Chipul ei alb, părul închis la culoare şi silueta îmbrăcată în gri umplu interiorul minibuzului. Howard şi-o aminteşte cum plecase de la petrecere în toiul nopţii şi cum se oprise în dreptul biroului său. aruncând o privire de sus în jos înăuntru. „Ai avut mai multă curiozitate faţă de tipa aia decit ai faţă de mine acum", îi spusese Folicity Phee. Şoseaua părăseşte centura de drumuri din jurul oraşului şi pătrunde

în petecul de peisajrie ţară ce se întinde între universitate şi Watermouth. Zona de restricţie a vitezei la 30 de mile pe oră încetează aici; pe sensul lor de circulaţie cu două benzi Howard începe să accelei eze. Pe marginea şoselei sunt câţiva ulmi înalţi, câteva garduri vii tunse foarte scurt şi trna sau două case de ţară renovate şi transformate. Priveşte din nou spre domnişoara Callendar, a cărei prezenţă simte că îl provoacă. O întreabă:

— Unde locuieşti?

— Am un apartament, ii răspunde ea, un apartament foarte avantajos. Arc baie; ăsta e marele avantaj. Şi un dormitor cu un pat. Şi un deschizător de conserve cu o conservă. Şi un living room foarte plăcut.

Note:

— Aprox. 50 km/h.

— Şi, în rest, duci o viaţă foarte plăcută? o întreabă Howard.

— Nu prea, spune domnişoara Callendar, n-am timp de aşa ceva. Tocmai pentru că trăiesc în secolul XX, foarte aproape de sfârşitul lui.

— Dar unde-i apartamentul ăsta? întreabă Howard. Domnişoara Callendar întoarce capul spre el privindu-l

Îndelung. În cele din urmă spune:

— E foarte greu de găsit.

— Aşa? spune Howard. Şi de ce?

— În primul rând, spune domnişoara Callendar, pentru că nu divulg nimănui unde este.

— Spune-mi mie, o îndeamnă Howai'd. Mic trebuie să-mi spui.

— De ce? îl întreabă domnişoara Callendar curioasă.

— Pentru că aş vrea să-ţi fac o vizită odată, spune Howard.

— Înţeleg, spune domnişoara Callendar, însă exact genul ăsta de vizită întâmplătoare, după bunul plac al fiecăruia, încerc eu să-l evit în ce mă priveşte.

— N-ar trebui, îi spune Howard.

— Ba da, răspunde domnişoara Callendar, altfel orice bătrân structuralist, sau adept al lui Leavis, sau existenţialist creştin care ar avea drum prin zonă ar veni şi pe la mine aşa, în treacăt. Ar bate la uşă, ar suna la sonerie şi ar vrea să-mi plaseze un anticoncepţional sau să mă introducă şi pe mine în istorie. Apropo, ce mai face soţia, doctore Kirk?

Pe partea dreaptă a şoselei apare inscripţia de la intrarea în universitate, cu literele ei moderne distincte care, împreună cu serviciul de masă conceput de Jop Kaakinen (acum în cea mai mare parte furat) şi cu pelerinele de la casa de modă Mary Quant pentru ocazii publice festive, au devenit o parte componentă a manierismului stilistic contemporan al acestui aşezământ. Howard trece pe banda din mijloc pentru a putea lua curba la dreapta; din spatele lui se aude deodată un scrâşnet puternic de frâne.

— Futu-te, spune Howard.

— De ce, doctore Kirk? îl întreabă domnişoara Callendar. Impresia mea este că lucrul ăsta vrei să-l faci cu toată lumea.

— Mă refeream la tipul din spate, explică Howard, înscriindu-se în lungul şir de automobile care aşteaptă să ia curba la dreapta spre complexul universitar. A, şi pe tine aş dori, desigur.

— Ce-ai dori? întreabă domnişoara Callendar.

— Să te fut, spune Howard.

— Serios? întreabă domnişoara Callendar cu ochii aţintiţi drept înainte pe geam şi ţinând umbrela cu amân-două mâinile strâns. Ei, poftim, dar de ce vrei tu să faci una ca asta, doctore Kirk?

Minibuzul coteşte în aleea pentru maşini ce străbate complexul universităţii, aceeaşi alee care altădată ducea spre fastul elisabetan al vechiului Watermouth Hall. O suită de pocnete puternice răsună pe capota maşinii întocmai ca o salvă de automat; sunt picături de ploaie din frunzişul castanilor seculari ce mărginesc doar una din laturile drumului; cei de pe latura opusă au fost. tăiaţi pentru a lărgi şoseaua şi înlocuiţi cu un şir de puieţi care, în decursul timpului, dacă există aşa ceva» vor dobândi poate şi ei aceeaşi veche prestanţă.

— Pentru că eşti foarte frumoasă, spune Howard, şi pentru că ai nevoie de cineva care să-ţi acorde foarte multă atenţie.

— Am înţeles că ai făcut cercetări în domeniul sexualităţii, spune domnişoara Callendar. Probabil că încă n-ai terminat munca, nu-i aşa?

— Treaba aia e încheiată şi publicată, spune Howard. Nu, de data asta e vorba de plăcerea pură.

— A, plăcerea, spune domnişoara Callendar. Însă care ar fi plăcerea? Bineînţeles, cea legată de simpatica mea persoană. Aici nu-ncape nicio îndoială. Dar sunt sigură că tu ai de fapt o motivaţie mult mai înaltă.

— Mă simt atras de tine fizic, îi spune Howard. Eşti o adevărată sfidare. Cred că nimeni nu ţi-a venit de hac până acum.

— Despre asta era vorba, deci. spune domnişoara Callendar.

— Eşti de-a dreptul provocatoare, îi spune Howard,

— Îmi pare rău, spune domnişoara Callendar. Te-ai simţit cumva provocat aseară?

— Aseară? se miră Howard.

— Da, când am plecat de la petrecerea ta. spune domnişoara Callendar.

— A, nu, aia a făcut parte din datoriile mele de îndrumător didactic, spune Howard. Am foarte multe obligaţii.

— Dar eu nu sunt o obligaţie, eu sunt o plăcere.

— Întocmai, spune Howard. Te invit să cinăm într-o zi în oraş.

— Să cinăm? spune domnişoara Callendar.

— Ar trebui să ne cunoaştem mai bine, spune Howard. Acum minibuzul trece printre două cămine, situate de-o parte şi de alta a şoselei, blocurile Toynbee şi Speng-ler; dinspre ele, prin ploaia torenţială, vine o procesiune murată de studenţi, ducându-şi sub braţ gentile şi cărţile şi grăbindu-se la cursurile de la ora 9.

— De ce, doctore Kirk? îl întreabă domnişoara Callendar. Nu cred că are vreun rost

— De ce să n-aibă? spune Howard.

— Pentru că tu mergi seara la restaurant şi, la o mâncare de raci, îţi dai silinţa să seduci o liberală din secolul al XIX-lea, spune domnişoara Callendar, iar între timp soţia ta stă acasă şi coase. Crezi cu toată sinceritatea că se cuvine una ca asta?

— Soţia mea nu ştie să coasă, spune Howard, şi ea oricum are drumul ei. Din când în când petrece câte un weekend la Londra, în care nu e deloc cuminte.

— Atunci stai tu acasă şi coşi? întreabă domnişoara Callendar.

— Nu. spune Howard, noi nu prea avem timp de cusut.

— Mi-nchipui, spune domnişoara Callendar. Mă rog. e foarte drăguţ din partea ta că mă inviţi în oraş. dar, serios, nu cred că pot accepta.

În faţa lor apare un semn de circulaţie cu un P şi cu o săgeată dedesubt; Howard ia curba cu minibuzul

şi se îndreaptă spre locul de parcare. Acum se văd şi clădirile centrale ale universităţii, unele mai aproape, altele mai departe, şi mai înalte şi mai joase, făcute doar din ciment şi sticlă.

— De ce nu? întreabă Howard. Sunt prea bătrân? Prea iute în avansuri? Prea însurat?

— Nu cred că aş fi potrivită în cercul tău de prieteni, spune domnişoara Callendar stând alături de el şi ţinându-şi umbrela strâns.

— Şi crezi că nu ţi-ar face bine acest cerc de prieteni? o întreabă Howard.

— A, tocmai binele mă face suspicioasă, spune domnişoara Callendar. Cred că ştiu de la ce porneşte interesul tău faţă de mine. Bănuiesc că mă priveşti ca pe o mică proprietate rurală, complet nemodernizată şi numai bună de dezvoltat pentru a răspunde la gusturile contemporane. Iar tu vrei să mă câştigi pentru acea minunată transcendenţă istorică din care simţi că faci parte total.

— Aşa e, spune Howard eşti inhibată, eşti crispată şi încă n-ai început să te revelezi. Iar eu tocmai asta vreau, să te revelez.

În parking, un student într-o maşină Rover 2000 iese în marşarier din locul ce-l ocupa; Howard coteşte şi intră elegant în locul lăsat de acesta liber.

— Să nu crezi că nu-ţi apreciez intenţiile, spune domnişoara Callendar. Unii nu urmăresc decât să se culce cu mine şi cu asta basta. Tu în schimb îmi oferi şi mântui-rea, adică un curs complet în materie de realitate. Numai că eu am deja ideile mele despre această realitate şi ele nu prea coincid cu ale tale.

Howard opreşte motorul, apoi se întoarce cu totul spre domnişoara Callendar. Aceasta sade uitându-se în continuare înainte, spre nişte suporţi de beton, cu o privire foarte rece şi cu amândouă mâinile sprijinite pe minerul umbrelei sale. Howard pune o mână peste aceste două mâini şi spune:

— Atunci mâlne seară, da?

— Atunci mâine seară, nu, spune domnişoara Callendar.

— Îmi pare rău, spune Howard, fiindcă mă simt foarte tare atras de tine. Ştii ce spune Blake.

— Da, spune domnişoara Callendar, ştiu foarte bine ce spune Blake.

— „Mai bine să ucizi un prunc în al său leagăn, decât să nutreşti neîmplinite dorinţi", citează Howard.

— Eram convinsă că asta o să-mi citezi, spune domnişoara Callendar. Însă el de fapt a spus că e mai bine să nutreşti neîmplinite dorinţi decât să ucizi un prunc în al său leagăn.

— Eu cred că versiunea mea e cea corectă, spune Howard.

— Dă-mi voie să mă pricep, ăsta-i domeniul meu, spune domnişoara Callendar deschizând portiera maşinii. Şi mulţumesc foarte mult pentru drumul până aici. Am economisit şapte penny.

— Sunt încântat că am contribuit şi eu la economiile tale, spune Howard. Cu invitaţia mea la masă cum rămâne?

— Poate într-o zi, spune domnişoara Callendar strecurându-se afară din maşină şi

desfăşurându-se în toata înălţimea ei alături de minibuz. Când o să-mi fie foame.

În parkingul acoperit de o peliculă întinsă de apă îşi deschide umbrela maron. Apoi, sub privirile lui Howard, o ridică deasupra capului şi porneşte de-a curmezişul suprafeţei ude, cu geanta legănându-se în dreptul genunchilor ei, în direcţia blocului disciplinelor umaniste. Howard coboară şi el din maşină, o încuie şi, cu servieta în mână, se îndreaptă în direcţia opusă, către clădirea ştiinţelor sociale. Trece pe lângă afişe care anunţă

Note:

— William Blake (1757 – 1827) – poet vizionar, pictor şi gravor englez, precursor al romantismului. Dintre volumele sale de versuri, ale căror texte le-a gravat şi ilustrat el însuşi, cele mai cunoscute sunt *Songs of Innocence (Cântece despre inocenţă,* 1789) şi *Songs of Experience (Cântece despre experienţă,* 1794), în care se resimte o inspiraţie mistică, profetică, un vizionarism religios influenţat de misticul german Jakob Bohme. Ca artist, Blake a realizat cicluri de acuarele de o mare originalitate şi de o imaginaţie vizionar-gotică după *Cartea lui Iov* (1826) şi *Divina Comedie* (1827) şi gravuri după opere ale lui Michelangelo, producţii teatrale, vizitele apropiate ale unei mulţimi de *maharâshi*,* câteva noi demonstraţii contra războiului din Vietnam, conferinţe despre cum se organizează un pichet de grevă, despre droguri şi despre evoluţia artei bizantine; trece pe sub braţele unor macarale şi pe sub schele pe care lucrează sudori la înălţime; acum traversează Piazza. O siluetă masivă, sub o umbrelă transparentă, ca o cupolă, traversează Piazza şi ea, venind din direcţia opusă; e Flora Beniform, care îşi leagănă servieta în ritmul mersului ei; poartă un pardesiu negru şi amplu, cu un guler mare de blană. Se întâlnesc chiar sub portalul clădirii ştiinţelor sociale, în faţa uşilor glisante de sticlă; se opresc şi îşi zâmbesc amical.

— Bună, Howard, spune Flora. Ce mai face Barbara?

— N-aş putea zice dacă mă iubeşte sau mă urăşte, spune Howard.

— Sigur că nu poţi, spune Flora scuturându-şi umbrela de stropi. Nici ea n-ar putea.

Howard împinge uşa de sticlă şi o lasă pe Flora să intre prima.

— A, mulţumesc, spune Flora. Dar arăţi cam obosit astăzi, Howard.

Howard îşi scoate şapca udă şi o scutură şi el de stropi.

— Ai pierdut o petrecere bună aseară, îi spune el.

— Ba nu, spune Flora, aici greşeşti. Invitaţii au fost de faţă, gazdele au fost absente.

— Deci ai venit? o întreabă Howard.

— Da, am venit, spune Flora, şi pe urmă am plecat.

— Voiam să te văd, îi spune Howard.

— Sunt sigură că voiai, răspunde Flora, dar, în lipsa mea, ai văzut pe altcineva. Absolut rezonabil din partea ta.

— Probabil că ai venit mai târziu, spune Howard.

— Aşa e, confirmă Flora. Mai înainte am fost până la Londra, ca să prind un seminar la Clinica Tavistock.

Note:

— Mare vizionar (1 b. ind). Titlu de onoare acordat în India unui conducător spiritual şi religios. Noţiunea de *malmrishi* s-a răspândiţ în societatea occidentală mai ales la sfârşitul anilor ’60, o dată cu interesul unei mari părţi a tineretului, mai ales a hippj-lor, pentru filozoffa şi credinţele indiene, legate mai ales de dobândirea păcii şi armoniei interioare.

— Sper. spune Howard în timp ce traversează holul cel mare, că a meritat să nu te întâlneşti cu mine pentru el

— Da., a meritat; spune Flora. Referatul avea o concepţie foarte îngustă asupra comportamentului normativ şi toată lumea pare foarte orientată în ziua de azi către clitoris. Dar partea de întrebări şi răspunsuri a fost foarte interesantă şi incitantă.

— Va să zică ai fost într-adevăr acolo, spune Howard

— Ba chiar am spus şi nişte lucruri foarte interesante, spune Flora. La petrecerea ta a spus cineva vreun lucru interesant?

— Flora, tu eşti un adevărat om de ştiinţă şi un specialist, spune Howard. Nu, n-a spus nimeni nimic interesant. Dar totuşi s-au făcut nişte lucruri interesante,

Ajung împreună la liftul din centrul holului celui mare, unde se opresc şi aşteaptă, înconjuraţi de o mare masă de studenţi, care urmează să urce şi ei. Flora întoarce capul spre Howard.

— Ştiu, îi comunică ea, tocmai se petreceau când am ajuns acolo.

— Şi eu am pierdut oare ce-a fost mai interesant? întreabă Howard.

— Cred că da, Howard, zice Flora, Dă-mi voie să-ţi spun că un sociolog care este absent de la tensiunile născute la petrecerea dată de el pe mine mă face suspicioasă.

Uşile liftului se deschid în faţa lor; Howard intră în urma Florei, ce poartă haina ei cu guler de blană şi nişte cizme mari de piele, căci Flora este întotdeauna elegant şi şocant îmbrăcată în interior. Dinspre ea vine un miros abia perceptibil de parfum; corpul ei pare şi mai masiv, lipit cum stă de cel al lui Howard.

— Dar ce s-a ntâmplat? o întreabă Howard.

— Chiar nu ştii? Nimic, nimic? îl întreabă Flora.

— Am auzit că Henry Beamish a păţit un necaz, ceva. spune Howard.

— Da, aşa e, spune Flora.

— Dar ce-a păţit? întreabă Howard. Ai fost de faţă?

— Bineînţeles că am fost, spune Flora., Eu sunt întotdeauna prezentă.

— Atunci, spune-mi şi mie.

— Nu, nu aici. Vin în biroul tău, dacă ai putm timp, jpune Flora.

— Am, spune Howard. Apropo, tipul ăsta nou, MacIntosh, îmi spunea aseară un zvon că ar veni Mangel să vorbească aici.

— Foarte ciudat, spune Flora. M-am întâlnit ieri cu Mangel la Tavistock. Şi habar n-avea de toată povestea cu venirea lui aici. E drept că MacIntosh a pomenit ceva despre el aseară, la petrecerea ta. Dar spunea că zvonul de! a tine l-a aflat.

— E curios sistemul ăsta de transmitere a vorbelor din gură în gură, spune Howard.

— Sunt sigură că încerci s-o faci pe interesantul acum, îi spune Flora. Am şi ajuns?

— Da, am ajuns, spune Howard şi coboară amândoi la etajul cinci, străbătând coridorul luminat artificial pe toată lungimea sa, până la secretariatul catedrei.

Intră în birou; cele două secretare, domnişoara Pink şi domnişoara Ho, tocmai au sosit şi ele, şi-au scos cizmele de cauciuc pentru ploaie şi acum se dedică celei dintâi misiuni importante a zilei, anume udatul plantelor din ghivece. Prin peretele cu praf de cărbime adăugat în tencuială răzbat sunete de comutatoare întoarse şi de sonerii sunând; Marvin, care de obicei se trezeşte la ora o şi vine cu maşina prin aburii ceţurilor de ţară în zori la universitate, şi-a intrat deja serios în ritm, vorbeşte la telefon cu străinătatea, acordă consultaţii unor guverne, stabileşte planul de acţiune pentru adunarea de după-amiază,

încearcă să-şi dea maşina la reparat.

— A fost adineauri aici un student care vă căuta, îl anunţă Minnehaha Ho.

— Gata, am sosit, spune Howard. Ce-i chestia asta? în casetele lor personale, în binecunoscutele plicuri mari, cenuşii, toţi profesorii facultăţii au primit încă o ordine de zi, de fapt o agendă suplimentară, în vederea adunării de după-amiază; o singură ordine de zi nu e niciodată de-ajuns. Flora şi Howard îşi iau fiecare corespondenţa, o răsfoiesc rapid unul alături de celălalt, după care pornesc înapoi împreună pe coridor către biroul dreptunghiular şi regulat al lui Howard. Aici, printr-un anumit drept de prioritate asumat din principiu, Flora se aşază pe scaunul cel roşu de la biroul lui Howard, lăsându-l pe el să ia loc într-unui din scaunele gri rezervate pentru studenţi; îşi pune umbrela lingă scaun; se deschide la haina de ploaie, cea cu guler de blană; e îmbrăcată într-o fustă neagră şi o bluză albă, care stă întinsă gata să plesnească peste sânii ei mari. Apoi se întoarce cu faţa către Howard şi-i povesteşte despre Henry şi despre fereastra spartă, despre Myra şi comportarea ei ciudată şi din nou despre Henry la spitalul de urgenţă, care tot repeta întruna: „Să nu-i spui lui Howard, da? Ca să nu-i stricăm petrecerea".

IV

— MDA, ÎNGÂNA HOWARD, şezând în lumina umedă din interiorul camerei sale, pe fereastra căreia se vede coşul uzinei termice a universităţii. E o poveste foarte interesantă, spune el când Flora şi-a terminat relatarea.

— Necazul este, spune Flora luând în mână poşeta şi căutând ceva în ea, că mie nu mi se pare deloc interesantă. O poveste nu o o istorisire cu nişte cauze şi cu nişte motive? Eu nu ţi-am relatat decât strict numai ceea ce s-a întâmplat.

— Poate că e o poveste foarte modernă, spune Howard. O înlănţuire posibilă de fapte accidentale.

Flora îşi scoate din poşetă ţigările şi bricheta.

— Da, însă necazul în meseria noastră, spune ea, e că noi credem în continuare în cauze şi în motive. Şi în faptul că spunem poveşti complet demodate.

— Dar nu există şi împrejurări când ceva se întâmplă numai pentru că pur şi simplu s-a întâmplat şi gata? întreabă Howard. Vreau să spun că poate Henry a avut doar un accident şi nimic mai mult.

— O, Howard, spune Flora aprinzându-şi ţigara, ce-nţelegi tu printr-un accident?

— Un accident e o întâmplare, spune Howard, un hazard, un eveniment neprevăzut. Nimeni nu i-a imprimat vreun sens ori un anume scop. El se produce în urma interacţiunii unei suite de evenimente imprevizibile.

— Aha, înţeleg, spune Flora. Ca şi petrecerile de la tine. Şi crezi că, în cazul lui Henry, despre aşa ceva este vorba?

— Doar tu ai spus, îi replică Howard, că Henry şi o fereastră au realizat o coliziune întâmplătoare.

— Eu n-am spus deloc aşa ceva, se apără Flora.

— Ba ai spus că s-a dus în camera de oaspeţi, unde a căzut şi s-a tăiat în cioburi.

— Interesant, spune Flora, dar nici vorbă de una ca asta. Eu ţi-am schiţat o conştiinţă, cu un subconştient. S-a dus în cameră. Braţul lui a trecut prin fereastră şi s-a tăiat. Asta am spus eu.

Howard se ridică în picioare, se duce la fereastră şi priveşte afară, la Piazza măturată

de vânt şi de ploaie,

— Ai vreun motiv să crezi că n-a fost un accident? întreabă el.

— Howard, tu mă îngrijorezi, îi spune Flora. De ce încerci să te convingi că a fost un accident? Sau că accidentele aşa arată?

— Aveam impresia că toate evenimentele sunt nişte accidente până la proba contrară, spune Howard. Tu încerci să faci să pară interesant un lucru care probabil că nici n-a fost. E drept că ai un mare dar în privinţa asta.

— Nu, n-am, spune Flora. Am darul să-l fac să nu sune anost. Şi să răspund la acele întrebări pe care tu, nu ştiu din ce motive, te-ai hotărât să nu ţi le mai pui. Nu te-nţeleg deloc, Howard. Şi parcă nu te mai recunosc.

Howard râde şi atinge uşor părul Florei.

— Ei bine. spune el, vezi tu, eu *îl cunosc* bine pe Henry. lai, pentru mine, Henry şi accidentele sunt două noţiuni legate între ele în modul cel mai firesc cu putinţă.

— Vorba aceea: ca dragostea şi căsnicia, calul şi cărăuşia, spune Flora. Dar de ce se-ntâmplă una ca asta?

— Ţi-am povestit vreodată cum l-am cunoscut eu pe Henry? o întreabă Howard.

— Nu, spune Flora, n-am avut niciodată impresia că pui vreun preţ pe cunoştinţa ta cu Henry.

— A, cum să nu? spune Howard. Mă simt foarte ataşat de Henry. Şi îl cunosc de foarte multă vreme. De pe când eram amândoi studenţi la Leeds.

— Am remarcat ostilitatea ta faţă de el, spune Flora. Trebuia să-mi închipui că sunteţi prieteni.

— Îl mai văzusem până atunci la faţă prin facultate. Făcea o cercetare, ceva în legătură cu termitele, pentru că nu-i dăduseră voie să se folosească de oameni. Dar prima mare întâlnire propriu-zisă cu el a fost într-o zi când tocmai treceam pe o străduţă de lângă universitate. Deodată văd un tip în faţa mea, căzut pe trotuar, cu faţa în jos. Avea un rucsac mare, plin de notiţe şi însemnări în spate. Zăcea întins cât era de lung în dreptul unui expres cu produse lactate. Sângele îi curgea din nas, iar rucsacul îl mai trăgea şi el în jos. Uite, asta a fost pentru mine prima imagine a lui Henry. Flora râde.

— E o poveste foarte interesantă, spune ea. Dar cum de ajunsese în halul ăsta?

— Lovit de o minge de fotbal. Mingea a zburat de pe terenul de dincolo de gard şi l-a lovit tocmai pe el în mijlocul spinării. Corpul delict era alături de Henry, pe stradă. O minge de fotbal venită în mod pur întâmplător. Nimeni nu trăsese intenţionat în Henry.

— Nici măcar tu, Howard? îl întreabă Flora.

— Cum îţi spuneam, îl zărisem doar de câteva ori până atunci, în treacăt, dar nu-l cunoşteam încă, spune Howard. Nu, un băiat de pe teren a tras un şut foarte înalt şi când mingea a căzut, cum face mingea de obicei, la capătul traiectoriei ei descendente s-a întâmplat să fie Henry, pe care l-a lovit. Încât, vezi tu, Henry are parte de accidente.

— Ei da, sigur, e adevărat, spune Flora, Henry are parte de accidente. El e genul de om căruia îi cad mingile de fotbal în cap. Dar de ce cad ele tocmai în capul lui Henry şi nu în capul tău sau în capul meu? Nu te-ai, întrebat niciodată?

— Păi, fiindcă e neatent şi împiedicat şi complet haotic, spune Howard, şi fiindcă are un adevărat instinct de a atrage dezastrele asupra lui. Dacă Henry ar ajunge într-un loc de unde pornesc două poteci, iar pe una ar scrie, Drum sigur", iar pe cealaltă „Drum periculos", el ar încurca inscripţiile între ele şi ar alege drumul periculos,

— Aşa e, confirmă Flora, Tot timpul se loveşte numai de necazuri.

— Şi chiar mai mult decât atât, spune Howard. Dacă o creangă e putrezită şi stă să cadă, ea va aştepta până ce Henry va trece pe sub ea. Cum reuşeşte el să transmită acest mesaj copacului? Eu cred că trebuie să existe un trăgător de sfori mai înalt, un fel de Dumnezeu al accidentelor.

— N-am ştiut niciodată că eşti atât de mistic, Howard, îi spune Flora, scuturându-şi scrumul de la ţigară în scrumiera de sticlă gri de pe masa lui Howard. Mă faci să devin foarte bănuitoare în ce te priveşte. Acum de ce ai nevoie de o teorie ca asta?

— Pentru că mi se pare conformă cu experienţa, spune Howard. Şi pentru că mai are şi meritul de a justifica inovaţia.

— Dar toate teoriile tale depind de marele scop istoric în plină desfăşurare, spune Flora. Vezi că nu mai eşti consecvent. Nu, tu încerci să treci ceva sub tăcere. Îi refuzi lui Henry îndreptăţirile lui psihologice. În privinţa asta, dă-mi voie să-ţi spun că nu eşti singur. Myra are şi ea o versiune.

— Care e versiunea ei? întreabă Howard.

— Ei bine, ea cel puţin i-a acordat lui Henry o motivaţie, spune Flora. S-a uitat la el cum sângerează acolo, pe jos, în cameră, şi a hotărât că încearcă de fapt sa apeieze la compasiunea ei, pe care ea însă nu era dispusă să i-o ofere.

— Myra era foarte beată aseară, spune Howard, şi destul de tulburată şi ea.

— O, Doamne, spune Flora, acum încerci s-o faci pe prostul proştilor, Howard, aşa-i? Compartamentul Myrei aseară a fost de-a dreptul fascinant. Eu am fost cea care l-a dus pe Henry la spital; Myra a rămas mai departe la petrecerea ta. Din partea ei, Henry putea să şi moară. I-au pus douăzeci şi şapte de copci şi au fost nevoiţi să-i facă şi o transfuzie. Cum arăta, ar fi trebuit să rămână în spital, desigur, dar nu, el a vrut să-se întoarcă la Myra. Atunci am adus maşina mea şi l-am cărat acasă. Dar Myra nici măcar nu se-ntorsese. A apărut după vreo zece minute, adusă cu maşina de prietenul tău MacIntosh, cel care ţi-a destăinuit ţie nişte lucruri pe care n-avea de unde le ştî. Şi, în clipa când ne-a văzut, s-a dus şi s-a încuiat în baie. O jumătate de oră a trebuit să strig la ea prin uşa închisă până s-o fac să iasă de-acolo. Şi, chiar şi atunci, abia dacă a aruncat o privire spre

nenorocitul ăla; a ţipat doar furioasă la el că i-a stricat o seară atât de frumoasă. Dacă şi asta mai e o comportare normală, atunci eu am înnebunit. Sunt sigură că tu ai s-o categoriseşti drept o reacţie tipică de beţiv care se dă în spectacol.

— Şi ce explicaţie i-ai găsit tu? întreabă Howard.

— Păi, spune Flora, e clar că a vrut să arate că respinge toate posibilele apeluri care ar fi venit din partea lui. Şi mai cred că a fost dezamăgită de el fiindcă a fusarii toată povestea asta cu sinuciderea. Un episod de-a dreptul fascinant din lunga istorie a unei vieţi conjugale.

— Aşa este, spune Howard, s-a adunat mult stres în căsnicia lor. Ceea ce nu înseamnă că n-a fost totuşi un accident.

— Doamne, Howard, exclamă Flora, ce anume *vrei* tu să ascunzi?

— Nimic, spune Howard. Bănuiesc doar că şi tu, ca şi Barbara, crezi că eu l-am împins în fereastra aia: Ei bine, nu l-am împins.

— Nici jnăcar nu mi-a trecut prin minte una ca asta, spune Flora. Dar Barbara aşa crede? Aveam impresia că te cunoaşte mai bine.

— Ah, Flora, spune Howard, ce vot de încredere îmi acorzi.

— Doar m-am culcat cu tine, Howard, îi spune Flora, şi pot afirma că ştiu cum

acţionează spiritul tău de agresiune. Dacă ai dori ca cineva să se arunce pe o fereastră, tu nu l-ai împinge cu mâna ta. Ai pune pe altcineva s-o facă. Sau l-ai convinge pe respectiv să se arunce singur, de bună voie, în interesul lui propriu şi exclusiv.

— Atunci tu nu crezi că a fost împins? spune Howard.

— O, Doamne, nu, spune Flora. Nu-i cazul în situaţia asta. Însă putea fi împins din punct de vedere emoţional. Trebuie să accepţi că aşa ceva ar fi fost posibil.

— Mă rog, să admitem, spune Howard.

— Dar ţie mai degrabă ţi-ar conveni să fi fost un act al hazardului, o întâmplare, spune Flora. O parte din amuzamentul general de la petrecerea ta.

— Nu-i vorba că eu aş dori să fi fost aşa ceva, spune Howard, eu cred că exact asta a şi fost.

— Mă-ntreb de ce oare încerci tu să eludezi chestiunea asta, spune Flora. Foarte serios mă întreb.

— Poate că sunt îngrijorat fiindcă-mi revin nişte răspunderi în legătură cu asigurările, spune Howard. Ar fi o reacţie burgheză corectă, nu?

— Tu ai mai multe reacţii burgheze decât bănuieşti, spune Flora. Nu, cred că motivul e altul. Nu erai de faţă. asta e. Aveai o treabă. De aceea îţi şi convine o explicaţie cât mai obişnuită cu putinţă.

— Pe când tu erai de faţă, spune Howard. Şi acum doreşti o explicaţie neobişnuită.

— Dar am dreptate, nu? întreabă Flora. Pentru nimic în lume n-ai recunoaşte că la petrecerea ta s-a întâmplat ceva într-adevăr interesant în timp ce tu nu erai de faţă. Exact ca şi Myra. Singurele evenimente importante sunt cele care ţi se întâmplă ţie. Ei, spune, ce ţi s-a ntâmplat ţie, Howard?

— A, spune Howard, deci asta te frământă pe tine. Încerci să descoperi cu cine eram acasă.

— Văd că începi să nu prea mai fii în apele tale, spune Flora. Am nimerit-o, nu-i aşa?,

— Parcă ai fi geloasă, spune Howard.

— Eu nu sufăr de bolile astea tipic feminine, spune Flora trăgându-şi haina pe umeri şi strivind ţigara în scrumiera de pe birou. Văd că vrei să treci uşor peste toată povestea asta, Howard. În regulă, să zicem că nu s-a ntâmplat nimic.

Şi Flora se ridică în picioare, luându-şi umbrela de lângă scaun.

— Hei, nu pleca, Flora, spune Howard. Încă nu mi-ai spus nimic.

— *Tu* nu mi-ai spus mie nimic, spune Flora. Tu ştii mai mult decât vrei să spui şi nu împărtăşeşti şi altora. Eu cred că vrei să-l păstrezi pe Henry doar pentru tine. Vrei să-l sondezi în felul tău anume. Să-l mânuieşti cu propriile tale instrumente.

— Nu, stai jos, Flora. Zău, hai că recunosc. Cu cât mă gândesc mai mult cu atât parcă am şi eu impresia că nu e unul din accidentele obişnuite ale lui Henry.

Flora zâmbeşte şi se aşază înapoi pe scaun; ţăcăne scurt din brichetă şi-şi aprinde o nouă ţigară.

— Chiar deloc, spune ea. Ştii, sunt sigură că Henry a jucat puţin teatru aseară.

Howard priveşte afară pe geam la masele de beton produse de inspiraţia lui Kaakinen, care prin culoarea lor albă imaculată ar trebui să transmită sensul unei forme nealterate, găsindu-şi astfel locul cel mai potrivit într-un peisaj utopic îndepărtat, dominat de soare şi de umbră, undeva, poate în statul New Mexico, sau în sudul Franţei, la Cap d: Agde; aici ploaia torenţială le pătează, dându-le o culoare cenuşie, închisă şi murdară.

— A jucat teatru? întreabă Howard.

— Nimeni care face o simplă căzătură nu se alege cu o rană ca aia, spune Flora. El a apăsat cu braţul în muchia sticlei. Cred că a fost o tentativă de sinucidere minimală. Un gest de furie şi de disperare. Un apel.

— Ţi-a spus Henry că voia să fie un apel? întreabă Howard întorcându-se de la geam.

— Măcar de mi-ar fi spus. râde Flora. Pentru că atunci ne-am fi pus înţelepciunea noastră superioară la bătaie şi i-am fi dovedit că greşeşte. Nu, Henry n-a scos nicio vorbă despre toată întâmplarea asta. Tot ce-a reuşit să îngaime a fost: „Nu-i spune lui Howard". Ceea ce dovedeşte că are totuşi o fire foarte delicată.

— Hai, Flora, fii serioasă, spune Howard. Trebuie să fie o semnificaţie mai profundă decât atât.

Flora râde din nou.

— Sunt sigură că am dreptate, spune ea,

— Necazul e că eu nu reuşesc s-o văd, spune Howard. Dacă ar fi vorba despre oricine altcineva, în afară de Henry, ai reuşi să mă convingi imediat. Spui că a jucat teatru. Dar Henry nu joacă niciodată teatru. La el orice acţiune produce suferinţă, indiferent dacă o face el sau altul. De aceea Henry e împotriva oricărei acţiuni.

— Şi tocmai de aceea tu eşti în favoarea ei, spune Flora. Eu cred că tu înclini mai mult spre suferinţă decât spre acţiune. Oricum, sinuciderea e modul tradiţional de a te autoanula ca actor. Să ne gândim numai la Hamlet.

— Zău, Flora, spune Howard, toată teoria asta a ta o prea nobilă pentru Henry. Henry nu e în stare de un târg atât de înalt cu universul. El nu e capabil să ajungă la un asemenea gen şi la un asemenea grad de suferinţă.

— Nu, nu ca tine, spune Flora. Partea proastă e că nu izbuteşti să-l iei pe Henry în serios. El trăieşte undeva la periferia vieţii tale şi tu nu-l vezi decât ca pe un bufon, ca pe o maşinărie de cumulat accidente. Eu cred că tu nu l-ai văzut niciodată pe Henry aşa cum este în realitate.

— Eu îl cunosc de foarte multă vreme, spune Howard.

— Da, spune Flora, el a devenit o parte din mobilierul vieţii tale. Prin urmare, îl poţi folosi când vrei, sau îl poţi arunca la gunoi. De aici şi povestea ta cu mingea de fotbal. O poveste care ilustrează faptul că Henry nu trebuie luat în serios.

— Tu îl iei prea mult în serios, spune Howard.

— Nu, spune Flora, îi dau numai ceea ce i se cuvine. Ca să îl vezi pe Henry aşa cum este, înţelegi, trebuie să fii capabil să iubeşti. Or, tu n-ai fost niciodată în stare de aşa ceva.

— Uite, aici greşeşti, spune Howard. În orice caz, când cineva încearcă să se sinucidă, el îndreaptă implicit o acuzaţie împotriva cuiva. Iar acuzaţia e cât se poate de clară. Pe când, în cazul lui Henry, nu există niciun indiciu că ar acuza pe cineva de ceva.

— Eh, eu cred că Henry e genul de om care ar încerca până şi o sinucidere fără să creeze nimănui bătaie de cap sau vreun deranj oarecare, spune Flora. Dar mai devreme ziceam că tentativa lui de sinucidere e *minimală.* Un gest, atât, însă care să spună: Priviţi-mă, gândiţi-vă şi la mine. Tragedia e că suntem toţi ocupaţi şi nimeni nu are timp vreodată.

— Hei, Flora, ce facem noi acum aici? întreabă Howard.

— Oricum, un gest radical îndreptat împotriva eului său, dar un gest absolut. Când un om ca Henry, care scrie şi publică, alege braţul stâng pentru aşa ceva, poţi fi sigur că are încă speranţa să mai scrie cu mâna dreaptă.

— Eşti nemaipomenită, Flora. Nemaipomenită.

— Deci Henry rămâne în viaţă, continuă Flora, iar noi scăpăm cu obrazul curat, lipsiţi de orice urmă de vină şi analizăm în detaliu gestul lui şi semnificaţia pe care o are. Şi, uite-aşa, ne amestecăm în viaţa lui Henry, plini numai de bune intenţii, după cum sunt sigură că vom face.

— Tu ştii precis că Henry scrie cu mâna dreaptă?

Întreabă Howard.

— Nu ştiu. Tu ştii? întreabă Flora. Doar este prietenul tău.

— Nu ştiu, spune Howard.

— Să ştii că scrie, spune Flora. Am verificat. Din-tr-un fel de dragoste pentru el.

— În regulă, spune Howard, să îl privim pe Henry. Dar, după tine, care ar fi semnificaţia gestului lui?

— Păi, o parte din ea am şi discutat-o deja, spune Flora. Henry e prins într-un ciclu autodestructiv. El nu mai crede în propria lui persoană. Agresiunea lui e interioară şi îndreptată împotriva lui însuşi. El se dispreţuieşte şi se simte dispreţuit. Nu poate crea o valoare vie sau avea un sentiment viu şi atunci îl cuprinde brusc disperarea. Cum s-a ntâmplat aseară, în camera ta de oaspeţi. Nu am dreptate? Nu-i un portret fidel al lui Henry?

Howard se aşază în scaunul său.

— Da, spune el, până aici e fidel. Dar se poate merge şi mai departe.

— A, da? spune Flora zâmbind.

— Tu nu vezi aici decât o problemă pur psihologică, spune Howard. E inevitabil, asta e pregătirea ta. Eu, bineînţeles, văd altceva.

— Întotdeauna am susţinut că partea cea mai interesantă a nenorocirilor unui om este felul cum sunt tratate ele de către cei din jurul lui, spune Flora. Presupun că tu ai să vii cu o explicaţie de ordin politic.

— Mă rog, spune Howard, de ordin socio-cultural.

— Şi, ca să-l înţelegem pe Henry cu adevărat, spune Flora, avem nevoie, firește, de puţin Marx. de puţin Freud şi de puţină istorie socială.

— Câtă dreptate ai, spune Howard.

— Săracul Henry, spune Flora, prins în plasa atâtor oameni preocupaţi de el. Am ştiut eu, când am început discuţia asta, că o să-l vrei numai pentru tine.

— Nu-i vorba de asta, spune Howard. Ceea ce îi trebuie lui Henry este o înţelegere exactă a lui. Şi cred că eu pot avea pretenţia până acum să-l înţeleg într-o oarecare măsură pe Henry. La urma urmelor, am creşetit amândoi în aceeaşi clasă socială. În acelaşi mediu şi în aceeaşi parte a ţării. Tatăl lui era funcţionar la căile ferate, al meu lucra într-o brutărie. Însă diferenţele de mediu social erau minime. Cam în aceeaşi vreme am mers şi el şi eu la universitate, în aceeaşi vreme am primit primele noastre slujbe şi ne-am căsătorit la diferenţă de un an unul de celălalt. Aşa incit am fost martor la toate alegerile făcute de el şi am văzut toate drumurile pe care a apucat-o.

— Adică ai stat şi ai observat, spune Flora, eşecul lui de a nu fi la fel de inteligent ca tine.

— L-am văzut falsificându-se, spune Howard. Căsnicia pe care a ITicut-o n-a fost un pas înţelept din partea lui. Myra era socialmente mai sus decât el şi avea ţoale ambiţiile tipic burgheze; iar pe atunci, ţine cont. eram în anii ”50 şi toată lumea voia s-o ducă bine. Până să-şi dea seama ee se întâmplă cu el. devenise deja sclavul boarfelor. A încetat să mai

gândească, a fost prins de stilul ăsta de viaţă la modă, pseudoburghez şi rural şi şi-a pierdut conştiinţa socială. A început să fie reprimat şi să reprime la rândul lui. Cum spune şi Marx: cu cit ai mai mult, cu atât eşti mai puţin. Henry are, dar nu mai există. Şi, cum e un om serios, se simte vinovat de aceasta. El ştie că trăieşte într-un context lipsit do valori, însă nu se poate smulge din el. Oare nu asta e ceea ce voia el să exprime azi-noapte?

— A, spune Flora, înseamnă că n-a fost un simplu accident?

— Nu, spune Howard, n-a fost deloc un accident. Pregătirile durează de ani de zile.

Flora izbucneşte în râs.

— Văd că eşti uşor de convins, spune ea.

— Da, spune Howard, însă nu de raţionamentul tău. Partea îngrozitoare e că ar fi trebuit să-mi dau seama azi-noapte. Ar îi trebuii să fiu de faţă. Totul era atit do previzibil,

— Ne-am descurcat foarte bine? 5 fără tine ” spune Flora

— Nu, spune Howard, în privinţa lui Henry am conştiinţa încărcată, să ştii.

— Nu e nevoie, spune Flora, a fost îngrijit cu multă competenţă. Iar tu aveai propriile tale treburi, de care nu puteai să nu te ocupi.

— N-a fost nimic important, spune Howard. Puteam să le rezolv şi altă dată.

Flora îşi lasă capul pe spate şi ride din nou cu poftă.

— Dragă Howard, îi spune ea, eşti un escroc fără pereche. Acum o clipă totul era un accident, săracul Henry şi nimeni nu mai putea să aibă nicio părere. Între timp ai creat însă o teorie. Şi, bineînţeles, ai ajuns la concluzia că Henry trebuie să fi fost în acea stare fericit de nefericită în care tu l-ai fi putut influenţa. Nu-ţi face probleme, încă n-a murit. Mai poţi să-l influenţezi. Sunt sigură că o să-i dai o mână de ajutor lui Henry. O să-i ţii un curs de sexualitate contemporană pentru mântuirea lui. O s-o pui pe Myra să stea agăţată de nişte scripeţi prinşi de tavanul dormitorului lor.

— Eh, spune Howard, am anumite motive să cred că interpretarea mea e totuşi valabilă.

— A, da? întreabă Flora. Şi care sunt acele motive?

— A ales fereastra mea, spune Howard, nu pe a ta.

— Înţeleg, spune Flora, o preferinţă net exprimată pentru Marx şi Reich în dauna lui Freud.

— Nu putea fi o faptă accidentală, declară Howard.

— Văd că-l vrei cu tot dinadinsul pentru tine, spune Flora.

— Mă crezi sau nu mă crezi, dar simt un ataşament ciudat faţă de Henry, spune Howard.

— Da, ştiu, spune Flora, se cheamă prietenie şi înseamnă că poţi să-l disprețuieşti.

— Nu, spune Howard, eu trebuia să-mi dau seama că aseară o să se-ntâmple o boacănă. Acum am sentimentul că l-am trădat.

— Tu poţi avea o conştiinţă distinsă atunci când îţi convine s-o ai, spune Flora. Sigur că, dacă oamenii deplâng în termeni atât de aspri ceva ce nu au făcut, ei dau glas de obicei nemulţumirii lor în legătură cu ceea ce au făcut în schimb. În momentul ăsta tu de fapt regreţi felul în care ţi-ai petrecut seara de ieri. Îmi pare rău pentru tine că respectiva te-a dezamăgit. Indiferent despre cine-i vorba. A, cine-a fost, apropo?

Chiar în acel moment se aude o bătaie în uşa lui Howard.

— Intră, strigă acesta dinăuntru.

Uşa se deschide şi o siluetă apare ezitantă în pragul ei, neştiind parcă ce e mai bine

să facă: să intre sau să rămână afară. Este Felicity Phee, cu ochii foarte încercănaţi şi cu o înfăţişare neîngrijită.

— Pot sta de vorbă cu tine, Howard? întreabă ea. Încerc să dau de tine de nu ştiu când.

— Atunci eu mă duc, spune Flora luându-şi umbrela şi geanta de pe masă şi trăgându-şi pe umeri haina. Oricum terminasem ce aveam de vorbit.

— Ba nu, ar mai fi ceva, spune Howard. Vrei să aştepţi afară două minute, Felicity? Imediat suntem gata.

— E ceva foarte important, spune Felicity, şi la ora zece am un seminar.

— Ştiu, spune Howard, seminarul cu mine.

— Bine, Howard, spune Felicity, şi se retrage.

Flora priveşte spre uşa care se închide şi ia loc înapoi pe scaun.

— Cine e? îl întreabă ea pe Howard.

— A, una din studentele mele, spune Howard. Cred că voia să-mi dea o lucrare de seminar.

— Toţi studenţii tăi îţi spun pe numele mic? întreabă Flora.

— Mulţi dintre ei da, spune Howard. Mai ales cei pe care i-am avut şi-n anii trecuţi. Ai tăi nu-ţi spun pe nume?

— Nu, spune Flora. Nu cred că vreun student mi-a spus vreodată pe nume.

— Ei da, poate tu le inspiri mai multa frică decât mine, spune Howard.

— Felicity şi mai cum? întreabă Flora.

— Felicity Phee, spune Howard.

— Hmmm, începe Flora, ridicându-se de pe scaun, nimic nu-mi place mie mai mult decât să stau de vorbă cu colegii mei despre alţi colegi de-ai mei, dar acum e cazul să mă duc să mă întâlnesc şi cu nişte studenţi.

— Flora, întreabă Howard, pot să mai trec pe la tine zilele astea?

— De, ştiu eu, nu cred, spune Flora. Mie îmi place să mă văd numai cu cinc-mi spune adevărul. Iar tu încă nu mi-ai spus nimic.

— Am să-ţi spun, îi promite Howard.

Flora se opreşte lângă uşă, fără a atinge clanţa încă; rămâne aşa un moment; apoi bagă mâna în geantă şi scoate de acolo agenda.

— Am un program foarte plin, îi spune ea.

Howard bagă mâna în buzunar şi scoate şi el agenda lui; stau unul alături de celălalt în picioare, ca doi profesionişti ocupaţi şi răsfoiesc paginile agendelor.

— Lunea viitoare? întreabă Howard.

— Nu, nu se poate, spune Flora. Atunci am ciclu. Dar vineri seara, uite, văd un spaţiu liber aici.

— Vineri Barbara nu-i acasă şi încă n-am găsit pe cineva să stea cu copiii, spune Howard. Nu se poate mai bine joi?

— Joi trebuie să pun un articol la poştă, spune Flora. Aşa că toată ziua mi-este blocată.

— N-aş putea veni mai bine diseară? întreabă Howard.

— Diseară zici? spune Flora.

— Îţi povestesc ceva despre Myra, spune Howard.

— Mă rog, spune Flora, să zicem că aş putea între şapte jumătate şi nouă,

— Trebuie să găsesc pe cineva să stea cu copiii, spune Howard. Barbara s-a înscris la un curs seral.

— Da, serios? întrebă Flora. La ce s-a înscris?

— La un curs de franceză comercială, spune Howard.

— E o formă clasică de a-ţi exprima plictiseala, spune Flora. Ar trebui să stai mai mult cu ochii pe Barbara.

— Vrea s-o citească pe Simone de Beauvoir în original, spune Howard.

— Vezi să nu, spune Flora şi, ridicând geanta spre el, adaugă: Doar provizoriu, Howard.

Scrie aceste cuvinte în agendă; Howard îşi notează şi el în agenda lui. Stau amândoi în picioare la uşă, privindu-se unul pe celălalt. Howard spune:

Cred că n-o să am probleme să găsesc pe cineva să stea cu copiii. Vreuna dintre studente.

— Floag-o pe asta, spune Flora arătând cu pixul spre uşă.

— Eventual, spune Howard.

Flora bagă înapoi agenda în poşetă. Howard spune:

— Am să-ţi confirm la şedinţa de catedră de după-amiază. La revedere, Flora.

Flora pune mâna pe clanţa uşii, dar apoi se opreşte.

— Nu ţi se pare ciudat? spune ea. Nu m-ai întrebat nicio clipă ce făcea Barbara azi-noapte.

— Nu. nu tc-am întrebat, spune Howard. fiindcă poate ştiam.

— Sau poate fiindcă nu-ţi mai pasă, spune Flora.

— În orice caz. dacă tu ai şti, iar eu să zicem că n-aş şti. atunci mi-ai spune? o întreabă Howard.

— Poate că nu, spune Flora, dar puteai să mă-ntrebi.

— Mă îndoiesc că ştii, spune Howard. Cred mai degrabă că încerci să afli.

Flora râde.

— O, Howard. spune ea, relaţiile astea interpersonale – de *ce* ne batem noi capul cu ele? Oricum e o poveste fără început şi fără sfârşit. Afară de ceea ee a încercat Henry.

— E un punct de vedere cam sumbru, spune Howard. În orice caz, avea altă soluţie?

— Aşa e. spune Flora. Şi când te gândeşti că pe soţii Beamish i-ar aştepta paradisul pe pământ dacă te-ar asculta şi dacă ar urma drumul arătat de tine.

— Î-ar putea ajuta, spune Howard.

— Mă rog, spune Flora. Poate ne vedem diseară. Deocamdată, la revedere.

Deschide uşa. Silueta lui Felieity Phee se iveşte imediat dincolo de pragul uşii.

— Uite că pice. spune Flora. Tc-ai distrat bine aseară le petrecere?

— Da, spune Felicity, foarte bine.

— Bravo, spune Flora. Iartă-mă că te-am făcut aştepţi.

— Asta cine mai e? întreabă Felicity, când silueta masivă a Florei s-a îndepărtat spre capătul coridorului, iar uşa e din nou închisă. N-am văzut-o la petrecerea ta.

— A fost, spune Howard. A venit mai târziu. Dar tu ce necaz ai, Felicity?

Felicity înaintează până în mijlocul camerei.

— Pot să iau loc? întreabă ea.

— Bineînţeles, spune Howard.

Felicity se aşază în scaunul lui gri. Poartă o cămaşă subţire, băgată ghemotoc în

vopsea, cu un decolteu pe marginea căruia e petrecut un şnur, şî o fustă lungă albastră, care ajunge până la pământ. Sub ochi are cearcăne adânci, umblă desculţă, murdară pe picioare, iar privirea îi este goală şi abătută.

— Trebuie să ştim cum stăm. spune ea. Deci cum stăm, Howard?

— Dar s-a întâmplat ceva? întreabă Howard.

— Aseară m-am dus acasă şi i-am mărturisit lui Maureen, spune Felicity, ce-am făcut noi doi. I» ea m-a lovit cu un pantof. Acum vrea să nui dea afară. Şi am venit să văd dacă ai de gând să faci ceva pintru mine.

— Ce să fac eu pentru tine? întreabă Howard. Poţi cere să iei o cameră la cămin.

— Maureen zice că sunt o trădătoare împuţita, spune Felicity.

— Ţi-am mai spus să nu ţii cont de tut ce-U îndrugă Maureen, spune Howard.

— A, da? spune Felicity. Dar şi tu mi-ai spus o mulţime de lucruri azi-noapte, pe care se pare că le-ai uitat destul de repede dimineaţa.

— Ce ţi-am spus eu? întreabă Howard.

— Există diferite feluri de-a spune ceva, proclamă Felicity. Eu am avut impresia că mi-ai. spus, într-un anume sens, că mă doreşti.

— Am făcut dragoste cu tine în mare parte pentru că tu ai dorit s-o fae şi într-o stare de spirit pe care amândoi o cunoaştem. Acum mi se pare că încerci să transformi lucrul ăsta în cu totul altceva.

— A, grozav, înţeleg, spune Felicity, a fost urs eveniment absolut neutru. Fără altă semnificaţie. De parcă

ţi-vi fi scos un dinte la spital, nu-i aşa? Stai cuminte că imediat sunt gata. Pe urmă la revedere, dacă mai vrei, vorbeşte cu sora să-ţi facă o programare. Tratament medical impersonal, condiţii de igienă bune, o vizită scurtă şi – următorul, vă rog. Despre asta e vorba, nu?

Felicity se întinde toată şezând pe scaun; tristeţea ei e demnă de milă. Spune:

— Dumnezeule, Howard, cum să fac eu să pătrund până la tine? Chiar nu s-a ntâmplat nimic între noi, relaţia noastră nu s-a schimbat deloc?

— Tu întotdeauna ai pătruns până la mine, spune Howard, persoana ta mă preocupă mereu. Asta mi-e meseria, la urma urmei.

Felicity îl priveşte fix. Într-un târziu îl întreabă:

— Asta ţi-e meseria, da? Să te culci cu mine intră în atribuţiile tale de serviciu?

Howard o întreabă:

— Tu ce urmăreşti în fond, Felicity, acum? Felicity lasă privirile în jos; cu degetele de la picioare ca o greblă trage cinci dâre pe jos, pe podeaua lui Howard „apoi le studiază atent.

— Ţi-am mai spus, îi explică ea, că vreau să contez pentru tine,

Howard se uită la ceas.

— Uite ce este, spune el, nu putem discuta chestia asta acum. Seminarul e peste cinci minute, iar eu mai am ceva de rezolvat la secretariatul catedrei. O să trebuiască să reluăm discuţia altă dată.

Şi scoate agenda din buzunar.

— A, da? spune Felicity. Şi când e altă data asta? r-După-amiază am o şedinţă, spune Howard. Să zicem mâine dimineaţă.

— Nu, spune Felicity, să ne vedem diseară.

— Diseară am treabă, spune Howard.

— Atunci, spune Felicity, eu nu mă scol de pe scaunul ăsta. N-ai decât să te duci la seminarul tău şi să mă laşi pe mine aici, dacă vrei. Din locul ăsta, umanitatea refuză să se mişte şi cu un pas.

— Eşti complet ridicolă, spune Howard.

— Ba este un punct de vedere pe care ar trebui. să-l recunoşti, spune Felicity, ua gest ridicol tradiţional.

— Bine, în regulă, spune Howard, aşteaptă-mă aici o clipă. Rezolv la secretariat repede şi mă – ntorc.

Howard străbate din nou coridorul şi intră în secretariatul catedrei; e însă ora pauzei de cafea pentru secretare, când se duc amândouă la sindicatul studenţilor, încât le lasă o comunicare dictată la dictafon. Străbate înapoi coridorul şi intră în camera sa dreptunghiulară; Felicity Phee stă tot în scaunul lui cel gri, dar e dezordine între hârtiile de pe masă, iar un sertar de la fişet e pe jumătate deschis; Felicity are un dosar din acel sertar pe genunchi şi citeşte în interiorul lui.

— E interesant, spune Felicity.

— Eram sigur, răspunde Howard. În clipa când am ieşit pe coridor, am ştiut precis că aşa ai să faci. Hai, dă-mi înapoi dosarul.

Felicity i-l întinde; e un dosar extrem de plictisitor, cu o statistică a admiterilor în facultate, întocmită de unul din comitetele din care face parte şi Howard; acesta pune dosarul la locul lui şi împinge sertarul înapoi în fişet.

— Tu ce vrei, de fapt, Felicity? o întreabă Howard.

— Ţi-am mai spus, Howard, spune Felicity, tot interesul meu e pentru tine acum. Mă gândesc la tine tot timpul. Uită-te la mine. Pot să te ajut, să ştii.

Howard se-aşază în scaunul de la biroul său.

— Tu poţi să mă ajuţi pe mine, Felicity? întreabă el. Şi în ce fel poţi tu să faci lucrul ăsta?

— Azi-noapte n-am dormit deloc, spune Felicity, ra-am gândit tot timpul la tine. Şi ştii ce mi-am zis? Mi-am zis: dacă omul ăsta s-ar cunoaşte pe sine însuşi! El crede că-i liber. Vorbeşte mereu de emancipare, de spirit deschis. Şi, când colo, ce e? Un om institutionalizat. Munca asta îmbâcsită pe care o face. Biroul ăsta îmbâcsit la care stă. Atitudinea asta profesională îmbâcsită pe care o are şi care lui i se pare atât de egalitară, atât de camaraderească. Ar trebui să-nceapă cu el însuşi. E plin de inconsecvenţe.

— Ştiu că-ţi vine greu să recunoşti. Dar spune: nu am dreptate?

— Şi tu ai o soluţie cum să mă salvezi de la acest dezastru? întreabă Howard.

Felicity se aplecă în faţă.

— O, Howard, spune ea, de ce nu plecăm noi doi împreună?

— Unde să plecăm? întreabă Howard.

— Hai cu mine să plecăm de-aici, spune Felicity. Ne luăm zborul. Hai să nu mai fim profesorul şi studenta, ci să mergem undeva unde să fim noi înşine.

— Te-ai gândit la vreun loc anume? întreabă Howard.

— Undeva unde-i ieftin, spune Felicity. În sudul Franţei.

— Şi-acolo ce să facem? întreabă Howard,

— Tu ai să poţi scrie cărţile tale, ai să te poţi întâlni cu radicalii francezi, spune

Felicity. Iar eu am să gătesc mâncăruri franţuzeşti; ştiu să gătesc foarte bine. Şi o să ducem o viaţă boemă.

Howard o priveşte atent.

— Felicity, spune el, tu chiar te pricepi la gătit?

— Nu prea, recunoaşte Felicity.

— Iar sudul Franţei nu e deloc ieftin.

— Nu trebuie să fie neapărat sudul Franţei, spune Felicity.

— Şi pe mine nu mă prinzi tu în capcană cu lucruri din astea, spune Howard. Eu sunt un om foarte liber.

— Nu eşti, spune Felicity. Doar ţi se pare că eşti.

— Felicity, spune Howard, asta-i o fantezie de-a ta. Ai o imaginaţie bogată.

— Nu-ţi dai seama, nu? întreabă Felicity. Nu-ţi dai seama ce ai putea deveni. Cred că eu m-am gândit la tine mai mult decât te-ai gândit tu singur vreodată.

— Nimeni nu s-a gândit vreodată la altcineva mai mult decât s-a gândit acel cineva la sine însuşi, spune Howard.

— Atunci înseamnă că nimeni nu mai poate învăţa pe nimeni nimic? întreabă Felicity. Nici măcar tu nu poţi crede aşa ceva.

— Bineînţeles că oamenii îi învaţă diferite lucruri pe alţi oameni, spune Howard. Asta se cheamă învăţământ critic.

— Însă tu eşti atât de deştept încât numai tu îi poţi învăţa pe alţii, spune Felicity. Ţie nimeni nu-ţi poate spune o noutate despre tine însuţi. Asta nu-nseamnă să fii norocos? Dar ar trebui să te vezi puţin şi din afară. Ţi-ai apărea diferit atunci.

Howard o priveşte intens pe Felicity. Ii spune:

— Văd că eşti hotărâtă să te vâri cu tot dinadinsul în viaţa mea. Te ţii după mine, mă spionezi. Pe urmă începi să-mi reproşezi defecte pe care numai tu, pasămite, le poţi îndrepta. E o tactică de a mă prinde în plasă. De ce. Felicity?

— Ar trebui sânţelegi. spune Felicity cu o lacrimă în colţul ochiului. Unii oameni numesc asta dragoste.

— Dragostea e o chestie complicată, spune Howard, o îndeletnicire care necesită o examinare atentă.

— O, Doamne, exclamă Felicity, nu vezi ce îmbâcsit eşti acum? Nu vezi că am avut dreptate când ţi-am spus ce ţi-am spus înainte?

— Tu zici că vrei să mă eliberezi, spune Howard, însă, de fapt, tu vrei să faci din mine posesiunea ta. Păi, în felul ăsta n-ai să te apropii de nimeni niciodată. Nici de mine, nici de altcineva.

În acest moment, străvechiul ceas de la Watermouth Hall trimite deasupra întregului orăşel universitar, cu note ascuţite şi absurde, semnalul său de la ora zece. Lui Felicity lacrimile îi curg de-o parte şi de alta a nasului,

— Tu mă tragi pe sfoară, spune ea poticnit,

— Hai, Felicity, spune Howard, hai să mergem la seminar.

— Ai vreun şerveţel pe-aici? îl întreabă Felicity printre lacrimi.

Howard bagă o mână în sertarul de la birou şi-i întinde lui Felicity un şerveţel alb parfumat.

— Bănuiesc că ai nevoie de şerveţele din astea mereu, spune Felicity, pentru noi toate, care trecem pe-aici.

— Nu, spune Howard. Hai, sus!

— Câştigi prin faptul că eşti mai în vârstă, spune Felicity, dar tot din cauza asta şi pierzi.

— Te-ai liniştit? o întreabă Howard, după care deschide uşa.

Felicity aruncă şervețelul în coşul pentru hârtii; -traversează camera şi iese pe coridor; aici stă degajată, aşteptând ca Howard să-şi ia toate cărţile şi notiţele, să iasă şi el din cameră, apoi să încuie uşa. Încep să străbată amândoi coridorul pe toată lungimea lui, trecând pe sub lămpile cu sodiu. Felicity spune, trăgându-şi nasul:

— Şi când ne mai vedem acum?

— Mâine dimineaţă mai stăm de vorbă, spune Howard.

— Chiar ai treabă diseară cu-adevărat? întreabă Felicity.

— Da, răspunde Howard, am.

— La cine te duci?

— Am o întâlnire cu cineva, spune Howard. Chestiuni profesionale.

— Şi ai cu cine lăsa copiii? întreabă Felicity. Nu vrei să vin eu să stau cu ei?

Howard se opreşte şi se uită la ea; Felicity ax e o expresie care este a inocenţei întruchipate.

Deodată, de după o uşă de pe partea dreaptă a coridorului, apar o pereche de fese, care se ciocnesc de Howard; sunt ale unui coleg de-al său, un tânăr cu convingeri radicale pe nume Roger Fundy, care trage un proiector pentru diapozitive afară dintr-o sală de eiasă. Fundy se îndreaptă la verticală; aruncă o privire fugară asupra chipului încă ud de lacrimi al lui Felicity, însă studenţii de la universitatea Watermouth, cu metodele ei riguroase de predare, plâng atât de frecvent încât faptul nu-i reţine în mod special atenţia.

— Howard, întreabă el, ai auzit de toată tevatura asta în legătură cu Mangel?

— Despre ce-i vorba? întreabă Howard.

— Se pare că o să vină să ne vorbească, spune Fundy.

— Ar trebui să-l opriţi, spune Howard.

— Sunt o femeie bună la copii, spune Felicity când pornesc mai departe. Îmi plac foarte mult copiii.

— Dar, dacă ai veni la noi, ţi-ai băga nasul peste tot, spune Howard. Nu te-ai putea abţine, aşa-i?

Au ajuns la capătul coridorului; în faţa lor, în jurul casei liftului, mişună o mulţime de studenţi, ieşiţi de la ora

care tocmai s-a terminat, îndrcptându-se către ora care tocmai urmează.

— Şi dacă n-aş face aşa? întreabă Felicity. Dacă m-aş îndrepta?

— Dar eşti tu în stare? o întreabă Howard.

Se opresc amândoi la marginea mulţimii care aşteaptă liftul să vină.

— M-am prefăcut, spune Felicity. Ştiu că nu m-ai luat în serios azi-noapte. Ştiu că ai fost numai drăguţ cu mine.

Clopoţelul face *bing;* uşile liftului se deschid; intră şi ei în lift împreună cu lumea.

— Problema e că-i greu să te ştii mic, spune Felicity. Oamenilor le place să conteze pentru ceilalţi.

Howard şi Felicity coboară doar un etaj. Ies din lift şi sunt în alt hol similar cu cel pe care tocmai l-au părăsit; un evantai de coridoare identice se răsfiră în aceleaşi direcţii.

— Sunt în stare să fac faţă realităţii, spune Felicity. Mi-amintesc numai cum tu ne-ai

spus că realitatea nu există încă şi că depinde de noi ca s-o creăm.

O apucă amândoi la dreapta; Felicity ţine pasul cu Howard în timp ce străbat împreună coridorul lung şi luminos.

— Mă tem că ce s-a ntâmplat cu noi în biroul meu n-a fost decât un fragment din ceea ce s-a ntâmplat azi-noapte în locuinţă la mine, spune Howard după o vreme. Şi nu numai tu ai fost rănită.

— Dar ce, a mai fost rănit cineva? întreabă Felicity.

— Da, numai că a fost rănit de-adevăratelea, spune Howard.

Uşile se înşiră deschise de o parte şi de alta a coridorului; sala lor de clasă e tocmai la capătul lui.

— Phiu, exclamă Felicity, dar ce s-a ntâmplat?

— N-am fost de faţă, spune Howard. S-a petrecut în timp ce noi eram la subsol. Ţii minte lumina aia albastră? Ei bine, era de la o salvare.

— O, Doamne, spune Felicity, înseamnă că a fost un accident adevărat?

SALA DE SEMINAR în care Howard se întâlneşte săptămânal cu această grupă, Şt. Soc 4.17, e o cameră interioară fără ferestre şi luminată de o lumină artificiala, o cameră mică; pe trei din pereţii ei sunt prinse grafice foarte mari ce ilustrează nivelul sărăciei pe glob, în vreme ce al patrulea perete e ocupat în întregime de o tablă mare şi verde, pe care cineva a scris cu creta, cum se întâmplă mai mereu, un apel: „Muncitori, uniţi-vă". Camera conţine un număr de mese cu picioare din alamă şi blaturi dintr-un material de un galben deschis; ele au fost împinse şi unite între ele la mijloc pentru a forma o singură masă, la care vreun alt profesor mai înainte şi-a ţinut seminarul său. În încăpere sunt trei studenţi, şezând la o distanţă nehotărită între mesele din mijloc şi pereţi; la Watermouth nu trebuie considerat ca de la sine înţeles că aranjamentul dintr-o sală de clasă care îi convine unui profesor îi convine în mod automat şi celui care urmează după el. Orele la Watermouth nu sunt simple ocazii pentru transmiterea unidirecţională de cunoştinţe; nu, ele sunt evenimente, momente de interacţiune colectivă, sau, ca şi petrecerea de la Howard, *happen-inguri.* Unii studenţi de la Watermouth, vizitând o universitate sau alta, în care predomină formele tradiţionale de predare, stau şi privesc complet perplecşi, ca şi cum ar fi confruntaţi cu vreo inovaţie remarcabilă şi deosebit de incitantă; orele lor nu seamănă cu aşa ceva. Pentru că Watermouth nu-şi instruieşte pur şi simplu studenţii, ci în acelaşi timp îi învaţă şi pe profesori. Echipe de specialişti în domeniul învăţământului, psihologi, experţi în dinamica grupurilor bântuie permanent prin universitate, filmează seminare, le discută şi, neimpresio

naţi de nimic ce ai putea aduce cu o manifestare subţire de afirmare intelectuală pură, demonstrează cum studentul X a trecut printr-un seminar fără să participe la discuţii, cum studentul Y şi-a exprimat plictiseala scobindu-se multă vreme în nas, ori cum studentul Z nici măcar o singură dată, în timpvil unei ore de seminar, nu a avut contact vizual direct cu profesorul care conducea seminarul. Ei au eşantioane de ore înregistrate pe film, în care cadrele universitare îşi predau unii altora, şedinţe în care sunt întreţinute ostilităţi permanente şi care se termină cu ruperi reciproce de haine, sau cu profesori bătrâni, de reputaţie internaţională, care ajung să izbucnească în lacrimi. Deci Howard intră în această sală de clasă, priveşte de jur-împrejurul lui şi studiază aşezarea meselor.

— Mă tem că asta-i ceea ce Goffman ar numi o înghesuială ecologică nefavorabilă

realizării unei viziuni ochi-în-ochi, spune el. Nu ne trebuie mesele astea aşa. de acord?

— Nu. doctore Kirk, nu ne trebuie, răspunde pe un ton nervos, aşteptând în picioare, o studentă, o fată cu oase mari, care se numeşte Merion Scoule. Universitatea Watermouth transmite studenţilor ei o stare de nervozitate continuă; niciodată nu ştii prea bine la ce anume să te aştepţi. Sunt seminare în care, la început, studenţii trebuie neapărat să mănânce, ori să se atingă unul pe altul, ori să-şi povestească visele din noaptea precedentă, ori să se dezbrace, pentru a stabili acea comuniune laică ciudată care este, în termenii Universităţii Watermouth, esenţa unei ore de clasă bune, a unei ore după care să se poală spune că este interesantă. La alte seminare trebuie să stea şi să asculte asistenţii cum îşi aplică o autoterapie povestind despre soţiile şi problemele lor, sau despre nevoia lor de a stabili contacte umane; sunt alte seminare la care se întâmplă exact contrariul şi studenţii devin obiectul unor terapii, depozitarii unor probleme grave şi în care o remarcă aparent banală a cuiva despre colecţia lui de timbre din copilărie, sau vreo referinţă literară la semnificaţia metaforică a unei culori antrenează pe neaşteptate un sondaj psihic din partea profesorului respectiv, care plonjează adânc în subconştientul tău şi, după

trei întrebări viclene, urcă înapoi la suprafaţă aducând o bucată din tine, pe care o numeşte „materialism burghez" sau „rasism". Seminarele ţinute de Howard sunt anume celebre pentru caracterul lor punitiv în această ordine de idei. În general, sunt necesare precauţie şi curaj şi o natură practică, deoarece un student are atâtea roluri de jucat. Sunt seminare la care profesorul, nevrând să dirijeze în mod arbitrar tendinţele spiritului, rămâne tăcut pe toată durata orei, aşteptând ca exploziile spontane de inteligenţă să vină din partea studenţilor săi; există până şi seminare la care tăcerea n-ajunge niciodată să fie întreruptă. În sfârşit, sunt seminare la care profesorul nu apare deloc în persoană, ci se materializează subit pe un ecran plasat în colţul camerei, transmis acolo de centrul audio-vizual, declamând un fond sonor care poate fi dat mai tare, mai încet, sau complet anulat, în funcţie de fidelitatea sau capriciul grupei, în timp ce el este plecat în Brazilia să conferenţieze pentru British Council*, Orice se poate întâmpla la ore, în afară de ceea ce este normal, pentru ca ideea de inovaţie să nu cumva să intre în obişnuinţă; studenţii experimentaţi de la Watermouth, cum sunt şi aceştia trei, consideră de la sine înţeles ca Howard să intre în cameră, cum a făcut acum, să-i pună să formeze perechi – Merion Scoule cu Michael Bennard şi Felicity Phee cu Hashmi Sadeok, studentul din Maroc, care fiind mai în vârstă decât ceilalţi, e mai bun la căratul meselor – şi apoi să grămădească mobilierul afară, pe coridor.

După-ce au îndepărtat din cameră mesele, Howard îi pune pe studenţi să-şi organizeze scaunele într-un mic cerc, aproape, dar nu exact în mijlocul sălii de clasă.

— Aşa, spune el trăgându-şi scaunul şi încadrându-l în acest cerc. În felul acesta se îmbunătăţeşte mult interacţiunea. Nu te vedem prea bine, Hashmi. Trage-ţi scaunul mai în faţă preţ de vreo două picioare.

Hashmi priveşte nedumerit.

Note:

— Instituţie culturală înfiinţată în anul 1934, ale cărei scopuri sunt: cunoaşterea Marii Britanii în străinătate, organizarea unor cursuri de limba engleză pentru cetăţenii străini şi promovarea cooperării în domeniul învăţământului între ţările în curs de dezvoltare şi Marea Britanie

— Un metru şi jumătate, îi spune Michael Bennard. Hashmi zâmbeşte edificat; grupul, constituit acum, se relaxează. Felicity şi Merion stau una lângă cealaltă, o pereche angoasată, tipică pentru Watermouth, Felicity îmbrăcată cu fusta ei lungă şi cu o cămaşă, Merion cu un număr incredibil de haine groase, incluzând o vestă de piele şi un pardesiu croşetat. Lângă Felicity stă Michael Bennard, cu o barbă mare, neagră, îmbrăcat în blue jeans şi o redingotă. Lângă Merion stă Hashmi, cu părul lins şi despărţit cu cărare, iar în picioare cu adidaşi.

— Ceva nu-i în regulă, spune Howard.

— Păi, nu e toată lumea, răspunde Merion.

— Aşa e, spune Howard. Cine lipseşte?

— George, răspunde Michael. El trebuia să-nceapă.

— L-a văzut cineva dintre voi? întreabă Howard.

— Întârzie ca de obicei, răspunde Hashmi.

— Asta e boala lui congenitală, spune Howard. După cum a mea e să-l elimin complet din memorie. Mă-ntreb ce semnificaţie ar trebui acordată acestui fapt.

— Studenţii râd. Howard întreabă: – A apărut vreodată în trimestrul ăsta?

— Păi. spune Merion, el nu e genul de om cu care să avem noi de-a face.

— Las că o să vină, spune Michael Bennard. Întotdeauna vine până la urmă.

— Putem începe şi fără el, spune Merion. Cred că am citit cu toţii bibliografia.

— Nu, spune Howard, eu sunt de părere să-l auzim pe George cum se produce pe tema schimbărilor sociale. Oricum o să fie un eveniment.

În acect moment, uşa clasei se zgâlţâie lovită, apoi se deschide şi în pragul ei apare un student cărând un teanc înalt de cărţi, ce ajung de la nivelul perineului său până aproape în dreptul bărbiei. Cu bărbia el apasă teancul de cărţi, menţinându-l într-un echilibru precar. De două din degetele mâinilor lui, împreunate sub greutatea cărţilor, atârnă legănându-se o mapă diplomat, nou-nouţă şi lucioasă. Cercul deja stabilit îl inspectează pe intrus, care pare să fie sigur de sine. Acesta spune:

— Cer scuze, domnule, pentru întârziere, dar am lucrat toată noaptea la referat. Abia adineauri am reuşit să tei min.

— Acum ia-ţi un scaun, spune Howard, şi intră şi tu în cerc.

— Ţine-mi puţin cărţile, îi spune studentul, care arată foarte îngrijit, lui Merion; apoi şi-aduce un scaun şi-l introduce în grup cu zgomot şi mult scrâşnet de metal pe ciment.

— Aşa e bine, domnule? întreabă el. Îmi văd toţi faţa în poziţia asta?

— Destul de mult din ea, îi răspunde Howard. Dar, uite, eu te-am rugat să te pregăteşti pentru ora asta în timpul verii, nu să laşi totul pe ultima noapte.

— Am vrut să am chestiunile proaspete în minte, spune studentul. Şi, în plus, astă vară am tras nişte…

— În cine ai tras? îl întreabă Howard.

— Am tras nişte probe de film în Scoţia, spune studentul.

— Şi-ai doborât ceva? îl întreabă Michael Bennard.

— Hai, gata, spune Howard. Vreau să începem odată. Deci: teoriile schimbărilor sociale.

— Vă rog să mă scuzaţi numai un minut, spune studentul. Să-mi pun cărţile astea în ordine. Pot să-mi aduc o masă de-afară? Am văzut că sunt câteva pe coridor.

— Noi le-am scos adineauri afară, spune Howard. Şi de altfel ce-i cu toate cărţile astea, George?

Studentul a început să distribuie teancul de cărţi în jurul scaunului său; la fiecare carte, dintre file, răsar fâşii subţiri de hârtie igienică, marcând, fără îndoială, citate importante.

— Am încercat să lucrez cât mai ştiinţific cu putinţă, spune studentul, n-am vrut să expediez uşor o temă atât de importantă ca asta. Doar e vorba de schimbările sociale, domnule.

— Mie nu mi se pare necesar, îi spune Howard, dar o să-ncepem prin a-ţi acorda beneficiul dubiului. Acum eşti gata?

— Încă o secundă, se poate? spune studentul şi bagă mâna în mapa diplomat, de unde scoate un dosar albas

tru; din dosar extrage un teanc gros de hârtii, acoperite cu un scris de mână mărunt şi înghesuit, le pune pe genunchi şi îşi ridică, în sfârşit, privirile.

— Acum sunt gata să-ncep, domnule, spune el.

Studentul se numeşte George Carmody şi are reputaţia de a fi un tip sinistru. Grupa îl priveşte intens, în-trebându-se dacă-l va putea îngrădi cumva până la urmă; toleranţa lor e greu de pus la încercare, însă ceva în toată apariţia lui Carmody o provoacă. S-au întâlnit săptă-mânal timp de doi ani întregi; au împărtăşit multe experienţe comune, împreună au traversat purgatoriile întunecate ale introspecţiei; au câştigat o anumită coeziune, o anumită apropiere între ei. S-au schimbat în acelaşi timp, trecând prin acele transformări complete ale personalităţii, care la Watermouth constituie o necesitate spirituală curentă: aici studenţii dobândesc subit un nou fel de a fi şi nu numai vestimentaţia, pieptănătura, întreaga lor aparenţă exterioară se modifică total, ci şi fiziologia şi fizicul lor. Un elev respectuos şi îngrijit, ieşit de pe băncile unei şcoli de stat, a devenit nervosul proletar Michael Bennard; o adolescentă subţirică şi cu o figură senină a devenit încercănata Felicity Phee. Însă, faţă de toate aceste tranzacţiuni ale spiritului şi ale crezului, Carmody a rămas străin; el s-a schimbat cel mai mult dintre toţi, dar s-a schimbat tocmai prin faptul că nu s-a schimbat deloc. Stă acum pe scaunul său şi priveşte radios în jur, emanând un halo de irealitate. Parcă ar fi un instantaneu dintr-o altă eră, un soi de jignire istorică. În epoca părului lung, obrazul său este perfect bărbierit, atât de perfect încât. puful ca de piersică de la partea de sus a pometilor pare aproape grosolan faţă de epiderma dezgolită de pe fălci şi de pe bărbie, pe unde a trecut mai devreme briciul. Acelaşi brici a trecut şi pe ceafa lui, lăsând în urmă o tunsoare corectă, proaspătă şi îngrijită. Dintr-o sursă misterioasă, necunoscută şi în orice caz străină tuturor celorlalţi studenţi, a reuşit să facă rost de un blezer cu ecusonul universităţii şi de o cravată în culorile lui Watermouth; aceste două accesorii le poartă cu o cămaşă albă şi cu o pereche de pantaloni de flanelă gri călcaţi. Pantofii

lui sunt lustruiţi şi lucesc, parcă pentru a se potrivi cu mapa diplomat impecabilă. El este un produs, păstrat într-o saramură istorică fabuloasă, din anii ’50, sau poate şi mai dinainte; Carmody a apărut în zilele noastre venind din cine ştie ce straniu cotlon uitat al timpului. De fapt, el este dintotdeauna aşa; chiar la început, stilul acesta a fost un atu pentru el; nu reprezenta oare un stil parodic între atâtea stiluri parodice din cadrul marii parodii sociale ”? Dar acum este anul trei; nu l-a mai văzut nimeni de luni de zile şi iată-l acum reînnoindu-şi aici declaraţia de fidelitate; adevărul cumplit pare mai limpede ca niciodată. Nu este vorba de nici*o* glumă: George Carmody vrea să fie chiar ceea ce afirmă că este.

Acum stă şi-l priveşte pe Howard cu ochii lui mari şi senini.

— Mi-aţi cerut, spune el, să examinez teoriile referitoare la schimbările sociale, care apar în operele lui Mill, Marx şi Weber. Sper că am reuşit să le dau o interpretare corectă.

Howard se uită la figura lui de netolei at şi spune".

— Şi eu sper.

Carmody lasă capul în jos, scoate teancul gros de hârtii din dosar şi începe să citească prima frază a textului său scris de mină.

— Stai puţin, îl opreşte Howard. Îţi propui să ne citeşti toată asta?

— Da, domnule, spune Carmody.

— Şi nu mă mai tot „domni" atâta, spune Howard. Nu-mi trebuie respectul tău. De fapt, ce ţi-am cerut eu ţie să faci?

Note:

— Max Weber (1364 – 1920), sociolog german, unul din fondatorii sociologiei moderne. Cea mai cunoscută lucrare a sa este *Etica protestantă şi spiritul capitalismului* (1S04), în care apariţia unui anumit tip de sistem economic este legată de efectele diferitelor valori religioase. Cercetând de ce capitalismul a apărut mai întâi în Europa, el a elaborat ample studii de sociologie comparată. *Metodologia ştiinţelor sociale* (1004) rămâne una din lucrările sale de referinţă, ca şi tratatul său despre organizarea economică şi socială, *Economie şi societate (*1922). Deosebit de activ politic în ultimii ani ai vieţii, a făcut parte din comitetul care a redactat constituţia Republicii de la Weimar.

— Mi-aţi cerut să-i examinez pe Mill, Marx şi Weber şi să scriu un referat, spune Carmody.

— Eu ţi-am cerut să pui mina să le citeşti lucrările în timpul vacanţei, spune Howard, iar apoi să ne faci o expunere verbală spontană la acest seminar, sintetizând impresiile tale de lectură. Nu ţi-am cerut să vii cu o lucrare scrisă şi să stai pe urmă cu nasul băgat în ea, citindu-ne o listă de concluzii formalizate şi definitivate. Ce fel de experienţă de grup mai e şi asta?

— Aşa mi-aţi spus, domnule, e adevărat, confirmă Carmody, dar eu am crezut că e mai bine să fac ceva mai dezvoltat. Să ştiţi că am petrecut o mulţime de timp cu pregătirea acestei lucrări.

— Dar eu nu vreau ceva mai dezvoltat, spune Howard. Eu vreau ca dezvoltarea să se producă în timpul discuţiilor, aici.

— Îmi pare rău, domnule doctor Kirk, spune Carmody, dar mi s-a părut că e mai bine aşa. Adică am avut impresia că pot rezuma bibliografia în felul acesta, ca să scăpăm odată de ea şi să nu fie nevoie să tot batem apa în piuă pe acelaşi lucru.

— Dar eu vreau să batem apa în piuă pe acelaşi lucru, spune Howard. *Asta* înseamnă a purta o discuţie. Acum pune, te rog, deoparte referatul ăsta al tău, mai bine du-l afară din clasă şi spune-ne care sunt impresiile tale după lecturile pe care ţi le-am dat să le faci.

— Credeţi că n-am făcut aceste lecturi, domnule? întreabă Carmody.

— Nu cred deloc aşa ceva, spune Howard, ci cred că ai făcut o muncă greoaie, anală, pentru că eşti un tip greoi şi anal, iar eu vreau să-ţi oblig mintea să meargă puţin la risc pe teritoriul nesigur al unei discuţii.

— Atunci, îmi pare rău, domnule, dar nu pot, spune Carmody.

— Ce vorbă-i aia că nu poţi? se miră Howard.

— Nu, spune Carmody, eu nu gândesc aşa şi nici nu pot lucra aşa. Eu sunt un tip anal,

aveţi dreptate. Nu totu-i chiar atât de uşor. Dacă doriţi, mă duc la Serviciul de Consultaţii şi cer să-mi dea o adeverinţă în sensul

acesta. Ei ştiu că nu pot gândi aşa. Ei ştiu că am o minte lineară, domnule doctor Kirk, din păcate.

— Ai o minte lineară? întreabă Howard. Aşa ţi-au spus ei acolo?

— Da, domnule, spune Carmody. E o deficienţă mintală.

— Sunt sigur că asta e, spune Howard, şi încerc să te vindec de ea.

— Eh, nu ştiu dacă ei ar fi de acord, domnule doctor Kirk, spune Carmody. Eu sunt deja sub tratament pentru problema asta. Vă rog, lăsaţi-mă să-mi citesc lucrarea.

— În fine, spune Howard, e la latitudinea grupei. De la ei n-aş accepta de la niciunul o tratare a temei în felul acesta. Dar noi suntem un seminar democratic. O să supunem la vot, iar tu o să fii nevoit să accepţi hotărârea lor. Aşa, deci domnul Carmody vrea să ne prezinte o lucrare scrisă; cine este dispus s-o asculte?

— Dar cit de lungă e lucrarea? întreabă Merion Scoule.

— Fără discuţii, acum doar votăm, spune Howard. Cine e pentru?

— Se ridică trei mâini. – împotrivă?

— Se ridică restul de două mâini, dintre care una e a lui Howard.

— Mă rog, spune Howard, ai consimţământul acestor oameni toleranţi. Dă-i drumul, eiteşte-ne referatul tău formal.

Carmody aruncă o privire rapidă, încurcată, în direcţia lui Howard, de parcă ar fi rămas şi el buimăcit de propriul său noroc în aceste condiţii. Tuşeşte, apoi lasă capul în jos şi începe să citească din nou, cu aceeaşi voce prudentă. Referatul lui e un text plicticos, dar tenace, o combinaţie vetustă de cuvinte; cu o structură subţire şi slabă, o compilaţie de citate-tip încadrate între comentarii-tip, neatinse de acea aripă a simpatiei sau de acea notă de înflăcărare radicală care, în viziunea lui Howard, este într-o atât de mare măsură semnul adevăratei conştiinţe intelectuale. Din când în când Carmody ia câte o carte de la piciorul scaunului său şi citeşte din ea; din când în când încearcă o figură de stil retorică; din când în când îşi întoarce privirile jenat în jurul lui spre tavan. Ceasul din perete, de deasupra

tablei de scris verzi, ticăie întruna şi înaintează; micul cerc de auditori este profund plictisit. Mkhael Bennard, irascibilul marxist, desenează cruci mari şi negre pe paginile unui bloc-notes, iar Merion Scoule stă cu privirile aţintite în gol, pierdută printre gânduri care c poartă aiurea. Felicity se uită plină de speranţă la Howard, aşteptând explozia lui de mânie, care să-l întrerupă pe vorbitor. Însă Howard nu-l întrerupe. Referatul e ca o prună răscoaptă, ce se lasă întruna în jos şi se înmoaie din cauza propriei entropii, stând gaia în orice clipă să cadă. Este însăşi expresia falsei conştiinţe; ideile din el sunt fictive, pretenţioase, sieşi suficiente şi nu implică o atitudine activă; sensul evoluţiei sale e spre destinul inevitabil. AEum seminarul urmăreşte ochii lui Carmody cum se deplasează. În z tg-zag către partea de jos a paginii. Referentul îşi dă seama şi, când termină pagina, se fâstâceşte, drept care întoarce două foi deodală. Obser a greşeala, se opreşte, dă o pagină înapoi. Merion Scoule intervine:

— Pot să pun şi eu o întrebare?

Carmody îşi ridică privirile de pe foi şi capul său cu părul tuns ca peria se întoarce spre ea. Îi răspunde pe un ton chibzuit şi precis:

— Da, dacă se referă la o chestiune de amănunt. Aş prefera ca întrebările cu caracter

general să fie puse la sfârşit, când argumentul meu va fi mai clar.

— Asta e o întrebare cu caracter general, spune

Merion.

Howard intervine detaşat:

— Eu cred că o mică discuţie ar mai relaxa puţin atmosfera.

— Atunci, spune Merion apleeându-se înainte, aş vrea să-l rog pe George să ne explice metodologia lucrării lui. Aşa, ca s-o pot înţelege şi eu.

— Dar nu-i evidentă? întreabă Carmody. Este un rezumat obiectiv al constatărilor mele.

— Însă n-are nicio ideologie, nu-i aşa? întreabă Merion.

— Ba e plină de ideologie, spune Michael Bennatd. De ideologia autojustificării burgheze.

— Eu mă refeream la conştiinţa de sine ideologică, spune Merion.

— Da, îmi dau seama că nu e pe aceeaşi lungime de undă cu atitudinea voastră politică, spune Carmody, însă mie mi se pare că cineva trebuie să ia puţină distanţă şi să-i examineze critic şi pe aceşti critici ai societăţii.

— Nu e pe aceeaşi lungime de undă nici cu viaţa însăşi, spune Michael Bennard. Tu vezi societatea ca pe un consens, pe care nişte oameni răi din afara lui încearcă sâl submineze, vrând să impună schimbări. Numai că *oamenii* doresc şi au nevoie de schimbări; ele sunt singura lor speranţă, nu cine ştie ce aberaţie minoră şi paranoică.

— Asta-i o discuţie pur politică, spufjl Carmody. Pot continua cu lectura lucrării mele?

— Tot n-ajută la nimic, George, spune Howard intervenind în discuţie. Mă tem că ce ne citeşti tu aici e o lucrare anală şi refulată din toate punctele de vedere. Modelul tău de societate e static, aşa cum spune şi Michael. O entitate fără elan interior şi fără conflict interior. Pe scurt, sub aspect sociologic, lipsită de orice valoare.

O roşeaţă intensă cuprinde gâtul lui Carmody şi ajunge până la partea de jos a feţei lui.

— Eu cred că e şi acesta un punct de vedere posibil, domnule, spune el pe un ton insistent.

— S-ar putea să fie… în cercurile conservatoare, spune Howard. În cele sociologice nu e.

Carmody îl priveşte fix pe Howard; calmul lui politicos de până acum începe să-l cam părăsească.

— Nu vi se pare că-i discutabil, domnule doctor Kirk? întreabă el. Vreau să spun: dumneavoastră reprezentaţi sociologia?

— Da, spune Howard. Având în vedere scopul nostru în momentul de faţă, o reprezint.

O stânjeneală generală coboară peste asistenţă; îri-eercând să îndulcească, omenoasă, atmosfera, Merion Scoule spune:

— Poate că eşti puţin prea pătimaş acum, George. Adică te-ai implicat prea adânc în discuţie; tu nu te plasezi în afara societăţii, ca s-o observi de la distanţă.

Carmody însă o ignoră complet; el se uită numai la Howard.

— Nimic din ce spun eu nu vă mulţumeşte vreodată, aşa-i? pronunţă el apăsat.

— Ar trebui să-ţi dai mai multă osteneală decât îţi dai, spune Howard.

— Aha, spune Carmody. Adică să fiu mereu de acord cu dumneavoastră, domnule doctor Kirk, să votez cum votaţi şi dumneavoastră, să particip la marşuri cu dumneavoastră pe stradă, să semnez petiţiile dumneavoastră, să lovesc poliţiştii la demonstraţiile dumneavoastră, ca să pot trece la seminarul dumneavoastră, nu?

Urmează un moment de tăcere, punctat de o scurtă mişcare crispată a mobilierului. Apoi Howard spune:

— Nu e nevoie, George. Dar poate ţi-ar ajuta să vezi şi tu unele probleme din interiorul acestei societăţi, pe care o tot tratezi cu atâta sentimentalism.

— După părerea mea, George, spune Merion, problema e că tu nu ai un model conflictual al societăţii.

— Nu-ncerca să-i mai îndulceşti soarta, spune Howard nemilos. Lipseşte mult mai mult decât atât. Sociologia complet şi umanitatea cu desăvârşire.

Întreaga figură a lui Carmody este roşie acum; din ochii lui parcă stau să izbucnească flăcări. Îşi vâră nervos lucrarea înapoi în mapa de piele lucioasă şi spune:

— Bineînţeles, toată lumea de aici *are* un model conflictual. Interesul fiecăruia intră în conflict cu interesul tuturor celorlalţi. Dar mai bine să nu intre în conflict cu interesul domnului doctor Kirk. A nu, sigur că nu e un model de consens pentru seminarele dumnealui. Adică suntem democratici nevoie mare, votăm, dar nu ne trebuit aici puncte de vedere conservatoare, învechite şi împuţite. Sociologia e revoluţionară şi vai de cine nu-i de acord cu noi.

— Te rog foarte mult să te calmezi, îi spune Howard. Nu cred că eşti în starea de spirit necesară ca să-nţelegî ceva din ce ţi se obiectează. Hai să punem mai bine luerarea deoparte şi să pornim discuţia asta despre Mill, Marx şi Weber de la început.

— Faceţi cum vreţi, spune Carmody. Eu, unul, m-am săturat.

După care se ridică de pe scaun, îngenunchează pe jos şi îşi recuperează cu greu teancul de cărţi aduse la seminal. Figura lui jignită şi supărată stă întoarsă întruna spre Howard în timp ce face această operaţie. Apoi se ridică, apucă mapa diplomat cu un deget şi iese din cercul colegilor săi de grupă, îndreptându-se către uşă. Aceasta însă e greu de deschis, mai ales cu teancul de cărţi în braţe, dar până la urmă reuşeşte; ieşind, cu un picior răsucit înapoi apucă să mai tragă uşa în urma sa şi s-o izbească cu toată puterea. Grupa de studenţi rămâne privind o clipă după el; dar, pentru aceşti veterani ai seminarelor care pot lua oricând forma unui eveniment, faptul reprezintă un ultragiu modest, o criză minoră de isterie, în niciun caz la fel de interesantă ca multe din obişnuitele psiho-drame care se desfăşoară la ore. Uşa se trânteşte şi ei se întorc înapoi în sine, reluându-şi înghesuiala ecologică favorabilă realizării unei viziuni ochi-în-ochi. Howard îi ghidează spre o discuţie referitoare la problemele care, în glosele lui Carmody despre gândirea şi societatea secolului al XIX-lea, nu apăruseră deloc: mecanismul implacabil al industrializării, fetişul bunurilor de larg consum, etica protestantă, reprimarea muncitorului, energiile revoluţionare. Carmody a eşuat cine ştie pe unde, uitat acum de toţi; seminarul îşi realizează scopul său de drept, aşteptat şi ajunge la momentul participării intense, deoarece Howard e un profesor tenace, irezistibil, un om pasionat în tot ceea ce întreprinde. Figurile studenţilor. se trezesc şi ora trece pe nesimţite.

Apoi se aud din nou bătăile ceasornicului vechi; grupa de studenţi se ridică în picioare, iar mesele sunt cărate din coridor înapoi în sala lor de clasă. Howard si-a format un obicei al său din a-şi conduce studenţii după seminar la cafea, drept care acum îi conduce, un grup restrâns. cu liftul până jos, la parter, de aici, prin holul cel mare al

facultăţii, afară, unde vor traversa Piazza. Intră cu toţii la cafeneaua de la sindicatul studenţilor, ale cărei ferestre dau spre lac. Nivelul zgomotelor de aici este destul de ridicat; într-un colţ, o masă cu popice şi bile mici clinehe-teşte întruna pe diferite note, ce alcătuiesc o compoziţie serială; la mese oamenii discută aprins ori citesc. Un separeu e liber lângă porete, cu masa plină de cești murdare şi de pachete goale de ţigări; Howard şi grupa sa de studenţi se aşază, înghesuindu-se pe banchetă; Merion şi Michael se duc la coadă să ia cafelele pentru toţi.

— Vai, spune Felicity, aşezându-se lângă Howard, cu un genunchi lipit de piciorul lui şi privindu-l direct în ochi, sper că pe mine n-ai să vrei să mă desfiinţezi niciodată aşa.

— Aşa cum? întreabă Howard.

— Aşa cum l-ai desfiinţat pe Gecrge, spune Felicity. Dacă n-ar fi atât de reacţionar, mi-ar fi şi milă de el.

— Pe mine mă uimeşte de-a dreptul, spune Howard. Parcă te-ar invita, parcă ţi-ar striga în faţă că el e masochist, când tu eşti sadic.

— Dar tu nu-i oferi niciodată şi lui o şansă, spune Felicity.

— Ce şansă? Nicio şansă pentru indivizi din ăştia – spune Hashmi. E un fascist imperialist.

— În schimb tu eşti sadic, spune Felicity.

— Problema cu George ăsta, spune Howard, e că pare a fi un partener perfect pentru cineva sadic. El e inamicul în persoană. Parcă şi-ar fi ales anume acest rol. Şi nici măcar nu reuşesc să-mi dau seama dacă îl joacă serios sau nu.

— Îl joacă serios, spune Felicity.

Ceilalţi vin şi ei la masă, aducând cafele pentru toţi.

— Auzi, cafea! La poşirca asta îi spun cafea aici, constată Hashmi.

— Apropo, Hashmi, îşi aminteşte Howard. Mi-a spus Roger Fundy că vine Mangel aici să ne ţină o conferinţă. E tipul care a scris lucrarea aia cu rasele.

— Dar nu se poate să-l primiţi, spune Hashmi. Am să anunţ eu Societatea Afro-Asiatică. Tipul ăsta c mai rău decât Carmody.

— Aşa o, confirmă Howard.

Apoi îşi bea cafeaua repede, se ridică şi se pregăteşte să plece. Când vrea să părăsească societatea, strecurându-se cu greu prin faţa lui Felicity Phee, aceasta îl întreabă:

— Diseară la ce oră să vin. Howard?

— Unde să vii? întreabă Howard.

— Nu era vorba să stau cu copiii tăi? spune Felicity.

— A, da, spune Howard. exact. Ai putea veni puţin înainte de şapte şi un sfert?

— De acord, spune Felicity. Ştiu drumul. Nu e nevoie să vii să mă iei.

— Atunci e-n regulă, spune Howard.

Se întoarce în clădirea facultăţii de ştiinţe sociale; coborând din lift la etajul cinci, zăreşte de la distanţă o siluetă aşteptând în faţa cabinetului său. Din unghiul în care se găseşte Howard. Carmody arată ca o fiinţă aflată la capătul unui lung tunel al istoriei şi în tenebrele unei epoci primitive; la capătul opus, Howard se înalţă suveran în lumina unui prezent emancipat. Carmody şi-a depozitat undeva cărţile; acum nu ţine în mână decât servieta lui diplomat; pe faţă are o expresie deprimată şi tristă. Pe măsură ce Howard se apropie de el, îşi ridică privirile şi îl vede; ţinuta i se rigidizează.

— Cred că e nevoie să avem o discuţie, domnule, spune el. Îmi puteţi acorda puţin

din timpul dumneavoastră?

— Doar un minut sau două, îi spune Howard în timp ce descuie uşa. Poftim înăuntru.

Caimody îl urmează pe Howard în cameră, apoi, de îndată ce i-a trecut pragul, se opreşte într-o atitudine stânjcmtă, ţinându-şi servieta diplomat în mână.

— Ia loc, George, îl îndeamnă Howard aşezându-se în scaunul roşu de la birou. Despre ce-i vorba? Ce vrei să-mi spui?

— Vreau să discut toată munca mea de până acum, spune Carmody fără a se urni din loc, adică vreau o discuţie sinceră şi deschisă.

— De acord, spune Howard.

— Cred că am ajuns într-o situaţie destul de critică, spune Carmody şi asta numai din cauza dumneavoastră.

— Nu înţeleg la ce te referi, spune Howard.

— Păi, ăsta ar fi al treilea an al meu la seminarul dumneavoastră, spune Carmody. V-am scris vreo douăzeci de referate în acest interval de timp. Le am pe toate aici, în servietă. Poate sunteţi amabil să le mai parcurgem o dată împreună.

— Dar le-am parcurs o dată, spune Howard.

— Poate sunteţi amabil să ne mai uităm o dată la note, spune Caimody. E vorba de notele primite de mine pentru ele.

— Da, ce-i cu notele? întreabă Howard.

— Păi, nu sunt prea bune, domnule, spune Carmody.

— Nu, spune Howard. Nu sunt.

— Cele mai multe sunt sub nota de trecere, spune Carmody.

— Aşa este, spune Howard.

— Adică aş putea cădea la materia aceasta, spune Carmody.

— Aşa s-ar părea, cel puţin până acum, spune Howard.

— Şi dumneavoastră vi se pare că-i drept?

— E doar consecinţa inevitabilă a muncii tale defectuoase.

— Dar, dacă nu iau la materia dumneavoastră, pierd tot examenul meu de an, spune Carmody, fiindcă cine ea de la materia secundară cade şi la examenul de an.

— Aşa este, spune Howard.

— Şi credeţi că se poate întâmpla? întreabă Carmody.

— Da, cred.

— Atunci, în cazul acesta, spune Carmody, sunt nevoit să vă rog să ne mai uităm o dată la note, să vedem dacă şi dumneavoastră consideraţi că sunt corecte.

Howard studiază cu atenţie expresia lui Carmody: manierată, sobră, uşor nervoasă.

— Bineînţeles că sunt corecte, spune Howard. Insinuezi cumva că nu vă notez corect?

— Nici chiar aşa, spune Carmody. Cred doar că notele nu sunt consecvente.

— Ba sunt consecvente, spune Howard. Sunt consecvent de proaste. Sunt printre cele mai consecvente note pe care le-am dat vreodată.

— Dar nu sunt consecvente cu notele mele de la alte materii, spune Carmody. La mine prima specialitate e Engleza; acolo primesc numai A şi B. Mai trebuie să fac Istorie socială; acolo am fost notat cel mai adesea eu B. Şi mai am Sociologia, unde nu primesc decât D şi F.

— Şi nu ţi se pare evidentă concluzia că la Engleză şi la Istorie munceşti serios, pe când la Sociologie nu?

— Mărturisesc că Sociologia nu mă atrage, răspunde Carmody, mai ales în felul cum e predată aici. Dar de muncit să ştiţi că muncesc. Muncesc din greu. Chiar şi dumneavoastră recunoaşteţi în comentariile pe marginea referatelor mele. Adică spuneţi că e prea multă muncă în ele şi nu destulă analiză. Dar ştim amândoi ce-n-seamnă asta, nu?

— Ce-nseamnă? întreabă Howard.

— Înseamnă că nu privesc lucrurile ca dumneavoastră.

— Aşa e, spune Howard, nu priveşti lucrurile sociologic.

— Adică nu le privesc în felul pe care dumneavoastră îl consideraţi sociologic.

— Ai tu o sociologie mai bună? întreabă Howard. Sau concepţia asta anglo-catolică, regalistă şi clasicistă, pe care ai importat-o de la Engleză, ţi se pare cumva că poţi s-o numeşti sociologie?

— Este o formă de analiză culturală acceptată, spune Carmody.

— Eu n-o accept, spune Howard. E o făcătură pretenţios-pârţâită, care n-are nimic comun cu sociologia, pentru că întâmplăicr exclude tot ceea ce formează imaginea reală a societăţii. Mă refer aici la sărăcie, rasism. inegalitate, sexism, imperialism şi represiune, pe scurt, toate acele fenomene pe care aştept de la tine să le examinezi şi să le faci o analiză. Dar, indiferent ce încerc eu cu tine, indiferent ce subiect îţi dau, tu nu-mi serveşti mereu decât aceleaşi şi aceleaşi idei învechite.

— În cazul acesta, spune Carmody, n-ar fi cel mai corect să acceptaţi că ideile noastre sunt în dezacord? Şi eventual să mă transferaţi la un alt profesor de sociologie, unul care să admită că poate şi punctul meu de vedere este cât de cât valabil.

Pe bărbia lui Carmody au apărut broboane de transpiraţie.

— A, înţeleg, spune Howard, ţi se pare că ai putea lua note mai mari la un alt profesor. Dacă vezi că nu-ţi merge cu mine, te gândeşti că poate pe altul reuşeşti să-l duci.

— Vedeţi, domnule doctor Kirk, spune Carmody, pe dumneavoastră nu vă pot mulţumi niciodată, indife-r iit ce încerc, nu pot fi niciodată suficient de radical pentru a vă fi pe plac. Dar am şi eu credinţe şi convingeri, să ştiţi, întocmai ca şi dumneavoastră. De ce nu-mi puteţi acorda şi mie o şansă?

— Şi care sunt aceste credinţe şi convingeri ale tale? fii întreabă Howard.

— Întâmplător, cred în individualism, şi nu în colectivism. Nu-mi place deloc această viziune contabilicească, marxistă, a omului ca o verigă în lanţul producţiei. Cred că suprastructura e cu mult mai importantă decât substructura. Şi mai cred că cultura este o valoare, nu un termen descriptiv inert.

— Pe scurt, credinţe incompatibile cu analiza sociologică, spune Howard. Văd că nu pot nicidecum să te urnesc din loc. Sau accepţi nişte principii sociologice, sau cazi la această materie; eşti liber să alegi.

Carmody lasă capul în jos; şi, în lumina ce pătrunde în încăpere pe fereastra din spatele lui Howard, se observă deodată o umezeală periculoasă apărută în ochii studentului. Acesta bagă mâna în buzunarul pantalonilor săi călcaţi, scoate o batistă împăturită cu grijă, o desface, o scutură şi-şi suflă nasul în ea. După ce a terminat, ridică ochii spre Howard. Spune:

— Domnule doctor Kirk, acum nu sunteţi nici sincer, nici corect. Ştiţi foarte bine că nu mă puteţi suferi. Nu împărtăşesc opiniile care trebuie, nu vin din mediul social care trebuie sau de la şcoala care trebuie, nu arăt cum trebuie în ochii dumneavoastră şi de aceea mă persecutaţi. Sunt victima dumneavoastră la acest seminar. Mi-aţi distribuit

anume mie acest rol. Şi-acum îi montaţi pe toţi împotriva mea.

Howard se leagănă cu scaunul său roşu. Spune:

— Nu, George, tu singur te-ai distribuit în rolul ăsta. Uită-te la tine cum te porţi. Întotdeauna înîârzii la ore. Niciodată nu faci ce ţi se cere să faci. Strici în mod regulat spontaneitatea şi stilul acestui seminar. Dacă-ţi cer să discuţi un lucru, tu îmi citeşti un text; dacă-ţi cer să citeşti un text, tu începi să discuţi. Plictiseşti oamenii şi-i jigneşti. Tot timpul e ca o răceală în jurul tău. De ce îa seminarele la care participi tu ajungem să batem mereu apa în piuă? Te-ai întrebat vreodată?

— Sunteţi pregătit să mă-nfundaţi oricum, nu-i aşa? întreabă Carmody rezemându-se cu spatele de uşă. Ori mă adaptez, ori cad. Şi, dacă încerc să lupt ca să mă păstrez eu însumi, atunci sunteţi profesorul meu şi puteţi să mă faceţi praf în public şi să-mi notaţi referatele mai prost în particular. Dar eu… n-am dreptul să exist şi eu pe lumea asta?

— Ba ai, spune Howard, dar dacă eşti în stare să te schimbi. Să înveţi puţină compasiune umană, puţină ştiinţă a contactului cu ceilalţi, puţin interes, puţină sociologie.

— Vedeţi, spune Carmody, nu-i vorba de munca mea e vorba de mine aici. Pe *mine* mă notaţi. Cu F de la faliment. De ce nu recunoaşteţi deschis? Că nu mă suferiţi şi gata?

— Ce părere am eu despre tine n-are nicio importanţă, spune Howard. Poate să-mi displacă felul cum munceşte un student, fără să-mi displacă persoana lui.

— Dar, în cazul meu, se aplică şi una şi alta, spune Carmody. Atunci de ce să nu mă lăsaţi să fiu apreciat şi de altcineva? De cineva căruia să nu-i fiu atât de antipatic? De un alt profesor, de pildă.

— Pentru motivul evident, spune Howard. Pentru că nu admit învinuirea ta că felul în care te-am notat până acum ar fi cumva incorect. În fond, despre asta-i vorba, nu?

Carmody lasă capul în jos.

— Nu pentru asta am venit, spune el. Dumneavoastră mă faceţi să spun anumite lucruri pe care eu n-aş dori să le spun.

Howard se ridică de la biroul său şi începe să privească pe geam.

— Atunci pentru ce-ai venit, George? îl întreabă el.

— Am venit fiindcă am o nouă îndrumătoare la Engleză, care s-a uitat peste notele mele din urmă şi a văzut că sunt pe punctul să cad. Eu nu ştiam că e atât de grav. Şi ea m-a îndemnat să vin, să stau de vorbă cu dumneavoastră.

— Presupun că nu ea ţi-a sugerat să-mi aduci şi aceste acuzaţii.

— Nu, spune Carmody, ea credea că o să mă ajutaţi. Dar se vede că nu vă cunoaşte grea bine, aşa-i?

— Cred că tu nu mă cunoşti prea bine, George, spune Howard.

Carmody face câţiva paşi înainte şi se reazemă de spătarul scaunului gri.

— Ştiu mult mai mult despre dumneavoastră decât vă puteţi închipui, rosteşte el.

Howard se întoarce şi-l priveşte atent.

— La ce anume te referi? întreabă el.

— Ei bine, spune Carmody, dumneavoastră mă obligaţi să vă spun. Ce credeţi că ar gândi cei din afara universităţii dacă ar şti cu ce fel de lucruri vă ocupaţi?

— Cu ce fel de lucruri? întreabă Howard.

— Că faceţi politică în timpul orelor, spune Carmody. Că invitaţi toţi studenţii radicali la dumneavoastră la diferite petreceri, unde-i testaţi, să vedeţi cam ce le poate

pielea şi pe urmă-i antrenaţi în campanii şi demonstraţii şi le daţi numai note bune. Dar celor care nu joacă jocul dumneavoastră, celor ca mine, le daţi note proaste în schimb. Am toate referatele mele aici, în – servietă. Am tot ceea ce-aţi scris pe marginea lor, „curat fascism", „gunoi reacţionar". Vreau să ştiu dacă e corect să mă trataţi aşa pe mine sau pe oricare altul.

— Acum ai fost cât se poate de clar, spune Howard. nu-i aşa? *Mă acuzi,* într-adevăr. Hai să lămurim lucrurile înîâi.

— Nu vreau să lămuresc nimic, spune Carmody. Vreau numai să fiţi drept cu mine.

Howard se aşază pe masa lui de lucru şi se uită îndelung la Carmody. Spune:

— Sunt multe lucruri, George, pe care nu le-nţelegi. Unul din ele e tocmai dreptul la libertatea de gândire.

— Nu ştiu cum puteţi afirma una ca asta, domnule, spune Carmody, acum roşu la faţă de furie. Dreptul ăsta nu e valabil şi pentru mine? Eu n-am acces la libertatea de gândire? De fapt, atâta vă cer, nimic mai mult.

— Ba nu, spune Howard, nu numai atât. Mă acuzi de părtinire politică la notarea studenţilor mei şi mă ameninţi cu darea în vileag dacă nu-ţi **măresc** notele. Nu-i aşa?

Carmody îl fixează cu privirile. Spune:

— Uitaţi, daţi-mi o şansă. Atât. Nu vreau nimic mai mult.

— Nu, spune Howard. Mă şantajezi. Să nu te mai văd niciodată la orele mele.

Lui Carmody i se umplu ochii de lacrimi.

— Ba nu vă şantajez, spune el cu calm.

— Cum nu mă şantajezi? se miră Howard. Ţi-am notat munca la seminar cu notele pe care **le-ai** meritat, dar tu nu accepţi această apreciere a mea şi vii la mine, mă acuzi, mă ameninţi, îmi pui la îndoială din toate punctele de vedere corectitudinea şi competenţa profesională. Asta se cheamă într-un singur fel: şantaj.

Mâinile lui Carmody se crispează pe spătarul scaunului de plastic gri.

— Nu v-am cerut decât să-mi daţi o şansă, spune el. Dacă nu vreţi să mi-o daţi, voi fi nevoit să apelez la profesorul Marvin. Vreau să mai citească şi altcineva referatele mele şi să aprecieze dacă notele şi comentariile la ele sunt drepte şi corecte. Asta e tot ce vreau.

— Foarte bine, spune Howard, du-te la profesorul Marvin, spune-i ce plângere ai, am să-i spun şi eu ce plângere am, dar am să-i aduc la cunoştinţă şi încercarea ta de şantaj, iar pe urmă să aşteptăm amândoi verdictul lui.

— Doamne, spune Carmody, *nu vreau* să mă plâng de dumneavoastră. Dar parcă mă împingeţi s-o fac.

— În schimb, eu vreau să mă plâng de tine, spune Howard.

Carmody se apleacă şi-şi ia servieta. Spune.

— Sunteţi nebun. N-o să ieşiţi deloc mai bine decât mine din toată povestea asta.

— E, nu sunt de aceeaşi părere, spune Howard. Şi acum, te rog, ieşi afară. Şi să nu mai apari niciodată la orele mele.

— Sunteţi abject, spune Carmody şi deschide uşa.

— George, spune Howard, cine e îndrumă toarea ta la Engleză? Va trebui să-i aduc la cunoştinţă că nu mai

urmezi Sociologia şi că deci, probabil, ai pierdut încă ele pe acum anul de studiu.

— Vreţi să mă distrugeţi cu tot dinadinsul, spune

Carmody.

— Numele ei, te rog, spune Howard.

— Domnişoara Callendar, spune Carmody.

— Mulţumesc, spune Howard. Şi nu triaţi uşa când o

Carmody se târăşte încet afară din cameră: uşa. cum era şl de aşteptat, se trânteşte în urma lui. Howard se ridică de la birou şi merge până la fereastră; După o clipă se întoarce la masa de lucru, se aşază, trage al doilea sertar din stânga al biroului şi scoate din ei o cărticică subţire. Deschide cărticica, găseşte numele „Callendar, D-ra A" şi în dreptul lui un număr de telefon. Ridică receptorul şi începe să formeze numărul: însă deodată îi vine o idee, se opreşte, pune receptorul înapoi în furcă şi se ridică iar de pe scaun. Traversează canieia până la rafturile cu cărţi, unde găseşte, printre ediţiile ieftine, obişnuite ale unor lucrări de sociologie, un volumaş subţire din colecţia Penguin. 1.1 pune pe masă. Îi răsfoieşte paginile o vreme, apoi ridică din nou receptorul şi formează numărul domnişoarei Callendar.

La capătul celălalt se aude sunând.

— Callendar, răspunde o voce tăioasă.

— Bună, Callendar, spune Howard. Kirk.

— Ohh, da, Kirk, spune domnişoara Callendar cu un accent scoţian puternic. Am un seminar în biroul meu. Nu pot purta discuţii particulare.

— A, dar ăsta nu-i un telefon particular, spune Howard, ci e în legătură cu o chestiune care priveşte universitatea.

— Înţeleg, spune domnişoara Callendar cu prudenţă.

E ceva urgent?

— Foarte urgent, spune Howard. S-a ivit o problemă gravă cu unul dintre studenţii pe care-i îndrumi.

— Mă poţi suna încă o dată după prânz? întreabă domnişoara Callendar.

— Presupun că-ţi iei în serios răspunderea faţă de studenţii tăi, spune Howard.

— Mi-o iau, spune domnişoara Callendar.

— Atunci cred că e nevoie să discutăm problema acum, spune Howard.

— Două secunde, spune domnişoara Callendar. Să-mi rog studenţii să iasă puţin afară.

La celălalt capăt al firului se aude o bolboroseala de voci; apoi din nou glasul domnişoarei Callendar.

— Sper că asta nu face parte din campania ta de seducţie, spune ea. Fiindcă tocmai eram în plină discuţie despre *The Faerie Queene.*

— Cred că ai să-ţi dai imediat seama ce problemă serioasă e. spune Howard. Ai un student pe care-l îndrumi şi pe caie-l cheamă George Carmody.

— Nu-i un băiat înalt şi blond, care poartă mereu blezer? întreabă domnişoara Callendar.

— Un individ inconfundabil, spune Howard, singurul. student din această universitate care are o presă pentru căleai pantalonii.

— Îl ştiu, spune domnişoara Callendar chicotind.

— Şi l-ai trimis la mine, spune Howard.

— Da, spune domnişoara Callendar. Ieri l-am văzut pentru prima oară, m-ara uitat prin notele Iui şi am constatat că la seminarul tău cade. Am impresia că habar n-avea de situaţia lui proastă. Şi atunci i-am spus să vină să discute cu tine. I-am zis că ai să-l ajuţi atât

cât ai să poţi tu de mult.

— Ei bine. a venit, spune Howard, şi a încercat să mă şantajeze.

— Vai de mine, spune domnişoara Callendar, ţi-a spus cumva să laşi o anumită sumă de bani într-o cabină *& e* telefon?

— Sper că nu iei lucrurile-n uşor acum. spune Howard, pentru că-i foarte grav ceea ce s-a ntâmplat.

— Bineînţeles, spune domnişoara Callendar! Ce-a făcut de fapt?

— A pretins că el cade la materia mea pentru că eu l-am notat cu părtinire politică, spune Howard.

Note:

— Crăiasa *zânelor,* poem eroic şi alegoric de Edmund Spencer (1552 – 1599), clin care primele trei cărţi au apărut în 1580, iar ultimele şase în 1596. Este una din operele de referinţă ale Renaşterii engleze, *perioada* elisabetană.

— Nu se poate! spune domnişoara Callendar. Asta-i foarte urât din partea lui. Am să-l trimit să-şi ceară scuze de la tine.

— N-are niciun rost, spune Howard. A mers şi mai departe de-atât. Eu, bineînţeles, am refuzat să-i revizuiesc notele. Atunci mi-a fluturat pe la nas că o să se ducă la decanul meu şi că o să se plângă de mine.

— Mă tem că trăim într-o epocă de legalism sumbru, spune domnişoara Callendar. N-ar fi mai bine să ne aşezăm cu toţii la masă şi să lămurim lucrurile cu calm?

— A, nu, spune Howard, eu *vreau* să se plângă. Vreau să-şi dea singur arama pe faţă. Şi să-l văd odată zburat din universitatea asta.

— O, doctore Kirk, spune domnişoara Callendar. nu ţi se pare că-i o măsură prea aspră? Nu facem noi cumva din ţânţar armăsar?

— Spuneai că nu-l cunoşti prea bine pe individ, aşa-i? întreabă Howard.

— Nu, spune domnişoara Callendar, sunt nou venită.

— Eu cred că-l cunosc mai bine. spune Howard. E un june fascist. Şi incapabil şi necinstit. I-am notat lucrările exact aşa cum sunt, adică lipsite de orice merit; iar el încearcă să-şi rezolve atunci problemele acuzându-mă că-s corupt. Cred că, în cazul acesta, e nevoie ca adevărata corupţie să fie făcută absolut vizibilă. Asta e sindromul clasic: privilegiul arogant încearcă să se menţină prin orice mijloace în momentul când se vede ameninţat.

— Chiar aşa să fie? întreabă domnişoara Callendar. Nu ţi se pare că e mai degrabă un tip necăjit şi disperat?

— Sper că acum nu-ncerci să-l scuzi, spune Howard. În fond, a plecat de aici direct la decanul meu, pentru a pune la îndoială integritatea mea profesională.

— Da, spune domnişoara Callendar, şi cine o să-l creadă?

— A, spune Howard, mulţi l-ar crede. Bineînţeles nu îndrăznesc s-o facă. Dar ăsta vrea să mă distrugă: de fapt, în momentul ăsta, s-a distrus deja pe el însuşi. La Sociologie nu mai are ce căuta, aşa că o să piardă anul. Şi cred că regulamentul nostru ne permite să şi scăpăm de el de aici.

— Mă faci să-mi pară de-a dreptul rău de el, spune domnişoara Cal lendâr.

— Credeam că o să-ţi pară rău de mine, spune Howard. Fiindcă un student de-al tău îmi pune mie cariera în joc. Am toate drepturile şi îndreptăţirile unei victime.

— Îmi pare rău pentru amândoi, spune domnişoara Callendar. Uite, în timp ce tu vorbeai, eu m-am uitat prin fişa lui. Tatăl i-a murit. A avut o perioadă depresivă şi a fost sub

observaţie psihiatrică. Totuşi la învăţătură s-a menţinut bine. Profesorii de la Istorie şi Engleză i-au făcut caracterizări destul de favorabile.

— Mi-a spus că la Engleză primeşte note de A şi B, spune Howard. Parcă nu-mi vine a crede.

— În fine, B şi A, spune domnişoara Callendar. Se pare că are o inteligenţă critică bună. Oricum e vorba de un om aici şi de viaţa lui. N-ar merita oare să le cercetăm mai în profunzime?

— Nu cred că mă interesează cercetarea lor mai în profunzime, spune Howard.

— Dar tu îţi iei în serios răspunderea faţă de studenţii tăi? întreabă domnişoara Callendar.

— Ce propunere ai? întreabă Howard.

— N-am putea sta de vorbă? întreabă domnişoara Callendar.

— De, ştiu eu, spune Howard. Când?

— Aş putea veni eu până la tine în birou azi după* amiază, ori în altă după-amiază din săptămâna asta, spune domnişoara Callendar.

— Azi e o şedinţă de catedră, spune Howard. şi pe urmă am un program foarte încărcat.

— Atunci să zicem în altă zi. Când poţi? întreabă domnişoara Callendar.

— Te invitasem să iei odată masa cu mine, spune Howard. Am putea discuta atunci.

— A. spune domnişoara Callendar, sper că nu urzeşti acum un complot.

— Vai, domnişoară Callendar! spune Howard. Să zicem joi seara?

— De acord, spune domnişoara Callendar.

— Ai grijă să-ţi fie foame, spune Howard. A, şi încă ceva! Aş vrea să verific o referinţă literară. Mă poţi ajuta?

— Studenţii mei s-au răsculat deja afară, spune domnişoara Callendar.

— Nu durează decât o secundă, spune Howard. Am în mână un volum din seria Penguin Poets, şi anume William Blake, *Proverbe despre rai şi iad,* pagina 98. E un citat din *Proverbele despre iad:* „Mai bine să ucizi un prunc în al său leagăn decit să nutreşti neîmplinite dorinţi".

— Da, spune domnişoara Callendar, şi care-i nelămurirea?

— Cum ai reuşit s-o răstălmăceşti complet azi dimineaţă, când am discutat amândoi?

— A, spune domnişoara Callendar, cu ajutorul unui instrument numit critică literară.

— Asta e deci inteligenţa ta critică bună, spune Howard.

— Exact, spune domnişoara Callendar. Ţi-am oferit, înţelegi, o parafrază a semnificaţiei implicite prin opoziţie cu semnificaţia de suprafaţă. Citeşte versurile atent, înţelegi, şi ai să descoperi că esenţa lor e un joc de cuvinte în jurul noţiunilor de „prunc" şi „a nutri". Pruncul şi dorinţele sunt puse pe acelaşi plan. Încât nu e vorba aici de omorât bebeluşi, dacă chiar simţi nevoia s-o faci. Se spune că e mai bine să-ţi omori dorinţele decât să nutreşti dorinţe pe care nu ţi le poţi niciodată împlini.

— Înţeleg, spune Howard, deci cu asta vă ocupaţi voi acolo, la Engleză. Mă şi întrebam adesea ce faceţi voi la ore.

— Am vrut să te lămuresc doar că asta nu e deloc deviza seducătorului, cum ai crezut tu, spune domnişoara Callendar. Cât despre interesul pentru substructură, cred că el nu se limitează exclusiv la literatura engleză.

— Nu-i nici pe departe aceeaşi substructură, spune Howard. Pe noi ne interesează

dezvăluirea adevăratei realităţi, nu ambiguitatea confuză.

Note:

— Joc de cuvinte intraductibil, bazat pe polisemantismul cu-vântului englez, *nurse,* care. ca verb, înseamnă „a nutri, a hrăni, a îngriji", iar ca substantiv înseamnă „doică, soră medicală".

— Trebuie să fie plăcut să te gândeşti că există o realitate adevărată, spune domnişoara Callendar. Mie întotdeauna realitatea mi s-a părut o noţiune pasibilă de multe discuţii.

— În fine, e clar că nu ne-nţelegem deloc, spune Howard. Tu rămâi la interpretarea ta a lui Blake, iar eu La a mea. S-ar putea să-ţi dai seama până la urmă că interpretarea mea are totuşi ceva bun în ea.

— Mă îndoiesc, spune domnişoara Callendar, însă, ca să-ţi citez din aceeaşi sursă, „Opoziţia înseamnă prietenie adevărată". La revedere, doctore Kirk.

Howard aude un clic la capătul celălalt al firului; pune şi el receptorul jos. Ia agenda, notează în ea: D-ra Callendar, joi. cină. Dar nici nu apucă bine să termine de notat că telefonul sună din nou.

— Aici Minnehaha Ho, îi spune o voce. Profesorul Marvin vrea cu tine, Howard.

Instalaţia face clic. se aud nişte mormăi eli, apoi o altă voce intervine:

— Howard?

— Bună ziua, profesore Marvin, spune Howard.

— A, spune Marvin, eşti… ă… singur în cameră? – Da, spune Howard.

— Bine, spune Marvin, pentru că aici s-a ivit o problemă de o delicateţe extremă.

— A, da? spune Howard.

— Un student de-al tău a fost adineauri la mine, spune Marvin, şi am avut cu el o discuţie foarte lacrimogenă.

— Presupun că lacrimile au fost ale lui, spune Howard.

— A, da, spune Marvin. Se numeşte Carmody.

— O, spune Howard, tocmai voiam să vă sun şi eu în legătură cu el. Şi să depun o plângere oficială.

— Vai de mine şi de mine, spune Marvin. El mi s-a plâns de tine, înţelegi. Are impresia că l-ai notat excesiv de sever.

— Dar v-a spus că a încercat să mă şantajeze? întreabă Howard.

— Nu, spune Marvin, aşa ceva nu mi-a spus. Mi-a comunicat doar că tu şi cu el nu vă-nţelegeţi deloc, drept care ar dori să se mute la alt profesor.

— Din câte se pare, nu v-a comunicat prea mare lucru, spune Howard. De fapt, cade la seminarul meu şi a vrut să-i majorez notele. Dar a încercat să obţină ceea ce-l interesa nu ca majoritatea studenţilor noştri, dându-şi silinţa să înveţe măcar atâta cât să treacă. Nu, el m-a ameninţat că va dezvălui părtinirea politică a modului meu de a nota în cazul când nu mă arăt înţelegător. Şi a venit la dumneavoastră, pentru că eu n-am acceptat să discut cu el.

— O, spune Marvin. Hm, hm.

— Sper că l-aţi dat afară, spune Howard.

— Nu, nu l-am dat afară, spune Marvin. I-am oferit un pahar de sherry.

— Da, înţeleg, spune Howard. El s-a plâns că nu e mulţumit de notele pe care i le-am dat şi atunci dumneavoastră i-aţi oferit un scaun şi l-aţi tratat şi cu un pahar de sherry.

— Exact, spune Marvin. Ca decan al acestei facultăţi, cred că era de datoria mea să-l ascult în mod onest ce are de spus.

— Aiureli neoneste, nimic mai mult, spune Howard.

— A venit la mine cu sentimentul că e nedreptăţit, spune Marvin. Şi atunci am crezut că e de datoria mea bă-l lămuresc cum anume lucrăm noi aici. I-am explicat conceptul de imparţialitate universitară.

— Şi sper că a fost foarte impresionat, spune Howard. Pentru că, dacă a fost, ar fi primul concept pe care l-a priceput vreodată.

— Te rog, vrei să ai amabilitatea să-mi explici şi mie cum de s-a ajuns atât de departe? întreabă Marvin. El susţine că refuzi să-I mai primeşti la ore.

— Da, aşa este, spune Howard. Refuz categoric să mai predau unui şantajist.

— Ei, uite, Howard, spune Marvin, nu putem noi rezolva treaba asta ca între gentlemen-i?

— Şi cum ar trebui să procedăm? întreabă Howard.

— Poftim, el îşi acceptă notele de până acum, spune Marvin, iar tu îl primeşti înapoi la ore şi faci tot ce e cu putinţă ca să-l aduci la nivelul de promovare.

— Dumneavoastră poate sânteţi un gentleman, spune Howard, însă el nu este şi, într-un anumit sens, nici eu nu sunt. Acum vin eu cu sentimentul că sunt nedreptăţit. Mi-a adus acuzaţia că sunt corupt, iar eu refuz să-l mai primesc la orele mele.

— În cazul ăsta, va trebui să-l mut la altcineva, spune Marvin.

— A, nu, spune Howard, nu pot fi de acord nici cu soluţia asta.

— Nu înţeleg, spune Marvin, cineva trebuie să-l primească la ore.

— Nu, spune Howard, vreau să-l văd zburat din facultatea asta. Vreau să înveţe pe pielea lui ce înseamnă disciplina.

— Howard, spune Marvin, eu am crezut că putem cădea amândoi la pace şi în mod neoficial. Însă tu ţii cu tot dinadinsul să creezi un conflict deschis,

— Da, spune Howard, ăsta e vin conflict deschis.

— Orice litigiu are două părţi implicate, spune Marvin. Voi fi nevoit să ascult şi versiunea lui.

— Dar nu-i adevărat că orice litigiu are două părţi implicate, spune Howard. Dacă acceptaţi acest principiu, vă împotmoliţi din nou în haosul ăsta liberalist.

— Va trebui să-l accept, spune Marvin. Şi o să am nevoite de amândouă plângerile voastre în scris, te rog. Iar apoi va trebui să citesc şi eu acele mult dezbătute referate.

— N-or să vă fie de niciun folos, spune Howard.

— Eu cred că or să-mi fie, spune Marvin.

— Ba nu. spune Howard. De ce aprecierea dumneavoastră ar fi mai bună decât a mea? în orice caz, notele nu i-au fost date numai pentru ceea ce a scris. Noi încercăm să ţinem seama de tot contextul. – nu-i aşa? Nu este idealul nostru să-l judecăm pe om din cât mai multe puncte de vedere?

— Sunt de acord cu tine că, la notarea studentului, trebuie să ţinem seama, într-o oarecare măsură, şi de activitatea lui la seminar, spune Marvin, încât nu voi omite acest aspect. Dar e nevoie să citesc referatele lui. Afară doar dacă, bineînţeles, nu eşti de părere că putem ajunge lotuşi la o soluţie şi fără să oficializăm conflictul.

— A, nu, spune Howard, în orice caz eu vreau să-l oficializăm.

— Nu-mi place deloc, spune Marvin. Se vor deschide vrând-nevrând nişte uşi, care-i mai bine să rămână închise.

— De ce? Să le deschidem, spune Howard.

— N-am înţeles niciodată plăcerea asta a ta pentru confruntare, spune Marvin.

— Vorba lui Blake, spune Howard, „Opoziţia înseamnă prietenie adevărată".

— Eu n-am observat nota de prietenie, spune Marvin, dar, mă rog, să zicem.

La celălalt capăt al firului telefonul se închide. Howard pune şi el receptorul în furcă; apoi se duce până la fereastră, şi se uită afară cu o privire satisfăcută, complexul universităţii scăldat de ploaie.

IX

— E O SITUAŢIE CONFLICTUALA foarte gravă, proclamă Roger Fundy excavând prin interiorul unui cartoi fiert în coajă şi umplut cu un fel de cremă. E testul suprem dacă într-adevăr sociologia e sau nu un domeniu important.

— A, despre ce-i vorba? întreabă Dr. Zachery, micro-biologul, un om mărunt de statură şi care se ocupă de probleme mărunte, apropiindu-se de masă cu şapca lui de lină pe cap şi ducându-şi tava cu mâncare. Un test din ăsta tot aştept de foarte multă vreme.

— Tu eşti un reacţionar şi n-ai recunoaşte o situaţie litigioasă nici dacă ai fi confruntat cu ea, îi spune Roger Fundy. Eu vorbeam aici de vizita lui Mangel.

— Vizita lui Mangel? se miră Zachery luând loc la masă şi scoţându-şi şapca din cap. Mangel nici nu vine la noi.

— Tocmai a sosit o circulară de la decanat prin care suntem anunţaţi că Mangel vine aici să vorbească, spune de la celălalt capăt al mesei Moira Millikin, privind la bebeluşul ei din leagănul cu minere, lăsat pe jos în coridorul dintre şirurile de mese, pe unde trec încoace şi încolo studenţii.

— Ştiţi, azi am avut deja patru contacte alimentare, spune Melissa Todoroff, o americancă impetuoasă, care a venit la Watermouth cu un concediu de un an de la Hunter College, pentru a studia femeile englezoaice. Poate cineva să-mi facă repede o socoteală a caloriilor din dăraba asta de plăcintă cu rinichi?

— Mangel geneticianul? întreabă Howard Kirk, şezând exact la mijlocul mesei şi privind în jurul său cu o inocentă curiozitate.

— Mangel rasistul, spune Fundy.

— Într-adevăr, se ocupă de genetica raselor, spune Flora Beniform din capul mesei, dar nu cred că din cauza asta e neapărat rasist.

— Aveam impresia că am eliminat oda-i explicaţia biologică din sociologie, spune Moira Millikin. Credeam că am; terminat cu tot căcatul ăsta.

— Hei, copii, vreunul din voi s-a apucat de I *Ching* deja? întreabă Melissa Todoroff.

— Voi aţi eliminat odată din sociologie şi răul şi păcatul, spune Flora Beniform, ceea ce nu-i deloc o dovadă că nu mai există păcat.

— Eu sunt pentru a face materia asta cât mai sumară cu putinţă, spune Dr. MacIntosh. Ca să avem mai puţin de lucru.

— Un savant serios şi cunoscut în toată lumea, spune Dr. Zachery. Are o operă de mare valoare.

— Este abject, spune Moira Millikin.

— Isus Cristos era Capricorn, spune Melissa Todoroff. Tu în ce zodie te-ai născut,

iubitule?

— Mărturisesc că sunt puţin mirat, spune Dr. Zachery. Noi credem în diferenţele de clasă şi le ridicăm în slăvi pentru tensiunea pe care o creează, dar în diferenţele rasiale nu credem. Păi, cum vine asta?

— Clasa e un element cultural, pe când rasa e un element genetic, spune Moira Millikin.

— Nu cred în influenţele astrale, spune Dr. MacIntosh, în orice caz, ele îi avantajează pe cei ale căror mame au memoria bună.

— Dar, apropo, Flora, spune Howard, tu îl cunoşti pe Mangel, nu? Doar ai lucrat cu el împreună la Tavis-tock, pe vremuri, parcă?

— Da, Howard, am lucrat, spune Flora. Am studiat cu el antropologia socială. E un bărbat urât şi gras şi miroase mereu a borş, dar e un om serios şi liberal, care-i de părere că avem o biologie, ceea ce majoritatea celor de faţă şi avem de fapt, indiferent dacă ne place sau nu, iar, în mod cert, rasist nu este deloc.

— Dar a fost demascată deja de presa radicală, spune Moira Millikin, toată tradiţia asta. Jensen, Eysenck, Mangel. S-a dovedit că e absolut rasistă.

— Tu nu crezi chiar în *nimic,* iubitule? întreabă Melissa Todoroff.

— Nu putem accepta să vină, trebuie să-l oprim, spune Roger Fundy.

Sociologii stau la o masă mare de plastic şi iau împreună masa de prânz, sub cupola din plexiglas şi flexiglas ce acoperă ea feteria universităţii lui Kaakinen. Studenţii discută, fetele ţipă, bebeluşii zbiară ascuţit. Marea cameră fantezistă se bolteşte deasupra lor, oferind aici un element de interior auster, dincolo o adevărata explozie de frenezii scandinave dezlănţuite. În aşa fel sunt concepute detaliile design-ului încât până şi hrana pe care o mănâncă ei pare convertită într-un artifact: rulada de carne Jackson Pollock*, ochiurile Mondrian **, sau piciorul de pui Graham Sutherland * * * sunt urmate de îngheţata David Hockney* * ** şi de plăcinta cu mere Norman Rockwell—* * * Sociologii mănâncă din tăvile lor; în timp ce mănâncă, ei studiază, cu o solemnitate oficială, ordinea de zi pentru şedinţa ce va urma, răsfoind paginile şupirografiate, ducând la gură o păstaie de fasole sau un cârnat, trecând de la ordinea de zi principală la aceea suplimentară, de la documentul A la documentul L şi la documentul Y şi, pe neobservate, de la ou la iaurt. În vremea când a conceput sala refectoriului de la Water-mouth, Kaakinen a fost cucerit de un vis măreţ, democratic; plin de grijă faţă de simbolismul social al mâncatu-lui, el a hotărât, într-un moment de adevărată inspiraţie,

Note:

— *Jackson Pollock* (1912 – 1956) – pictor american, creator al „picturii în acţiune", numită şi expresionism abstract (împroşcarea pânzei cu culoare}.

** *Piei, Mondrian* (1872 – 1944) – pictor olandez, influenţat mai întâi de cubism, a creat stilul numit neoplaşiicism (compoziţii din linii orizontale şi verticale), ce avea să influenţeze stilul Baii-haus şi stilul internaţional în arhitectură. Iniţiator al mişcării „De Stijl" în Olanda.

** Graham Sutherland* (1903 – 1980) – artist englez, iniţial gravor, devenit în 1935 pictor. Lucrările sale sunt mai ales peisaje, compoziţii realizate prin mărirea unor plante şi insecte şi scene de război.

* * ** *David Ilocknсy* (n. 1937) – picior şi grafician englez; subiectele sale preferate,

realizate într-un stil realist, dar spiritual, sunt studiile de siluete umane şi temele acvatice.

* * *** *Norman Roetowill* (1894 – 1978) – pictor şi ilustrator american.

să înlăture distincţiile dintre cantina maturilor şi cea a tinerilor, care privatizau comuniunea esenţială a mâncării, având astfel efectul de a-l separa. În mod oficial şi totodată fundamenta], pe student de profesorul său. În locul lor, Kaakinen a inventat prin urmare comunitatea pran-dială; el a creat camere şi colţuri de camere unde, sub acelaşi acoperiş, pe fondul unei sporovăieli generale democratice, toate genurile de mixturi sociale să se poată produce liber. Astfel, în funcţie de fantezia ta de moment. poţi şedea aici, în mijlocul unor plante de cauciuc, privind printre frunzele lor masive direct spre lacul artificial şi poţi mânca într-un oarecare lux, plătind, desigur, preţul corespunzător; sau poţi şedea dincoace, într-un spaţiu al purităţii şi al funcţionalităţii fruste, unde, cu furculiţe de plastic anume concepute pentru a semăna cu lingurile şi cuţite care arată ca nişte furculiţe, poţi. după ce ai stat la coadă în autoservirea cafeteriei, practica mâncatul contemporan prin intermediul mâncării contemporane, ambalată în folie de plastic şi la un preţ cu mult mai moderat. Ceea ce desigur că are drept efect neoficial separarea studentului de profesorul său; cadrele didactice iau masa printre plantele de cauciuc, mineind *oeufă en plar şi pommes jrites à la chef",* iar studenţii stau la mesele lor de plastic şi, înarmaţi cu ustensile de plastic, mănâncă ochiuri şi cartofi prăjiţi.

Dar, în chestiunile acestea, sociologii, care în atâtea alte privinţe sunt o excepţie, constituie, bineînţeles, excepţia. Studenţii de la sociologie mănâncă în secţiunea cea scumpă a cafeteriei, pentru a-şi exprima în felul acesta indignarea, în vreme ce membrii catedrei de sociologie mănâncă în secţiunea cea ieftină, pentru a menţine un spirit egalitar, şi pentru a mai economisi şi un ban totodată. Iar astăzi, deoarece este ziua când are loc şedinţa de catedră, sunt mulţi membri ai acesteia prezenţi, oeupând locuri la masa care, într-un fel, prin tradiţie, a devenit masa *lor,* consumând, în mod simultan, mâncarea şi ordinea de zi şi examinându-le pe amândouă cu fizionomii foarte critice. Căci, în decursul timpului, porţiile au scăzut şi

Note:

— Ochiuri, (franc.)

** Cartofi prăjiţi specialitatea bucătarului, (franc.)

În cantitate şi în calitate, pe măsură ce se instaurează putregaiul economiei şi simultan ordinea de zi a crescut în proporţie directă cu explozia birocratică. Profesorii înghit mâncarea cu neplăcere şi citesc ordinea de zi cu părere de rău. Există două genuri de părere de rău. Unii din ei parcurg documentele ca pe agenda unei plictiseli necesare sau absolut inutile, ca pe o modalitate nefericită de a-şi petrece după-amiaza, ori ca pe o luptă anevoioasă şi rutinieră cu programul de buget şi de eocktailuri, de burse de studiu şi de examene; sunt însă alţii dispuşi să-i aducă o critică mai înaltă, care citesc această ordine de zi cu un scepticism energic. Întocmai cum ar citi şi contractul unei companii care vinde în rate, eăutând în textul cules cu litere mici erori, enormităţi, eschivări de la obligaţii, întreaga sferă a celor trecute de obicei sub tăcere.

— Am impresia că unora dintre noi le scapă tocmai esenţa problemei, spune Roger Fundy către restul mesei. Şi anume că genetica nu e o ştiinţă inofensivă. Dimpotrivă, e o zonă cu tensiune înaltă, cu implicaţii sociale adinei şi unde trebuie să-ţi aperi singur concluziile, ca să nu capete accente rasiale.

— A, da? întreabă Dr. Zachery. Chiar dacă asta înseamnă să falsifici rezultatele?

— Dacă-i nevoie, da. intervine Moira Millikin.

— Extraordinar, spune Dr. Zachery.

— Cred că remarca ta se referă la mine, spune Flora. Ascultă., Roger, mă ştii tu pe mine că am considerat vreodată un lucru a fi complet inofensiv? E împotriva firii mele. Dar îl cunosc pe Mangel. Iar el ştie ce pericole îl pândesc la fel de bine ca şi tine. Întâmplător e un savant serios. Şi niciodată nu şi-a exagerat concluziile, iar eu mă opun hotărât la ideea că vreun rezultat trebuie vreodată falsificat. Şi-ar dori şi el ca rezultatele cercetărilor lui să iasă cât mai aproape de ce spui tu, dar, dacă ele ies aşa cum ies. asta e situaţia şi gata.

— Şi de ce crezi tu că e atacat de toate ziarele radicale? Doar ştiu şi tipii ăia de ce o fac, spune Moira Millikin.

— De asta sunt sigur, spune Dr. Zachery, numai ca ei nu fac ceea ce ar trebui să facem noi, şi anume să apărăm cercetarea imparţială.

— Am văzut azi o femeie gravidă în autobuz, spune Dr. MacIntosh. Ciudat că, dacă soţia ta e gravidă, vezi numai gravide peste tot.

— Suntem cu toţii răspunzători pentru concluziile noastre, spune Roger Fundy, fiindcă toate organizările mintale sunt ideologice în semnificaţia lor. Ceea ce înseamnă că noi organizăm rezultatele, nu ştiinţa,

— M-am ridicat să-i ofer locul, spune Dr. MacIntosh, când deodată mi-am dat seama că, în acest climat radical, pur şi simplu nu ştiam cum să mă adresez. Până la urmă i-am spus: „Vă rog să mă scuzaţi, persoană, dar n-aţi vrea mai bine să luaţi loc?"

— Dar chiar şi asta e o atitudine patronizatoare, spune Melissa Todoroff. De ce să nu stea în picioare şi ea, ca toată lumea?

— La ce punct de pe ordinea de zi se încadrează Mangel? întreabă Flora Beniform.

— Eu l-aş arde pe-al meu, spune Mellisa Todoroff. S-ar putea zice că, simbolic, l-am şi ars de fapt. Numai că-mi saltă şi mă dor întruna când urc în fugă pe scări.

— La punctul 17, spune Moira Millikin, profesori invitaţi de universitate. Abia când o să ajungem acolo începe hazul.

Deodată un trosnet extrem de sonor se aude din direcţia liniei de autoservire. Toate capetele sociologilor se întorc; Ia coadă cineva, un om bandajat, a scăpat o tavă întreagă, cu conţinutul ei cu tot.

— O, Doamne, spune Flora, e Henry.

Henry Beamish a rămas ţintuit pe loc undeva în mijlocul cozii, cu pantalonii plini de iaurt; un student abil opreşte cu piciorul o chiflă ce se rostogoleşte pe jos.

— Formidabil, spune Howard. Tot a venit. Flora se ridică fără chef de pe scaunul ei.

— Mă duc să-i mai. iau ceva de mâncare, spune ea. Bineînţeles că Henry a trebuit să ia o tavă plină când are numai o mână validă.

— Dar ce-a păţit Henry? întreabă Moira Millikin.

— Cum, nu ştiai? o întreabă Dr. MacIntosh. Azi-noapte şi-a tăiat braţul într-o fereastră. Acasă la Howard s-a întâmplat.

— A, da? se miră Moira Millikin.

— Isuse, e îngrozitor, spune Melissa Todoroff, mi-am pierdut steriletul undeva şi mai sunt încă zece săptămâni din trimestrul ăsta.

— Doamne, eu nu pot să mă uit la aşa ceva, spune Moira Millikin, deoarece Henry, acţionând aparent sub ordinele Florei, a reuşit să ajungă la capătul liniei de autoservire,

unde se află o cruce de barieră, menită a ţine socoteala consumatorilor, şi acum încearcă să treacă ele ea, împingând cu tenacitate bara în sens opus.

— Nici n-ar trebui să fie aici, spune Dr. MacIntosh. Eu nu înţeleg de ce vine el la o şedinţă ca asta.

— Fără îndoială că a bănuit ce probleme importante vor fi la ordinea zilei, spune Dr. Zachery sec.

— Ce drăguţ din partea Florei, spune Henry apropiindu-se de capătul mesei, unde se opreşte, cu braţul prins! ntr-o eşarfă albă, radiind spre colegii săi cu obişnuita-i afinitate anostă şi cu un aer de detaşare. Toţi sunt atât de buni cu mine.

— A, Henry, spune Howard ridieându-se, în aşa fel încât scaunul său îl loveşte pe Henry peste picior.

— M-aş fi descurcat şi singur, fără îndoială, spune Henry. Ţineam tava în echilibru destul de bine, dar cineva s-a-ntors şi mi-a atins-o uşor cu cutia de la lin flaut.

— Cum te mai simţi? îl întreabă Howard.

— Acum destul de bine, Howard, spune Henry. A fost numai o simplă tăietură, să ştii. Îmi pare nespus de rău pentru fereastra spartă. Şi pentru toată tevatura. Sper că ai primit mesajul meu.

— Arăţi foarte palid, spune Howard. N-ar fi trebuit să te oboseşti până aici.

— A, n-aş fi putut lipsi de la o şedinţă de catedră, spune Henry. De la o şedinţă de catedră în niciun caz. Sunt anumite puncte pe ordinea de zi care mă preocupă foarte mult.

— Asta-i un devotament excesiv, Henry, spune Flora, apropiindu-se cu o tavă. şi nu-mi vine să cred că prezenţa ta va putea influenţa prea tare lucrurile într-o situaţie ca asta. Uite. Îţi pun tava aici.

— A, Flora, spune Henry, Myra şi cu mine voiam să-ţi mulţumim din toată inima, să ştii. Ai fost minunată aseară.

— Apoi se înclină puţin spre Flora şi spune cu voce tare, liniştit: – Myra băuse destul de mult înainte şi nu prea era în apele ei, încât apreciază în mod sincer felul cum ai intervenit tu şi cum ai rezolvat lucrurile atât de bine.

— Te cred şi eu, spune Flora.

— Da, spune Henry şi se apleacă spre Dr. MacIntosh, m-a rugat de asemeni să vă mulţumesc şi dumneavoastră pentru că aţi condus-o până acasă. Cum se simte soţia?

— Încă n-a născut, spune Dr. MacIntosh. Acum se bănuieşte că sunt false dureri ale naşterii. Dar s-ar p s-o mai ţină aşa încă sâptămâni de zile.

— A, nu, or să provoace naşterea până la urmă, spune Moira Millikin.

— Ce necaz pe capul dumneavoastră, spune Henry. Dacă putem face ceva pentru…

— Cel mai bun lucru pe care-l poţi face tu acum, Henry, spune Flora, e să te aşezi şi să mânânci.

Henry îşi trage un scaun chiar alături de Howard şi se lasă greoi pe marginea lui.

— Îlopa, spune el.

— Am nişte prieteni psihiatri, care trăiesc la Washington, spune Melissa Todoroff. El a fost psihanalistul ei până s-au căsătorit; acum pe ea o psihanalizează fostul ei soţ.

Henry se aplecă spre Howard şi spune:

— Am găsit o notă cu un anunţ că vine Mangel să ne vorbească. E bine, nu-i aşa? Un om admirabil.

— Atâta doar, că e fascist, spune Roger Fundy.

— Ce e? întreabă Henry.

— O, e un bloc mare de locuinţe, care se cheamă Watergaie. spune Melissa. Nu ştiu exact pe unde vino, dar e pe-acolo pe undeva, figurează şi în cartea de telefon.

— Ascultă. Howard. spune Henry. am putea avea o mică discuţie între patru ochi după şedinţă? Te invit să bem, ceva amândoi.

— Sigur că da, Henry, spune Howard.

— Avem ceva de discutat împreună, spune Henry. Aseară nu te-am prea văzut.

— Da, în regulă, spune Howard.

— Trec eu să te iau pe urmă, spune Henry.

— Cine putea să-l invite? întreabă Roger Fundy. Nimeni altul decât Marvin.

— Din păcate, n-am venit cu maşina, spune Henry.

— Nu-i nimic, o să mergem cu a mea, spune Howard.

— Eu o să trebuiască să plec pe la şase şi jumătate, spune Henry. Myra pregăteşte biftec. Mi se pare că e un autobuz.

— Te duc eu cu maşina acasă, spune Howard. Dar cum ai reuşit sa vii până aici?

— Înţelegi, nu pot conduce cu mâna asta în eşarfă, spune Henry, şi pe Myra o doare capul. Cum am venit până aici? Am făcut autostop; m-a luat un camion.

— Sigur că o să fie ales, spune Melissa Todoroff. America trece prin vremuri grele, care cer oameni cu talente speciale.

— Îmi pare rău că n-am putut sta până la capăt aseară, spune Henry. La ce oră aţi terminat?

— Da, avem nevoie de un tip complet sucit, fără talente şi valori morale, care să n-aibă încredere în nimeni şi în care să n-aibă nimeni încredere. Şi o să iasă precis în alegeri.

— Pe la patru, spune Howard.

— Nu ştiu cum reuşeşti tu, spune Henry admirativ.

— E politica legii lui Parkinson, spune Melissa Todoroff. Căcatul se întinde până acoperă toată suprafaţa podelei grajdului

— Pe mine m-ar obosi, spune Henry. La vârsta mea nu mai poţi ţine pasul în ritmul ăsta.

— Tu ai exact aceeaşi vârstă ca şi mine, spune Howard. Henry, răscolind cu furculiţa sa de plastic printr-o gelatinoasă din farfurie, se uită mirat la Howard.

— Da. parcă, spune el.

— Cum mai stai cu trasul sforilor, Roger? se interesează Melissa Todoroff.

— Cred că l-am fixat la punctul 17, spune Roger. Şi acum haideţi să mergem; s-a făcut aproape două.

Sociologii îşi împing scaunele în spate şi încep să se ridice în picioare, cu excepţia lui Henry.

— Ia-o cu tine, Henry, spune Howard.

— A, nu pot, spune Henry dezechilibrându-se în timp ce se ridică.

Ies cu toţii, într-o mică procesiune, din localul cafete-riei şi traversează împreună Piazza sub privirile studenţilor: Moira merge în frunte, ducând leagănul cu minere în care doarme copilul, iar Henry încheie şirul, cu mâna rănită în eşarfă. Cu acel aer de seriozitate aparte pe care ţi-l dă participarea la o şedinţă, intră toţi în liftul clădirii ştiinţelor sociale şi urcă până la ultimul etaj al edificiului. Aici, sub acoperişul într-o singură apă şi cu o

perspectivă derutant de frumoasă asupra complexului universitar şi dincolo de el, către câmpuri şi către mare, se află sala în care se va desfăşura întâlnirea din această, după-amiază, şi anume, Sala Durkheim".

Este o sală lungă şi îngustă, rezervată numai pentru adunări de catedră; în consecinţă, s-a încercat să i se confere o anumită demnitate, o seriozitate spaţioasă. Pe cele două laturi mai lungi se află pereţi ampli de sticlă, care se deschid spre perspectiva cea derutant de frumoasă de afară; pentru a preveni ca aceasta să nu devină prea derutantă pentru participanţi, au fost instalate storuri veneţiene albe, care acum sunt lăsate în jos şi care, pe toată durata deliberărilor, vor clămpăni discret. Ceilalţi doi pereţi sunt de un alb pur, nedecorat, adjutanţi conştienţi ai contemplaţiei; doar într-un singur loc o pictură mare, un hău imens, obsesiv, către haosul interior. Arhitectul şi consultantul său pentru design, un om

Note:

— *Emile Durkheim* (1858 – 1917) – sociolog francez, unul din întemeietorii sociologiei moderne. A formulat o teorie a stabilităţii şi schimbării în societăţile umane *(Diviziunea muncii în societate,* 1893) şi a iniţiat o metodologie pentru o ştiinţă a societăţii *(Regulile metodei sociologice,* 1895), Lucrarea sa *Sinucidere* (1897) a constituit un studiu de pionierat în domeniul statisticii sociale. În lucrarea *Fermele elementare ale vieţii religioase* (1912) a examinat fundamentele sociale ale religiei.

de altfel distins cu multe premii, şi-au dat multă osteneală gândind şi anticipând împreună genul de adunări care vor avea loc aici. Pentru spaţiul central prelung al camerei au ales un modul complex, eu aparenţă de masă. care are un blat de un oranj deschis şi multe picioare subţiri, cromate; pe acesta l-au plasat în mijlocul unei panorame splendide, formată din patruzeci de scaune din vinii alb cu spătare înalte. Trei alte scaune, cu spătare ceva mai înalte şi cu emblema universităţii imprimată în vinii desemnează locul în care se află capul mesei. Pe jos e un covor sobru, maron, deloc derutant pentru privire; în tavan e montat un dispozitiv pentru amortizarea zgomotelor. Minnehaha Ho, secretara profesorului Marvin, a fost harnică înainte de prânz: ea a pus în dreptul fiecărui scaun câte o mapă mare, eu marginile de piele, un bloc-notes şi copii ale programei analitice a facultăţii. precum şi calendarul şi regulamentul universităţii, ambele cu coperţi legate în culorile oficial desemnate ale lui Watermouth, care sunt indigo şi brun-roşcat. În proiectul original, fiecare loc fusese prevăzut şi eu o scrumieră daneză din sticlă gri; dar încăperea a fost ocupată destul de frecvent în timpul grevelor studenţeşti şi scrumierele au fost furate, fiind înlocuite în prezent cu multe cutii metalice de o uncie de tutun PLayer's Whiskey, recuperato din coşul de gunoi al lui Dr. Zachery. Cineva a spre ia I. camera cu un deodorant parfumat şi a golit scrumierele de mucuri. Încât totul este marcat acum de o demnitate oficială şi adunarea poate, prin urmare, începe.

Când soseşte societatea de la caâeleria, profesorul Marvin, care vine întotdeauna devreme, se află deja în cameră şi a ocupat scaunul mai înalt din centru, eu spatele spre una dintre ferestre. Un set de pixuri răsar din buzunarul hainei sale; un exemplar adnotat din ordinea de zi stă încadrat de mâinile lui păroase pe mapa cu margini de piele din faţa sa. În stânga mâinii lui stingi se înalţă un teanc de dosare, cu documentele ultimelor şedinţe legate în coperţi de carton tare; în dreapta mâinii lui drepte este o mică sticlă cu apă. La stânga lui stă Minnehaha Ho, care va scrie stenograma discuţiilor; la dreapta stă Benita Pream, adjuncta lui pe linie adminis

trativă, care are în faţa ei încă şi mai multe dosare şi un *ane* ceas cu sonerie. În capătul lungului şir de scaune, j – care iau loc cadrele didactice ale facultăţii, stă, la stingă lui Marvin, profesorul Debison, uri om foarte scump la vedere, cu excepţia unor ocazii precum aceasta. Domeniul său sunt studiile în străinătate şi, într-adevăr, în străinătate e mai tot timpul plecat, după cum indică şi proaspetele etichete BOAC şi SAS de pe servieta lui maron uzată, pe care şi-a pus-o în faţă pe masă. Dr. Zachery, prin tradiţie, ocupă locul opus prezidiului; străbate prin urmare toată camera în lungime şi se aşază pe un scaun. Povestea cu care se laudă el este că, într-o împrejurare asemănătoare, a citit în întregime *Sistemul social* de Talcott Parsons, o performanţă deloc de neglijat; pentru această după-amiază s-a pregătit cu un raft de volume legate din „British Journal of Sociology"; imediat lasă capul în jos, răsfoind paginile cu o mână expertă şi punând semn câte o hârtiuţă ici-colo, spre a marca articolele mai importante pentru viziunea lui microsociologică asupra lucrurilor. Alături de el, tolănit cu multă degajare într-un scaun, stă întotdeauna unul din cei şase reprezentanţi ai studenţilor, care de obicei rămân în grup compact la asemenea adunări; el îşi petrece timpul în mod util examinând cu atenţie fotografiile unor pubisuri feminine ulntr-o revistă ilustrată. Camera se umple; sociologii şi psihologii sociali, sofisticaţii participanţi la atâtea şi atâtea adunări, cititori asidui ai lui Goffman, care cunosc cu toţii în mod intim diferenţa dintre un grup şi o întâlnire spontană, care sunt experţi în dinamica interacţiunii umane, vin şi-şi aleg locurile cu grijă, studiind relaţiile din jur, unghiurile de vedere, ba chiar şi incidenţa luminii, în cele din urmă, acest produs social complicat e <4 ata. Marvin sade în capul mesei, în acea stare specială de animaţie suspendată, proprie momentelor imediat premergătoare începutului unei adunări. Afară excavatoarele bufnesc înfundat, iar basculantele huruie amarnic: înăuntru domneşte o stare de curiozitate sobră şi de expectativă.

Apoi ceasul cu sonerie al Benitei Pream, adjuncta pe linie administrativă, face o dată cling; profesorul Marvin tuşeşte foarte sonor şi-şi agită braţele deasupra foilor din

Iui. Îşi plimbă privirile de la un capăt la altul aî mesei; spune:

— Acum putem veni la «ordine, domnilor?

Imediat liniştea e întreruptă: mai multe1 mâini se ridică, de jur-împrejurul mesei; izbucneşte o rumoare generală.

— Lini permiteţi să vă atrag atenţia, domnule Persoană Prezidenţială, că, dintre persoanele care sunt prezente în această cameră şi cărora dumneavoastră*le.*, re-saţi apelativul., domnilor", şapte sunt femei? spune Me-lissa Todoroff. V-aş putea sugera mai degrabă formularea „Putem veni la ordine, persoane?" sau eventual „Putem veni la ordine, colegi?"

— Dar formula în sine nu sugerează cumva că noi am fi, în mod normal, într-o stare de dez-ordine? întreabă Roger Fundy.

— Aş vrea să întreb dacă, în baza dispoziţiilor generale ale Senatului universitar, suntem obligaţi să terminăm această şedinţă în trei ore şi jumătate. În caz afirmativ, l-aş întreba pe preşedinte dacă i se pare că o ordine de zi cu treizeci şi patru de puncte poate fi discutată în mod serios în cadrul acestor limite, mai ales fiindcă presupun că, la un moment dat, colegii mei vor dori să servească ceaiul.

— Cu titlu informativ, domnule preşedinte, vreau să vă atrag atenţia că pauza pentru ceai nu este inclusă în cele trei ore şi jumătate şi de asemeni să-i amintesc domnului doctor

Petworth faptul că alteori am încheiat discutarea unor ordini de zi mai lungi decât aceasta în intervale de timp mai scurte.

— Aici? întreabă cineva.

— Aş vrea să întreb dacă adunarea este de acord să se deschidă o fereastră.

Şedinţa a început; întotdeauna se întâmplă la fel. Nu o dată Benita Pream, care participă la mai multe astfel de şedinţe de catedră, a remarcat faptul că profesorii de la Istorie se disting prin rata lor crescută de absenteism, cei de la – Engleză prin calitatea mare de vin consumată după aceea, iar cei de la Sociologie prin plăa lor pentru controversa. Excavatoarele bufnesc *în*

fundat afară; disputele continuă în interior. Sociologii, care cu toţii l-au citit pe Goffman, ştiu că există un rol de preşedinte al adunării şi un rol de persoană care incită controversa, precum şi un rol de persoană tăcută; ei ştiu cum se poate construi o situaţie, cum se poate difuza tensiunea din ea şi cum se poale crea o state de disforie *; în situaţii ca acestea ei îşi pun cunoştinţele la încercare. Ceasul Benitei Pream a făcut *cling* la orele 14,00, potrivit propriilor ei însemnări; e ora 14, 20 când adunarea a hotărât pină când să dureze dezbaterile ei, dacă e statutară sau nu şi dacă trebuie deschisă fereastra, iar la ora 14, 30 profesorul Marvin a reuşit să semneze minuta precedentei şedinţe, astfel încât se poate trece la punctul 1 de pe ordinea de zi a şedinţei de azi, care se referă la numi-nea unor examinatori externi pentru examenele de sfârşit de an.

— Un punct necontroversabil, cred, spune profesorul

Marvin.

Până să se rezolve punctul necontroversabil. se face ora 15, 05. Nimeni nu agreează cele două nume propuse de profesorul Marvin, Insă deosebirile pornesc de la premise atât de radical diferite încât nicio altă pereche de nume nu reuşeşte să fie propusă de adunare şi acceptată de ea. Se sugerează instituirea unui grup de lucru, eare să propună mai multe nume pentru şedinţa următoare; nimeni nu izbuteşte să cadă de acord asupra componenţei grupului de lucru. Se propune crearea unui comitet ales, care să sugereze nume pentru componenţa grupului de lucru; nimeni nu izbuteşte să cadă de acord asupra componenţei comitetului ales. O recomandare ca Senatul universitar să fie solicitat să numească membrii comitetului ales, care să numească membrii grupului de lucru, care să facă propuneri de nume pentru ca şedinţa de catedră să poată desemna examinatorii externi, este respinsă pe motiv că aceasta ar însemna amestec din exterior al Senatului în problemele interne ale facultăţii; deşi, după cum subliniază preşedintele adunării, facultatea în orice caz nu poate numi ea însăşi examinatorii externi, ci poate

Note:

— Stare depresivă, caracterizată prin dezinteres faţă de viaţă şi un sentiment general de nemulţumire de sine.

doar recomanda nişte nume Senatului, care urmează a Ie desemna apoi oficial. O propunere ca numele celor doi examinatori externi recomandaţi iniţial să fie puse din nou la vot este pusă la vot şi acceptată. Cele două nume sunt puse din nou la vot şi respinse. O propunere ca să nu fie angajaţi niciun fel de examinatori externi este pusă la vot şi respinsă. Două femei în salopete albastre intră în sala de şedinţe cu cești de ceai şi cu un platou de biscuiţi şi împart ceştile de ceai în dreptul fiecăruia dintre cei de faţă. O propunere ca, deoarece ordinea de zi avansează lent, discuţiile să continue şi în timpul pauzei pentru ceai, este pusă la vot şi acceptată, cu excepţia unei singure abţineri; cel care s-a abţinut îşi ia

ceaşca de ceai afară şi o consumă pe coridor. Faptul că ceaiul a fost servit fără să se rezolve nici măcar un punct din cele înscrise pe ordinea de zi pare să aibă un anumit efect: o propunere ca profesoral Marvin să fie autorizat să selecteze după dorinţa sa examinatorii externi, acţionând în numele facultăţii, este pusă la vot şi acceptată. Profesorul Marvin declară prompt că el va recomanda Senatului cele două nume propuse iniţial, cu aproape o oră înainte; după care trece la punctul următor.

— Un punct întrucâtva pasibil de controverse, spune el înaintând propunerea ca numărul de reprezentanţi ai studenţilor să fie ridicat de la şase la opt.

Cei şase studenţi de faţă, majoritatea lor doar în maiouri, încep să sufle pe nări duşmănoşi, adoptă fizionomii cumplite şi-şi apropie capetele între ei pentru a ţine rapid consiliu; când se depărtează din nou, aceştia constată că n-a avut loc niciun fel de discuţie şi că punctul a fost votat urgent, probabil din cauza plictiselii. Femeile care au adus ceaiul revin acum pentru a strânge ceştile de pe masă. Exploatând succesul lor de moment, reprezentanţii studenţilor propun extinderea componenţei adunării, astfel încât în şedinţa de catedră viitoare să fie incluse şi reprezentante din partea femeilor care aduc ceaiul. Propunerea este pusă la vot şi acceptată. Benita Pream. adjuncta pe linie administrativă, intervine aici, şoptind mai intâi ceva la urechea lui Marvin, apoi adresându-se cu glas tare adunării; ea aduce la cunoştinţa celor de

faţă că, potrivit reglementărilor în vigoare, femeile care aduc ceaiul nu au competenţa de a participa la şedinţele de catedră. Adunarea votează o recomandare prin care cere Senatului să modifice reglementările în vigoare în aşa fel încât să permită femeilor care aduc ceaiul să fie prezente la şedinţele de catedră. Această rezoluţie şi cea precedentă sunt amândouă infirmate de preşedinte pe motiv că niciuna din ele nu se referă la vreunul din punctele înscrise pe ordinea de zi a şedinţei. O rezoluţie ca să fie acceptate şi puncte neînscrise pe ordinea de zi a şedinţei este propusă de adunare, însă infirmată pe motiv că nu este înscrisă pe ordinea de zi a şedinţei. O rezoluţie ca preşedintele să fie infirmat pentru că a permis să fie. puse la vot două propuneri care, potrivit dispoziţiilor generale, nu figurează pe ordinea de zi a şedinţei, este respinsă de preşedinte pe motivul că preşedintele nu poate permite punerea la vot a unor propuneri care, potrivit dispoziţiilor generale, nu figurează pe ordinea de zi a şedinţei. Afară plouă cu găleata, iar nivelul lacului creşte considerabil.

— Toate şedinţele voastre sunt aşa de plicticoase? întreabă Melissa Todoroff, care, mai târziu, se va descoperi că nu are competenţa de a participa la această şedinţă, deoarece are numai statut de vizitatoare, drept care va fi invitată să părăsească sala, ceea ce va face strigând în gura mare.

— Nicio grijă, îi spune Howard. Asta nu-i decât o – mică hărţuială preliminară. Abia mai încolo se încălzeşte atmosfera la noi.

Atmosfera se încălzeşte, într-adevăr, curând după ora 17, 05, când începe să se întunece afară, iar profesorul Marvin ajunge la punctul 17, care se referă la Conferenţiarii Invitaţi de Catedră.

— Un punct care nu va suscita controverse, bănuiesc, spune profesorul Marvin. Au fost propuse câteva nume aici, pe care cred că le putem accepta.

Roger Fundy ridică mâna şi spune:

— Pot să-l întreb pe preşedinte la iniţiativa cui a fost trimisă invitaţia pentru profesorul Mangel?

Preşedintele arată complet uimit; întreabă:

— Pentru profesorul Mangel? Din câte ştiu eu. domnule doctor Fundy, n-a fost emisă nicio invitaţie pentru profesorul Mangel.

— Pot să atrag atenţia preşedintelui asupra unei note a catedrei, care a fost trimisă chiar azi dimineaţă şi prin care suntem înştiinţaţi că profesorul Mangel a fost invitat să conferenţieze la noi?

— Eu n-am trimis nicio astfel de notă, spune preşedintele.

— Am aici un exemplar al notei pe care preşedintele susţine că nu a trimis-o, spune Roger Fundy. Poate că preşedintele doreşte s-o vadă.

Preşedintele doreşte; studiază cu atenţie nota, după care se întoarce spre Minnehaha Ho.

— Era pe dictafon, spune domnişoara Ho căscând ochii mari, orientali. Aşa că am trimis-o.

— Era pe dictafon, aşa că aţi trimis-o? şopteşte profesorul Marvin. Eu n-am înregistrat-o pe dictafon.

— Pot să întreb persoana prezidenţială, spune Me-lissa Todoroff, dacă această persoană e conştientă de faptul că invitaţia va fi privită de toate persoanele ne-albe şi de către femeile din această universitate drept o insultă deliberată adusă originii lor etnice?

— O s-o-ncurcăm, băi, spune unul din reprezentanţii studenţilor. Tipu-i un rasist şi un sexist.

Profesorul Marvin îşi roteşte privirile prin sală cu oarecare nedumerire.

— Profesorul Mangel, după ştiinţa mea, nu e nici rasist, nici sexist, ci un foarte competent genetician, spune el. Cu toate acestea, deoarece n-a fost invitat aici, problema nici nu se încadrează în ordinea noastră de zi.

— Dată fiind opinia preşedintelui că Mangel nu este nici rasist, nici sexist, întreabă Howard, să însemne oare că preşedintele ar fi gata să-l invite aici, dacă numele lui ar fi propus?

— Dar n-a fost propus, spune Marvin.

— Problema e că opera profesorului Mangel este fascistă şi că nu e nevoie ca tocmai noi să confirmăm acest lucru invitmdu-l aici, spune Moira Millikin.

— Eu am avut întotdeauna impresia că semnul distinctiv al fascismului era refuzul lui de a tolera cercetarea ştiinţifică liberă, spune Marvin, dar chestiunea nici nu merită discutată, întrucât nu există nicio propunere de a-l invita pe acest om aici. Mândoiesc că am reuşi vreodată să cădem de acord asupra unei asemenea invitaţii. Ar fi o problemă extrem de controversată.

— Pot să vântreb de ce? întreabă Dr. Zaehery, ui-t md de „British Journal of Sociology".

— De ce? se miră Roger Fundy. Păi, ştiţi care ar fi consecinţele invitării acestui om aici? Nu se poate în niciun caz tolera ca…

— Ba dimpotrivă, spune Dr. Zaehery. Se poate foarte bine tolera. Şi vă rog să-mi permiteţi să fac propunerea, care cred că este validabilă. dat fiind că ordinea de zi ne lasă libertatea de a face propuneri privind conferenţiarii invitaţi de catedră, să adresăm o invitaţie oficială din partea catedrei noastre profesorului Mangel, să vină să vorbească aici, la noi.

De jur-împrejurul mesei se iscă un vacarm teribil; numai Howard stă liniştit, atât de liniştit încât Flora se apleacă spre el şi şopteşte:

— Mi se pare mie, sau e mâna cuiva cunoscut la mijloc?

— Ssst. spune Howard, asta-i o problemă foarte serioasă.

— Şi vreţi să punem la vot propunerea dumneavoastră? întreabă Marvin întoreându-se către Zaehery.

— Da, vreau, spune Zaehery, şi aş dori s-o argumentez pe scurt. Observ la colegii mei mai tineri, poate mai puţin iniţiaţi în istoria recentă decât noi ceilalţi, o adevărată ignoranţă în privinţa stării de lucruri pe care o discutăm aici. Profesorul Mangel şi cu mine pot spune că avem un trecut comun: suntem amândoi evrei, am crescut amândoi în Germania nazistă şi am fugit din acea ţară în timpul ascensiunii fascismului. De aceea cred că sensul exact al acestui termen ne este direct cunoscut. Fascismul, şi genocidul asociat cu el, s-au putut manifesta deoarece în Germania, pe atunci, s-a dezvoltat un climat care a impus ca toate activităţile intelec

Iuale să se conformeze la o ideologie acceptată şi oficializată de nazişti. Pentru reuşita acestui proces, a fost nevoie să se creeze o atmosferă în care să fie practic imposibil de gândit şi de existat în afara acestui produs ideologic dominant. Cei care au încercat să reziste au fost izolaţi, aşa cum unii dintre colegii noştri încearcă să-l izoleze acum pe profesorul Mangel.

La masa de şedinţe izbucneşte din nou rumoarea, căci sociologii sunt toţi conştienţi că au fiecare câte o definiţie a fascismului, pe care ar putea-o cita imediat, dacă li s-ar cere cumva s-o facă.

— Îmi permiteţi să continui? întreabă Zachery. Fascismul, prin urmare, este un produs sociologic elegant, o lume unisistemică. Opusul lui sunt alternativa, sau pluralismul, sau liberalismul, care aduc cu ele haosul de opinii şi de ideologii; şi există oameni care considera toate acestea extrem de greu de tolerat. Dar, tocmai în interesul celor amintite, cred că trebuie să-l invităm pe profesorul Mangel să vină aici să ne vorbească.

— Păi, dacă vine, atunci o să aveţi un haos în toată regula, spune Roger Fundy. Cunoaşteţi doar opinia radicalilor despre el. Şi ştiţi cu ce scandaluri şi cu ce proteste violente sunt primiţi indivizi ca Eysenck sau Jensen când vreo universitate sau alta îi invită să ţină conferinţe. Acelaşi lucru o să se-ntâmple şi aici cu Mangel.

— Violenţă şi proteste absolut legitime, spune Moira Millikin.

— Sunt foarte tulburat, domnule preşedinte, spune Dr. MacIntosh, să văd că atâţia colegi de-ai noştri vor să ne împiedice să invităm pe cineva pe care nici măcar n-a fost vorba să-l invităm.

Dar între timp s-a încins un schimb de replici atât de aprinse peste masă încât profesorul Marvin e nevoit să se ridice în picioare şi să izbească puternic teancul său de dosare de blatul mesei, pentru a încerca să facă măcar puţină linişte.

— Domnilor! strigă el. Persoanelor!

— O, Howard, Howard, asta nu-i mina ta? şopteşte Flora.

— Flora, răspunde Howard tot în şoaptă, nu te apuca să distrugi avionul când vezi ce frumos a decolat.

— Îţi place să te joci, şopteşte Flora.

— Nici măcar n-am luat cuvântul, spune Howard. Acum profesorul Marvin s-a

reaşezat pe scaun. Aşteaptă să se facă linişte absolută, după care spune:

— Deci domnul Dr. Zachery a făcut o propunere, pe care o punem acum pe tapet, şi anume ca noi, cei din catedra de Ştiinţe Sociale, să-i adresăm o invitaţie profesorului Mangel, să vină să conferenţieze la noi. Există un secondant pentru această propunere?

— Hai, Flora! şoptește Howard. Flora ridică mâna.

— O, spune Marvin, mă rog, nu vreau decât să atrag atenţia pe scurt că această problemă poate deveni un foarte serios motiv de conflict şi să reamintesc membrilor catedrei noastre experienţa altor universităţi care s-au aventurat în această zonă plină de o tensiune exagerată şi nejustificată. Înainte de a supune la vot propunerea. Să fim prudenţi în hotărârile pe care le luăm, prudenţi, dar totodată drepţi. Şi-acum să trecem la vot. Cine este pentru?

De jur-împrejurul mesei se ridică mai multe mâini; Benita Pream se scoală în picioare ca să le poată număra.

— Împotrivă?

O altă scrie de mâini, unele agitându-se violent, se ridică la rândul lor; Eenita Pream se scoală încă o dată în picioare, ca să le poată număra şi pe acestea. Notează rezultatele pe o foaie de hârtie şi împinge foaia peste masă până la Marvin, care o ia şi o examinează.

— Mda, spune el, propunerea a fost acceptată. Cu unsprezece voturi la zece. Sunt sigur că este o hotăiâre dreaptă, deşi tare mă tem că ne-am băgat într-un conflict cum nu se poate mai mare.

Din nou izbucneşte vacarm în sală.

Note:

— În practica organelor colective de dezbatere din Marea Bri-tanie, în parlament, o moţiune nu este pusă la vot decât dacă ea primeşte sprijinul oficial (cu sau fără discurs de argumentare) din partea unui alt membru al adunării, secondantul, pentru a arăta că persoana care a făcut propunerea nu acţionează izolat.

— Să fie castraţi toţi sexiştii! urlă Melissa Todoroff, Dar în acest moment, pe baza unei instrucţiuni de procedură invocată de Dr. Petworth, un spirit constituţional devotat unor preciziuni de mare finețe cum ar fi instrucţiunile de procedură, se descoperă că domnişoara Todoroff, ca vizitatoare străină, nu are calitatea oficială de a participa la această adunare şi, prin urmare, votase fără competenţă, încât este invitată să părăsească sala, ceea ce ea şi face, dar strigând „La luptă, surorilor” şi „Afară cu porcii *!”

În fine, lumea se potolește; Howard ridică mâna; spune:

— Domnule preşedinte, aş vrea să atrag atenţia adunării că rezoluţia pe care am votat-o înainte – cu o majoritate de numai un vot – trebuie, desigur, invalidată acum, deoarece domnişoara Todoroff nu avea dreptul să voteze.

— Mă aşteptam la această obiecţie procedurală, domnule doctor Kirk, spune profesorul Marvin. Mă tem că ea ne pune într-o situaţie foarte complicată. Vedeţi dumneavoastră, infirmată ar trebui nu numai ultima votare, ci şi toate celelalte votări de pe parcursul acestei şedinţe. Dacă nu găsim o cale de compromis, vom fi nevoiţi să reluăm întreaga adunare de la început.

Din sală se aud bombăneli şi strigăte; în această vreme, Benita Pream a tot răscolit printre hârtiile ei; acum îi şopteşte ceva scurt preşedintelui la ureche. Preşedintele spune:

— A, bine.

Cum zgomotul e încă destul de mare în sală, Marvin bate cu palma în blatul mesei:

— Sunt aproape sigur, spune el, că onoraţii mei colegi vor fi de acord cu mine dacă

voi afirma că n-ar fi de dorit să reluăm întreagă această adunare de la început. Mi se atrage atenţia că este singura propunere votată astăzi care a fost acceptată cu o majoritate de numai un

Note:

* în argoul mişcărilor studenţeşti şi radicale de la şi ârşitul anilor ’60 şi începutul anilor ’70, termenul *pig* (porc) definea persoana sau persoanele asociate cu ordinea de stat, cu *establish-ment-xH* şi cu regimul politic, considerate a fi corupte şi depăşite.

vot. Cu consimţământul adunării, voi declara toate celelalte votări valide. Sunteţi de acord?

— Obosiţi după atâta luptă, sociologii consimt.

— Şi acum, referitor la ultima votare, spune Marvin. În calitatea mea de preşedinte al adunării, trebuie să cântăresc situaţia foarte atent. Ştim noi oare cum a votat domnişoara doctor Todoroff?

— Mie mi se pare evident, spune Dr. Zachery. Judecând după comentariile ei la ieşirea din sală.

— Asta-i o nedreptate, spune Moira Millikin. Votul trebuie să fie secret. Dacă votul unui individ poate fi determinat în felul acesta, atunci sistemul e greşit.

— Eu cred că există şi o altă modalitate de a rezolva dilema aceasta, spune Marvin aruncându-şi privirile asupra unui nou bilet trimis de Benita Pream. Şi cred că am şi rezolvat-o deja, spre satisfacţia, sper, a întregii adunări.

Participanţii schimbă priviri între ei; n-au aerul că ar fi cumva un grup uşor de satisfăcut.

— Dacă domnişoara doctor Todoroff ar fi votat împotriva propunerii, spune Marvin şi am scădea pur şi simplu votul ei, ar rămâne o majoritate de unsprezece la nouă, iar propunerea ar fi acceptată. Suntem de acord cu toţii?

— Adunarea-i de acord.

— Dar dacă, să presupunem, ea ar fi votat în favoarea propunerii, iar votul ei ar urma să fie scăzut, am obţine un balotaj de zece la zece. În cazul acesta, ca preşedinte, ar trebui să fac uz de votul meu decisiv. Dată fiind împrejurarea, şi numai împrejurarea de faţă, ca simplu principiu de procedură şi nicidecum de preferinţă, eu aş vota oricum în favoarea propunerii. Prin urcmre, şi într-un caz şi în celălalt, propunerea poate fi considerată ca acceptată.

— Iar o scăldăm cu echivocuri din astea liberale! strigă Moira Millikin, în timp ce bebeluşul începe şi el să urle alături de scaunul ei.

— O crimă împotriva umanităţii! proclamă B Fundy.

— Nu pot să vă spun decât atât, domnule doctor Fundy, i se adresează Marvin, că eu însumi nu sunt deloc bucu

ros la gândul că Mangel va pune piciorul în această universitate. Şi nu pentru că aş socoti cumva adevărate lucrurile care s-au spus aici despre el, ci pentru că noi, ca facultate, ne-am descurca mult mai bine fără asemenea situaţii conflictuale. Dar hotărârea mi-a fost impusă şi n-am avut altă cale procedurală pentru a face dreptate în acest caz.

— Un motiv reacţionar, spune Moira Millikin.

— Dreptate?! exclamă Roger Fundy. Dreptatea democratică e cea mai crasă nedreptate.

— Ea vi se pare mereu acceptabilă, când e în favoarea dumneavoastră, spune Marvin.

Se iscă o şi mai mare rumoare, pe fondul căreia pe aud numeroase strigăte care cer ca votarea să se repete, iar afară nivelul lacului continuă să crească şi întunericul devine tot mai dens dincolo de ferestrele mari ale sălii, cu transperantele lor care clămpăne. Excavatoarele au tăcut în fine, iar basculantele au plecat; numai luminile din Sala Durkheim continuă să strălucească în bezne. Şedinţa îşi urmează mai departe cursul, dar, la ora 17, 30. un *cling* sonor al ceasului Benitei Pream îi pune capăt definitiv. Sau aproape definitiv, căci până şi acum se cere să se mai discute propunerea ca, neluându-se pauză pentru ceai, să se stabilească un timp aproximativ cât ar fi durat consumarea ceaiului şi a biscuiţilor şi tocmai acest scurt timp aproximativ e folosit în cele din urmă pentru a justifica faptul că şedinţa a durat câteva minute în plus, în care s-a discutat dacă să dureze sau nu câteva minute în plus. Sociologii acum se ridică în picioare şi se dispersează care încotro; profesorul Debison, care n-a scos nici măcar o vorbă, se grăbeşte să ajungă la taxiul ce îl va duce direct la aeroportul Heathrow; pe coridor, în faţa Sălii Durkheim, grupurile se întrepătrund între ele şi dezbat furtunile ce va să vină curând.

— Ai fost neobişnuit de tăcut, îi spune lui Howard Flora în timp ce ies amândoi din sală.

— De, spune Howard, unele din aceste conflicte sunt foarte greu de rezolvat.

— Dar pe tine nu te speriau înainte, spune Flora. Tu vrei să vină Mangel aici. Tu vrei să provoci o luptă în toată regula.

— Cine? Eu? întreabă Howard nevinovat în clipa când urcă amândoi în lift; stau apoi câteva clipe nemişcaţi, aşteptând să se-nchidă uşile. Am găsit pe cineva care să stea cu copiii, spune Howard.

— Îhîm, spune Flora şi bagă mâna în geanta ei, de unde scoate agenda şi şterge, la pagina marcată cu un şnur subţire, din dreptul serii cuvântul „provizoriu”.

— Un *rendez-vous* secret? întreabă Henry Beamish, ureând şi el în lift, cu braţul prins în eşarfă. Să ştii, Howard, că a fost extrem de interesant şi-mi pare bine că ara făcut efortul de a veni la această şedinţă. S-au discutat aici câteva probleme care mă preocupă în mod deosebit.

— Serios, Henry? întreabă Flora. Şi care sunt problemele alea?

— Problema bursei de studiu pentru cercetarea delincventei senile, spune Henry. Acum vom putea în fine porni în domeniul ăsta cu toată viteza înainte.

— Am discutat noi aşa ceva? întreabă Flora.

— Vai, Flora, unde erai cu gândul? întreabă Henry. A fost unul din cele mai serioase puncte. Mă aşteptam să fie luptă mare aici, dar a trecut fără niciun fel de discuţie. Cred că oamenii au înţeles importanţa problemei. A fost o şedinţă foarte lipsită de tensiuni; mie cel puţin aşa mi s-a părut.

— Dar tu unde ai fost cu gândul? întreabă Flora. Eu am observat o mică agitaţie în sală când a fost vorba despre Mangel.

— Era cât se poate de previzibil, spune Henry. Necazul cu sociologii ăştia e că nu iau niciodată în serios genetica. Vorbesc mereu de echilibrul dintre natură şi educaţie, dar, când e vorba la o adică, iau toţi partea educaţiei pentru că aici pot ei interveni mai uşor. Şi nici măcar nu-şi dau seama în ce măsură suntem cu toţii predeterminaţi genetic.

— Dar, cum a spus şi preşedintele nostru, e o problemă conflictuală, spune Flora.

— O să se fâsâie, spune Henry.

— O să se fâsâie, Howard? întreabă Flora.

— Mă cam îndoiesc, spune Howard. Sunt patimi puternice la mijloc.

— O, Doamne, spune Flora, trebuie să recunosc deschis că speram să avem un trimestru mai liniştit. Fără conflicte şi fără greve. Ştiu că sună foarte reacţionar. Însă, chiar dacă revoluţia permanentă are anumite cerinţe imperioase, eu încă mai trag nădejde ca, înainte de moarte, să mai am parte de puţină pace, ca să apuc să scriu şi eu măcar o carte ca lumea.

— Numai că noi nu vrem să te lăsăm, spune Howard.

— Nu, spune Flora. Văd şi eu.

Liftul opreşte la etajul cinci şi toţi trei coboară dm el, întorcându-se la facultatea de Sociologie.

— Ciudat de unde a pornit scandalul, constată Henry. Şi totul n-a fost decât un mic accident.

— Henry, îi spune Flora plictisită, pe lumea asta nu există accidente.

Henry se întoarce şi o priveşte nedumerit.

— Cum nu există accidente? se miră el. Există.

— Howard nu cred că-i de acord cu tine, spune Flora. Eu acum trebuie să mă duc acasă şi să mă apuc de lucru. Ai grijă de tine, Henry.

— Bineînţeles, spune Henry.

Cei trei se separă unul de celălalt, apucând-o fiecare pe cite unul din cele patru coridoare ce pornesc din dreptul liftului, pentru a-şi lua servietele şi cărţile şi noile referate ale studenţilor şi noile comunicări ale secretariatului catedrei, tot acel depozit intelectual ce s-a acumulat peste zi şi care acum va trebui examinat din nou cu atenţia proaspătă.

— Grozavă fată Flora, spune Henry câteva minute mai târziu, când Howard vine la uşa camerei lui, spre a-i aminti de înţelegerea pe care o aveau. Camera lui Henry. ca toate celelalte camere, e o versiune aproape identică a biroului pe care-l are Howard, cu o masă de scris Conran, eu un dulap Roneo-Vickers, cu un coş de hârtii din bronz de tun, cu un scaun roşu la masă, toate plasate aproximativ în aceleaşi poziţii în dreptunghiul prelung al crime

rei. Diferenţa este că Henry a dat un aer ceva mai domestic locului umplându-l cu ghivece de flori, un bust al lui Gladstone, o oglindă modernistă cu ramă de argint, o carpetă norvegiană cu ochiuri mari pe podea şi un aparat pentru preparat ceaiul numit Teasmaid, care constă din-tr-un samovar ataşat la un cadran de ceas şi care răspân-deşte un miros puternic de frunze de ceai.

— Eşti gata, Henry? întreabă Howard. Fiindcă cu am o seară destul de plină azi şi trebuie să te duc şi pe tine acasă la timp, ca să prinzi cald biftecul.

— Păi, cam asta ar fi, spune Henry. Oricum nu mai fac eu mare lucru în astă seară, aşa rănit cum sunt. Te rog, Howard, vrei să-mi dai o mână de ajutor să-mi pun haina de ploaie pe mine? Problema e că nu ştiu cum să fac să-mi încapă braţul ăsta în ea.

— Hai să ţi-o pun pe umeri, spune Howard, şi pe urmă te închei eu până la gât.

Stau amândoi în picioare în micul birou domestic al lui Henry, acesta din urmă cu bărbia în sus, în timp ce Howard se ocupă de haina lui. Apoi îşi ia fiecare servieta şi străbat împreună coridorul până la lift.

Liftul vine repede şi se urcă în el.

— Sper că nu te-ai supărat pe mine, spune Henry când Uf tul se pune în mişcare.

— De ce să mă supăr? întreabă Howard.

— Mă refer la chestia aia cu Mangel, spune Henry. A trebuit să votez în favoarea lai, bineînţeles, din principiu. Mi-a fost clar că aşa trebuie să fac, deşi respect şi celălalt punct de vedere, să ştii. Presupun că tu ai votat contra.

— Eu m-am abţinut, de fapt, spuse Howard.

— Dar ştiu precis la ce te-ai gândit, spune Henry. Dacă Henry ăsta ar fi avut atâta minte încât să stea acasă, votarea ar fi ieşit invers.

— Aiurea, îi spune Howard. Dacă ai fi stat acasă, n-am fi avut un conflict acum. Dar aşa o să fie scandal şi toată lumea va fi radicalizată şi vom avea un trimestru palpitant.

— Mă rog, dă-mi voie să nu fiu de acord cu tine, spune Henry.

Uşile liftului se deschid şi amândoi pătrund în foaierul gol. Cascada lui Kaakinen a fost închisă pentru noapte;

de asemeni multe lumini sunt stinse acum; o îngrijitoare face curat cu aspiratorul.

— Nu, spune Henry, eu sunt ca Flora. Sunt un om care tânjesc după pace. Zilele când mă angajam eu în politică s-au dus demult. De fapt, nici nu sunt prea sigur dacă m-am amestecat serios în ea. În orice caz, politica era cinstită în anii ’50.

— Tocmai de-aia nu s-a făcut nimic, spune Howard. Şi de-aia nu e pace acum.

Ies amândoi prin uşile de sticlă, în întunericul ce a învăluit orăşelul universitar.

— Mă rog, ăsta e punctul meu de vedere, spune Henry, deşi îl respect şi pe celălalt, să ştii.

— Da, spune Howard şi amândoi se opresc un moment în ploaie. Păi, unde mergem să bem ceva?

— A, exclamă Henry luminându-se tot, asta zic şi eu dilemă conflictuală. Tu unde propui să mergem?

V

ÎN PERIMETRUL COMPLEXULUI UNIVERSITAR există un local, „Roba şi Proba”, de un aspect modernist, tapisat cu paneluri de pin; aici studenţii se întâlnesc cu sfudenţii. profesorii cu profesorii, profesorii cu studenţii şi studenţii cu profesorii, stau la mese rareori debarasate de vase, înghesuiţi unii în alţii, cu zgomotul muzicii reg-gae de la tonomat răsunându-le în urechi şi discută chestiuni foarte deschise şi discutabile precum lucrările trimestriale, politica sindicală, tezele, colegii, avorturile, demonstraţiile şi dificultăţile lor matrimoniale şi sexuale. Dar, pentru probleme mai confidenţiale sau de un gen mai ascuns, pentru tras de sfori, mici legături, mari conspiraţii, ori pentru soluţionarea unor chestiuni metodologice serioase, lumea obişnuieşte să meargă în afara universităţii; şi există, în apropiere, două cârciumioare familiare cunoscute de toţi cu o atmosferă destinsă, directă şi cu un număr de colţişoare foarte convenabile. Howard propune una din aceste cârciumioare; dar se pare că Henry are alte intenţii.

— Ascultă, spune el, de ce nu mergem noi la localul meu?

— Ai un local al tău? întreabă Howard.

— Păi, intru mereu la „Ducele Wellington” când vreau să beau un pahar în drum spre casă, spune Henry. E un loc potrivit pentru o discuţie serioasă.

Locul potrivit pentru o discuţie serioasă se află chiar în centrul oraşului; înăuntru miroase a raci carzi, clientela e spilcuită şi îmbrăcată de la casa Austin Reed, iar Howard n-a mai intrat niciodată acolo.

— Foarte bine, Henry, spune Howard. Acum hai să mergem la maşina mea.

Ploaia îi biciuieşte cu forţă când pătrund în perimetrul expus al parcajului, fluturându-i lui Henry bandajele. Se urcă amândoi în minibuz şi Howard porneşte, în timp ce Henry îşi ţine braţul ţeapăn în faţă. Parcurgând aleea lungă de acces către şoseaua principală, Howard poate privi în urmă prin oglinda retrovizoare şi poate vedea universitatea în spate, o structură urbană masivă, luminată de spoturi şi de reflectoare, trimiţând raze în semi-întunericul din jur, ca imaginea însăşi a unei uzine intelectuale de mare productivitate, care lucrează douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru. De-o parte şi de alta a drumului, dincolo de copacii uzi, se văd luminile rotunde, ca nişte hublouri, ale blocurilor Spengler şi Toyn-bee, unde fiecare fereastră are propriul ei transperant diafan, aproape transparent, fiecare având altă culoare pură, fiecare oferind ochiului câte un strop de viaţă circular, accesibil, amănunt de mare fascinaţie pentru locuitorii din Watermouth, care, plimbându-şi câinii noaptea pe aici, pot vedea, concentrată în aceste elegante cercuri compuse, precum în lentila unui aparat de fotografiat, imaginea tremurătoare a câte unei studente care se dezbracă în camera ei. La capătul aleii, Howard cotește! a stânga şi intră în şoseaua principală, care-i va duce piuă în centrul oraşului.

Când ceasul Benitei Pream a făcut *cling,* anunţând sfârşitul şedinţei de catedră, acele lui arătau ora 17, 30. Acum este şase fix la ceasul cu cadran de alamă de pe vremea bunicilor, care se află în antreul restaurantului „Ducele Wellington".

— Sper că o să-ţi placă ambianţa de aici, Howard, spune Henry, pe când intră împreună în „camera eu lumină de gaz", iluminată însă de nişte becuri puternice *şi* aranjată în stilul unui bivuac din epoca victoriană.

— Ei, poftim, spune fata de la bar, care, cine ştie cum, a fost convinsă să poarte o rochie lungă, victoriană, cu un guleraş de dantelă. Aţi fost la război, domnule Beamish, nu-i aşa?

— Două beri, spune Henry oprindu-se în picioare lângă bar. cu haina de ploaie încheiată napoleonie. până la git. Aşa arăt eu?

— Parcă v-aţi bătut de-adevăratelea, spune fata. La halbe sau, 1 a pahare?

— La halbe, cred, spune Henry. Nu, nu-i nimic. Am avut doar un mie accident.

În spatele lui Chloe atârnă o oglindă mare; pe oglindă este gravat, spre consolarea omului contemporan, conturul ferm, însă delicat al clădirii lui Paxton pentru Expoziţia de la Crystal Palace din 1851, peste care se suprapune imaginea sălii încărcate de mult pluş.

— Mie mi se pare un accident foarte mare, spune Ghioci trăgând în jos minerul automatului de bere şi radiind toată înspre Henry. Noroc că-l aveţi pe prietenul dumneavoastră, care să vă poarte de grijă.

— O, dânsul e domnul Kirk, spune Henry, şi are grijă de mine.

— Aşa, poftiţi, spune Chloe, două halbe. Altceva?

— Eu zic să luăm şi nişte săratele cu ceapă, spune Henry. Te rog, Howard, vrei să fii atât de bun să bagi mina în buzunarul meu stâng de la pantaloni, unde ai să găseşti banii? Nu ştiu de ce, dar i-am pus în partea în care nu ajung.

— Aveţi mai bine grijă, spune Chloe, să nu vă aresteze prietenul din cauza dumneavoastră.

— Fii liniştit, că plătesc eu, spune Howard.

— Nu, nu sunt de-acord, spune Henry. Eu te-am invitat aici, eşti musafirul meu.

— Plăteşti tu data viitoare, spune Howard.

— Ne aşezăm la o masă? întreabă Henry încereând să ia amândouă halbele de pe bar cu singura lui mină validă şi vărsându-şi o cantitate considerabilă de bere pe pantaloni.

— Lasă-mă pe mine. spune Howard.

— Doriţi să vă dau şi ziarul de seară, domnule Beamish? întreabă Chloe când vor să se îndepărteze de bar.

Note:

— Sir *Josepfi Paxton* (1801 – 1865) – arhitect englez. Iniţial grădinar, Paxton a experimentat, sub patronajul Ducelui de De-vomhire, noi tehnici de construcţie folosind oţelul şi sticla, mai ales la serele de la Chatsworth. Experienţa sa a culminat cu proiectul revoluţionarei construcţii Crystal Palace, ce a găzduit Marea Expoziţie din 1851. Paxton a mai construit diferite vile la ţară şi a practicat grădinăritul estetic.

— Întotdeauna citesc ziarul aici, îi spune Henry lui Howard. Nu, astă seară nu, Chloe. Am nişte lucruri imper-tante de discutat.

— Am văzut că au mai deturnat un avion! spune Chloe. Eu nu ştiu unde o să ajungem cu toată nebunia asta.

— E, aşa e lumea, n-ai ce face, declară Henry vag, luând pachetul de săratele între dinţi. Dacă oamenii ar învăţa să trăiască împreună…

— Aveţi dreptate, domnule Beamish, spune Chlee, nu mai e cum era înainte, nu-i aşa? în afară de viaţa sexuală. Aia s-a îmbunătăţit categoric.

— Şi chirurgia, spune Henry printre dinţii încleştaţi pe pachet şi traversând nesigur localul. Şi în chirurgie s-au făcut progrese extraordinare.

— Aşa-i, spune Chloe râzând. Mi se pare însă că şi dumneavoastră aţi cam avea nevoie de ele în astă seară, domnule Beamish.

— Grozavă fată Chloe, spune Henry când se aşază amândoi într-o nişă tapisată cu pluş elegant, deasupra căreia atârnă o lăcrămioară-asiatică.

— După cum vezi mă cunoaşte toată lumea aici.

— Da, spune Howard.

— Un local plăcut, spune Henry. Proprietarul e un fost ofiţer. Presupun însă că nu e tocmai pe gustul tău.

— Nu tocmai, spune Howard. Dar despre ce doreai «a vorbeşti cu mine?

— A, cla spune Henry, exact. Păi, Howard, voiam să discutăm puţin despre aseară.

— Despre petrecere? întreabă Howard.

— Da, spune Henry, despre petrecere. Te rog, Howard, nu te supăra, dar nu pot desface pachetul ăsta de săratele,

— Uite, poftim, spune Howard.

— Am impresia că accidentele s-au ţinut scai de mine, De Henry. Am sosit la voi târziu, pe urmă m-a muşcat

8 âa şi la sfârşit am spart şi o fereastră. Îmi pare nespus de rău, să ştii.

— Nu-ţi face probleme, spune Howard, la o petrecere se mai sparge ba una, ba alta.

— Mă tem că şi Myra s-a cam îmbătat, spune Henry „în general, o seară proastă de tot pentru noi.

— La o petrecere oamenii mai beau, se mai îmbată, spune Howard. Dar s-a ntâmplat ceva cu voi aseară?

— N-aş zice că s-a ntâmplat ceva, spune Henry, dar parcă n-am fost noi, nu-i aşa?

— Parcă nu prea, spune Howard.

— Oricum, spune Henry, principalul lucru care voiam să te-ntreb e următorul: mă laşi pe mine să plătesc înlocuirea geamului?

— Da, spune Howard.

— Bine, spune Henry luminându-se tot la faţă, atunci aşa rămâne, ne-am înţeles. Closetul e acolo, după uşa aia, dacă ai nevoie.

— Henry, îi spune Howard, ce s-a ntâmplat cu tine azi-noapte?

— Mi-au pus douăzeci şi şapte de copci, spune Henry. Era un mic indian, foarte simpatic. Vorbea engleza destul de bine.

— Dar cum de ai reuşit să te tai în halul ăsta?

— Aha, spune Henry, mă aşteptam la întrebarea asta. M-am gânclit foarte mult de ieri până azi. Am alunecat, înţelegi şi am întins braţul ca să prind ceva, dar am nimerit cu el direct în geamul vostru. Deşi nu cred că lucrurile au fost chiar atât de simple, nu?

— Nu, spune Howard.

— Nu, într-adevăr, spune Henry. Cred că a fost un cub de gheaţă pe jos. Cred că cineva a avut gheaţă în băutură şi a scăpat gheaţa pe jos, iar eu am călcat pe ea. Adică n-a scăpat-o intenţionat. Vreau să spun că e vina mea, bineînţeles. Bineînţeles, eram şi puţin nesigur pe picioare, după ce m-a muşcat câinele ăla.

— Nu cumva ai vrut să te arunci pe fereastră? Henry se uită fix la Howard; spune:

— Nu, Doamne fereşte, nu. De ce să fac una ca asta?

— Ţi se întâmplă o mulţime de accidente, spune Howard. Nu te îngrijorează faptul ăsta?

— Sunt un om foarte neîndemânatic, Hov/ard. Sunt mare de statură, în schimb nu prea am echilibru. Asta din cauză că n-am făcut sport în şcoală. N-am avut voie, ştii, mai ales după ce am avut beri-beri.

— Tu ai avut şi beri-beri *t*

— Cum, nu ţi-am spus? întreabă Henry. Da, am avut. Şi încă o formă foarte urâtă.

— Unde s-a întâmplat asta? întreabă Howard,

— La Huddersfield, spune Henry.

— Dar, uite, tu, ca psiholog social de profesie –, nu te-ai întrebat niciodată cum de ai nimerit. În acest sistem, de accidente?

— Păi, nu e chiar domeniul meu… ştii… nu-i aşa? spune Henry. Eu mă ocup mai mult de controlul social şi de delincventă. Însă recunosc că am o frecvenţă statistică inexplicabil de mare a accidentelor.

— Două numai aseară, spune-Howard.

— Aşa e, spune Henry, asta îţi dă de gândit. Presupun că vrei să mă-ntrebi dacă beau prea mult sau dacă nu cumva iau droguri. Răspunsul e la amândouă nu. Nici nu m-am atins de droguri aseară, pentru că nu-mi priesc deloc. Şi nici de băut n-am apucat să beau prea mult. Da-că-ţi aduci aminte, am sosit la tine foarte târziu. Când m-am dus acasă pe jos de la universitate, ca s-o iau pe Myra la petrecere cu maşina, am constatat că ea plecase deja, şi anume chiar cu maşina noastră, încât am fost nevoit să mă-ntorc pe jos în oraş, iar drumul mi-a luat o oră şi mai bine. Pe urmă dinele m-a muşcat de cum am intrat pe uşă şi am stat foarte multă vreme în baie, spălându-mi piciorul cu dezinfectant. După care n-am băut decât cel mult două pahare cu vin şi m-am dus în camera voastră de oaspeţi, Howard, ca să-mi schimb şosetele, care erau ude şi am vrut să deschid geamul numai puţin, drept care

mi-am băgat braţul prin el. Deci n-a fost vorba de altceva. Nu iei o sărăţică?

— Nu, mulţumesc, spune Howard, nu iau.

— Nu prea e ce analiza la povestea asta, nu? întreabă Henry. A fost caraghios. La început nu m-a durut deloc, dar cixând mi-am dat seama că dintr-o tăietură din asta se poate foarte bine muri şi m-am gândit mai bine să strig după ajutor. Şi atunci a apărut Flora; nu-i aşa că e o fiinţă mimmată Flora? Mda, bănuiesc că accidente din astea se mai întâmplă pe la petreceri, cum spui tu. Ne place să descifrăm un sens în ele, e specialitatea

noastră, dar de data asta nu este vorba chiar de nimic. N-a fost decât un accident minor.

— Henry, tu nu erai afectat aseară? întreabă Howard privind la figura prietenoasă a lui Henry.

— M-a întors pe dos faptul că m-a muşcat câinele ăla, spune Henry, dar eu nu mi-aş bate atâtea capul în locul

— Am impresia că eu sunt mai îngrijorat pentru tine decât eşti tu însuţi, spune Howard.

— Păi, asta-i foarte frumos din partea ta, Howard, spune Henry, dar eu nu mi-aş bate atâta capul în locul tău.

— Ar fi putut fi un accident fatal, spune Howard.

— Şi-aşa ai destule probleme ale tale, spune Henry, din câte am auzit.

— Doar te cunosc de atâta vreme, spune Howard. Mi-aduc aminte prima dată când te-am întâlnit.

— O, Doamne, da, spune Henry, da. Nişte băieţi mă doborâseră cu o minge de fotbal. Eu le-am spus să plece de pe terenul de joc al universităţii, pentru că era proprietate privată, iar ei au aruncat cu mingea în mine. Şi tu m-ai ridicat de pe jos.

— Chiar şi pe atunci aveai accidente, spune Howard.

— Uite ce-i, spune Henry, nu-mi place că-ţi faci atâtea griji din cauza mea. Crezi că am făcut-o cumva dinadins?

— Ce vorbă e asta dinadins? întreabă Howard. Eu cred că aveai destule motive să fii nefericit aseară.

— Ce motive?

— N-ai avut niciun motiv aseară? întreabă Howard.

— Ascultă, spune Henry, vreau să ştiu la ce te referi tu de fapt?

— Chiar nu ştii la ce mă refer?

— Nu, spune Henry. Şi hai, n-o mai face aşa, pe misteriosul.

— Bine, spune Howard. Când te-ai dus acasă şi n-ai mai găsit-o pe Myra, ai ştiut unde e plecată?

— Sigur că da, spune Henry. Doar mi-a lăsat un bilet; întotdeauna îmi lasă bilete când pleacă. Pe şemineu. Plecase la voi.

— Dar ştii de ce?

— Da, spune Henry, scria în bilet. Ca să-i dea o mână de ajutor Barbarei. Era îngrijorată cât de multe are Barbara de făcut. De fapt, amândoi suntem îngrijoraţi pentru ea. De ce, n-a venit?

— Ba da, spune Howard.

— Păi, şi-atunci? întreabă Henry. Ce legătură are una cu alta?

— Nouă ni s-a părut frământată, spune Howard.

— Grozavă fată Myra, spune Henry. Adevărul e că n-a avut ea o vară prea veselă. Cu cartea asta a mea lucrurile n-au mers deloc bine. Am avut ceea ce se numeşte un blocaj. Când cuvintele pur şi simplu nu vor să mai vină. E drept că şi charisma e un concept cam dificil Iar eu poate că am cam pierdut contactul cu ultimele noutăţi în materie. Se mai întâmplă, la vârstu mea. Începi să nu mai ai scânteie, rămâi inert. Ştii la ce mă refer. A amintit şi ea despre treaba asta?

Howard studiază figura lui Henry, care între timp a dobândit o mustaţă subţire de la spuma din halbă. Însă altminteri pare lipsita de orice gând ascuns.

— Da, a amintit.

— Sunt sigur că-i face bine să mai schimbe o vorbă cu oamenii, spune Henry. O ajută dacă vede că cineva manifestă un interes şi pentru ea. Nu că eu n-aş face-o. Dar de mine s-a plictisit. Şi, ca să fiu sincer, în ultima vreme nu prea mai sunt în apele mele, Howard. Nu sunt deloc în formă. A spus şi ea că nu sunt în apele mele?

— Da, spune Howard.

— Înţeleg, spune Henry. Înseamnă că a fost o discuţie în toată regula.

— Da, spune Howard.

— Aha, spune Henry. De-aia ai început tu să-ţi pui întrebări despre mine?

— Da, spune Henry.

— Şi altceva n-a mai spus? întreabă Henry.

— A spus că nu merge bine căsnicia voastră, spune Howard.

— Serios? se miră Henry. Păi, ţi-am mai spus, n-a fost o vară prea veselă. Şi nici cartea mea n-a ajutat. Cărţile te fac să te retragi în tine. Dar nu e nimic dramatic.

— Ea era de părere că e, spune Howard. Nu cumva are de gând să te părăsească?

— Are de gând? întreabă Henry.

— Nu ţi-a spus? întreabă Howard. Nu ştii nimic?

— Nu, spune Henry. V-a spus vouă?

— E o surpriză? întreabă Howard.

— Nu chiar, spune Henry. Myra e nefericită, asta trebuie să-nţelegi. Eu nu sunt destul de bun pentru ea. Nu-i pot oferi tot ce-şi doreşte ea de la viaţă. Atunci devine nefericită şi telefonează la oameni. Discută cu ei despre noi doi. Uneori se duce şi-şi mai cumpără câte un lucru nou, o maşină Miele de spălat vasele sau ceva asemănător. Pentru că toate fetele, aşa le spune ea: fetelea în cercul ei de-acolo, din sat, îşi cumpără maşini Miele de spălat vasele. Alteori vorbeşte despre divorţ. Pentru că toate fetele de la uni, aşa-i spune ea: uni, din cercul ei vorbesc despre divorţ. E un fel de preocupare feminină la modă. S-ar părea că toate nevestele vor s-o facă. Ele aspiră la foarte mult, iar noi nu le putem oferi nici genul de viaţă sexuală, nici de atenţie pe care îl doresc ele. Eu o să trebuiască să plec curând. Mai ai timp de una rapidă înainte să ridicăm ancora, Howard?

— Bine, spune Howard.

— Ia te rog bani din buzunarul meu, spune Henry.

— Hai, lasă, spune Howard.

— Ia, Howard, spune Henry întinzând braţul valid la buzunarul său opus şi răsturnându-i acestuia conţinutul pe banchetă şi pe podea. Uite-aici.

Howard alege câteva monezi şi se îndreaptă către bar, în spatele căruia Chloe stă în picioare îmbrăcată în costumul ei victorian.

— Unul dintre cei mai buni clienţi ai mei, domnul Beamish, spune ea trăgând un mâner în jos. Vine aici în fiecare seară. Ieri nimeni nu era mai în formă ca el, zău.

Howard ia cele două beri şi străbate camera înapoi, până la masa lor; când se aşază din nou pe bancheta de pluş roşu, Henry, adunându-şi monezile, ridică ochii spre ti, iar Howard îi observă, pitită în şanţul de la baza nasului, o lacrimă mică şi discretă.

— Mulţumesc, spune Henry.

— E-n regulă? întreabă Howard.

— O să te rog să mă ierţi că, faţă de situaţia pe care tocmai am discutat-o, eu am reacţionat cu obişnuita mea lipsă de adecvare, spune Henry. Bineînţeles că e frământată. Altfel n-ar fi venit la voi. Vreau să spun că tu eşti direct implicat profesional, nu-i aşa, în povestea asta cu despărţirile. Myra evocă întruna faptul că Barbara te-a părăsit la Leeds. A fost un act de eroism din partea ei, aşa zice Myra.

— Da, a amintit şi de treaba asta, spune Howard.

— Atunci înseamnă că a discutat totul, nu-i aşa? întreabă Henry. Asta e un semn foarte rău.

— Pare foarte nefericită, spune Howard.

— Ştiu, spune Henry. Încerc să privesc lucrurile din punctul ei de vedere. De fapt, problema pentru ea sunt eu.

— Nu chiar, spune Howard, problema ei sunteţi amân-doi. Myra începe să-şi dea seama că şi tu şi ea aţi ales calea eşecului.

— Zău? întreabă Henry. Şi care e calea aia?

— Păi, Myra a şi recunoscut, spune Howard. Voi v-aţi retras prea departe de lume. V-aţi închis în voi înşivă, aţi pierdut legătura cu tot restul, n-aveţi niciun contact cu exteriorul şi de aceea, în momentul când ceva nu mai merge, aruncaţi vina unul pe celălalt. Ceea ce faceţi voi se cheamă a vă închide unul pe altul în rolul unor personalităţi fixe. Nu puteţi evolua, nu vă puteţi extinde, nu vă puteţi lăsa unul pe celălalt să vă dezvoltaţi. V-aţi izolat acolo, în cuibuşorul vostru, în afara timpului, în afara istoriei şi rataţi posibilităţile una după alta.

— Înţeleg, rosteşte Henry. Toate astea i le-ai spus şi Myrei?

— N-am prea avut timp să-i spunem Myrei nimic, răspunde Howard, fiindcă între timp au venit oamenii şi a început petrecerea. Dar ea în felul ăsta vede lucrurile, să ştii.

— Da, cam asta-i ce aşteaptă ea de la tine să-i spui, constată Henry. Găseşte-ţi pe altcineva, încearcă poziţii noi, schimbă-ţi mereu partenerii.

— Myra evoluează, spune Howard.

— Asta înseamnă evoluţie? întreabă Henry. Uite, acum suntem în două tabere diferite, tu şi eu. Nu sunt de acord cu tine. Eu nu văd lucrurile în felul ăsta, ceva în mine se opune la o asemenea explicaţie.

— La Myra cred că nu se opune, îi replică Howard. Henry îl priveşte; spune:

— Nu. Tocmai de aceea e o trădare din partea ei că a venit să discute cu tine.

— Dar poate tocmai discutând cu mine e singura ei modalitate de a discuta de fapt cu tine, spune Howard.

— Şi ce să-mi spună? întreabă Henry. Dacă Myra vrea să discute ceva cu mine, eu sunt mereu acasă. La masă doar stăm unul faţă în faţă cu celălalt în fiecare seară, nu? Şi în fiecare noapte dormim în acelaşi pat.

— Cele mai multe paturi nu sunt atât de intime pe cât îşi închipuie cei care dorm în

ele, spune Howard.

— Ţie însă parcă ţi-au plăcut întotdeauna, spune Henry. Nu înţeleg. Mă părăseşte sau nu mă părăseşte?

— Cred că aseară voia să te părăsească, spune Howard.

— Dar nu se obişnuieşte, în situaţii din astea, să-i oferi un indiciu despre intenţia ta şi partenerului pe care îl părăseşti? Adică să-i laşi un bilet pe şemineu sau ceva asemănător?

— Poate că discuţia ei cu noi a fost un fel de bilet lăsat ţie pe şemineu, îi explică Howard.

— Da, dar acum e acasă, la fermă şi face biftec, spune Henry. Adică, cel puţin, aşa bănuiesc.

— De ieri şi până azi s-au întâmplat destule lucruri, îi spune Howard.

— Aha, înţeleg, spune Henry. Crezi că voia să mă părăsească aseară, dar accidentul meu a făcut-o să se răzgândească. Dacă a fost un accident.

— Exact, spune Howard.

— Deci e numai o amânare a execuţiei.

— Da, dacă n-o opreşti, dacă nu stai de vorbă cu ea, spune Howard.

— Presupun, spune Henry, că m-aş putea duce atunci să-mi mai provoc un accident.

— Ştii, spune Howard, eu am crezut că despre asta ai vrut să vorbeşti cu mine în astă-seară.

— O, nu, spune Henry, n-ai înţeles. Tu eşti cea din urmă persoană cu care aş dori să discut despre subiectul ăsta. N-am nimic personal cu tine şi respect punctul tău de vedere. Numai că nu cred în soluţiile tale.

— Dar crezi în existenţa problemelor, spune Howard.

— Dumnezeule, spune Henry, iar suntem la cabinetul de consultaţii al doctorului Kirk. Eu am încheiat cu toate poveştile astea. M-am săturat de ele la Leeds. Am încetat să vreau să mă ridic şi să făuresc istoria cu penisul meu. Şi m-am săturat şi de marea dominaţie laică a emancipării şi a egalităţii, pentru care luptam pe atunci şi care, dacă o analizezi mai bine, pune sistemul deasupra oamenilor şi produce mormane întregi de cadavre. Cred că, în ce mă priveşte, Irlanda a pus capac la toate şi m-a lecuit de cuvintele astea gen „antifascism", „antiimperialism", pe care le foloseam înainte întruna. Nu vreau să mai dau vina pe nimeni acum şi nici să absolv pe nimeni. Singurul lucru care contează pentru mine e ataşamentul faţă de alţi oameni cunoscuţi şi armonia relaţiilor cu ei.

— Păi, asta vrem cu toţii, nu? îl întreabă Howard. Afecţiune, lumină şi Mozart în surdină. Dar nu le putem avea şi în cazul ăsta nu-ţi poţi permite să stai deoparte şi să te rezemi doar pe trecutul tău. Dacă asta înseamnă viaţă, Henry, atunci tu nu eşti prea bun la ea, recunoaşte.

— Aşa-i. spune Henry, şi asta-i şi toată mica comedie tristă. Latura personală, singura în care cred cu adevărat, nu reuşesc s-o stăpânesc mai deloc. Mă simt parcă blocat în faţa ei. Tocmai de aceea nici nu merită să-ţi baţi capul cu mine. Nu vreau să-mi fie mântuit sufletul. Nu vreau să fiu grăunţa măcinată în marea moară a istoriei.

— Şi ce te faci atunci cu Myra? întreabă Howard.

— Adevărat, spune Henry. Myra e punctul cel mai dureros în toată istoria asta. Eu sunt o calamitate pentru ea. Ştiu. Mă uit la ea şi sentimentul pe care contez nu vine; iubirea, exclusivitatea copleşitoare a celuilalt, asta aş dori şi eu să simt – şi, când colo, nimic. Din când în când mă mai animă câte o scânteie modestă: vreo studentă cu picioare frumoase,

care capătă deodată viaţă pe scaunul din faţa mea, sau grija asta cicălitoare pentru Myra, care e şi ea un soi de dragoste totuşi până la urmă. Aş vrea să am o mulţime de bani, aş vrea să-i pot cheltui cu ea, dar, din păcate, n-am. Sigur, nu-i greu de oferit un profil psihologic sau o explicaţie politică pentru situaţia asta. De fapt, probabil că sunt în stare s-o fac la fel de bine ca şi tine, Howard. Sau poate chiar aş fi în stare, dacă ar fi vorba de altcineva. Dar, în cazul nostru, e vorba de mine. Şi nu mi-e do prea mare ajutor să ştiu că sunt aşa cum sunt. Îţi mulţumesc, Howard. Apreciez cum trebuie faptul că te gândeşti la mine.

— Va să zică o laşi pe Myra să plece, spune Howard.

— Oricum, tu nu acelaşi lucru ai sfătui-o să facă? întreabă Henry. Iar pe mine să-mi găsesc pe altcineva?

— Ba cred că aşa aş face, spune Howard.

În aceeaşi clipă, Henry îşi ridică privirile în sus, se uită fix înaintea lui şi spune:

— Vai de mine, cât s-a făcut ceasul! Şi doar i-am promis Myrei să fiu acasă la şapte, ca să mănânc biftecul cald. Nici nu-ţi pot descrie ce porţie de scandal o să-mi tragă dacă o să-ntârzii cumva.

Deasupra barului se află un ceas de gară vechi, care indică ora şase şi patruzeci şi cinci de minute.

— Şi eu am o seară destul de plină, îi spune Howard. Hai s-o luăm din loc rapid.

— Howard vrei tu să mă-nchei din nou la nasturele de sus? întreabă Henry şi Howard îl încheie la nasturele de la gât, apoi îl ajută să se ridice de pe banchetă. Noapte bună, Chloe, mai strigă Henry în timp ce ies amândoi din Camera Iluminată cu Gaz.

— Noapte bună, domnule Beamish, răspunde Chloe. Şi fiţi atent, să nu mai aveţi accidente.

Trec amândoi prin parkingul friguros, ajung la mini-buz, se urcă în eL Howard coteşte în şoseaua mare şi se îndreaptă către ieşirea din oraş. Traversează în mare viteză rusticalitatea împărăţiei lui Henry pe şosele înguste, acoperite de frunze mari ude, peste vaduri, peste poduri mici, peste drumuri nepavate, cu urme adânci de roţi brăzdate în ele. Crengi mari şi trosnitoare se boltesc deasupra minibuzului; roţile alunecă şi derapează; mici vietăţi apar în faţa maşinii, obligând-o să ia viraje bruşte, pentru a nu Ie călca. Aleea până la ferma lui Henry e ceva mai înălţată faţă de şosea, dar până la urmă reuşesc să ajungă cu bine. Oprind minibuzul, Howard vede că în bucătărie, unde mâncase biscuiţi şi brârtză cu Myra în seara când Henry era plecat de acasă, lumina este aprinsă.

— Hai, vino puţin înăuntru şi schimbă câteva cuvinte cu Myra, spune Henry coborând din maşină, cu servieta ţinută strâns în mâna lui sănătoasă. Uite că n-a plecat, din câte se pare.

Şi, într-adevăr, uşa din spate se deschide, iar Myra apare în capul scărilor, cu şorţul în faţă şi-i face semn lui Howard cu mâna.

— Spune-i tu că mi-ar fi făcut plăcere să intru, îl roagă Howard pe Henry, dar sunt cam în întirziere şi trebuie să fug acum.

— Mda, ascultă Howard, spune Henry aplecându-se şi băgând capul pe fereastra minibuzului, vreau să-ţi spun doar atât, că îţi sunt recunoscător. Pentru discuţia noastră şi pentru că m-ai adus cu maşina. Şi te rog nu viita să-mi trimiţi nota de plată pentru geamuri.

— N-am să uit, spune Howard. Şi-acum vrei să mă dirijezi puţin din spate, ca să întorc?

— Ai loc vreo două picioare, spune Henry trecând în spatele minibuzului. Aşa, aşa.

Din fericire, lovitura nu e prea gravă şi Henry nu se alege decât cu o zgârietură

uşoară la mâna lui cea sănătoasă, pe care a întins-o instinctiv înainte pentru a se sprijini în clipa când a căzut pe pietrişul aleii, răsturnat fiind de minibuzul lui Howard. Noroc cu Myra care îl ridică de jos şi îl ajută să se scuture pe haine.

— Nu s-a ntâmplat nimic, spune ea pe fereastra minibuzului. Doamne Dumnezeule, îţi vine să crezi că e posibil aşa ceva?

Întorcând minibuzul, Howard îi zăreşte o frântură de secundă în bucătărie, aparent certându-se şi urcă atent cu roţile pe asfaltul supraînălţat al aleii.

Seara lui cea plină abia de-acum începe; trece peste brazdele adânci ale urmelor de cauciucuri, peste poduri mici, peste vaduri, pe şosele înguste acoperite cu frunze mari şi ude. Ceasul arăta exact ora şapte când era la ferma lui Henry; acum e fix şapte şi un sfert când, ur-mând marcajele de pe străzi, reacţionând la luminile verzi şi roşii, pătrunde cu maşina pe aleea lui decrepită.

Parchează şi intră în casă val-vârtej. În bucătărie tocmai are loc o scenă domestică. Fclicity Phee a venit deja şi Barbara îi spune:

— Nici nu ştiu cum au ajuns toate paharele astea murdare în chiuvetă.

— Deci vreţi să le spăl, doamnă Kirk, da? spune Felicity.

— De, ar fi minunat dacă ai putea, după ce bagi copiii în pat. Dar azi e seara lor de baie, spune Barbara.

— Deci vreţi să le fac baie, doamnă Kirk, spune Felicity.

— Eşti tu atât de drăguţă? întreabă Barbara.

— A, văd că v-aţi acomodat, spune Howard. Îmi pare rău de întirziere. A trebuit să-l duc pe Henry acasă. A venit fără maşină.

— Dar ce servicii dezinteresate faci tu în ultima vreme, spune Barbara. Nu încetezi să mă tot uimeşti. Înţeleg că acum pleci iarăşi, nu-i aşa?

— Trebuie să mă duc la o şedinţă, spune Howard, o şedinţă de psihologie. Totul e în regulă, Felicity?

— Da, spune Felicity, am venit mai devreme. Doamna Kirk şi cu mine ne-am lămurit cu tot ce-i de făcut. E nemaipomenit să trăieşti într-o casă ca lumea. Mă simt fantastic aici.

— Bravo, spune Howard. Pot să te duc cu maşina la oră, Barbara?

— Nu, spune Barbara îmbrăcând pardesiul, mă descurc şi singură. Aha, aha, la o şedinţă de psihologie, zici.

— O şedinţă de fiziologie ar fi fost o descriere mai exactă, spune Flora Beniform, cu formidabilul ei trup gol deasupra lui, cu părul ei brun închis căzut peste faţă şi cu fizionomia ei severă fixând chipul lui Howard pe pernă, în vreme ce ceasul din dormitorul complet alb arată ora şapte şi patruzeci şi cinci de minute. Dar este un tip obişnuit de sindrom de substituire.

— Îmi place să cred că e şi o şedinţă de psihologie totuşi, spune Howard privind în sus către ea.

— La fel şi eu, Howard, la fel şi eu, spune Flora, dar încep să mă cam mir de tine. Mi se pare că-ţi place să tragi lumea pe sfoară, iar pe mine nu mă distrează deloc icâeea.

— Încerc doar să fac lucrurile să fie mai interesante, spune Howard. Oh, eşti puţin cam grea.

— Prea grasă? întreabă Flora.

— Nu, spune Howard, îmi placi aşa.

Dormitorul cel alb al Florei are ferestre înalte şi adinei, dulapuri adaptate la interior,

un singur tablou, o gravură mare, înrămată într-un cadru metalic, reprezentând un nud de Modigliani şi două scaune mici, pe care hainele lor sunt puse în două teancuri clădite cu grijă; deşi s-au grăbit să ajungă în pat, Flora păstrează în aceste momente o anumită ordine care-i este proprie. Acum stau amândoi culcaţi, săltând şi legănându-se în ritm constant; patul cel larg al Florei e prevăzut cu un vibrator motorizat, singurul mare lux pe care şi l-a îngăduit.

— Mangel, spune Flora mişeându-se deasupra lui, sunt dezgustată de Mangel.

— Nu mai vorbi, Flora, spune Howard.

— Nu-i nicio grabă, spune Flora, ai timp până la ora nouă. În plus, nu ai venit la mine-n pat numai pentru distracţie. Trebuie să-mi dai şi raportul despre ceva.

— Nu, Flora, spune Howard. Mai fă aşa. Eşti nemaipomenită. Eşti formidabilă, Flora.

— M-ai minţit, spune Flora privindu-l crunt de la înălţimea ei dominatoare. Hai, recunoaşte, nu-i aşa?

— Când?

— Azi dimineaţă, în biroul tău, spune Flora.

— Cum te-am minţit? întreabă Howard.

— Nespunându-mi tot ce ştiai. Neîmpărtăşindu-mi tot adevărul.

— E atâta adevăr de spus, rosteşte Howard cu veselie.

— Nici nu ştiu de ce te-am lăsat să vii în astă seară la mine, spune Flora.

— Tocmai, că *nu m-ai lăsat* să vin, spune Howard. Flora chicoteşte pe înfundate şi spune:

— Vino să mă vezi odată.

Note:

— Celebră deviză lansată de marea actriţă americană Mae West (1892 – 1980), care, prin rolurile ei îndrăzneţe de teatru şi film, a fost considerată drept un simbol al sexului feminin în perioada interbelică.

— Dar ai făcut-o pentru că voiai să afli şi restul, spune Howard. Vezi, de aceea *nu ţi-am spus* eu azi dimi-meaţă totul.

— A, da? întreabă Flora. Spune-mi numai un lucru…

— Ssst, face Howard. La o şedinţă de psihologie cu adevărat reuşită, partea cea mai importantă vine fe început, iar întrebările şi răspunsurile la urmă.

— Foarte bine, Howard, spune Flora. Foarte bine, Howard.

Şi începe să unduiască deasupra lui, cu sânii grei şi cutia toracică încordată. Corpul ei se reflectă o dată, apoi de două ori, de trei ori, deoarece umbra i se proiectează sus, pe tavan, pe ziduri şi pe perdele, forma fiindu-i desenată de două veioze mici, plasate pe noptiere, de-o parte şi de alta a patului. Formele, corpul ei nemaipomenit şi toate umbrele lui se mişcă ritmic, o dată cu patul; pulsurile interioare ale lui Howard încep să bată mai tare; iar timpul, la ora 7, 52, în ziua de marţi 3 octombrie, face *cling,* la fel ca ceasul Benitei Pream, se opreşte, picură, explodează; apoi se întinde şi revine difuz şi moale, e din nou timp obişnuit şi accidental, în timp ce capul Florei cade înainte pe pieptul lui Howard şi corpul ei se prăbuşeşte peste al lui, iar ceasul ticăie mai departe neutru pe veioză, alături de fruntea transpirată a lui Howard.

Patul continuă să se mişte încet şi leneş sub ei. Puţin mai târziu, corpul Florei alunecă într-o parte şi rămâne să se odihnească alături de al lui Howard, uşor îndoit, păstrând o atingere delicată. Transpiraţia ei se opreşte, pulsurile se încetinesc, umbrele rămân liniştite. Stau o vreme culcaţi unul lingă celălalt. Iat-o pe Flora, cu mina stingă a lui

Howard pe sânul ei mare drept, cu corpul ei lung şi tare la pipăit, cu părul ei brun închis. Flora cu doctoratul luat la Heidelberg şi cu mica ei cărticică celebră despre dezvoltarea afectului la copilul mic. Şi iată-l pe Howard, cu mina dreaptă a Florei în interiorul coapsei sale stingi, cu corpul lui zvelt şi vânos şi cu mustaţa *à la* Zapata conturată pe pielea albă; Howard cu reputaţia lui radicală, cu cele două cărţi ale sale despre moravurile moderne şi cu numeroasele sale apariţii pe micul ecran. Stau culcaţi în dormitorul principal din apartamentul de serviciu compact şi modern al Florei, cu camera

de zi destul de mare, cu o bucătărie mică dar utilată cu toată aparatura necesară, cu un al doilea dormitor care serveşte drept cameră de lucru, cu baia în care este o cadă şi separat un duş, într-un bloc înconjurat de parcuri dintr-o suburbie plină de spaţii verzi, totul descris de agenţii imobiliari drept perfect pentru traiul modern şi ideal pentru o persoană singură încadrată. Stau culcaţi, dar la un moment dat Flora se mişcă, se întoarce uşor, ridică puţin capul. Are o expresie profundă, serioasă şi gânditoare; chipul i se înalţă de pe pernă, se îndreaptă spre cel al lui Howard. Acesta deschide, ochii, îi închide, apoi îi deschide iar.

— A fost bine, rosteşte el leneş. Foarte bine. O şedinţă de psihologie perfectă.

Flora îşi plimbă încet o unghie pe mijlocul pieptului lui Howard; mâna lui Howard o mângâie pe păr. Figura Florei e gânditoare, îl priveşte întruna pe Howard.

— Da, spune ea, a fost.

— Şi adăugă: – Hokard?

— Da, spune Howard.

— Howard, întreabă Flora, spune, ce-ţi mai faoe familia?

SUNT OAMENI care te întreabă „Ce-ţi mai face familia?" şi. primind răspunsul „Bine", se arată absolut mulţumiţi; dar există şi oameni, adevăraţii profesionişti, care aşteaptă să primească din partea ta un răspuns detaliat şi într-uri cu totul alt registru. Familiile sunt domeniul Florei: peste tot în lume există familii, nucleiforme sau mai extinse, patriarhale sau matriarhale, familii coapte sau familii crude, care. Încremenite, se opresc din activitatea lor de creştere a copiilor, de vinzare a fiicelor, de interzicere a incestului, de practicare a schimbului de soţii, de executare a ritului circumciziei, de organizare a sărbătorii *poţlatch* în momentul când Flora pătrunde în poiana, în coliba, sau în camera lor de zi şi le pune, cu carneţelul în mină, întrebarea-cheie: „Ce-ţi mai face familia?; E o întrebare profundă şi scormonitoare despre univers; iar Flora este în căutarea unui răspuns universal. Căci Flora este celebră pentru întrebările ei. Când nu se află în apartamentul său de serviciu din suburbia plină de vegetaţie a oraşului, sau undeva pe teren în lumea aceasta mare, ea poate fi întâlnită la reuniuni şi congrese, în săli de şedinţă mici din Londra sau din Zürich; aici ea ocupă de obicei un scaun în loja din stânga cea mai apropiată de tribună şi, de îndată ce referatul s-a încheiat, ridică cea dintâi creionul foarte sus, pentru a atrage atenţia prezidiului şi pentru a pune prima şi cea mai distrugătoare întrebare („Am sperat să pot aduce dovezi prin care să demonstrez caracterul absolut nefondat al acestui mod de abordare. Din fericire, vorbitorul, probabil inconştient, a făcut lu'

Note:

— Sărbătoare tribală a indienilor din America de Nord, orga-de cel care aspiră la obţinerea şefiei tribului.

crul acesta în locul meu prin însăşi comunicarea sa. În ce priveşte întrebarea pe care vreau s-o pun…"). În legătură cu Flora este bine ştiut că, oriunde se duce, ea este formidabilă, cu ochii ei căprui, serioşi, cu felul ei sever de a fi, cu corpul ei mare şi inhibant. Cât despre relaţiile ei de o natură mai intimă, ei bine, Howard are uneori impresia, în fericitele ocazii când are parte de privilegiul de a sta culcat în patul ei mişcător din dormitorul cel mare şi alb, că Flora a reinvestit actul fornicaţiei, o îndeletnicire la care de fapt este extrem de abilă şi pricepută, cu o nouă menire şi cu o semnificaţie nouă. Pentru că ea o concepe ca pe un proces tactic faţă de tradiţionala canapea a psihiatrului; permiţând o cantitate mai mare de revelaţii, un mai mare număr de intimităţi, ea determină prin urmare, inevitabil, şi întrebări cu mult mai bune. Încât Howard se uită acum la faţa ei serioasă, care îl studiază de după braţul îndoit; stă şi se gândeşte o clipă; spune:

— Păi, bineînţeles, e tot aceeaşi veche poveste.

— O, Howard, spune Flora, dar eu vreau o poveste nouă. Cum adică vechea poveste?

— De, când ajung şi eu odată sus, Barbara de obicei e praf, spune Howard. Şi viceversa.

— Când ajungi tu sus deasupra cui, Barbara după cine e praf? întreabă Flora.

— Flora, eşti ordinară, spune HowarcJ.

— Nu, zău nu sunt, spune Flora. Şi Barbara e praf acum?

— Mă rog, eu în momentul de faţă sunt sus, spune Howard. Mi se întâmplă tot felul de lucruri bune.

— Ar trebui să fii cu ochii pe Barbara, spune Flora.

— A, nu-i nimic neobişnuit, spune Howard. Ne luptăm între noi tot timpul, ca nişte adevăraţi emisari ai cauzei masculine şi feminine ce suntem. Barbara spune: „Dă-mi sarea". Şi, pe urmă, dacă i-o dau, zâmbeşte superior, încă o victorie a surorilor asupra fraţilor.

— Căsătoria, spune Flora, cea mai avansată formă 3 războiului în societatea modernă. Dar, bineînţeles, presupun că tu îi dai întotdeauna piperul.

Howard râde şi îi confirmă: – Aşa fac.

— Ca din întâmplare, spune Flora.

— O, Flora, îi spune Howard, tu eşti cea care ar trebui să te măriţi. Te-ai pricepe atât de bine la meseria asta.

Patul se clatină o dată mai tare; Flora se dezlipeşte de Howard, se saltă în capul oaselor şi ridică genunchii la piept, cu părul atârnându-i în voie, în timp ce lumina veiozei de la capătul patului se reflectă intens pe pielea ei, aruncând o umbră foarte net conturată.

— Nu-i un lucru ciudat? întreabă ea întinzând mâna spre noptieră, de unde-şi ia bricheta şi un pachet de ţigări. De ce oamenii căsătoriţi spun întotdeauna „Vino" c-md prin tot ceea ce fac ei vor de fapt să spună „Pleacă"? îţi povestesc despre neîmplinirile lor şi pe urmă te-ntreabă de ce nu te căsătoreşti şi tu. Nu, Howard, prefer să stau deoparte şi să privesc. Mi se pare mai sigur aşa.

Howard râde; mâna lui urcă şi mângâie rotunjimea unui sân al Florei.

— Are şi căsnicia avantajele ei, spune el. Nu eşti niciodată singur.

— Ştiu că nu eşti singur, Howard, dar tu ai demonstrat – mi se pare mie – că principalul avantaj al căsătoriei este că poţi comite adulterul. Un argument destul de pervers, de altfel.

Flora lasă puţin capul în jos şi îşi aprinde o ţigară; apoi priveşte şiret spre Howard.

— Ei, spune, ai reuşit să afli? îl întreabă ea.

— Să aflu? Ce să aflu? întreabă Howard.

— Cu cine a fost azi-noapte Barbara?

— Nu ştiu dacă a fost cu cineva, spune Howard.

— Ţi-am atras atenţia, spune Flora, ar trebui să te intereseze Barbara ceva mai mult.

— Ai reuşit cumva *tu* să afli? o întreabă Howard.

— Nu, n-am avut timp, spune Flora, dar cred că aş putea încerca o presupunere inspirată.

— Presupunerile tale sunt mereu inspirate, spune Howard.

— Asta nu e serioasă, spune Flora. E doar o ipoteză interesantă. Să nu cumva s-o întrebi pe Barbara ceva.

— N-am s-o întreb, spune Howard. Dar, ştii, câteodată mă-ntreb dacă pe tine te mai preocupă şi altceva decât cu cine preacurvesc prietenii tăi.

— Sunt doar atentă, spune Flora. În fond, ăsta-i domeniul meu de studiu. Viaţa sexuală şi familia.

— Un domeniu interesant, spune Howard. În orice caz mai atrăgător decât Christadelphianismul la Wakefield.

— Auzi, spune Flora, vrei să ştii cu cine presupun eu că a fost?

— Da, te ascult, spune Howard întins cu faţa în sus.

— Cu doctor MacIntosh, spune Flora. Un bărbat devine foarte competitiv când soţia lui aşteaptă să nască.

Howard o priveşte în ochi, cu o expresie amuzată pe fată.

— Hai, că asta-i bună, Flora, spune el. Mie mi se pare că soţia lui, dimpotrivă, *nu* aşteaptă să nască.

— A, nu face decât să-l chinuie pe el cu naşterea asta a ei, spune Flora. Până la urmă tot o să nască, ai să vezi. Nu, eu voiam să spun doar atât: ce să facă un bărbat într-o situaţie ca a lui, decât să se culce cu doamna casei, care şi-a lăsat cu atâta uşurinţă invitaţii şi s-a retras?

— Bineînţeles, nimic, spune Howard. E o speculaţie interesantă.

— Dar nu ca s-o foloseşti ori ca s-o citezi, se-nţelege, spune Flora. Eu n-am zis că e *adevărată.* Poate că Barbara dispăruse din societate ca să facă o baie, sau cine ştie?

— Trebuie să recunosc, spune Howard, că te pricepi extrem de bine să faci viaţa să pară interesantă.

— Păi, aş zice că amândoi ne pricepem, sau n-am dreptate? întreabă Flora. Probabil de teamă că s-ar putea să nu fie, de fapt.

— Ba da, este, spune Howard. Întotdeauna e câte ceva sau cineva de rezolvat.

— Dar nu ţi se pare prea mare osteneala, Howard? întreabă Flora. Tot îmbrăcatul şi dezbrăcatul ăsta. toate aceste orgasme nedistincte unul de la celălalt, toată această goană după acelaşi şi acelaşi lucru, zău, merită cu adevărat efortul?

— Te cred şi eu că merită, spune Howard.

— Atunci tu, Howard, întreabă Flora, cu cine ai fost azi-noapte?

Howard râde şi spune:

— Ei bine, Flora, e un lucru teribil de personal. Flora îşi întoarce privirea spre el; spune:

— Dumnezeule Doamne, ce fel de răspuns e ăsta? Unde ar mai fi ajuns psihologia

modernă azi, dacă Dora i-ar fi spus lui Freud: „îmi pare foarte rău. Sigtimnd, dar e un lucru teribil de personal”?

— Freud a făcut deducţii, spune Howard.

— A, păi la fel am făcut şi eu, să ştii, spune Florn. Ai fost cu studenta aia, nu?

— Care studentă? întreabă Howard.

— O, te rog, Howard, lasă prostiile, spune Flora tră-gând un fum din ţigară. Fclicity şi mai-nu-ştiu-cum, aia cu o mulţime de pistrui. Tipa care a venit azi-dimineaţă în biroul tău, să-şi capete recompensa de a doua zi după faptă.

— Altă propunere de-a ta inspirată, spune Howard.

— Nu, spune Flora, de data asta a fost clar ca lumina zilei. În viaţa mea n-am văzut doi oameni care să arate mai explicit de parcă atunci ar fi sărit jos unul de pe celălalt. Ea se simţea îndreptăţită să-şi asume un rol nou în raport cu tine, iar tu te simţeai obligat să-i reziști.

— Flora, îi spune Howard, tu eşti geloasă acum.

— M-a ferit Dumnezeu, spune Flora scuturând ţigara într-o scrumieră. Nu sufăr de niciuna din aceste boli feminine. De ce ţi-ar trebui să fiu geloasă? Ca să poţi tu crede că ţin la tine mai mult decât ţin de fapt?

— Dar ţii la mine, Flora, spune Howard şi râde. Iar adineauri erai geloasă.

— A, nu, spune Flora, eram mai degrabă dezgustată, O atragi pe slăbănoaga aia banală, pe care o puteai avea oriclnd, noapte sau zi, şi te retragi cu ea tocmai când atî-tea lucruri interesante erau în plină desfăşurare la tine. Asta dovedeşte din partea ta o lipsă condamnabilă de interes pentru umanitatea din jurul tău.

— Avea şi ea problemele ei, spune Howard.

— Păi, bineînţeles că avea, îi replică Flora. Dar ce reprezintă problemele ei faţă de celelalte probleme de

Note:

— Tinără pacientă a lui Freud, ale cărei înclinaţii spre perversiunile sexuale mărturisite marelui psihanalist austriac şi publicate de acesta fără autorizaţia ei în lucrarea *Fragmente dintr-o analiză a unui caz ae isterie* au şocat întreaga lume medicală a epocii. Dora a fost un nume dat pacientei de Freud, pentru a-i ascunde adevărata identitate.

la petrecerea ta de aseară? Cu Henry cum te-ai descurcat până la urmă?

— Cum m-am descurcat cu Henry când? întreabă Howard.

— Ştii doar, spune Flora. Când ai pus tu mina pe el şi l-ai târât după tine la sfârşitul şedinţei, înainte să apuc eu să ajung la el. Cu puţin înainte.

— Aşa şi aşa, spune Howard. A insistat să; mergem la localul lui. La bar serveşte o fată cu malaeof. Henry se duce acolo în fiecare seară să prindă puteri înainte de a ajunge acasă şi a se arunca în lupta conjugală, cu Mj ra.

— Mi se pare destul de rezonabil din partea lui, spune Flora. Dar ţi-a spus ce s-a întâmplat de fapt aseară?

— El zicea că a fost un accident, spune Howard. Cică a alunecat pe un cub de gheaţă care a căzut din paharul cuiva.

— Eu n-am văzut gheaţă la peti ecerea ta, spune Flora.

— Nu, spune Howard, nici n-a fost. Flora râde şi pare satisfăcută. Spune:

— O, Howard, ce trist. E povestea tipică a celor care trăiesc mereu cu o grijă sinceră pentru cei de lângă ei. Tu încerci să-i convingi că, în situaţia lor, sfiit factori psihologici serioşi în joc, iar ei tot ce sunt în stare să; facă e să vorbească despre întâmplare şi

accidente.

Howard se uită în sus către Flora, care stă cu coatele pe genunchi, privind în direcţia ferestrelor şi suflând* fumul ţigării pe nas.

— Mă rog, spune el, a început să fie de acord cu mine, cu noi adică, ceva mai târziu.

— Da, serios? întreabă Flora întoreând privirea către el.

— Da, spune Howard, după ce i-am spus că Myra vrea să-l părăsească.

Trupul mare şi gol al Florei saltă şi se răsuceşte o dată; patul tresare sub ei; chipul Florei îl priveşte pe Howard de sus în jos.

— *Ce* i-ai spus? strigă ea.

— I-am spus că Myra a venit aseară la noi să ne spună că vrea să se despartă de el, spune Howardl

— Ah, ticălosule, ticălosule, ticălosule, spune Flora apucândtt-l pe Howard de braţe şi scuturându-l cu toată puterea. *Ăsta* era faptul esenţial pe care l-ai trecut sub tăcere azi-dimineaţă. Va să zică asta ai vrut să-mi ascunzi tu mie. De ce, Howard, de ce?

— Flora, Flora, spune Howard, am vrut să-ţi rezerv o surpriză. Era un lucru interesant.

— Ce lucru interesant?! exclamă Flora. Chiar asta-i piesa pe care o căutam. Şi tu ai ştiut de aseară?

— Myra a venit înaintea petrecerii să discute cu noi şi să ne ceară sfatul ce să facă, spune Howard.

— O, Doamne, spune Flora, şi ţie ţi-a mai ars să te duci să te culci cu amarâta aia pistruiată, când în casa ta se. petreceau asemenea lucruri? Mie asta mi se pare o gravă neglijare a datoriei din partea ta. Nu-i de mirare că pe urmă ai vrut să prezinţi totul ca şi cum ar fi fost un accident.

— Dar ţie nu ţi se pare interesant? o întreabă Howard.

Flora îi dă drumul la braţe şi-şi lasă părul să-i cadă pe faţa lui, izbucnind în râs.

— Ba da, spune ea. Bineînţeles, acum totu-i clar. Myra îl părăseşte, Henry e disperat, apare în calea lui o ic. ea stră oportună şi foarte ispititoare. Zdrang, se hotărăşte să lanseze apelul clasic. Mâinile ţi-s pătate de sân-gele meu, iubito.

— Nu-i totul chiar atât de clar, spune Howard, motiv pentru care nici eu n-am fost pe fază. Myra nu i-a spus lui Henry că are de gând să-l părăsească. El nici n-a ştiut de intenţia ei până adineauri, când i-am comunicat-o eu.

— Există diverse moduri de a transmite un lucru, spune Flora.

— Nici măcar n-au prea avut ocazia să fie împreună la petrecere, spune Howard. Henry a venit mai târziu şi şi-a petrecut cea mai mare parte a serii doftoricindu-se după ce a fost muşcat de un câine.

Flora chicoteşte şi întreabă:

— A reuşit să fie muşcat de un câine?

— Ba, spune Howard, chiar la intrare l-a muşcat clinele unei studente. Acum mai crezi că a fost un accident?

— O, Doamne, spune Flora, taci din gură. Eu încerc să-l iau pe Henry în serios. Oricum, dacă nu i-a spus Myra, i-ai spus tu, desigur. Şi el ce-a zis când a aflat?

— A recunoscut că mariajul lor se duce de râpă, spune Howard.

— Asta ar trebui să te bucure, spune Flora. Ai să le poţi oferi o mântuire radicală

amândurora acum. Unuia pe uşa din faţă, celuilalt pe uşa din dos.

— Henry pare să nu aprecieze explicaţia dată de mine lucrurilor, spune Howard.

— Ahhh, spune Flora, ce mare păcat! Nici nu-mi închipuiam că are atâta minte.

— Ştiam că asta o să-ţi facă plăcere, spune Howard. Bineînţeles că el rămâne într-o situaţie din toate punctele de vedere absurdă. Nu există, nu simte nimic, n-o poate iubi pe Myra, nici măcar nu e în stare să se culce cu vreuna din studentele lui.

— Trebuie să-i fi fost foarte greu să recunoască toate aceste eşecuri, spune Flora, mai ales în faţa unui om care nu are câtuşi de puţin dificultăţile lui.

— Dar a fost în stare să-mi mărturisească faptul că totuşi are o credinţă eare-i susţine moralul, spune Howard.

— Chiar aşa? se miră Flora. Şi care-i acea credinţă?

— Henry crede în legăturile personale, spune Howard privind spre Flora, care începe să se scuture toată de râs.

— Hai, că nu se poate, Howard, spune ea. A zis el una ca asta? Vorbeşti serios?

— Aşa a zis, spune Howard.

— Săracul de el, spune Flora. Dacă un om de pe lumea asta a fost vreodată mai străin de legăturile personale, acela Henry a fost, fără îndoială. Şi-a pierdut complet forţa de convingere. Şi nu numai că a intrat el însuşi în ciclul clasic autodestructiv, ci acum antrenează după el tot ce este în jurul lui şi pe toată lumea. Bineînţeles că Myra îşi dă seama de situaţie. De aici şi isteriile ei şi scenele pe care le face în public. Se teme să n-o tragă şi pe ea în acest vârtej. Ca să n-ajungă pe urmă direct sub mingea de fotbal, împreună cu Henry.

— Apropo de mingea de fotbal, spune Howard. Se pare că episodul cu mingea de fotbal a fost într-adevăr un accident. Un băiat, căruia Henry i-a spus să plece de pe teren, a aruncat cu mingea în el şi l-a doborât la pământ.

Corpul Florei, care până atunci se cutremurase de râs, devine acum deodată moale şi se prăbuşeşte de-a curmezişul peste cel al lui Howard.

— Pentru Dumnezeu, n-ar trebui să râdem, spune ea. Ridică puţin capul în aşa fel încât gura ei s-o întâlnească pe a lui Howard şi îl sărută apăsat.

— Dragul meu, spune ea, e groaznic ce-mi povesteşti, dar pentru asta îţi iert toate păcatele tale. Eşti un escroc şi un pericol pentru prietenii tăi, însă mi-ai dat o veste nemaipomenită.

Howard o mângâie pe Flora pe spate.

— Ceva interesant? o întreabă el.

— Da, ceva foarte interesant, răspunde Flora. Ţi-ai câştigat cu prisosinţă în astă seară locul în patul meu. Deşi acum s-a făcut târziu. Hai, sus, băiete, acasă cu tine!

— E încă devreme, spune Howard întinzându-şi mâinile către ea.

Flora se sprijină pe genunchi şi răsuceşte butonul de la vibratorul patului; apoi începe să-l împingă pe

Howard.

— Haide odată, Howard, unii din noi mai au şi treabă în astă seară, spune ea rostogolindu-se din pat. Sunt nişte şerveţele pe noptieră, dacă ai nevoie cumva.

— Tu te gândeşti la toate, îi spune Howard ridicându-se în picioare şi făcând uz de şerveţelele ei.

— Aruncă-mi chiloţii, te rog, spune Flora şezând pe latura opusă a patului. Şi va să zică la soţii Beamish bate un vânt de despărţire.

— Aşa e, spune Howard. Prinde-i!

Flora se ridică în picioare şi fiecare, de-o parte şi de alta a patului, încep să se îmbrace.

— Şi ce-ai sfătuit-o tu pe Myra când a venit aseară la voi? întreabă Flora trăgându-şi chiloţii în sus. Să-l părăsească?

— Nu tocmai, răspunde Howard la întrebare, punându-şi şi el chiloţii,

— Sunt absolut surprinsă, spune Flora, dar n-am nicio îndoială că ai s-o faci cu timpul. Acum ciorapii, te rog.

— Am fost prea ocupaţi să aflăm motivele ci, spune Howard trăgându-şi maieul peste cap.

— Mă rog, motivele ei mi se par destul de evidente, spune Flora băgând cu grijă degetele de la picioare în ţesătura uşoară, extensibilă, a ciorapilor. E genui clasâe de femeie care e şi clar că a avut o legătură strânsă cu tatăl ei şi se aşteaptă să fie dominată de bărbat, drept care a încercat să-şi transfere experienţa direct asupra lui Henry, Care probabil a avut un tată extrem de autoritar şi o mamă slabă dominată de el. Încât acum îşi doreşte în soţie un surogat de mamă. În consecinţă, amândoi îşi caută de fapt un părinte şi niciunul din ei un partener în căsnicie.

— O mulţime de căsnicii funcţionează la fel, spune Howard încălţându-se cu o şosetă.

— Frumos, spune Flora. Sutienul! Cât timp nimeni nu începe să se maturizeze…

— Şi Myra se maturizează oare? întreabă Howard încălţându-se şi cu cealaltă şosetă.

— Nu, mă îndoiesc, spune Flora încheindu-şi sutienul la spate. Şi acum Myra încă mai uită să pună seara sticlele de lapte afară pentru lăptar. *Cât* despre Henry, de, îţi dai seama cum e numai dacă îi citeşti cartea aia a lui cu pledoaria pentru televiziune, care să preia toată autoritatea părintească, aşa încât să nu mai trebuiască să o exercite el. O carte complet stupidă; chiar şi a ta e mai bună,

— Vai, mulţumesc, spune Howard trăgându-şi blue jeans-ii şi încheindu-se la curea.

— Cu plăcere, spune Flora băgând un braţ într-o bluză albă. Toate lucrurile se leagă între ele. Au o căsnicie inertă, nepretenţioasă, plină de compromisuri. N-au nici copii. Sexual probabil că sunt complet adormiţi. Spre deosebire de majoritatea colegilor lor, n-au aventuri niciunul din ei. Bar se uită la lumea din jur şi se simt prost că sunt aşa cum sunt.

— Henry nu are aventuri, spune Howard înfăşurându-se în toată splendoarea jachetei lui din piele fină.

— Dar ce, Myra are? întreabă Flora trăgând o fustă neagră pe cap şi lăsând-o să-i alunece până în talie.

— O dată a avut, spune Howard băgând picioarele în pantofi, numai o singură dată.

— Aha, spune Flora băgând şi ea picioarele în pantofi. Am agăţat un prosop în spatele uşii din baie pentru tine, dacă vrei să te speli.

Howard iese din dormitorul iluminat şi străbate lungtâi living room, unde lumina e stinsă, până să ajungă în baie. Aceasta e o încăpere mică şi c eonomică. Pe raftul de deasupra chiuvetei nu e decât o svicluţă de parfum, o periuţă de dinţi şi un tub de pastă cu fluor. Howard se spală pe mâini şi pe faţă, privindu-se în oglindă şi văzându-şi expresia pe rând mulţumită. Întrebătoare, obosită, întinde mâna după prosop şi vede, pe cuiul de alături, un obiect neaşteptat pentru el, un neglijeu de mătase neagră, un aspect inedit al Florei. Curând se aude o bătaie uşoară în uşă.

— Se poate? întreabă Flora, intră şi se aşază. pe marginea căzii, îmbrăcată din cap până în picioare, cu eul ei social restabilit acum şi cu toate superbele ei secrete ascunse vederii. Nu mi-ai spus cu cine a avut Myra mica ei aventură.

— Ghici, spune Howard ştergându-se cu prosopul pe faţă.

— Bineînţeles, spune Flora, dacă în toată existenţa ei Myra a îndrăznit o singură mică aventură extraconjugală, o singură mică infidelitate, aceea trebuia s-o facă, evident., cu tine. Pentru servicii de felul ăsta ar trebui să se acorde medalii, Howard.

Howard râde şi o ciupeşte de obraz. Îi spune:

— N-are nici pe departe stilul tău, Flora.

— Te cred şi eu că n-are, spune Flora. În privinţa asta n-am de ce să mă tem. Dar Myra cred că a avut de toate. Numai tu nu ai observat.

— E drept că toată energia nu şi-a investit-o în evenimentul în sine, ci în curăţarea locului după aceea, spune Howard.

— Mda, da, da, spune Flora, acum ştiu de ce a venit să discute cu tine. Vrea să fie mai la înălţime data viitoare, asta e.

— Vai de capul mep. spune Howard.

— Fii liniştit că o să se întoarcă, spune Flora, de îndată ce Henry o să se simtă puţin mai bine. Dar tu bineînţeles că va trebui s-o ajuţi cât poţi şi cât are ea nevoie. Doar vezi cum se bazează toată lumea pe tine.

— Şi crezi că are de gând să-l părăsească pe Henry pentru mine? întreabă Howard.

— Precis că are de gând să-l părăsească, spune Flora. Doar nu te duci să discuţi cu familia Kirk dacă vrei să mai rămâi cu soţul tău. E ca şi cum te-ai duce la clinica de planning familial ca să te sfătuiască ei cum să rămâi celibatar. Şi apoi evident că există şi unele avantaje într-o asemenea despărţire, după cum cred că n-ai să omiţi să-i spui. Nu mă îndoiesc că Henry acţionează foarte destructiv asupra ei. Iar eu sunt sigură că apari în ochii ei drept o alternativă fascinantă,

Howard agaţă prosopul înapoi în cui şi spune:

— Flora, tu mă îngrozeşti.

Flora, şezând pe marginea căzii, râde:

— O, Howard, cine sapă groapa altuia…

— Nu prea e nimic de râs în toată povestea asta, spune Howard.

— Ah, spune Flora, lasă. Dacă vrei să afli părerea mea sinceră, Myra o să se joace o vreme cu ideca, o să se ţină după tine, o să-ţi bea whisky-ul, dar până la urmă o să-şi dea seama că totuşi nu-l poate părăsi pe Henry.

— Crezi că mai ţine la el? întreabă Howard.

— Nu prea, spune Flora ridicându-se în picioare, dar ea a investit în această căsnicie nefericită aproape la fel de mult ca şi el.

— Uite, la aspectul ăsta nu mă gândisem, spune Howard.

— E evident, spune Flora. Hai, că trebuie să pleci curând. Vino şi bea ceva rapid înainte să te dau afară. Se vede pe tine că ai nevoie.

Living room-ul Florei e lung şi întunecat, cu un covor alb indian pe jos şi câteva mobile răspândite pe ici pe colo. În bluza ei albă cu fustă neagră, ea aprinde lămpile mici de masă şi aplicele din pereţi. Luminile scot la iveală liniile drepte ale mobilierului modern şi simplu şi urzeala ţesăturilor fără model. Camera Florei este un spaţiu plin

de culori şi forme mai degrabă decât de lucruri, deşi există şi câteva obiecte care, selectate cu multă atenţie, sar imediat în ochi: un scaun albastru Aalto în faţa bibliotecii, o gravură de Hockney pe un perete, un bust de Epstein ** pe măsuţa din lemn de tek pentru servit cafeaua. Bucătăria minusculă este un modul din panouri de lemn impregnat,

construit la unul din capetele living room-ului, cu o vedere totală spre restul camerei; de aici Flora îl poate vedea pe Howard chiar în timp ce se duce şi începe să deschidă dulapurile montate în perete.

— N-am multe băuturi de oferit, spune ea. Nu stau prea mult pe acasă şi nu apuc. să-mi lărgesc colecţia. Deci ce vrei să bei? Uite, e whisky şi gin… whisky.

— Vreau nişte whisky, spune Howard stând în picioare în mijlocul camerei.

— Teacher's sau Teacher's? întreabă Flora.

— Da, mulţumesc, spune Howard.

Flora stă în picioare în bucătărie şi toarnă dintr-o sticlă whisky în două pahare suedeze joase şi late. Aplica din tavan îşi aruncă lumina asupra ei; are o. siluetă splendidă, înnebunitoare. Se întoarce, vine în cameră şi îi oferă lui Howard un palie.

— Poftim, spune ea. Aşază-te două minute. Howard se aşază în scaunul Aalto, care are o formă de bulb; îmbrăcată în alb şi negru, Flora se aşază pe canapeaua simplă gri, cu spetează verticală.

— Să trăieşti, Howard î spune ea. În cinstea ta şi a operelor tale.

— Noroc, spune Howard.

— Ştii, adeseori mă gândesc că oamenii ăştia ca noi au ceva foarte nobil în ei, spune Flora, când se întâlnesc aşa, ca în astă seară şi acordă atâta atenţie şi interes

Note:

— *Alvar Aalto* (1394 – 1976) – celebru arhitect şi designer de mobilă finlandez, creatorul unui stil distinct „finlandez", caracterizat prin linii simple, esenţializate şi o utilizare originală a lemnului în construcţii şi în decoraţiunile interioare.

** Sir Jacob Epstein (1880 – 1959) – sculptor englez de origine americană, autor de nuduri şi busturi celebre (Joseph Conrad, Albert Einstein, T.S. Eliot). Lucrările sale avangardiste, influenţate de arta primitivă, au stârnit o serie de controverse în rândul criticilor de artă.

destinului celorlalţi, când ar putea foarte bine să nu se concentreze decât asupra plăcerilor.

— Da. spune Howard, e o activitate plină de abnegaţie.

— Bineînţeles că ne oferă o anumită plăcere ceea ce facem pentru ei, spune Flora. Trebuie să ne ofere, altfel n-am vrea să ţinem victimele numai pentru noi.

— De ce, aşa le ţinem? întreabă Howard.

— Mda. Tu de fapt nu ai vrut să-mi spui că Myra a venit aseară la voi înainte de petrecere.

— Eu respect sanctitatea confesionalului şi discreţia cabinetului de consultaţii, spune Howard.

— Dar tu personal nu trezi în discreţie, spune Flora. Tu eşti gata să povesteşti orice mai departe, dacă e în interesul tău. De data asta ai vrut să-i ţii pe cei doi doar pentru tine.

— Nu, spune Howard, te-am vrut pe tine, Flora.

— Şi atunci ai ţinut totul sub tăcere, ca să te chem îa mine în pat, spune Flora.

— Exact, spune Howard,

— Nu era nevoie, spune Flora. Te-aş fi chemat oricum.

— M-ai fi chemat? întreabă Howard. De ce?

— Am un motiv teribil, spune Flora. Un motiv teribil, dar teribil de tot.

— Spune-mi-l şi mie. spune Howard.

— Nu prea ştiu cum, spune Flora. Vezi tu, îmi place cu tine.

— E lucrul cel mai frumos pe care mi l-ai spus vreodată, spune Howard.

— Ţie sau altcuiva, spune Flora.

— Înseamnă că ai să mă mai chemi, spune Howard. Flora îl priveşte de pe canapea.

— Nu, nu sunt sigură că am s-o fac.

— Dar trebuie, spune Howard.

— Am recunoscut că mi-ar place să te mai chem, spune Flora, dar simt mai tare chemarea glasului datoriei.

— Ce datorie? întreabă Howard,

— Pai, nu ţi-e clar? întreabă Flora. Ar trebui să-I invit pe Henry să se culce cu mine.

— Hai, că-i absurd, exclamă Howard: – De ce? întreabă Flora.

— Adineauri am fost amândoi de acord că Henry e practic asexuat.

— Sunt sigură că aşa şi e, spune Flora, dar lucrurile de genul ăsta nu se fac numai pentru plăcere.

— Adică de acum înainte o să-l preferi pe Henry mie?

— O să-l prefer numai dintr-un punct de vedere, spune Flora. Cred că el are mai multă nevoie.

— O, Doamne, Flora, spune Howard. Dar e complet ridicol.

— Acum eşti gelos, Howard, spune Flora.

— Ei bine, eu sunt gata să recunosc, spune Howard, spre deosebire de tine, că sunt gelos, într-adevăr.

— Dar eu nu încerc să ţi-l iau pe Henry, spune Flora. Putem să ni-l împărţim.

— Nu sunt gelos în felul ăsta, spune Howard. Eu te vreau pe tine, atât.

— Ei, ne mai vedem noi, lasă. spune Flora. Acum e nouă şi jumătate. Du-te. Mai am de lucru în astă seară. Te descurci şi singur până jos?

Howard se ridică din scaunul Aalto şi depune paharul gol pe măsuţa pentru cafele, după care se îndreaptă către uşă.

— Noapte bună, Howard, dragul meu. Hai, sărută-mă la plecare.

Flora se apropie de Howard; se îmbrăţişează în pragul uşii.

— Howard, spune Flora.

— Da, ce-i? întreabă Howard.

— Anunţă-mă şi pe mine dacă mal descoperi ceva foarte interesant, spune ea.

— Bine, am să te anunţ, spune Howard. Şi atunci ai să te răzgândeşti?

— Văzând şi iăcând, spune Flora. Depinde cât de interesant va fi.

Howard iese afară pe culoar.

— Noapte bună, iubitule, spune Flora închizând uşa în urma lui.

Apartamentul Florei se află la etajul patru al unui bloc cu cinci etaje; Howard coboară treptele acoperite cu mozaic, tfecând prin faţa uşilor încâiise ale celorlalte apartamente. Traversează holul de la intrare, unde sâhţ cutiile de scrisori ale locatarilor şi iese în grădina privată, bine întreţinută din faţa blocului. O alee privată se desprinde din stradă şi face o curbă largă pină la intrarea în bloc; pe această alee, printre automobile Rover şi Datsun, şi-a parcat şi Howard minibuzul. Zona e încântătoare, cu fagi şi cedri bogaţi; printre copaci vede rătăcind un plimbăreţ nocturn, care priveşte spre blocul modern şi elegant al Florei. Priveşte şi el în sus şi recunoaşte ferestrele apartamentului pe care tocmai l-a părăsit: cele mai luminate sunt la living room, alături de ele, cu lumină mai slabă, ferestrele ei de la dormitor. Apoi deodată umbra masivă a Florei apare proiectată pe perdelele dormitorului; Howard o priveşte cum străbate camera până în locul unde se află

capătul patului şi unde stătuse el însuşi culcat până cu puţin timp înainte. Una dintre veioze se stinge; curând Flora o stinge şi pe a doua, iar ferestrele dispar în întunericul general. După un scurt răstimp, silueta ei reapare proiectată pe perdelele simple de la living room. Apoi dispare şi reapare încă o dată când lumina se aprinde în a treia încăpere, cămăruţa din extremitatea apartamentului, în care Flora şi-a aranjat biroul. Această cameră nu are perdele; Howard o vede pe Flora şezând la masă în dreptul ferestrei, în faţa maşinii de scris şi începând să lucreze, cu capul aplecat înainte şi cu părul ei negru vizibil chiar şi de la această distanţă, în lumina intensă a unei lămpi de birou. Se urcă în minibuz, porneşte motorul, străbate aleea şi iese în şoseaua mărginită de vegetaţie deasă, pe care se îndreaptă către oraş. Parchează minibuzul în piaţa unde îl lasă de obicei peste noapte, coboară dealul, pe sub felinarele cu lămpi de sodiu, pe lingă magazinele precare, ajungând în cele din urmă pe strada lui. Aici descuie uşa de la intrare şi pătrunde în vestibulul locuinţei sale.

În bucătăria din lemn de pin este lumină şi o activitate intensă. Howard deschide uşa şi vede dintr-o privire că toate paharele de la petrecere au fost adunate din casă şi puse în şiruri ordonate pe masa din mijlocul bucătăriei, că farfuriile murdare au fost clădite teancuri-teancuri pe

diferitele bufete, iar sticlele goale de vin stau frumos aliniate lângă perete. În faţa chiuvetei, Felicity. munceşte cu multă râvnă. Peste vesta ei fără mâneci şi fusta lungă până în pământ şi-a pus unul din cele două şorţuri care atârnă după uşă; de fapt, e chiar şorţul lui Howard, căci al Barbarei, pentru a fi mai uşor identificat, are dungile în sens opus. Uşile de la dulapuri sunt deschise; o mare parte din pahare au fost deja spălate şi stau la uscat în cutiile de carton de la magazinul de vinuri, aşteptând să fie duse înapoi. Bucătăria miroase toată, cum rareori a mirosit până acum. a detergent de vase spumant şi plăcut parfumat. Howard priveşte la această demonstraţie de curăţenie şi eficienţă domestică.

— Dumnezeule mare, Felicity. spune el, ce te-ai apucat tu să faci aici?

Aparent, Felicity nu l-a auzit intrind în casă; acum se întoarce, se arată surprinsă, spune:

— A, Howard, te-ai şi întors? Cum a fost la şedinţă?

— Foarte bine, spune Howard. Felicity ia *un* prosop din cui şi se şterge pe mâini.

— Vrei să-ţi pregătesc ceva de băut? îl întreabă ea.

— Dar ce se-ntâmplă aici? întreabă Howard.

— M-am folosit de o parte din talentele mele casnice, pe care azi dimineaţă mi-ai zis că nu le am, spune Felicity. Şi Barbara m-a rugat să fac eu puţină ordine după petrecerea de aseară.

— Sper că nu te exploatează, spune Howard.

— Cum să mă exploateze? spune Felicity. N-aş face nimic din toate astea dacă n-aş vrea eu să fac. Îmi place să fiu la tine în casă. Îmi place să fiu indispensabilă.

— Pe copii i-ai culcat? întreabă Howard.

— Copiii sunt o dulceaţă, nu-i aşa? exclamă Felicity. Le-am făcut baie, le-am citit poveşti şi am stat o mulţime de vorbă cu ei. Le-am promis că sâmbătă o să-i duc la bâlci.

— Dar ce e sâmbătă? întreabă Howard.

— Ce, nu ştiai? se miră Felicity. Barbara m-a rugat să vin să stau aici în weekend, ca să am grija de copii cât timp e plecată ea la Londra.

— Aha, înţeleg, spune Howard. Şi acum e cumva acasă?

— Nu, spune Felicity. Dar a zis că nu e nevoie s-o aştepţi. Crede că vine ceva mai târziu. Cursurile astea serale cică durează destul de mult în general.

— Mda, spune Howard, s-ar părea că ai dat lovitura. Acum eşti gata? Hai. că te duc cu maşina acasă!

— Nu e nevoie, spune Felieity. Stau aici. Barbara m-a rugat să rămân. Mi-a zis să-mi aranjez un pat şi să dorm în camera voastră de oaspeţi.

— În camera noastră de oaspeţi e o fereastră spartă, spune Howard.

— Ştiu, spune Felicity, am acoperit-o eu cu carton şi l-am bătut în cuie.

— Şi rămâi aici, la noi, pină în weekend? o întreabă Howard.

— Nu, spune Felicity, o dată o să mai trec totuşi pe acasă, pentru că vreau să-mi mai aduc din lucruri şi apoi trebuie să-i spun lui Maureen. Cred că o să facă spume la gură de furie. Dar mă simt atât de fericită în casa asta. Nu te superi pe mine, nu-i aşa?

— Eu nu sunt deloc convins că e o idee prea grozavă, spune Howard.

— Fii liniştit, spune Felicity, nu aştept nimic de la tine. Am să fiu doar pe aici, prin preajmă, dacă o să vrei să mă rogi ceva. În momentul de faţă mă simt deosebit de lucidă.

— Înţeleg, spune Howard. Şi, altfel, ce surprize mai ai să-mi comunici?

— Niciuna, cred, spune Felicity. A, ba da, am un mesaj pentru tine. A telefonat profesorul Marvin. I-ani spus că eşti plecat la o şedinţă de psihologie şi te-a rugat să-l suni tu acasă când te întorci.

— Îl sun chiar acum, spune Howard.

— Stai să-ţi dau ceva de băut mai întâi, spune Felicity.

— Nu, spune Howard şi iese din bucătărie în vestibulul întunecat; apoi coboară scările la subsol şi intră în

Aici perdelele sunt trase în lături; luminile de afară pătrund în cameră. Howard aprinde lampa din tavan şi constată că, în ciuda activităţii ei titanice de sus, din. bucătărie, Felicity a găsit timp să vină şi aici în birou, să-i răscolească prin manuscrisul dactilografiat al cărţii, pe care de dimineaţă el îl adunase frumos şi-l pusese într-un teanc ordonat la colţul mesei sale de lucru. Acum paginile sunt din nou împrăştiate la întâmplare pe jos, în jurul scaunului de pânză din faţa mesei. O aude la parter pe Felicity trebăluind întruna în bucătărie cu vasele care fac zgomot în chiuvetă şi se aşază pe scaunul de la birou, trage telefonul mai aproape de el şi începe să formeze un număr. Afară, prin grilajul ferestrei, vede conturele familiare de vizavi, balustradele simple şi austere de pe trotuar, siluetele neregulate ale caselor, totul scăldat în lumina orbitoare a felinarelor cu lămpi de sodiu. În telefon se aude un tril; la capătul celălalt receptorul e ridicat.

— Kirk, spune Howard. Aţi lăsat vorbă să vă sun.

— Persoana care stă cu copiii tăi e foarte eficientă, aude el de dincolo vocea profesorului Marvin. Bănuiesc că trebuie să fie una din studentele tale.

— Da, spune Howard.

— Îmi pare rău că te deranjez cu acest telefon, după ce ai fost plecat până acum la cine ştie ce şedinţă obositoare, spune Marvin. Ce conştiincioşi sunt colegii mei, în timp ce eu – mi-e şi ruşine să spun – am stat acasă şi m-am bucurat de pacea căminului. Dar şedinţa noastră de azi după-amiază m-a obosit îngrozitor. Şi m-a îngrijorat foarte tare.

— Îmi închipui, spune Howard.

— Dar nu pentru asta te-am căutat. Am o cruce de purtat şi o port. Nu, ghici cu ce mi-am petrecut eu timpul în astă seară?

— Nu-mi pot închipui, spune Howard.

— Am luat să citesc lucrările de seminar ale lui Carmody, spune Marvin.

— Un mod de a vă petrece timpul deloc de invidiat, spune Howard.

— Aşa e, confirmă Marvin. A fost o experienţă plictisitoare şi epuizantă. Problema este însă că – şi de aceea te-am şi sunat – am rămas cu o mare îngrijorare.

— Dar ce vă îngrijorează? întreabă Howard.

— Ştii, spune Marvin, tu te-ai gândit vreodată ce operaţiune ciudată şi dificilă e practica asta a noastră de a nota studenţii?

— Eu am condamnat-o, şi nu o dată, ca fiind complet artificială, spune Howard, dar întâmplător e practica noastră curentă.

— Să-ncerci să plasezi un om corect pe o scară a virtuţilor, să spui: Noi socotim că trebuie să treacă sau să cadă, să cauţi să dobândeşti un standard de apreciere obiectivă.

— Deşi toate aprecierile sunt de fapt ideologic subiective, spune Howard.

— Şi totuşi suntem de acord să-ncercăm, spune Marvin, suntem de acord că putem ajunge la un consens de apreciere.

— Nu suntem toţi de acord, spune Howard. Să-nţeleg că puneţi la îndoială notele pe care eu i le-am dat lui Carmody?

— Să formulez atunci altfel problema, spune Marvin. Vreau să te-ntreb dacă, în mod absolut neoficial şi în afara obligaţiilor de serviciu, n-ai vrea să discutăm amândoi aceste note.

— Adică aveţi impresia că referatele lui Carmody sunt bune? întreabă Howard.

— Nu, spune Marvin, mi s-au părut slabe şi pasibile de obiecţii. Necazul lor e că sunt evazive şi nu răspund la cerinţele pe care le-ai pus tu în faţa lui. Dar în acelaşi timp trădează inteligenţă, abilitate şi o anumită fineţe intelectuală. Problema e de a aprecia cât sunt de rele şi de lipsite de speranţă aceste lucrări.

— Eu nu văd unde-i problema, spune Howard. Sunt rele de la un capăt la altul şi lipsite de orice speranţă.

— Le-am citit pe fiecare de câte trei ori, Howard, spune Marvin. Acum e drept că cei care dau note ajung adesea la dezacord, fapt pentru care au şi creat modalităţi de a rezolva dezacordul lor. Impresia mea este pur şi simplu că tu nu foloseşti gradaţiile sistemului nostru

elegant de notare – plin de plusuri şi minusuri şi plus-minusuri dubitative – cu toată sensibilitatea necesară. De exemplu, citind aceste lucrări, m-am simţit frecvent îndemnat să dau o notă C într-un loc, să scap şi câte un B minus în alt loc, pe când tu îl striveşti direct dându-i în cap cu un drastic şi definitiv F.

— Da, înţeleg, spune Howard. Dar cum aţi ajuns dumneavoastră să notaţi aceste referate ale lui Carmody?

— De drept, Howard, de drept am ajuns, spune Marvin. Vezi tu, notele aici, la noi, după cum nu mă îndoiesc că ştii, sunt date în ultimă instanţă nu de indivizi, ci universitatea le dă. În practică, universitatea e o comisie de examinatori numiţi. Iar tu şi eu suntem examinatori.

— Nu sunt de acord, spune Howard, aşa că n-am să discut notele lui Carmody cu dumneavoastră. Aceste note nu pot fi judecate decât ţinând cont de toată activitatea lui la seminarele mele, pe care nimeni altcineva n-o poate vedea şi aprecia. Eu l-am apreciat într-un fel, în calitatea mea de profesor al lui, iar dumneavoastră trebuie să aveţi încredere

în mine, indiferent dacă greşesc sau nu.

La celălalt capăt al firului urmează o pauză; apoi

Marvin spune:

— Deci soluţia mea neoficială nu ţi se pare acceptabilă.

— Nu, câtuşi de puţin, spune Howard. Şi n-am de gând să mai citesc lucrările lui Carmody încă o dată, după cum n-am de gând să mai discut de azi înainte cu el, sau să-l mai primesc la orele mele.

— Vai de mine, spune Marvin. Vai de mine şi de mine. Deci îl trântim? E chiar aşa un student de trântit? Doar ştii că e nevoie de un standard foarte ridicat de nulitate pentru ca cineva să fie trântit.

— După mine, Carmody corespunde la toate criteriile de nulitate care se pot imagina, spune Howard.

— În acest caz, mă tem că voi fi nevoit să mă declar oficial în dezacord cu tine, Howard, spune Marvin. De altfel am făcut, firește, unele săpături şi am descoperit că există un procedeu universitar atunci când examinatorii unui student nu pot cădea de acord între ei. Se delegă

problema unor alţi examinatori şi tocmai asta vreau să-ţi propun să facem şi noi. Am să rog să se xeroxeze referatele lui Carmody, acoperindu-se notele date de tine şi comentariile tale pe marginea lor, o muncă de secretariat nu tocmai uşoară, dar necesară de dragul dreptăţii. Sper că procedeul ţi se pare corect.

— Nu, spune Howard, nu mi se pare deloc corect. Aici nu-i vorba să fie notat Carmody, ci-i vorba să fiu notat eu. Îmi puneţi la îndoială competenţa mea ca profesor, iar eu îmi permit să pun sub semnul întrebării dreptul dumneavoastră de a o face.

— Deci, ăăă, tot nu crezi că putem rezolva neoficial chestiunea asta? întreabă Marvin.

— Nu, spune Howard. Cred că abia acum aţi creat un motiv de conflict deschis.

— Atunci mă scuzi că te-am deranjat acasă, spune Marvin. Din principiu nu-mi piace să-mi deranjez colegii în orele lor libere, dar mi s-a părut că situaţia merită o încercare. Şi ce mai face Barbara?

— Bine, răspunde Howard.

— În regulă, spune Marvin. La revedere. Howard.

— Noapte bună, spune Howard şi aşază receptorul roşu în furcă. Apoi rămâne încă un moment nemişcat la birou; aude însă un mic zgomot de la parler şi-şi dă seama imediat despre ce este vorba. Se ridică în picioare, urcă hotărât în vestibul, unde e întuneric, iar acolo, desculţă, cu şorţul de bucătărie în faţă, la mică distanţă de telefon, stă aşteptând Felicity şi-l priveşte.

— Ai tras cu urechea, spune el. Să ştii că a fost o convorbire privată, Felicity.

Felicity zâmbeşte spre el, nepărând să-nţeleagă ce vrea să spună.

— O, Howard iubitule, ee înseamnă aia privat? întreabă ea.

— Privat înseamnă să fac un lucru în casa mea fără să-şi bage nimeni nasul în eL spune Howard.

— Dar asta nu-i o atitudine cam burgheză? întreabă Felicity.

— Hai, pregăteşte-te, spune HowarJ, te duc înapoi acasă la tine.

Felicity se reazemă cu spatele de perete; spune.

— Nu merg.

— Ba ai să mergi, spune Howard. Felicity are lacrimi în ochi.

— Uită-te cât am muncit pentru tine, spune ea. Asta nu contează deloc? Lasă-mă să rămân aici.

— E o situaţie imposibilă, Felicity, spune Howard Hai, vino la maşină acum.

O apucă de braţ şi o scoate din vestibul.

— Ba nu, spune Felicity eliberându-şi braţul. Să ştii că te comporţi ca un mare prost.

— De ce mă comport ca un prost? întreabă Howard.

— Fiindcă ai atâta nevoi de mine, spune, Felicity. Dacă îi întreabă pe studenţii tăi despre George Carmody, ce te faci?

— Nu cred că cineva o să-şi bată capul să-i întrebe pe studenţii mei despre George Carmody, spune Howard. În schimb George a încurcat-o de data asta definitiv.

— Tu nu-ţi dai seama ce înseamnă telefonul ăsta? Întreabă Felicity. Forţele reacţionarilor liberali se coalizează împotriva ta. Şi or să-l sprijine pe el. Dar, dacă noi, studenţii din seminarul tău, te sprijinim şi spunem ce rău e George, atunci ei n-au să aibă ce să-ţi mai facă. De aia cred că ar fi o mare prostie din partea ta să mă dai afară acum.

— Serios? întreabă Howard.

— Eu n-am venit să-ţi fac niciun rău, spune Felicity. Vreau numai să joc un rol important în viaţa ta.

Rămân amândoi în vestibulul întunecat şi se privesc o vreme unul pe celălalt; deodată, cum stau aşa, soneria sună strident undeva deasupra.

— Să ştii că am să fiu foarte bună dacă mă laşi să rămân la tine, spune Felicity.

Howard se desprinde de lângă ea, străbate vestibulul şi ajunge la uşă. O deschide; pe trepte e o femeie îmbrăcată într-o haină scurtă şi largă şi încălţată cu cizme înalte, ducând în mâini o valiză şi o colivie.

— Myra, exclamă Howard.

Myra intră în casă. O vede pe Felicity în vestibul şi îl priveşte întrebător pe Howard.

— O, Howard, spune ea, l-am părăsit pe Henry. n-am nicăieri unde să mă duc.

— Adică ai plecat de-acasă? întreabă Howard.

— Da, spune Myra punând colivia jos, de data asta am plecat Mă laşi, cred, nu-i aşa? să stau aici, la voi.

XII

SÂMBĂTĂ 7 OCTOMBRIE soarele străluceşte, deasupra mării s-a format o uşoară ceaţă, iar Barbara se pregăteşte să plece la Londra. În casă este pâine, în frigider este mâncare; fereastra de la camera de oaspeţi a fost reparată, farfuriile sunt spălate, paharele au fost duse înapoi la magazinul de vinuri şi totul este pus la punct în vederea plecării ei. Cu puţin înainte de ora nouă, Howard, ca un soţ iubitor ce este, se duce în piaţeta din vârful dealului să aducă jos minibuzul; Felicity Phee, ca un ajutor iubitor în casă, scoate copiii şi-i suie, chicotind şi plini de veselie, pe bancheta din spatele maşinii. Barbara este elegant îmbrăcată, cu o haină lungă de blană şi cu cizme înalte; ea coboară scările în goană, ducând o valijoară mică în dungi, pe care o pune în portbagajul maşinii, după care închide toate portierele şi urcă la rândul ei alături de Howard. Felicity îi face semn cu mina din capul scărilor.

— Distracţie plăcută, îi strigă ea. O să am eu grijă de ei, de toţi.

Lucrurile sunt aranjate cum nu se poate mai bine; Barbara zâmbeşte, minibuzul se

pune în mişcare. Soarele străluceşte puternic în parbrizul maşinii în timp ce aceasta urcă, prin circulaţia destul de intensă, până în vârful dealului şi de aici până în parcajul din faţa gării. „Petreceţi un weekend la Londra", recomandă afişele mari de sub arcada acoperită unde a oprit minibuzul; Barbara chiar asta şi face. Se apleacă în dreapta spre soţul ei: ubitor şi ii sărută pe obraz. Îngenunchează pe scaun şi-şi sărută copiii, care stau pe locurile din spate.

— Să fiţi cuminţi, le recomandă ea. Toţi trei.

Apoi îşi ia valijoara şi pătrunde în agitaţia din holul cel mare al gării. Cei din minibuz o mai văd o vreme, ea se întoarce şi le face semn cu mâna; intră prin uşile batante de sticlă în sala puternic luminată cu ghişeele de bilete. Se aşază şi ea la o coadă şi-şi cumpără un bilet pentru weekend, aşteptând în faţa unui ghişeu ca vânzătorul să-i bată biletul pe tastatura unui computer. Haina ei căptuşită cu blană e elegantă, părul îi este încreţit şi frumos; oamenii de la coadă se uită la ea. Până la plecarea trenului mai este încă destulă vreme, astfel că se duce la unul din capetele peronului şi priveşte la standul unui chioşc de presă: coperţile revistelor au poze mari, colorate viu, cu chipuri, toalete, sâni goi, cu toată grafica esenţializată modernă. Răsfoieşte puţin prin ele; apoi îşi alege o revistă cu pagini lucioase, destinată femeii sofisticate din ziua de azi, care încă de pe copertă anunţa articole despre Twiggy*, despre trăitul împreună şi o controversă despre orgasmul vaginal vizavi de cel clito-ridian şi şi-o cumpără.

Trenul e tras deja la peron, un tren foarte avantajos, care are şi vagon-restaurant. Călătorii merg de-a lungul lui, pe lângă ferestrele cu perdele oranj. Barbara face şi ea la fel, până ce ajunge în dreptul vagonului-res-taurant; aici urcă, îşi găseşte un loc într-un colţ şi-şi aruncă revista pe el. Priveşte de jur-împrejur; vagonul nu e prea plin; barul tocmai e în curs de aranjare. Îşi pune valijoara în plasa pentru bagaje; îşi atârnă haina într-un cârlig; se aşază la masă şi ia revista pe genunchi. Priveşte îa oamenii care se urcă în tren. Un tinăr într-un costum de doc şi cu o mapă diplomat în mână intră şi se aşază în faţa ei; îi zâmbeşte, ea îi zâmbeşte înapoi, însă nu scoate nicio vorbă. Se aude semnalul de plecare; trenul iese din hala boltită a gării. Cu revista tot pe genunchi, Barbara priveşte la depozitele de mărfuri, la grămezile de cărbune, la clădirile înalte ale instituţiilor din centrul

Note:

— Celebru manechin de modă în Anglia la sfirşitul anilor ’760 şi ît. ceputul anilor ’70.

oraşului, la stâipii autostrăzii suspendate, la peisajul întretăiat de străzi comerciale, în capătul cărora se vede marea. Oblonul de la bar este ridicat; Barbara se scoală, se duce la bar, de unde-şi ia o ceaşcă de cafea, pe care o duce înapoi la masă, în suportul ei de plastic maro. Tânărul îi zâmbeşte din nou în clipa când se aşază.

— Şi… am plecat în weekend? o întreabă el.

— Sunt măritată, îi spune Barbara lăsând capul în jos şi începând să citească un articol despre vasectomie.

După o vreme ridică din nou capul şi priveşte afară pe fereastră la câmpuri şi la îngrădituri. Ziua-i senină; soarele luceşte în ochii ei; un cerculeţ de lumină roşu îi dansează uşor pe gene. Bărbatul o priveşte insistent. Acasă a lăsat toate lucrurile în ordine; Felicity va duce copiii la o plimbare pe plajă în dimineaţa aceasta şi le va servi prânzul, care e gătit şi pus la frigider, iar toată după-amiaza o va petrece cu ei la bâlci şi seara le va face baie şi-i

va culca. Bărbatul nu-şi desprinde privirile; lasă din nou capul în jos şi se uită fix la revistă, examinând fotografiile de modă în care, pe o plajă din Tunisia, câte un sân iese întâmplător la vedere dintre mătăsuriâe larg croite, iar figurile manechinelor pufnesc supărate, în maniera tipică a fotografiilor de modă, la obiectivul insistent al aparatului. Ochii Barbarei sunt verzi; obrajii ei sunt pudraţi cu roşu; stă aşezată confortabil în scaunul ei, acceptând ca privirea bărbatului s-o iscodească.

Trenul este avantajos, călătoria până la Londra destul de rapidă; aceasta e una din satisfacţiile pe care le oferă Watermouth. E o călătorie familiară. Maşinile staţionează în parcajele localităţilor de unde se face naveta masiv la Londra, apoi vin grădinile din spate ale suburbiilor londoneze. Urmează blocurile de locuinţe; pe urmă apare şi Tamisa, iar trenul intră încet între peroanele gării Waterloo, pe fondul anunţurilor sonore la megafon. Barbara se ridică de pe scaun şi îmbracă haina ei căptuşită cu blană. Bărbatul de vizavi se scoală şi-i coboară valiza din plasa pentru bagaje.

— Distracţie plăcută, îi spune el.

Ea îi zâmbeşte, îi mulţumeşte şi merge să stea în picioare lângă uşa vagonului. Când trenul se opreşte, bărbatul merge alături de ea pe peron. O întreabă cum o cheamă; ea nu vrea să-i spună. Ajunge la bariera de la capătul peronului şi aici, făcându-i semne cu mâna, aşteaptă Leon, în scurta lui roasă şi uzată de motociclist, cu părul lung, căzut peste gulerul hainei. Îşi face loc până ajunge la ea, o cuprinde cu amândouă braţele, o sărută. Bărbatul din tren a dispărut. Ea îşi lasă valiza jos şi îl sărută.

— O. în sfârşit ai venit, spune el.

Leon ia valiza şi intră amândoi la bufetul gării, unde se aşază şi discută cu multă animaţie la o ceaşcă de cafea. Ochii ei strălucesc; îşi lasă haina să-i alunece de pe umeri. După o vreme părăsesc bufetul şi se îndreaptă către intrarea în metrou. Străbat aglomeraţia din holul cei mare al gării, îşi cumpără bilete de metrou şi aşteaptă pe un peron să vină garnitura în direcţia nord. Trenul apare din tunel; se urcă în vagon şi stau în picioare lipiţi unul de celălalt, Leon cu o mână băgată în haina ei, până la gara Chartrtg Cross, unde transbordează pe linia de centru, până la gara Sloane Square. Aici coboară din vagon, traversează gara în fugă, cu Leon ceva mai în faţă, râzând şi urcă în stradă, în mijlocul circulaţiei intense. Leon îi duce valiza; îşi croiesc drum amândoi prin mulţime, oprindu-se adeseori şi privind la vitrinele *boutiq*ue-urilor, cu aranjamentele lor fanteziste de stofe, cu mixturile lor cromatice tactile, cu luminile lor camuflate, discrete. Intră şi ies din magazine, ating obiectele, se uită la şirurile de haine multicolore. Muzica răcneşte la maximum din boxe, iar camerele ascunse pentru detectarea hoţilor le proiectează imaginea pe ecrane: „împreună formează un cuplu atrăgător.

Cumpără o râşniţă de piper; se uită amândoi la o revistă porno; răscolesc într-un teanc de afişe. Ici-colo Barbara ia rochii de pe umeraşe, le-arată vânzătoarelor drăguţe din magazin şi se duce la cabine să le probeze, rochii în cutare sau cutare gen, în mijlocul unei mulţimi

de fete care se agită încoace şi încolo numai în chiloţi. Fiecare rochie pe care o încearcă i-o arată şi lui Leon, pozând înaintea lui, prezentându-i diferitele ei chipuri, în vreme ce el stă pe un scaun între cuiere, sau se reazămă de tejghea, stând de vorbă cu vânzătoarele. împreună, şi după o îndelungată reflecţie, cumpără două rochii; acestea sunt puse în două pungi de plastic viu colorate, pe care mai departe le duce Barbara. Mai târziu

găsesc un local şi se aşază să bea un pahar şi să mănânce sandviciuri de la bar. După aceea se urcă într-un autobuz şi se duc la un cinematograf; intră la un film unguresc, în timpul căruia se reazămă leneş unul de altul, manile fiecăruia explorându-l pe celălalt. În Greek Street se află un restaurant frecventat de actori; aici mănâncă de cină şi discută cu diferiţi cunoscuţi ai lui Leon. Merg apoi la un local unde beau actorii; se aşază la o masă aglomerată, la care şi au actori şi actriţe, regizori de televiziune şi scriitori, discutând. cu toţii foarte animaţi despre fotbal. Femeile îl sărută pe Leon, bărbaţii o sărută pe Barbara. Mult mai târziu ies şi din acest local şi merg printre restaurante şi baruri cu program de striptease până la staţia de autobuz, care-i va duce în cartierul Islington, unde se află garsoniera lui Leon. Trec printre clădiri cu structurile crăpate, printre magazine de obiecte vechi şi prăvălii cu specific etnic, înainte de a ajunge la clădirea dărăpănată în care locuieşte Leon. Urcă scările, descuie uşa, dau drumul la soba cu gaz. În cameră domneşte o mare neorânduială, de parcă nici n-ar fi locuită; pe pereţi sunt prinse afişe, fotografii cu decoruri, cu spectacole şi cu figuri de actori. Mobila constă doar din două scaune, o canapea, o masă şi vm covor vechi maro pe jos. Mai e o combină stereo, căreia Leon îi dă drumul şi camera se umple de un zgomot asurzitor. Apoi trage pernele de pe canapea direct jos, pe parchet; se culcă amândoi în faţa sobei cu gaz, întind mâinile şi se dezbracă în mare grabă unul pe celălalt; apoi Barbara se lasă moale pe spate şi-l priveşte pe Leon în timp ce faţa lui se apropie de ea şi corpul lui se încordează dea

supra ei. Mâinile lui îi răscolesc peste tot senzaţii şi curând simte cum o pătrunde.

E plăcut să stea aşa, unul topit în altul, cu căldura de la soba cu gaz dogorindu-le pielea pe o parte. Iar mai târziu e plăcut să pună aşternutul pe canapea, să se bage amândoi în el, să se încolăcească din nou unul în celălalt, să încerce aceleaşi senzaţii şi să lase diferitele părţi ale eului lor să capete viaţă pe rând. Este plăcut de asemeni să te trezeşti noaptea lipit de carnea celuilalt, să te mişti, să atingi şi să frămânţi corpul de lângă tine până ce el se conectează din nou la al tău. E plăcut dimineaţa să stai în pat pe când Leon se duce să cumpere „The Observer" şi să citeşti un fascicol în timp ce el, dezbrăcat şi din nou în pat, alături de tine, citeşte fascicolul celălalt. E plăcut să-ţi petreci duminica plimbându-te, privind tablouri într-o galerie de artă, luând masa de prânz la o cârciumioară şi mergând apoi să priveşti Tamisa. E plăcut să te plimbi duminica pe străzile comerciale, pe lângă tarabele multicolore şi pe lângă oglinzile în care te vezi şi tu reflectată, arătân'd multicoloră şi tu, alături de Leon, multicolor, cu faţa lui masivă şi părul lung, o pereche în mijlocul celorlalte perechi de tineri. E plăcut să te întorci în garsonieră şi să faci încă o dată focul în sobă şi să începi din nou jocul de-a atinsul şi de-a senzaţiile şi toate acele mişcări tactice delicate care-ţi trezesc plăcerea, e foarte plăcut, şi apoi să probezi rochiile cumpărate şi unele haine ale lui Leon şi costumele lui de scenă şi să fumezi şi să te simţi cât se poate de bine. Ce nu e deloc plăcut e când Leon, care are foarte multe roluri, îţi spune că va fi şi mai ocupat de-acum; trebuie să plece în turneu cinci luni cu *Mult zgomot pentru nimic* în Australia şi Statele Unite.

— Nu ştiu ce-o să se întâmple cu mine cât timp ai să fii plecat, îi spune Barbara.

— Doar nu sunt singurul tip ca mine, spune Leon trăgând-o spre el.

Încât e o mare nefericire să te trezeşti luni dimineaţa în zori, în timp ce Leon mai doarme încă şi să ieşi din

casă tiptil, să te duci cu valiza ta şi cu cele două pungi de plastic întâi la autobuz, apoi

cu metroul până la gara Waterloo, ca să poţi prinde trenul aglomerat de dimineaţă. E greu de găsit un loc şi ploaia a început din nou, murind complet suburbiile londoneze şi căzând fără încetare peste păduri şi câmpuri. Revista e deschisă pe genunchii Barbarei, dar aceasta nu are dispoziţia necesară să citească din ea. Stă privind cu gura întredeschisă, cu haina îmblănită pe ea şi nu-şi dezlipeşte ochii de pe geam. Trenul alunecă încet pe lângă peronul gării din Water-mouth. Când se opreşte, Barbara îşi ia bagajele şi coboară. Howard o aşteaptă în holul gării, îmbrăcat cu scurta lui de piele, o scurtă nouă, elegantă, maro şi ţine în mână cheile maşinii. O sărută uşor pe obraz, îi ia valiza.

— Te-ai distrat, bine? o întreabă el.

— Da, foarte bine, răspunde ea. Mi-am cumpărat două rochii.

Ies din clădirea gării şi se urcă în minibuz; ştergă-toarele se mişcă în dreapta şi-n stânga prin faţa lor.

— Ce mai fac copiii? întreabă Barbara.

— Bine, răspunde Howard.

— S-au dus la şcoală? întreabă Barbara.

— Da, i-am dus eu, spune Howard.

— Felicity s-a descurcat?

— Se pare că se-nţelege foarte bine cu ei, spune Howard.

— Cred că-i iubeşte, spune Barbara. Şi ei o iubesc pe ea. Îşi dă interesul pentru ei.

— Da, spune Howard.

— Ce face Myra? A plecat? întreabă Barbara.

— Da, spune Howard. S-a întors la fermă.

— La Henry? întreabă Barbara.

— Nu, spune Howard. Henry nu mai e la fermă. S-a mutat la Flora Beniform.

— Ar fi trebuit să-l ţină lângă ea, spune Barbara.

— S-ar putea să ajungă la ideea asta, spune Howard, pentru că nu ştie cum s-o scoată la capăt singură.

— Dar tu cum ai scos-o la capăt singur? întreabă Barbara.

— Am lucrat, spune Howard.

— Şi niciun foc, niciun accident? întreabă Barbara.

— Nu, spune Howard.

Maşina coboară panta dealului; deja se vede intrarea în aleea lor; macaralele de pe şantierul vecin se învârt şi scrâşnesc întruna.

— Mă-mbrac cu rochiile să mă vezi, spune Barbara.

— N-am timp. Discară, spune Howard. Acum trebuie să merg direct la universitate. Trenul tău a cam întârziat.

— Dar ce, s-a ntâmplat ceva? întreabă Barbara.

— Nu, spune Howard. Programul obişnuit. Vin două fetiţe amuzante la mine să-mi citească un referat.

Cotesc în aleea spălată de ploaie; Howard opreşte minibuzul. Se întinde în spate şi ia valiza. Barbara se duce cu cele două pungi ale ei de plastic la uşa din faţă a casei; scoate din buzunar cheia şi descuie. Casa miroase uscat şi banal.

— Bună, Barbara, spune Felicity venind din bucătărie îmbrăcată cu un şorţ. Ai făcut cumpărături frumoase?

— Da, spune Barbara.

— Să-ţi pun o ceaşcă de cafea, spune Felicity.

— Nu, spune Howard lăsând valiza în vestibul. Dacă vrei să te duc cu maşina la universitate, o să trebuiască să vii acum.

— Îmi pare rău. Barbara, spune Felicity scoţându-şi şorţul peste cap. Dar să ştii că am fost foarte cuminte. Ara făcut ordine peste tot.

— E nemaipomenit, spune Barbara. Copiii au fost ascultători?

— O, spune Felicity, sunt cei mai scumpi copii din lume. M-am îndrăgostit nebuneşte de ei. Vrei să mai vin şi diseară?

— De ce nu? spune Barbara.

— Mi-ar place sa stau ia voi, spune Felicity. Şi sint sigură că pot fi utilă.

— În regulă, spune Barbara şi lasă pungile pe un scaun. Mai stai o vreme la noi. Te rog, mi-ai fi de mare ajutor. Nu mă descurc cu casa asta singură.

— A. minunat; spune Felicity. Îmi place atât de mult aici.

Şi îi aruncă o privire lui Howard, după care se duce în vestibul ca să-şi ia haina din cuier.

— Bine ai venit, îi spune Howard Barbarei ciupind-o de un obraz. Şi acum, la revedere, am plecat.

Barbara rămâne în vestibul în timp ce Howard şi Felicity se îndreaptă spre minibuz. Urca amândoi în el, pornesc, dau colţul şi o apucă spre vârful dealului.

— Ce bună-i Barbara, nu-i aşa? întreabă Felicity.

— Da, spune Howard.

— Eşti supărat? întreabă Felicity.

— Nu, spune Howard.

Apoi nu-şi mai spun nimic până ce traversează oraşul şi se angajează pe şoseaua cu două benzi; universitatea apare undeva în dreapta. Atunci Felicity spune:

— Mi s-a părut că arată tristă.

— Mie nu mi s-a părut, spune Howard. De obicei se simte bine în weekend-urile astea ale ei.

— Dar tu te-ai simţit bine în weekend-ul tău? întreabă Felicity.

— A avut momentele lui plăcute, spune Howard.

— Nu reuşesc deloc să te tulbur, aşa-i? întreabă Felicity. Nu ştii să mă apreciezi. Nu ştii cât de multe lucruri fac eu pentru tine.

— Cât de multe lucruri faci tu pentru mine? întreabă Howard oprind minibuzul în parcaj.

— O mulţime, spune Felicity. Ai să vezi.

— Ştiu să-mi port şi singur de grijă, spune Howard.

— Ai nevoie de ajutor, spune Felicity. Tu eşti cauza mea.

Felicity coboară din minibuz şi se îndreaptă către clădirea sindicatului studenţilor; Howard coboară şi el, încuie portiera şi porneşte în direcţie opusă, către facultatea de ştiinţe sociale. Studenţii mişună în holul cel mare: Howard se urcă în lift. Uşile iiftului se deschid la etajul cinci. Howard coboară.

Observă, pe tabla pentru anunţuri care e chiar la ieşirea din lift, o comunicare scrisă cu creta de una din secretare. Se opreşte să citească: „Dr. Beamish a fost muşcat de un şarpe şi, cu regret, nu-şi poate ţine orele azi”. Se întoarce şi porneşte către biroul său. Le vede încă de departe, pe coridor, pe cele două studente din anul întâi, care veniseră la el şi lunea

trecută, şezând direct pe ciment, cu genunchii sus şi aşteptându-l pe el să vină: e fata cea fără sutien şi fata grasă cu fustă lungă. Văzându-l că se apropie, se ridică şi-şi adună cărţile de pe jos.

— Poftiţi înăuntru, le invită el prietenos.

Fetele îl urmează şi aşteaptă până ce-şi agaţă haina în cuierul de după uşă. Apoi le pofteşte să se aşeze, fata cea grasă în scaunul gri, pentru că ea este cea care va citi lucrarea. El însuşi se aşază în scaunul său şi rămxne o clipă privind la ele. Fata cea dezgheţată, fără sutien, stând în scaunul ei de plastic, întreabă:

— Domnule doctor Kirk, dumneavoastră chiar sunteţi radical?

— Da, sunt, răspunde Howard. Dar de ce? Fetele se uită una la alta.

— Umblă zvonul că vor să vă dea afară, spune fata fără sutien, pentru că sunteţi aşa de radical.

— Serios? întreabă Howard. Ei bine, întâmplător pentru aşa ceva nu mă poate da nimeni afară. Numai pentru infamie morală crasă.

Fetele chicotesc şi întreabă: – Ce-i aia?

— Cine mai ştie, în ziua de azi? întreabă Howard. Unii susţin că ar fi atunci când violezi un mare număr de călugăriţe.

— Păi, atunci, spune fata cea grasă, dacă încearcă aşa ceva, noi o să fim lingă dumneavoastră.

— Asta-i frumos din partea voastră, spune Howard. Între timp v-aţi lămurit cine e Hegel?

— O, da, spune fata făiă sutien. Să vă spun ce am aflat despre el?

— Mai bine să ne vedem de treaba noastră şi să auzim cum sună referatul, spune Howard.

— În regulă, spune fata cea grasă, dar lumea zice că sunteţi foarte rău cu studenţii care vă citesc referatele lor.

— Mi se pare că aţi auzit foarte multe lucruri despre mine, le spune Howard. Şi niciunul din ele adevărat. Tu începe să citeşti şi ai să vezi cum sunt.

Fata scoate o lucrare scrisă de mână dintre cărţile ei şi spune:

— Păi, mi-aţi zis sa scriu despre structura sociala a imperialismului.

Apoi lasă capul în jos şi începe să citească: Howard, ca un profesor serios ce e, stă în scaunul său şi o ascultă, întrerupând-o numai din când în când cu comentarii sau cu dezvoltări.

— Ei, a fost chiar atât de rău? o întreabă el pe fată, clnd discutarea lucrării s-a încheiat.

— Deloc, spune fata cea grasă.

— Mă rog. spune Howard, a fost o lucrare destul de bună.

— Adică exact ce-aţi dorit dumneavoastră, spune fata.

— Ei, a fost chiar atât de rău? o întreabă el pa fată, Apoi are cursuri şi seminare până la ora prânzului; în pauza de masă, găseşte cu cale să meargă să-l caute pe Peter Madden şi să stea într-un colţ al cofetăriei cu el; pe fondul zgomotului general, mănâncă amân-doi salată şi discută. Dialogul lor se prelungeşte multă vreme şi e ora două fără câteva minute când Howard se întoarce în biroul său. În timp ce descuie uşa, telefonul începe să sune. Îşi scoate haina, se aşază pe scaun şi abia pe urmă ridică receptorul.

— Aici Minnehaha Ho, spune o voce. Profesorul Mar-vin vă doreşte.

— Bună, Minnie, îi spune Howard. Ce-mi doreşte profesorul Marvin?

— Vrea să veniţi la el acum, în biroul lui, spune domnişoara Ho.

— Da, numai un moment, spune Howard, să văd dacă nu cumva am ore acum.

— E urgent, spune domnişoara Ho. Şi de asemenea n-aveţi ore. Profesorul Marvin a controlaţi deja.

— A, păi dacă a controlat el. spune Howard, atunci e foarte bine. În cazul ăsta, vin imediat.

Howard se ridică de la birou. Încuie uşa şi străbate tot coridorul din faţa lui până la secretariatul facultăţii. Cele două secretare, întoarse şi ele de curând din pauza lor de prânz, în care şi-au făcut cumpărăturile, stau aşezate la mese şi lucrează. Biroul profesorului Marvin e un sanctuar dincolo de secretariatul facultăţii, a cărui intrare e păzită cu străşnicie de domnişoara Ho.

— Bună, Minnie, îi spune Howard, ce vrea de la mine, nu ştii?

Domnişoara Ho nici nu-şi ridică privirile de pe scrisoarea pe care o are în maşină; răspunde:

— Nu ştiu. O să vă spună el.

Tocmai în acel moment insă uşa de la biroul lui Marvin se deschide larg şi Marvin însuşi apare în pragul ei, mic de statură, cu şirul de pixuri etalate ca la paradă în buzunarul de la piept aî hainei costumului său uzat. Spiritul vremii l-a tentat să-şi poarte şi el pilozitatea facială până la nivelul lobului urechii, ceea ce conferă figurii sale o expresie de o mare solemnitate.

— A, Howard, exclamă el, poftește înăuntru, te rog. Biroul lui Marvin e mai spaţios decât al restului colegilor săi, căci profesorul e *un* om cu o mulţime de obligaţii; are un covor cu fir lung, o bibliotecă montată în perete, un aparat xerox mic şi unul de ascuţit creioane, o masă de lucru amplă cât să poţi pune un sicriu pe ea şi pe masă un dictafon şi trei telefoane. Mici elemente arabe şi orientale sunt incluse în acest decor; plăcuţe de argilă înrămate şi acoperite cu scriere arabă, imagini din Istanbul, Trapezund şi Shiraz şi o fotografie a lui Marvin tânăr, călare între cocoaşele unei cămile, foarte sus şi cu o *kufia* arabă pe cap.

— Te rog să iei loc, Howard, îi spune Marvin trecând el însuşi după birou, cu spatele spre lumină. Ştii că nu-mi place să-mi deranjez colegii când au lucruri mai bune de făcut. Dar am o problemă pe tapet şi am socotit necesar să stăm de vorbă.

— Despre Carmody? întreabă Howard rămânând în picioare,

— Exact, spune Marvin aşezându-se pe scaun, acel mic eonii ici al nostru deschis.

— Atunci cred că-i bine să discutăm, spune Howard. Presupun că v-aţi consultat cu colegii mei în legătură cu a ceste lucrări, în ciuda protestului meu şi mă opun în mod oficial la asemenea procedee.

— N-am avut încotro, Howard, îi spune Marvin. Ăsta e procedeul oficial. Dar presupun că te-ai opus şi în mod neoficiali discutând cu colegii tăi despre aceste lucrări.

— Da, am considerat necesar s-o fac, spune Howard.

— Sigur că asta şi explică în parte eşecul demersului pe care am vrut să-l încerc, spune Marvin.

— Eu v-am prevenit, spune Howard.

— Mă rog, poate vrei să ştii rezultatul, spune Marvin, dacă nu l-ai aflat cumva.

Lucrările au fost citite de şase examinatori. Trei au dat note de trecere, cu mici variaţii în jurul calificativelor C plus sau B minus. Destul de aproape de felul cum le-am apreciat şi eu, pe scurt. Doi au dat calificativul F, adică la fel ca tine, iar unul a refuzat să le noteze, motivând că tu i-ai spus că asta înseamnă amestec în activitatea altei coleg.

— Mi se pare un rezultat plin de învăţăminte, constată Howard. V-am mai spus doar că notarea nu-i o îndeletnicire nevinovată. Ea este condiţionată de ideologic.

— În toată experienţa mea de examinator, n-am întâlnit o asemenea discrepanţă, spune Marvin. Încât îmi vine să cred că de fapt e vorba de o explicaţie mai terestră la mijloc. Dar nu-mi propun să limpezesc aceste ape tulburi.

— Îmi pare rău, spline Howard, dar am impresia că se confirmă justeţea punctului meu de vedere. Nu există şi nu poate exista o notare absolut obiectivă.

— S-ar putea să fie greu, spune Marvin, dar. după părerea mea, e de datoria unei universităţi să încerce să-şi noteze cit mai corect studenţii. Şi, dacă nu reuşim să

atingem acest grad de obiectivitate, atunci al naibii să fiu dacă mai pot găsi vreo justificare pentru existenţa noastră.

— Asta deoarece trăiţi într-o fantezie liberalistă, spune Howard. Şi ce propuneţi să facem cu Carmody acum?

— De, mi-am petrecut în mod destul de neplăcut weekend-ul întorcând situaţia pe toate părţile, spune Marvin. Şi, pe urmă, azi dimineaţă m-am văzut cu Carmody şi cu îndrumătoarea lui şi le-am spus că nu văd nicio soluţie pentru a ieşi din impas. De asemeni le-am mai adus la cunoştinţă şi că tu ai depus o plângere contra lui.

— Pe scurt, spune Howard, i-aţi arătat că a făcut o afirmaţie răuvoitoare şi nefondată.

— Aici nu sunt de acord cu tine, spune Marvin. În fond, chiar tu m-ai învăţat adineauri că nu există apreciere obiectivă. Am fost nevoit să-l întreb dacă-şi susţine punctul de vedere şi daca vrea să meargă mai departe. Atunci a devenit isteric, a spus că vrea şi a început, într-un mod, pe gustul meu, extrem de nefericit, să aducă şi alte acuzaţii.

Howard se uită mirat la Marvin; întreabă:

— Ce acuzaţii?

— Ştii, mă tem că de o natură foarte sordidă, spune Marvin. Nişte bârfe pe care, în împrejurări normale, nu le-aş fi ascultat. Dar eu nu simt că împrejurările de faţă ar fi normale, mai ales având în vedere riscul specific implicat în convenţiile şi rezultatul notărilor noastre. Pe scurt, acuzaţia lui se rezumă la ideea că aprecierile tale, care-l defavorizează pe el, îi favorizează pe alţii.

— Înţeleg, spune Howard. Pe care alţii?

— Exemplul pe care mi l-a dat a fost al unei anume domnişoare Phee, care, am constatat din foaiei matricolă, primeşte note bune la tine.

— E o studentă bună, spune Howard. Şi de ce aş fi favorizat-o eu tocmai pe ea?

— Mă rog, motivaţia lui era în parte abstractă şi politică, spune Marvin, dar mă tem că era şi concretă şi, ca să spun aşa, de natură fizică.

— Nu înţeleg prea bine, spune Howard.

— Formularea lui Carmody a fost brutală, însă concisă, spune Marvin. El susţinea că ar fi putut trece cu aceleaşi note bune şi el la seminarul tău dacă ar fi avut o gândire de stingă şi – ăăă – organe genitale feminine.

— Şi dumneavoastră cum aţi înţeles cuvintele lui? întreabă Howard.

— Zicea că ai o legătură cu ea, spune Marvin. Într-o privinţă, sunt de acord cu tine. Şi anume că e un om extrem de nesuferit.

— În cazul ăsta nu e treaba dumneavoastră, nu? întreabă Howard. Chiar dacă ar fi adevărat.

— Exact, spune Marvin, asta i-am spus şi eu.

— Atunci e bine, spune Howard.

— Da, spune Marvin, i-am spus că problema devine mai mult morală decât pedagogică şi ca, în consecinţă, nu e de competenţa mea să ascult mai departe.

— Mă bucur de cele ce aud, spune Howard.

— Şi că singura persoană în măsură să se ocupe de asemenea chestiuni este prorectorul, spune Marvin.

— Adică l-aţi trimis la prorector? întreabă Howard.

— Nu, spune Marvin. I-am comunicat numai ce posibilităţi are. I-am arătat că acuzaţiile lui erau extrem de grave şi că, dacă se dovedesc neîntemeiate, se va afla într-o situaţie foarte neplăcută. De fapt, l-am sfătuit cu toată convingerea să şi le retragă şi să nu meargă mai departe.

— Şi el a fost de acord? întreabă Howard.

— Nu, spune Marvin, era convins că dovezile iui făceau acuzaţiile inatacabile.

— Dovezile lui? întreabă Howard.

— Ia loc, Howard, îi spune Marvin. Nu-ţi pot descrie cât de mult mi-a displăcut această discuţie. Dar parcă tu eşti cel care a insistat să ia o asemenea amploare.

— Ce dovezi are? întreabă Howard.

— Ceea ce trebuie să-i recunoaştem lui Caimody, spune Marvin, este că are o anumită capacitate de investigare. Păcat că nu şi-a canalizat-o mai bine şi în scopuri mai nobile decât ăsta.

— Vreţi să spuneţi că a iăcut investigaţii asupra *mea?* întreabă Howard.

— Întocmai, spune Marvin. A fost deosebit de intere-r sat de mişcările tale din ultima vreme.

— Adică m-a urmărit? întreabă Howard.

— Ştii, Howard, spune Marvin aplecându-se înainte peste birou, am crezut întotdeauna despre mine că sunt un om foarte ocupat. şi cu o agendă plină de tot felul de obligaţii. Dar, dacă ceea ce spune el este adevărat, nu reuşesc să-mi imaginez cum a arătat agenda ta în ultima vreme. Nici nu ştiu când ai mai avut timp să te speli şi să te bărbiereşti.

— Şi cu ce am fost atât de ocupat, mă rog? întreabă Howard.

— De, ştii tu mai bine, spune Marvin. Nu-mi face nicio plăcere să-ţi repet amănuntele astea.

— Aş vrea să aflu şi eu ce crede domnul Carmody că a descoperit despre mine, spune Howard. D & că tot aţi considerat că sunt lucruri îndeajuns de importante pentru a fi aduse şi la cunoştinţa prorectorului.

— El pretinde că are o listă de intimităţi sexuale promiscui în ce te priveşte, spune Marvin. O listă destul de amănunţită.

— Pot să aflu şi eu câteva amănunte de pe această listă? întreabă Howard.

— Păi, lista începe luni. spune Marvin, când ai dat, din câte am înţeles, o petrecere la tine acasă; noaptea târziu erai în camera ta de ia demisol, unde Carmody susţine că a avut loc o intimitate jos, pe podea, cu domnişoara Phee.

— Aşa? se miră Howard.

— Marţi te-ai orientat într-o altă direcţie, spre apartamentul uneia din colegele noastre comune. E drept că apartamentul este la etaj, însă are perdele diafane şi din nou Carmody a presupus o intimitate.

— Şi asta e o chestiune de care să se ocupe prorectorul? întreabă Howard.

— Câtuşi de puţin, spune Marvin, numai că seara continuă. Te-ai întors acasă, soţia ta era plecată, iar domnişoara Phee era în locuinţă.

— Ştiaţi că a fost şi doamna Beamish la mine? întreabă Howard.

— Am înţeles că a trecut un interval de timp semnificativ între întoarcerea ta acasă şi venirea doamnei Beamish, spune Marvin.

— Pe care mi l-am petrecut în cea mai mare parte purtând o discuţie telefonică prelungită cu dumneavoastră, spune Howard. Am să vă rog să certificaţi acest lucru, dacă va fi nevoie.

— Ah, ce încâlceală de iţe! spune Marvin. Bineînţeles că am să certific tot ce ştiu.

— Şi miercuri?

— Miercuri ai stat acasă, spune Marvin. O seară nefructuoasă, bănuiesc, pentru observatorul din afară.

— Probabil ca să-mi refac forţele, spune Howard. Mai e?

— Joi ai luat cina la un mic restaurant franţuzesc cu îndrumătoarea lui Carmody. Doamna era de faţă, încât am putut să ne punem de acord asupra nevinovăţiei acelei ocazii.

— Dovezile încep să fie cam subţiri, nu vi se pare? întreabă Howard.

— A, spune Marvin, dar ajungem la weekend. Am înţeles că soţia ta a fost plecată în weekend, iar domnişoara Phee a venit şi a locuit în casă în tot acest interval şi probabil că încă mai este acolo. Din spusele domnului Carmody, rezultă că a fost un weekend destul de animat. Şi înăuntru şi afară, ca să spun aşa.

— Dar domnul Carmody v-a spus cumva că au fost şi doi copii de faţă în cea mai mare parte a timpului şi că domnişoara Phee era acolo ca să aibă grijă de ei?

— Copiii n-au fost un obstacol, spune Marvin. Cel puţin el aşa susţine.

— Ei bine. spune Howard, vă mulţumesc că mi-aţi spus. Cred că prin asta cazul meu e definitiv lămurit.

V-am avertizat că omul e un şantajist. N-aţi vrut să vă lăsaţi convins. Acum s-a expus el singur total.

— Mi-a făcut şi mie categoric impresia unui om de o josnicie respingătoare, spune Marvin.

— Şi, bineînţeles, treaba se rezolvă mai repede dacă ajunge la prorector. În fond, prorectorul e persoana care trebuie să se ocupe cu acest gen de ilegalităţi. Afară doar dacă nu vrea să ajungă la tribunal. Ceea ce mă surprinde însă, şi cred că-l va surprinde şi pe prorector, este că dumneavoastră l-aţi tratat de parcă ar fi avut, măcar parţial, dreptate.

— Howard, îi spune Marvin, aş vrea să mă înţelegi că eu n-am luat partea lui Carmody nicio clipă. Dar te-am prevenit să nu faci din povestea asta un motiv de conflict deschis şi tu ai făcut. Eu trebuie să privesc situaţia obiectiv. Necazul e că omul se simte victima unei nedreptăţi şi face singur cercetări pentru a-şi dovedi nevinovăţia.

— *Eu* sunt victima unei nedreptăţi, spune Howard. Poate acum o să vă daţi şi dumneavoastră seama. Pot răspunde la toate acuzaţiile lui şi pot dezvălui motivele corupte

care se află în spatele lor.

— O, atunci asta-i foarte bine, Howard, spune Marvin. Pentru că o să trebuiască să-i dai anumite explicaţii şi prorectorului. Mai ales după ce o să vadă fotografiile.

— Ce, Carmody a făcut şi fotografii? întreabă Howard.

— Cum, nu ţi-am spus? întreabă Marvin. Fără îndoială se pricepe să mânuiască aparatul de fotografiat cu destul de multă abilitate. Sigur, fotografiile făcute pe timp de noapte sunt teribil de neconcludente, mai mult nişte imagini cu umbre proiectate pe perdele trase şi aşa mai departe. Problema pentru tine va fi însă mai ales cu fotografiile făcute la lumina zilei. Mă tem că sunteţi, fără doar şi poate, tu şi cu domnişoara Phee împreună în râpa aia. Şi sărutându-vă printre mărăcini.

— E de-a dreptul obscen, rosteşte Howard. Uzează de tot arsenalul şantajului.

— Mi se pare un lucru extrem de regretabil, spune Marvin. Şi sunt convins că şi prorectorului o să i se pară la fel.

Marvin se ridică, ocoleşte biroul şi-l bate pe Howard uşor pe umăr.

— Îmi pare rău că nu m-ai ascultat. Îi spune el. Trebuia să fi evitat conflictele deschise.

— Cred că, după ce o să ascultaţi şi mărturia domnişoarei Phee… începe Howard.

— A, nu, n-am s-o mai ascult, spune Marvin condu-cându-l pe Howard spre uşă. Din fericire, e problema prorectorului acum. Cazul a trecut de mine şi mă bucur s-o spun sus şi tare. Ştii, ăsta-i unul din acele momente triste în care de fapt sunt mulţumit la gândul că personal duc o viaţă atât de searbădă şi atât de plicticoasă.

Marvin ţine deschisă uşa de la biroul său şi rămâne în pragul ei până ce Howard iese. În secretariatul facultăţii, domnişoara Ho bate la maşină cu multă furie, neridi-cându-şi privirile de pe foaia ei în clipa când trece Howard. Acesta ajunge pe coridor şi îl străbate până la lift. Coboară cu liftul la parter, trece prin holul cel mare al clădirii şi traversează Piazza. Pe latura cea mai îndepărtată a Piazzei se ridică blocul disciplinelor umaniste, un domeniu complet separat de ştiinţele sociale, o construcţie nu înaltă, masivă şi întunecată, ci orizontală, uşoară şi aerisită. Aid sunt coridoare în care lumina naturală pătrunde prin ferestrele largi, în dreptul cărora, pe afară, cresc tot felul de tufişuri pe pereţi; sunt panouri de afişaj anunţând reprezentaţii de teatru, lecturi de poezie, prelegeri urmate de trataţii cu vin. Cine ştie din ce motiv, coridoarele sunt decorate cu desene ale unor copii; studenţii stau pe banchete şi discută între ei. Uşile au tăbliţe cu inscripţii mari; Howard le examinează atent în timp ce trece pe lângă ele. În dreptul celei pe care scrie „D-ra A. Callen-dar” se opreşte şi bate. Dinăuntru nu se aude nimic, de aceea mai bate o dată şi aşteaptă. Uşa unei camere învecinate se deschide puţin; un cap întunecat, zbârlit, cu o figură tristă, îl priveşte prin crăpătura uşii pe Howard, după care se retrage tăcut. Figura îi este vag familiară lui Howard; îşi aduce aminte că această per

soană atât de depresivă la înfăţişare este un lector de la catedra de engleză, un om care, cu zece ani în urmă, publicase două romane agreabil de cunoscute şi acceptabil recenzate în presă, pline, cum erau romanele pe atunci, de preocupări şi scrupule morale. De atunci, însă, linişte absolută, de parcă, sub presiunea schimbărilor din lumea contemporană, n-ar mai fi rămas preocupări sau scrupule morale şi n-ar mai exista niciun fir de tors. Numai autorul a subzistat; el trece cu pas nervos prin complexul universitar, îşi predă cu multă tristeţe orele şi în general evită străinii. Howard bate şi la uşa lui;

neprimind niciun răspuns, o deschide. Romancierul nu e vizibil din prima clipă; stă într-un colţ, cel mai întunecat al camerei, cocoşat deasupra maşinii lui de scris şi priveşte cu un aer de suspiciune spre intrus.

— Iertaţi-mă că vă deranjez, îi spune Howard, dar o caut pe domnişoara Callendar. Nu ştiţi cumva unde este?

— Nu, n-aş putea zice că ştiu, spune colegul ei.

— Şi n-aveţi idee unde ar putea fi? întreabă Howard.

— De, eu zic că mai bine s-ar fi dus acasă, spune omul, în starea de tulburare în care era.

— Ştiţi, e vorba de ceva urgent, îi spune Howard. Îmi puteţi da cumva adresa ei?

— Mă tem că nu pot, spune colegul.

— E ceva foarte important, spune Howard.

— Despre domnişoara Callendar nu se poate afla mare lucru, spune romancierul. E o persoană foarte retrasă.

— Îi ştiţi sau nu adresa? întreabă Howard.

— Nu, spune colegul, nu i-o ştiu.

— Da, mă rog, spune Howard, dacă vrei să afli ceva despre oameni, se poate întotdeauna, cu puţină investigaţie. Cu puţină curiozitate.

— Uneori e mai bine să nu afli, spune romancierul.

— Nu-i nimic, spune Howard, am să-i găsesc adresa eu.

— Mai bine nu aţi găsi-o, spune romancierul.

— Ba am s-o găsesc, spune Howard ieşind din cameră şi închizând uşa în urma sa.

Din clădirea luminoasă şi aerisită a disciplinelor umaniste Howard se întoarce în blocul masiv şi întunecat al ştiinţelor sociale; se aşază la biroul lui şi parcurge registrul de adrese al universităţii, apoi cartea de telefon a oraşului Watermouth. Sună la Registratură, unde ar trebui să existe o evidenţă a adreselor; însă acolo n-o au. Sună la secretariatul facultăţii de Engleză; sună la profesorul ei de literatură engleză. Sună la Oficiul de Cazare; sună ia biblioteca universităţii. Sună la librăria universităţii.

— Da, îi spune librarul, noi cerem adresa personală, ca să putem deschide un cont. Mă uit şi vă sun imediat.

Howard îşi pune haina şi pălăria, apoi se aşază la birou şi aşteaptă telefonul să sune.

— Mă bucur că vă pot ajuta, îi spune librarul. Adresa e următoarea.

Howard îşi notează adresa, coboară afară în parcaj, se urcă în minibuz. şi porneşte, prin atmosfera întunecată de iarnă, către oraş. Adresa e la fel de greu de găsit în realitate pe cât de greu fusese de găsit în acte, afâându-se într-o zonă în care Howard n-ajunge decât rareori, zona pitorească a oraşului de vacanţă. Pe Castle Mount e interzis accesul maşinilor; este o stradă victoriană înclinată, pavată cu piatră de râu şi care domină portul. La casa cu numărul respectiv ajungi numai urcând pe jos strada abruptă, care dă în curtea interioară a castelului; aici întrebi la un chioşc de presă, care vinde şi suveniruri, de unde vei fi trimis în direcţia greşită, apoi la o cafenea, de unde vei fi îndemnat pe drumul cel bun. Spirale de ceaţă urcă dinspre port; se aud scurte semnale de sirenă ale bărcilor pescăreşti. La o casă din şirul de construcţii victoriene ornamentate vede o sonerie lingă care scrie numărul 3A şi niciun nume de locatar; e clar că aici e destinaţia lui, şi apasă pe butonul soneriei. Howard stă învăluit în ceaţă; după o vreme se aud nişte paşi în casă, coborând scara spre intrare. Uşa se deschide şi în pragul ornamentat al ei apare însăşi domnişoara Callendar, îmbrăcată într-un costum de interior cu pantaloni şi având o expresie sumbră, suspicioasă

pe faţă.

— A, tu eşti, spune ea. Cum de-ai aflat unde locuiesc?

— Nu mi-a fost deloc uşor, spune Howard.

— Nici nu trebuia să fie uşor. spune domnişoara Callendar. Cu tot respectul, doctore Kirk, dar am sperat că e imposibil să fiu găsită.

— De ce? o întreabă Howard.

— Doar ţi-am mai spus, explică domnişoara Callendar. Fentru că nu vreau ca orice bătrân existenţialist creştin, sau adept al lui Leavis sau sociolog să treacă pe la mine aşa, ca să-şi încerce norocul.

— Dar cu toţii putem fi găsiţi, spune Howard.

— Cum? întreabă domnişoara Callendar.

— Dă-mi drumul înăuntru şi am să-ţi explic, îi spune Howard.

— E cam împotriva principiilor mele, spune domnişoara Callendar.

— N-am venit să te acuz. ori să te seduc, nici să te convertesc la ceva, îi spune Howard. Nu vreau decât să-ţi spun o istorie.

— O poveste? spune domnişoara Callendar.

— E foarte frig aici. spune Howard.

— Foarte bine, atunci, spune domnişoara Callendar. Vino înăuntru.

Casa cea victoriană are un uşor miros de mucegai. Howard urmează fundul de catifea al domnişoarei Callendar pe scări în sus, apoi pe alte şi alte scări, până ce ajung la ultimul nivel al casei.

— O uşă mare, vopsită în maro închis, conduce spre un apartament; domnişoara Callendar o deschide şi-l poftеşte pe Howard înăuntru'.

— Aici e, am ajuns, spune ea. Apartamentul meu cel foarte avantajos.

— Da, mi-ai povestit despre el, spune Howard.

Apartamentul e destul de mic; are pereţii uşor deformaţi, cu modele victoriene pătate de umezeală imprimate pe ei, o sobă de gaz care arde, un covor afghan cu marginile franjurate, o lampă standard cu un abajur încreţit şi înflorat, două fotolii şi o canapea acoperite cu huse largi, făcute din stambă.

— Deci cum ai reuşit? întreabă domnişoara Callendar aşezându-se în faţa sobei.

— Nu eşti în cartea de telefon, îi spune Howard. r-Neavând telefon, spune domnişoara Callendar.

— Şi nu eşti nici în registrul electoral, spune Howard.

— Neavând pentru ce vota, spune domnişoara Callendar".

— În schimb, eşti pe lista de la librărie; acolo e nevoie de adresa personală ca să ţi se deschidă un cont, spune Howard.

— Da, mă rog, spune domnişoara Callendar, cam multă osteneală ţi-ai dat numai ca să vii până aici să-mi spui o poveste.

— Ai auzit versiunea lui, îi spune Howard. Nu crezi că ar trebui s-o asculţi şi pe a mea?

— Într-adevăr, sunt foarte imparţială, spune domnişoara Callendar, însă toată lumea pare să mă trateze aici de parcă aş fi un fel de expertă în poveşti. Ceea ce nu sunt.

— Credeam că ăsta-i domeniul tău, spune Howard scoţându-şi haina.

— O, nu, spune domnişoara Callendar, trăim într-o epocă a înaltei specializări. Eu

sunt expertă în poemele lirice; asta-i cu totul altă mâncare de peşte.

— Şi care e diferenţa? întreabă Howard.

— Nu doreşti o ceaşcă de ceai? îl întreabă domnişoara Callendar. Mie poveştile îmi fac mare sete.

— Da, mulţumesc, spune Howard.

Domnişoara Callendar dispare pe altă uşă maro şi curând se aude cloncănitul ceainicului pus la fiert.

— Nu mi-ai explicat care e diferenţa, îi strigă Howard tare.

— A, e o mare diferenţă, spune domnişoara Callendar. Dacă ar exista o diferenţă logică între formă şi conţinut, care, bineînţeles, am căzut de acord că nu există, atunci poveştile ar corespunde în mare măsură conţinutului, iar poemele lirice formei.

— Aha, înţeleg, spune Howard.

— Înţelegi, doctore Kirk, fidelitatea mea e faţă de formă. Fiindcă mă tem că poveştile mi se par foarte dezlânate şi întâmplătcare.

— Înţeleg, spune Howard aruncând o privire pe o a treia uşă maro. Este o altă cameră pe care i-o descrisese domnişoara Callendar: dormitorul cel cu un pat în el.

— Îmi pare bine că ţi-a fost foame atunci seara, rosteşte el tare către bucătărie.

— Mi-a plăcut mâncarea de scampi, spune domnişoara Callendar.

— Am crezut că o să mă aduci pe urmă la tine, spune Hovvard.

— Ştiu că aşa ai crezut, spune domnişoara Callendar, însă, după cum ţi-am mai explicat, apetitul meu are anumite limite. Din fericire, slavă Domnului.

— De ce din fericire? o întreabă Howard.

— Pentru că nu cred că mi-ar fi plăcut să ajung şi eu pe lista ta de recorduri, alături de toate celelalte.

— Ar fi fost chiar aşa de rău? întreabă Howard.

— A, spune domnişoara Callendar revenind în cameră cu o tavă pe care se află un mic ceainic maro, probabil crezi că e o listă onorabilă. Un pomelnic de suflete mân-tuite. Deci tot despre asta-i vorba în povestea ta?

Howard stă în picioare în faţa ferestrei, care se deschide spre vechiul castel şi spre marea agitată din spatele lui. Spune:

— Cel puţin sper că nu. crezi în versiunea domnului Carmodv.

— Eu ascult poveştile tuturor cu un anumit scepticism sănătos, spune domnişoara Callendar. Vrei ceaiul cu lapte?

— Da, mulţumesc, spune Howard apropiindu-se şi luând loc pe canapea.

— Mda, spune domnişoara Callendar, e o poveste de eroism sexual. Dar zi mai departe.

— Bănuiesc că ştii ce acuzaţie mi se aduce: că-i dau note bune domnişoarei Phee în schimbul favorurilor ei erotice, spune Howard.

— Da, spune domnişoara Callendar, Zahăr?

— Şi de corupţie morală generală, continuă Howard, cu accente politice. Nu, mulţumesc.

— Eu cred că, în principal, eşti acuzat de persecuţie intelectuală, spune domnişoara Callendar. Un fursec cu smochine?

— Da, mulţumesc, spune Howard. Dar totul se învârte aici în jurul relaţiei mele cu domnişoara Phee. O ţii minte pe domnişoara Phee?

— Pe domnişoara Phee? întreabă domnişoara Callendar.

— Da. spune Howard, m-ai văzut împreună cu ea în biroul meu de la demisol, când ai plecat de la petrecere.

— Înseamnă că a fost una din relaţiile tale episodice, spune domnişoara Callendar. Asta a fost şi impresia mea.

— Păcat că nu o cunoşti mai bine, spune Howard, fiindcă poate atunci, în loc să sprijini versiunea asta aiurită a lui Carmody, ai înţelege ce nonsens răuvoitor şi refulat e ea în realitate.

— Eu nu sprijin deloc versiunea lui, spune domnişoara Callend r, şi nici nu ştiu dacă felul cum interpretează el ceea ce a văzut este sau nu corect. Dar am un anumit motiv să cred, nu-i aşa? că într-adevăr a văzut ceea ce a văzui.

— Dar n-a văzut nimic, spune Howard. N-a făcut decât să se uite la mine de afară şi să facă deducţii abjecţi. Domnişoara Phee e una din studentele cărora eu le sunt îndrumător. O fiinţă foarte nefericită. A avut probleme cu băieţii, a avut probleme cu fetele, a avut un avorta o cri: de identitate, un colaps nervos…

— Menopauza, spune domnişoara Callendar. – Asta încă nu, spune Howard.

— Înseamnă că te mai aşteaptă surprize din partea ei, spti. vanişoara Callendar. Un cornulet? Sunt făcute de mine.

— Mulţumesc, spune Howard. În seara aceea a avut o criză. Legătura ei cu o lesbiană tocmai se destrămase,

— Dar nu colecţionează ea oare cumva toate necazurile acestei lumi? întreabă domnişoara Callendar.

— Era într-o stare depresivă, îi spune Howard. A coborât în biroul meu şi a început să-mi răscolească printre hârtii. Voia să fie surprinsă, cred; în orice caz, eu am surprins-o.

— Instinctul curiozităţii, spune domnişoara Callendar. Şi domnul Carmody îl are.

— Eu bineînţeles că m-am supărat. Dar sensul situaţiei era cit se poate de clar. Aproape că cerşea puţină atenţie.

— Şi atunci tu ai culcat-o pe jos şi i-ai acordat puţină atenţie, spune domnişoara Callendar.

— Nu, spune Howard, a fost mai degrabă invers.

— O. Doamne, ce îngrozitor! spune domnişoara Callendar. Te-a atacat? Nu te-a rănit cumva?

— Îţi explic toate astea ca să-nţelegi că fata asta nu prezintă nicio atracţie pentru mine, spune Howard, şi că n-am dorit-o deloc. Atunci eu doream pe altcineva. De fapt, pe tine. Care însă erai dincolo de fereastră.

— Dar, în absenţa mea, te-ai mulţumit şi cu ea. spune domnişoara Callendar luând de pe o măsuţă aflată lângă fotoliul ei un lucru de mână din care ies două andrele şi, începând să lucreze cu ele. spune: – înţeleg.

— Vreau să-nţelegi că situaţia nu este aşa cum a descris-o Carmody, spune Howard. Vreau s-o priveşti din punct de vedere uman.

— Domnul Carmody voia şi el ca tu să-l priveşti din punct de vedere uman, spune domnişoara Callendar.

— Domnişoara Phee avea nevoie de ajutor, spune Howard. De aceea am şi luat-o la mine în casă. De aceea a fost în locuinţă în timpul weekend-ului, când soţia mea era plecată.

— S-a dus departe soţia ta? întreabă domnişoara Callendar.

— La Londra, răspunde Howard.

— Aşa e, mi-ai spus de drumurile ei la Londra, spune domnişoara Callendar. Ea-şi vede de ale ei, tu îţi vezi de ale tale. Nu mă îndoiesc că, în felul acesta, i-ai putu: acorda mai multă atenţie şi mai mult ajutor domnişoare: Phee, în timp ce soţia ta lipsea.

— Am luat-o la mine în casă, spune Howard, ca sa aibă grijă de copii. De fapt, am avut grijă amândoi dt copii. I-am dus împreună la bâlci, ne-am plimbat cu ei prin natură.

— Dar i-ai acordat şi ajutor, spune domnişoara Callendar. Există fotografii extrem de limpezi cu ajutorul acordat de tine.

— Exact, spune Howard. Asta a fost situaţia pe care a pândit-o Carmody, pe care a surprins-o pe film şi pe care a denaturat-o pe urmă, ca să mă poată şantaja cu o acuzaţie nefondată, când de fapt nu ştie nimic despre toată complexitatea cazului.

Domnişoara Callendar, în fotoliul ei, întoarce un rând al împletiturii.

— Înţeleg, rosteşte ea după o vreme. Deci asta-i povestea ta.

— Asta-i esenţa ei, spune Howard.

— Te superi dacă-i fac o analiză critică, spune domnişoara Callendar, cu ajutorul metodei mele imperfecte?

— Nu. te rog, spune Howard.

— Deci e o poveste cu sentimente foarte alese, spune domnişoara Callendar, şi, fără îndoială, conţine mai multă psihologie decât povestea domnului Carmody. E mai puţin ironică şi detaşată decât a lui şi pare a fi mult mai în spiritul realismului din secolul al XIX-lea. Numai că în povestea lui e mai multă intrigă şi mai multă epică. Adică, în povestea lui, domnişoara Phee are destul de frecvent nevoie de ajutor. Încât tu trebuie să mai ciupeşti câte o seară de la ea ca s-o ajuţi şi pe doamna doctor Beniform, apoi mai este şi episodul cu mine, care în versiunea ta nu apare deloc tratat, deşi eu îl consider plin de semnificaţie.

— Un moment câtuşi de puţin relevant, spune Howard.

— Nu-i prea frumos să-mi spui aşa ceva, observă domnişoara Callendar, Nimănui nu-i place să fie exclus din esenţa lucrurilor. Să fie expediat într-o intrigă secundară, în versiunea lui sunt un personaj destul de clar conturat.

— Eu nu prea înţeleg care e rolul tău în toată povestea asta, spune Howard. Mi s-a părut că mesajul poveştii lui e că-i dau note bune domnişoarei Phee pentru motive corupte.

— Aşa e, spune domnişoara Callendar, povestea lui are şi un deznodământ, în care tu împărţi notele de A şi B. Pentru activitatea ei generală, cum se spune.

— Iar povestea mea vrea tocmai să-ţi sugereze că, dacă aş nota-o pe domnişoara Phee pentru prestaţiile ei, atunci n-ar trebui să-i dau niciodată A şi B.

— Da, spune domnişoara Callendar, am înţeles. Asta e situaţia. De unde putem trage concluzia că o poveste arată foarte diferit dacă-i schimbi *le point d'appui*,* unghiul de vedere.

Note:

— Punctul de sprijin (franc).

— Ce unghi de vedere?! exclamă Howard. Individul ăsta s-a ţinut după mine peste tot, mi-a urmărit fiecare mişcare, m-a fotografiat prin perdelele trase şi pe urmă şi-a construit o minciună sfruntată din toate ticăloşiile astea. Grozav unghi de vedere, n-am ce zice!

— O privire din afară poate fi uneori edificatoare, spune domnişoara Callendar, şi, vorba lui Henry James, casa ficţiunii are multe ferestre. Necazul tău, se pare, a fost că ai stat în dreptul celor mai multe din ele.

— Uite ce-i, domnişoară Callendar, spune Howard, astea nu sunt două simple istorioare cu care să se joace inteligenţa ta critică perspicace.

— Nu, aşa e, nu sunt, spune domnişoara Callendar, e mai mult decât atâta în joc. Numai că mie povestea ta nu mi se pare completă. Nu cred că mi-ai împărtăşit chiar totul. Nu pricep ce anume vrei de la Carmody, după cum nu pricep nici ce vrei de la mine. Asta e o intrigă pe care nu mi-ai dezvăluit-o încă.

— Eu nu cred că înţelegi cit de mult este în joc, îi spune Howard. Carmody m-a spionat în fiecare zi şi, din ceea ce a văzut, a născocit el o poveste care s-ar putea să mă coste slujba.

— Dar ai putea spune şi că a încercat să te facă să fii înţelegător cu el, spune domnişoara Callendar.

— Pentru Dumnezeu, spune Howard, poate chiar în momentul ăsta e afară, în stradă, urcat pe o scară şi inventează că eu scot hainele de pe tine.

— Şi asta ar fi chiar aşa o minciună? întreabă domnişoara Callendar. N-ar avea şi puţină dreptate cumva?

— Eu nu scot nicio haină de pe tine, îi spune Howard.

— Nici el nu-i afară, spune domnişoara Callendar punând lucrul de mână pe masă şi privindu-l pe Howard cu ochii umezi. Chiar în momentul ăsta are o întâlnire. O audienţă la prorector.

— Ca să-i prezinte unghiul lui de vedere, spune Howard.

— Da, spune domnişoara Callendar, îmi pere rău. Serios îmi pare. E adevărat că s-ar putea să-ţi pierzi slujba? El nu doreşte decât să-i dai o şansă.

— Există o noţiune numită infamie morală crasă, spune Howard. E un concept destul de vag, mai ales în zilele noastre. În schimb, eu am inamici politici, care mi-ar pune orice în spate, dacă li s-ar oferi ocazia.

— O, Doamne, spune domnişoara Callendar. Tocmai de-aia am şi venit direct acasă. Pur şi simplu nu mai puteam suporta. După intimirea aia îngrozitoare de azi dimineaţă… cu atâtea cercetări şi cu vârât nasul peste tot… Am fost foarte îngrijorată pentru amândoi,

— Cum, pentru el?! exclamă Howard. E un şantâjist şi un fascist. Ai fost îngrijorată pentru el?

— Nu-i deloc un fascist, e un om, spune domnişoara Callendar. Un băiat tânăr, care e prost şi speriat, pentru că tu ai băgat spaima în el. Şi care a reacţionat infam şi caraghios. I-am spus-o şi eu deschis, nu l-am cruţat nicio clipă. Dar el e convins că tu vrei să-l distrugi numai pentru că este ceea ce este. iar el se luptă să supravieţuiască.

— Întocmai, spune Howard. Cu alte cuvinte, psihologia fascistă clasică. Dacă lucrurile merg în favoarea ta, te declari marele apărător al decenţei şi al convenţiei sociale. Dar dacă ceva îţi ameninţă în vreun fel poziţia, atunci dai dracului totul şi lupţi pentru interesul tău cu orice mijloace îţi cad la îndemână.

— Şi tu n-ai făcut acelaşi lucru cu el? întreabă domnişoara Callendar. L-ai înghesuit într-un colţ şi pe urmă nu l-ai mai lăsat să iasă de acolo. Joi seara ai afirmat că s-ar putea să nu-l mai primeşti la ore. De ce ai spus una ca asta?

— Ştii foarte bine de ce, îi spune Howard.

— Te-ai jucat cu el ca să poţi ajunge la mine, spune domnişoara Callendar.

— Ascultă, îi spune Howard, în timp ce noi discutam, el ne spiona de afară. Un individ ca ăsta nu merită compasiunea ta.

— E un caz trist şi nefericit, spune domnişoara Callendar. Un om care cerşeşte să fie ajutat. La fel ca şi micuţa ta domnişoară Phee, *îwă* cu ea te culci, pe când pe el îl sancţionezi.

— Ea e un om, pe când el nu e, spune Howard. Iar tu îţi îndrepţi compasiunea într-o direcţie periculoasă şi greşită. Uită-te numai la el. Observă-i părul ăla tuns scurt, ca peria, observă-i pantofii ăia lustruiţi. Amin-teşte-ţi de atitudinea lui arogantă, imperială. Ar vrea ca toată lumea să joace după cum îi cântă el. Iar, dacă lumea refuză s-o facă, atunci înnebuneşte şi explodează. Nu e în stare să se confrunte cu viaţa, cu realitatea din jurul lui. Nu simte altceva decât teroare la gândul că este ameninţat de cei care trăiesc mai autentic decât el. Asta e singurul sens al poveştii lui. Şi ăsta e omul pe care îl susţii tu.

— N-am făcut nimic mai mult decât trebuia, în calitatea mea de îndrumătoare a lui, spune domnişoara Callendar. În orice caz, a fost cu mult mai puţin decât ai făcut tu pentru domnişoara Phee.

— Ba nu, spune Howard, l-ai crezut. Chiar tu ai recunoscut adineauri. El ţi-a oferit o interpretare pentru ceea ce tu nu puteai înţelege singură.

— N-am vrut să accept acuzaţia lui, spune domnişoara Callendar. Am crezut numai că cele văzute de el au fost adevărate, atât.

— Dar nu l-ai ajutat cumva şi tu să vadă mai bine? o întreabă Howard.

Domnişoara Callendar îl priveşte uimită.

— Nu înţeleg la ce te referi, îi spune ea.

— Conflictul meu cu Carmody a început marţi, îi explică Howard. Însă el era informat exact ce s-a petrecut luni seara cu mine şi cu Felicity Phee în camera de la subsol. Probabil că a stat cam unde ai stat şi tu şi cam în jurul aceleiaşi ore pentru a şti ce s-a întâmplat.

— Şi ai impresia că eu i-am spus? întreabă domnişoara Callendar. Să ştii că nu i-am spus nimic,

— L-ai văzut cumva în seara aia, după ce ai plecat? o întreabă Howard. Unde era?

— Nu ştiu, spune domnişoara Callendar, dar nu i-am spus nimic.

— Şi cum pot fi eu sigur că nu i-ai spus? întreabă Howard.

— Nu am ce garanţie să-ţi dau, spune domnişoara Callendar.

— Aşa e, n-ai, confirmă Howard.

Domnişoara Callendar se ridică de pe scaunul ei. Se duce şi stă în picioare în faţa focului; de pe şemineu ia în mână un glob de sticlă. În interiorul globului e montată o mică scenă rustică; în momentul când îl ridică, Culgişori de zăpadă încep să se rotească prin glob. Howard se ridică şi el în picioare; spune:

— Nu ştiu dacă ai înţeles ceea ce ţi-am spus până acum.

Domnişoara Callendar îşi întoarce privirile înspre el.

— De ce mă învinuieşti pe mine? îl întreabă ea.

— Acum trebuie să alegi, îi spune Howard. Să te hotărăşti unde-i locul tău. De partea cui eşti. A cui versiune o accepţi

— Eu vreau să fiu nepărtinitoare, spune domnişoara Callendar.

— Aşa ceva nu se poate, îi spune Howard. Ştii ce faci tu în momentul ăsta? Faci exact ca el. Şi tot ca el ai să şi termini.

— Cum adică? întreabă domnişoara Callendar.

— Uită-te la camera asta în care te-ai claustrat, îi spune Howai'd. Ea te arată exact cum eşti.

Domnişoara Callendar priveşte de jur-împrejurul ei, la fotoliile îmbrăcate în huse de stambă, la lampa standard, la gravurile de pe pereţi.

— E o cameră foarte bună, spune ea;

— E o locuinţă foarte ştearsă, îi spune Howard, un Ioc unde te poţi retrage ca să te ascunzi şi să te fereşti de tot ceea ce creşte acum şi care ia avânt. De viaţă, de sexualitate, de dragoste. Nu-i aşa că te ascunzi?

— Îmi place să fiu puţin evazivă, e drept, spune domnişoara Callendar.

— El s-a distrus singur, cu mâna lui şi la fel ai să faci şi tu, îi spune Howard. Ai să te usuci, ai să te ofileşti, ai să începi să urăşti şi să cârteşti tot timpul, iar în zece ani de-acum înainte ai să fii un zero, o bătrânică nevrotică, atât.

— Dar camera asta e foarte frumoasă, spune domnişoara Callendar.

How ard spune:

— Freud a dat odată o definiţie lapidară a nevrozei. El a spus că e ataşamentul anormal faţă de trecut.

Domnişoara Callendar e foarte albă la faţă; din mijlocul acestei palori ochii ei negri îl privesc imobili pe Howard.

— Dar eu nu vreau, spune ea încet. Şi nu mai suport discuţia asta.

— Trebuie să uiţi de el, îi spune Howard punându-şi mâna peste mâna ei, care ţine strâns micul viscol din globul de sticlă. Trebuie să fii de partea mea.

— Nu trebuia să te primesc înăuntru, îi spune domnişoara Callendar. Uite ce ai făcut cu el.

— El nici nu mă interesează, îi spune Howard. Pe mine mă interesezi tu. Numai tu m-ai interesat tot timpul.

— Nu vreau să te interesez, spune domnişoara Callendar.

— Aici e dormitorul tău? o întreabă Howard.

— De ce? întreabă domnişoara Callendar ridicând spre el o figură tristă şi înlăcrimată.

— Vino cu mine în dormitor, îi spune Howard.

— Nu vreau, spune domnişoara Callendar.

— Fii liniştită, îi spune Howard. Tipul nu e afară. E la prorector în clipa asta.

— Nu vreau, spune domnişoara Callendar. Nu vreau să fiu şi eu o domnişoară Phee, care primeşte ajutor de la tine.

— O, tu eşti mai mult decât atât, îi spune Howard.

— Nu sunt o intrigă secundară, spune domnişoara Callendar.

— Despre tine a fost vorba tot timpul, îi spune Howard. Vino.

Şi îşi pune o mână pe braţul ei. Domnişoara Callendar se întoarce, cu capul lăsat în jos.

— Ba da, îi spune Howard.

Ea se îndreaptă spre uşa vopsită în maro de la dormitor; o deschide şi intră în cameră. Este o încăpere

mica; pe unul din pereţi se află un dulap marecte haine; patul este bombat la mijloc

şi înalt, cu câte o tăblie de lemn la cap şi la picioare. Peste el e întinsă o cuvertură din petice colorate; domnişoara Callendar o netezeşte tu mâna. Afară, pe fereastră, se vede o grădiniţă de copii cate coboară dealul; domnişoara Callendar se duce către această fereastră şi trage draperia groasă de pluş. Camera e acum aproape complet întunecată. Fără a se depărta de fereastră şi stând de cealaltă parte a patului faţă de Howard. ea începe, cu gesturi stângace. să-şi scoată costumul de interior cu pantaloni; Howard aude foşnetul materialului frecat de piele.

— Pot să aprind lumina? o întreabă Howard.

— Nu, te rog, nu trebuie, spune domnişoara Callendar. Hainele sunt acum toate pe jos; corpul ci se vede alb în întunericul din cameră. Se mişcă uşor din loc; se aude patul scârţâind; se întinde direct peste cuvertura din petice. Hainele lui Howard sunt acum la picioarele lui. Se urcă şi el în pat; cu mâna abia atinge trupul ei moale, neted, uşor crispat. Îşi simte răceala mâinii şi un iior vag, retractil, străbătând toată pielea ei. Dar mâna lui Howard a găsit centrul corpului, buricul; urcă încet apoi spre un sân mic şi rotund, pe urmă coboară iar pătrunzând între pulpe, începe să simtă un răspuns care acţionează ca un arc foarte slab încă, dar care totuşi e un răspuns: tăria unui sfârc, căldura mucusului. Însă ea rămâne tot imobilă, refuzând parcă să simtă ceea ce simte.

— Ai mai făcut asta vreodată? o întreabă el.

— Aproape niciodată, şopteşte ea.

— Şi nu-ţi prea place, îi spune el.

— Tu n-ai venit aici ca să mă faci să-mi placă? întreabă ea.

Howard o frământă şi-o strânge în braţe. Curând este deasupra ei, lipit de sânul ei şi recepţionându-i bătăile rapide ale inimii. Prin bezna din cameră se agită, până ce simte carnea lui energică şi activă cum pătrunde în ea decis. Neîmblânzilă, aproape inumană, urmează explozia; apoi transpiraţia cărnii, a cărnii lor, pluteşte prin aerul

din camera întunecată; corpurile se desprind în fine unul de celălalt.

Domnişoara Callendar stă culcată, cu faţa întoarsă dinspre el; Howard simte mirosul şamponului sănătos, aproape de nasul său.

— Nu trebuia să te las. E o greşeală, şopteşte ea.

— Nu-i nicio greşeală, îi spune el. Cum de putuse crede că e bătrână când a văzut-o pentru prima oară? Simte corpul ei lipit acum de al lui că este foarte, foarte tânăr. Îi şopteşte încet la ureche, ca unui copil:

— Promite-mi că n-ai să te mai gândeşti la el şi că n-ai să mai faci nimic în folosul lui.

Domnişoara Callendar stă tot cu faţa întoarsă; spune:

— Deci numai pentru asta a fost totul.

— A fost pentru binele tău, îi spune Howard.

— Şi lucrurile pe care mi le-ai spus… dă sa înceapă domnişoara Callendar.

— Da, ce-i cu ele? o întreabă Howard.

— Le-ai spus doar ca să poţi intra în mine.

— Cred că m-ai fi lăsat în orice caz, îi spune Howard. Trebuia să se-ntâmple odată.

— Inevitabilitatea istorică, nu? spune domnişoara Callendar. Trebuia să existe şi un final. Finalul acela am fost eu.

— Aşa este, spune Howard. Marx a aranjat lucrurile în felul ăsta.

După un moment de tăcere, domnişoara Callendar întoarce capul spre el.

— Marx a spus că istoria e o vorbă goală.

— Asta a spus-o Henry Ford, o corectează Howard.

— Ba nu. Marx, spune domnişoara Callendar.

— Zău? o întreabă Howard. Unde a spus el aşa ceva? – E o revelaţie a lui târzie, spune domnişoara Callendar, întorcându-se cu totul spre el.

— Nu uita că ăsta-i domeniul meu, îi spune Howard. Tu eşti cu Biake, eu sunt cu Marx.

— Dar eu am dreptate, spune domnişoara Callendar. E o ambiguitate critică la mijloc.

— Mă rog, dacă vrei, îi spune Howard.

— Am fost atât de îngrozitoare? întreabă domnişoara Callendar.

— Treaba asta-i ea golful, spune Howard, ai nevoie de multă practică. Dar lucrurile se pot aranja. Avem noi grijă.

— Tu eşti un om atât de ocupat, îi spune domnişoara Callendar. Iar George o să fie din nou de gardă.

— A, nu, nu cred că o să mai fie, spune Howard. Sunt convins că o să ne descurcăm noi cumva cu eL

XIII

Şl, IATĂ, A VENIT DIN NOU IARNA; după ce s-au întors pe la casele lor, acum oamenii pleacă iarăşi. Toamna, când patimile se trezesc, când tensiunile se agravează, când grevele se acumulează, când ziarele se umplu de catastrofe, s-a terminat. Acum se apropie Crăciunul; gâsca se face tot mai grasă, iar ziarele devin tot mai subţiri; începe iar să nu se mai petreacă nimic. Maşinile sunt umplute cu bagaje, iar oamenii se pregătesc, cu un sentiment de mare uşurare, să pornească la drum, spre Positano sau spre Serviciul Arhivelor Publice, spre Moscova sau spre mama, pentru a petrece perioada sărbătorilor de iarnă. De-a lungul promenadei sunt aprinse lumini multicolore, care ba funcţionează, ba nu, în raport cu ritmul grevelor din sistemul energetic; Nixon a fost reales pentru un al doilea mandat şi se vorbeşte de un armistiţiu pe durata sărbătorilor de iarnă în Ulstcr. Pomi de Crăciun, încărcaţi de convenienţă cu pachete goale în poleială, au fost montaţi în zonele pietonale, unde cumpărătorii se înghesuie unii în alţii, generând un avânt economic precar în magazinele cu bunuri de larg consum; se produc coliziuni de 1 renuri şi prăbuşiri de avioane, cum se pare că se întâmplă mereu în această perioadă a anului. Valuri de ninsoare matură Marea Manecii; lumea le atribuie cunoscuţilor bucurii şi telefoanele sună pentru a transmite felicitări de Crăciun. Soţii Kirk, binecunoscutul cuplu, prind starea de spirit a momentului şi se hotărăsc să dea o petrecere. De fapt, ei au mai dat petreceri şi până acum, în ultimele două ierni, cam în aceeaşi vreme, adică la încheierea trimestrului de toamnă, a primului trimestru petrecut de studenţi la noua universitate ce se întinde impetuos pe coasta unui deal întreg. Dar nu s-ar putea spune că-s

O tradiţie aceste petreceri şi nici n-ar avea cum şi la ei, căci cine să prevadă cu atâta timp în avans conflictele şi disensiunile, acordurile şi dezacordurile care se vor abate asupra unui grup de oameni inteligenţi, cum sunt aceştia de aici, care se asociază între ei pentru a asigura progresul gândirii şi mersul înainte al istoriei ca proces, în orice caz, desigur, soţii Kirk sunt oameni extrem de ocupaţi, cu două vieţi personale foarte pline şi cu două sgende separate; nu se-ntâlnesc în locuinţa lor comună prea mult; le rămâne un timp destul de scurt ca să facă planuri şi conversaţii în doi, când sunt atâtea lucruri de rezolvat

pe lume. Dar întâmplarea face să se găsească amândoi acasă în această ultimă săptămână a trimestrului; şi, cu toate că disputele dintre ei n-au fost deloc de neglijat, trimestrul a fost destul de obositor, iar propria lor relaţie a devenit incertă, căci, în momentul când unul din ei e sus, celălalt de obicei e praf; totuşi un anumit instinct atavic reuşeşte să pună stăpânire pe amândoi. Se privesc unul pe celălalt cu o suspiciune firească; examinează starea generală de spirit şi mediul din jurul lor; apoi rostesc amândoi deodată, deşi nu cu certitudine absolută, „Da". După care pun mâna pe agenda comună a casei – data trecută a luat-o Howard, acum e Barbara la rând – şi se aşază cu ea pe genunchi amândoi în bucătăria lor din lemn de pin, studiindu-i paginile pline de Însemnări. Există o dată liberă care le convine la amândoi şl nici nu-i incomodează în programele lor individuale. Data devine fermă: vineri 15 decembrie, ultima zi a trimestrului de toamnă.

După ce le-a venit instinctul acestei petreceri, un instinct atât de empiric şi de incert încât niciunul din ei nu ştie pe cine să dea vina pentru el, soţii Kirk se duc amândoi în living-room, îşi toarnă câte un pahar de bere fiecare şi încep să organizeze petrecerea. De fapt, este o scurtă trecere în revistă a relaţiilor lor în momentul de faţă; şi foarte repede le e cât se poate de clar că va fi o petrecere mai restrânsă decât precedenta, ţinută la în – ceputul aceluiaşi trimestru, când perspectivele arătau mai roze, iar viitorul mai plin de alternative. Căci uzura fi-a pus amprenta şi asupra soţilor Kirk, şi asupra prietenilor şi prieteniilor lor. Au avut loc rupturi şi neînţele

geri, schimbări de parteneri şi modificări de alianţe; noi divorţuri se anunţă iminente, noi asocieri politice se prefigurează deja. El nu mai vorbeşte cu ea; ei nu mai vorbesc cu ei; de aceea nu e uşor să organizezi o petrecere decit dacă eşti la curent cu toate aceste mişcări şi cu stările de spirit ce le determină, însă soţii Kirk au un adevărat dar în sensul acesta şi-şi alcătuiesc lista de invitaţi în consecinţă. Există oameni care e de presupus că nu vor veni acum dacă soţii Kirk îi vor invita; există şi oameni însă pe care soţii Kii k nu i-ar mai invita sub nicio formă. Există oameni care tocmai sunt pe picior de plecare, căci ultima săptămână a trimestrului e o săptămână de studiu individual şi mulţi dintre studenţi au dispărut pe şest, la fel ca şi câţiva dintre profesorii lor; mulţi dintre ei au alte solicitări, interese şi sfori de tras aiurea. Prin urmare, vor lipsi serviciile multiple ale Florei Benii orm, care este absentă de trei săptămâni încheiate; munca ei de teren de la West Bromwich a chemat-o urgent la faţa locului. Nu va fi prezent nici Roger Fundy, convocat la Londra chiar în această zi, pentru a compărea în faţa magistraturii în legătură cu acuzaţia ce i se aduce de atac fizic violent împotriva poliţiei, consecinţă a unei recente demonstraţii de protest în Grosvenor Square contra politicii americane faţă de Cambodgia. Absent va fi de asemenea şi Leon, care face un turneu în Australia cu *Mult zgomot pentru nimic,* după cum absenţi vor fi şi avangardiştii de la teatrul local, deoarece distribuţia *Motanului încălţat* nu este o societate pentru soţii Kirk. În schimb sunt alţii, un grup vajnic, deşi puţin cam mototolit, de supravieţuitori, căci la Watermouth, în acest trimestru, cauza radicală a obţinut unele victorii şi are acum toate motivele să se prezinte într-o dispoziţie foarte bună. Astfel încât vântul izbeşte cu putere în ferestre, iar noaptea se lasă acum devreme; luminile timide clipesc în ruinele caselor dezafectate de vizavi; soţii Kirk şed în scaunele Habitat îmbrăcate în catifea raiată şi rostesc nume de cunoscuţi, punând la cale tot felul de distracţii; petrecerea lor începe să prindă modest formă.

La un moment dat, Barbara se ridică şi se duce până la uşă.

— Felicity, strigă ea în vestibulul cu o acustică atât de complexă, Howard şi cu mine suntem ocupaţi cu organizarea petrecerii ăsteia. Nu te supăra că te rog, clar poate le faci tu baie copiilor astă seară?

— Ba da, mă supăr, strigă Felicity de undeva, probabil de la closet, unde-şi petrece acum foarte multă vreme. M-am săturat să tot fiu exploatată.

— Nu ştiu ce s-a întâmplat cu Felicity, spune Barbara aşezându-se iar în scaunul ci.

— Las-o în pace, îi spune Howard. Cred ca are din nou o criză.

— Presupun că nu te mai culci cu ea, spune Barbara. Puteai s-o mai faci măcar de dragul meu.

— Îmi dau toată silinţa, spune Howard, dar am atât de mult de lucru.

— Da, sni-am dat seama, spune Barbara. Din fotografiile lui Carmody.

— Ce părere ai de familia Beamish? o întreabă Howard. Sau sunt tot Beamish şi Beamish?

— Nu, sunt împreună acum, spune Barbara. Sunt împreună de când a plecat doamna doctor Beniform. Dar crezi că au să vină dacă-i inviţi?

— Kenry e prietenul meu, spune Howard.

— Oare mai e? întreabă Barbara. După treaba cu Mangel? Îmi închipui că nu vrea să te mai vadă niciodată în ochi.

— A. nu, Henry e capabil să înţeleagă şi punctul de vedere al celuilalt, spune Howard.

Dar există destule motive de îndoială, căci, dacă apogeul succesului radicalilor în acest trimestru fusese atins cu ocazia conferinţei lui Mangel, împrejurarea nu se dovedise tocmai favorabilă pentru Henry. Căci facultatea îi adresase o invitaţie oficială lui Mangel, ceea ce a provocat mari disensiuni şi resentimente în rândul profesorilor catedrei, iar vestea a ajuns neobişnuit de rapid şi de misterios în grupurile studenţilor radicali din orăşelul universitar, care, după două greve reuşite, se simţeau acum deosebit de puternici şi, lucru fără precedent, într-o stare de spirit extrem de cooperativă unul faţă de celălalt. Au lipit o puzderie de afişe, au ţinut o serie întreagă de adunări; la unele din ele a vorbit şi Howard, martirul campaniei de persecuţie purtate de Carmody contra lui; în ziua conferinţei o uriaşă mulţime s-a adunat scandând furioasă în faţa amfiteatrului Beatrice Webb*, unde urma să aibă loc evenimentul. Profesorul Mangel anunţase încă dinainte că titlul conferinţei sale va fi „Au şobolanii familii? i; ceea ce a fost considerat drept o formă tipică de evazionism liberal şi indignarea a devenit cu atât mai mare, multe corpuri culcându-se pe jos şi obstrucţionând toate căile de acces în amfiteatru, în timp ce masive forţe ostile se adunaseră înăuntru, dând glas punctului de vedere radical prin răcnete şi placarde scrise de mină.

— A fost numai şi numai greşeala lui Henry, spune Howard amintindu-şi de celebra sa victorie. Venise acolo hotărât să fie provocator. Săracul, aşa e el, are parte de accidente.

— Unii sunt de părere că a fost singurul care s-a purtat decent, spune Barbara.

— Vai de mine, Barbara, spune Howard, ai început să te înduioşezi acum, la bătrâneţe?

— Mie nu mi-a plăcut deloc povestea aia, spune Barbara.

Din nefericire, sarcina de a-l prezenta pe conferenţiar îi revenise lui Henry; oficiile de gazdă s-ar fi cuvenit să le facă mai degrabă profesorul Marvin, dar acesta se declarase pe neaşteptate angajat într-o altă obligaţie publică, tocmai la Edinburgh, unde trebuia să ţină o conferinţă despre mesianism, sau, în absenţa lui, de fosta elevă a lui Mangel, Dr. Flora Beniform, care era ocupată eu treburile ei urgente la West Bromwieh. Aşa s-a făcut că, până

la urmă, în ziua respectivă, Henry a fost acela care a păşit cu grijă printre şi peste corpuri şi a pătruns în spaţiul interzis al amfiteatrului cu pricina.

Note:

— *Beatrice Webb,* născută Potter (1858 – 1943) – soţia lui Sid-nty Webb, Baron Passfielci (1859 – 1917), economist şi militant socialist englez, unul din iniţiatorii cunoscutei grupări socialiste Fabian Society (1804) şi din fondatorii lui London School of Economics (1895), unde a fost profesor de administraţie publică. Soţii Webb au colaborat la o serie de lucrări precum *Istoria mişcării sindicale* (1894) şi *Democraţia industrială* (1897). Activitatea şi scrierile lor au exercitat o influenţă durabilă asupra dezvoltării politicii sociale în interiorul Partidului Laburist şi în societatea engleza în general.

— De ce nu le-a spus direct ce s-a ntâmplat? întreabă

Howard.

— O, tu personal ai fi fost dezamăgit dacă ar fi iăcut-o, spune Barbara.

Henry se urcase pe podium, rigid şi cu un braţ bandajat; de la tribună spusese amabil publicului:

— Vă rog să vă dispersaţi.

Peter Madden s-a împins şi şi-a croit loc prin mulţime, până a ajuns în faţa lui Henry, de unde a anunţat asistenţa:

— Această conferinţă este interzisă de către opinia radicală.

Auditoriul şi-a manifestat acordul strigând: „Interzis! Interzis!" şi „Fascist! Fascist!", moment în care HetMryi a reacţionat greşit. El l-a împins la o parte pe Peter Madden cu braţul lui sănătos: a agitat prin aer braţul bolnav *j* apoi a strigat:

— Fascişti sunteţi dumneavoastră! Asta e o încălcare a libertăţii cuvântului!

Atunci mulţimea s-a împins şi s-a îmbulzit în faţă; Melissa Todoroff, ieşind în evidenţă între ceilalţi participanţi datorită unei placarde pe care scrisese „Histerec-tomizaţi-l pe Mangel!; i, a aruncat cu o chiflă în Henry; gestul ei a fost ca un semnal pentru forţele din sală, care au luat podiumul cu asalt şi l-au răsturnat pe Henry pe jos, apoi, nu se ştie prea bine cum, în înghesuiala gemrată, l-au cam călcat în picioare. Cuprinşi de minie pe urmă, greviştii s-au repezit în biroul lui, care rftnti neîncuiat; aici i-au scos toate sertarele din fişiere şi j-au răsturnat ori i-au furat hârtiile cu însemnări; i-au sp). rt oglinda cu rama de argint; au golit ceaiul din samovar pe covoarele lui norvegiene, după care i-au spart şi. samovarul; toate notiţele de la cercetările lui au fost îndesate, în coşurile de gunoi.

— Nu era nevoie să-i provoace, spune Howard. Trebuia să le comunice pur şi simplu ce s-a întâmplat c d Mangel şi atât.

— Myra zice că s-a temut să nu jubileze mulţime; spune Barbara, pentru că una ca asta eJ n-ar fi puiul suporta.

Note:

— Histerectomia este operaţia chirurgicală de extirpare a uterului.

De fapt, abia a doua zi, când Ilenry era internat în spital, s-a aflat şi vestea în legătură cu Mangel; dintre numeroşii participanţi la acea conferinţă de pomină, numai el a omis să vană, deoarece chiar în seara dinainte murise în apartamentul său din Londra în urma unui atac cardiac.

— Oricum, eu zic să-l invităm, c de părere Howard. În felul ăsta îi oferim o şansă de împăcare.

— Cu cât înaintăm mai adine în toată istoria asta, spune Barbara, cu atât am sentimentul mai clar că o petrecere în momentul de faţă e ultimul lucru de care avem nevoie. Mi se pare un mod foarte îndoielnic de a celebra ceva.

— Aşa ai ziş şi data trecută, spune Howard, şi până la urmă te-ai distrat.

— O, Doamne, Howard, spune Barbara, ce dracului ştii tu despre când mă distrez eu şi când sunt nefericită? Ce acces ai tu la vreunul din sentimentele mele? Ce ştii tu despre mine în momentul ăsta?

— Că te simţi bine, spune Howard.

— Mă simt îngrozitor de nefericită, spune Barbara,

— Spune-mi şi mie de ce? o întreabă Howard.

— Prefer să nu-ţi spun.

— O.K. Înseamnă că ai nevoie ele o petrecere, spune Howard.

— O, Doamne! exclamă Barbara, însă continuă amân-doi să discute şi să organizeze petrecerea.

Ceva mai târziu trec amândoi în vestibul şi unul stă în picioare pe când celălalt telefonează la câţiva oameni, după care rolurile se inversează, deoarece soţii Kirk fac totul doar împreună şi într-o absolută egalitate. Uneori nu le răspunde nimeni la telefon, alteori răspunsul e un refuz; dar. după cum au presupus pe bună dreptate, materialul uman e pregătit şi dispus să vină la o petrecere, o petrecere de sezon, ţinută nu cu mult înainte de Crăciun.

— Las că o să fie bine, spune Howard.

Pe urmă cinează, iar mai târziu se duc la culcare şl ajung unul peste celălalt.

— Ceea ce-ţi trebuie ţie e puţină linişte, spune Howard. S-au întâmplat prea multe lucruri aici

— Poate ţie, spune Barbara, nu mie. Spune-mi un singur lucru bun care mi s-a întâmplat mie în ultima vreme.

— Mai du-te şi tu la Londra, la magazine, propune Howard. Cumpără cadouri.

— Nu mă atrage nimic la Londra, spune Barbara. Absolut nimic nu mă atrage acolo.

Şi zilele trec una după alta, iar Howard îşi încheie munca la facultate, împărţind teme pentru vacanţă, in-vitând studenţii care mai sunt la cursuri să vină la petrecerea lui, apoi în sfârşit se face şi vineri 15 decembrie. Soţii Kirk se trezesc devreme, amândoi în acelaşi timp, şi coboară la parter, unde intră în bucătărie. Felicity Phee, care încă mai locuieşte în camera lor de oaspeţi, stă deja la masa din lemn de pin, cu cearcăne mari şi negre la ochi. În bluza strânsă cu şnur la gât şi fusta lungă până în pământ şi mănâncă pâine prăjită; copiii sunt pe undeva şi ei, Felicity habar n-are unde.

— Azi o să avem foarte mult de lucru, îi spune Barbara. Sper că poţi să-mi dai o mină de ajutor.

— De fapt, îmi făceam bagajele, spune Felicity. Cred că de la mine aţi primit toate ajutoarele cu putinţă.

— Dar cum o să mă descurc eu singură mâine? întreabă Barbara.

— Nu-ţi face probleme, se rezolvă, spune Felicity. O să te descurci tu cumva. Sunt sigură că se va găsi mereu cineva care să facă toate muncile astea, numai ca să fie în compania cea minunată a familiei Kirk.

— Te-am supărat noi cu ceva pe tine, Felicity? întreabă Barbara.

— Păi, spune Felicity, e bine ca omul să fie mereu în mişcare. Acum vreau să mă apuc de altceva. Am de gând să intru şi eu într-o comunitate Hare Krishna.

— O, Felicity, aşa ceva nu e de tine, spune Barbara.

— Nu cred că se prea cunoaşte în casa asta ce e de mine şi ce nu, spune Felicity. Am făcut atât de multe lucruri pentru voi, pentru amândoi, nu-i aşa, Howard, că am făcut?

— Da, spune Howard, o mulţime de lucruri.

— De, la un moment dat parcă tragi nădejde şi tu că o să te aâegi cu ceva după atâta efort, dar, dacă nu-ţi iese nimic la toată chestia, atunci ce-ţi mai rămâne de făcut de ut s-o iei din loc şi să pleci în lume. Ăsta-i şi sfatul lui doctor Kirk. Lui îi place să vadă oamenii în mişcare.

— A. bine. spune Barbara, înseamnă că aţi discutat între voi.

— După mine. nu mi-a dat un sfat aşa de nemaipomenit, spune Felicity, dar asta e munca lui şi mi-n-chipui că ştie câte ceva în sensul ăsta. Poate.

— Văd că eşti supărată pe noi. Îmi pare rău, îi spune Barbara.

— Nu face nimic, spune Felicity, dar nu mai sunteţi teatrul meu de acţiune în prezent.

— Oricum, rămâi la petrecere, spune Howard.

— Poate rămân. spune Felicity, dacă e vorba numai să fiu de faţă. Adică să nu muncesc. Numai să mă distrez.

— În regulă, spune Howard.

Apoi Howard se duce să aducă minibuzul; soţii Kirk se urcă în el.

— Mi se pare că ai cam exploatat-o, spune Barbara în timp ce maşina urcă dealul, către zona comercială a oraşului. Dar, cum spui tu întotdeauna, toată lumea exploatează pe cineva. Mâncarea o cumpăr eu, tu cumpără vinul.

Soţii Kirk străbat complexul comercial, cu pomii lui de Crăciun artificiali, cu masele lui de oameni ce sc-m-bulzesc şi cu abundenţa lui de mărfuri strălucitoare. Când termină de cumpărat, revin în aleea lor înconjurată de ruine; tocmai acum e ora când să-i trimită şi pe copii la scoală.

— Ultima zi de şcoală, ultima zi de şcoală! strigă copiii când se urcă în minibuz.

Alături de celelalte mame, Howard îi lasă în faţa şcolii, apoi se duce la universitate, unde are de scris scrisori şi de luat rămas bun de la unul-altul. În dreptul blocurilor Toynbee şi Spengler sunt adunate geamantanele care vor fi încărcate în maşina Căilor Ferate Engleze; mai multe autobuze îi duc pe studenţi la gară. Din clădirea administraţiei mai atârnă încă resturi ferfeniţi te ale unor

lozinci rămase de la grevele studenţeşti din timpul trimestrului: un steag roşu pe care scrie „Veniţi cu noi, asta c viata" şi un altul „Luptaţi contra represiunii". Un mic semn de arsură pe beton indică locul unde o facţiune radicală a încercat să ducă şi mai departe ideea de protest prin faptul că a provocat un incendiu. Orăşelul studenţesc care se goleşte arată ca un câmp de bătălie pustiu; în clădiri sunt coridoare întunecate şi săli reci, unde economia de combustibil deteimină adevărate disl uneţio-nalităţi sociale. Pretutindeni domneşte acel. aspect public, uzat al lucrurilor, propriu unui loc care vede multe, este folosit de toată lumea şi nu aparţine nimănui. Howard sade în puritatea camerei lui lipsite de identitate; lucrează şi vorbeşte la telefon; îşi plimbă privirea eu satisfacţie peste scena recentelor victorii. După-amiază trece prin Piazza, plină acum de gunoaie, se urcă în minibuz şi se întoarce în oraş pentru a lua copiii de la şcoală. Curtea şcolii răsună de glasurile elevilor, eare-şi iau rămas bun unii de la ceilalţi şi este plină de părinţi; Martin şi Celia vin în fugă la minibuz, ţinând în mâini Moş Cră-eiuni din hârtie igienică şi candelabre

cu reproduceţi de artă pentru copii. Martin a făcut în plus un clestn. În care a încercat să-şi închipuie cum arată ieslea. Tot el are şi un ochi învineţit: rochia de la *boutique* a Celiei este ruptă.

— Dar ce s-a ntâmplat cu voi? îi întreabă î Iov/ard în timp ce copiii se urcă în maşină.

— O, spune Celia, nimic, am avut o serbare şi noi. Howard conduce înapoi maşina spre scena sa familial

domestică. Pe Barbara n-o găseşte în bucătărie; aude în schimb apa curgând sus, în baie. Se aşază şi începe să destupe sticlele de vin; se plimbă prin casă, aranjează mobilele creează spaţii şi contraspaţii. Afară s-a făcut deja întuneric; în timp ce lămpile de pe stradă luminează intens casele paraginile de vizavi, el micşorează lumina la lampa din dormitor. Barbara iese din baie şi intră el. Îşi scoate hainele, i-ace un duş, se pudrează şi se întoarce *m* dormitor. O găseşte pe Barbara tot acolo, îmbrăcată într-o rochie argintie.

— Ei, cum c? îl întreabă ea.

— De unde ai luat-o? întreabă Howard.

— Am cumpărat-o de la Londra, spune ea.

— N-ai pus-o niciodată ca să te văd şi eu, îi spune Howard.

— Nu, spune Barbara. Eu am vrut, dar tu n-ai avut timp atunci.

— E foarte frumoasă, spune Howard.

— Da, spune Barbara. Era un om cu mult bun gust.

Barbara iese din dormitor; Howard începe să se îmbrace şi el, frumos, elegant şi gata de luptă. Copiii intră amândoi în cameră fugărindu-se în jurul lui.

— Lumea o să facă tot atâta deranj cum a făcut ultima dată? întreabă Martin.

— Nu cred, răspunde Howard. Nici n-o să fie atâta lume.

— Sper că de data asta nu mai sare nimeni pe geam, spune Celia.

— Nimeni n-a sărit pe geam nici data trecută, spune Howard. Doar s-a rănit cineva puţin.

— Da, nenea Henry, spune Martin. De data asta mai vine?

— Nu ştiu, răspunde Howard. Nu sunt prea sigur cine vine şi cine nu.

— Şi dacă nu vine nimeni? întreabă Celia. Cine-o să mănânce toată grămada aia de brânză?

— Eu nu, spune Martin.

— A. O să vină o mulţime de lume, îi linişteşte Howard. O să vedeţi.

Şi, într-adevăr, vine o mulţime de lume. Maşinile scrâşne.se frânând pe alee. Howard se duce la uşa din faţă şi le deschide primilor sosiţi; luminile puternice dinăuntru cad pe pavajul stricat al străzii, lucind reflectate de ruinele şi decrepitudinea clădirilor de vizavi. Invitaţii pătrund în conul intens de lumină, apropiindu-se de scări; e Moira Millikin, cu copilul în braţe, urmată de soţii MacIntosh, fiecare ducând câtc un bebeluş într-un leagăn cu mânere portabil; când a venit vremea, doamna MacIntosh nu s-a-ncurcat, ci a născut direct doi gemeni. Barbara apare şi ca în vestibul, cu toaleta ei de senzaţie, argintie,

cu un colier masiv rusesc la gât şi cu părul prins într-un coc monden.

— Ce petreceri plăcute-s mereu la voi, spune Moira intrând în casă şi dezbrăcându-şi pelerina, care-i dezvăluie sarcina destul de voluminoasă. Putem să-l parcăm pe ăsta undeva?

— Şi pe-ăştia, spune doamna MacIntosh, care arată foarte subţire, doar cu o

protuberantă mică în dreptul stomacului, unde silueta ei încă nu şi-a revenit complet.

— Salut, soţilor Kirk, le spune MacIntosh, scoţându-şi la rândul său balonzaidul. Iar am sosit noi primii, nu-i aşa?

— Ne pare bine că aţi venit. Poftiţi înăuntru, spun soţii Kirk într-un glas, ospitalieri şi bucuroşi de revedere.

Nici nu-ncep bine primii sosiţi să stea de vorbă în living room, cu paharele de băutură în mână, despre ce înseamnă alăptatul la sân, că la uşă se şi anunţă deja următorii oaspeţi. Camera se umple în curând de lume. Cea mai mare parte sunt studenţi; tineri cu bărbi de Cristoşi, îmbrăcaţi în uniforme de camuflaj, în haine de plastic care par ude, în pantaloni largi ca nişte burlane, în jeans rupţi şi franjuraţi, în scurte de yak afghan; fetele în caftane şi cizme înalte, având buzele date cu ruj de culoarea prunei. Mai sunt de faţă profesori tineri, serioşi, examinatori solemni ai instituţiei matrimoniului şi ai alternativelor lui radicale; sunt şi persoane străine de cercul cunoştinţelor obişnuite ale soţilor Kirk – un vicar radical, un argentinian cu legături obscure în guerilă, un actor în pantaloni de moleschin care a pus mâna pe Glenda Jackson *" într-un film al lui Ken Russell". Minnehaha

Note:

— Cunoscută actriţă de teatru şi film din Anglia (n. 1936). A apărut în mai multe piese montate de Royal Shakespeare Coin-pnny, dar primul său mare succes a fost în rolul reginei Elisabeta I într-un serial de televiziune în anul 1971. A jucat în numeroase filme, între care şi *Femei îndrăgostite,* în regia lui Ken Russell (1939).

** Regizor englez de film (n. 1927), autor al unor pelicule pentru BBC, între care *Un cântec despre vară* (1963), despre compozitorul Frederick Delius. Printre cele mai cunoscute filme artistice ale sale se numără *Femei îndrăgosti a* (1969), *Diavolii* (i!) 7 i) şi mai multe filme bazate pe biografiile unor mari personalităţi artistice: *Melomanii* (1970), despie Ceaikovski, *Mahler* (1974), *Valentino* (1977).

Ho a venit îmbrăcată într-un *eheonysam;* Anila Doil-i uss, cu câinele ei mare şi brun în lesă, arată proaspătă şi înfloritoare după luni de zile de somn petrecute în seminar după seminar la facultate. Cu pleoapele vopsite în verde pal şi îmbrăcată în rochia ei argintie, Barbara apare ba ici, ba colo, oferind platouri cu mâncare şi înde mnind lumea:

— Mâncaţi. Este un gest sociabil.

Howard se plimbă şi ei printre musafiri, ţinând de toartă o sticlă de doi litri plină, ca un adevărat impresar ai acestui eveniment şi simţind o plăcere desăvârşită în a-i avea pe toţi aceşti oameni tineri în jurul lui, peticiţi, îmbrăcaţi în culori ţi păi oare. împopoţonaţi, încântaţi de sine, neaparţinând nici unei clase, cetăţeni ai unei lumi pline de aspiraţii, o lume aflată dincolo de norme şi de fomia Le toarnă vin, văxând bulele de aer cum se mişcă prin sticlă în lutrdnu schimbătoare din câle o cameră sau alia. Petrec: rea duduie acum în toată casa: un avion cu reacţie de la ilea-hrow vuieşte zburând peste oraş; o maşină de poliţie trece eu sirena deschisă pe bulevardul din vecinătate; în casele pairs Ue de vizavi rHlpâie luminile fragile, iar ciincolu de ele se intinde spaţiul viran în plină expansiune.

Înăuntru petrecerea, se amplifkă. se densifică, se înmulţeşte celular. Spaţiile se umplu; activitatea este forţată să se reverse în dependinţe, în alte camere cu alte (i ţoii, în camere care-şi supun ocupanţii la mereu uite încercări, deoarece pe o masă în sufragerie a fost aranjată mâncarea, în oranjeria victoriană s-a amenajat un spaţiu de dam, iar la etaj există refugii pentru aceia care doresc intimitate şi linişte. Cineva a găsit undeva un piek-up şi acum l-a pus în funcţiune; alt undeva în casă se aude o ghitară cântând.

— Bună, strigă Melissa Todoroff proaspăt venită şi puriind un pardesiu ecosez. Vreau mai întâi să-l salut pe

Le erou radical. Eşti nemaipomenit, eşti formidabil, eşti colosal

— Dă-mi voie să-ţi iau haina, îi spune HowardL

— Mulţumesc, spune ifctemia Tedt «» (f. Şi-acum unde mă regulez?

În vestibul, fata fără sutien de la seminarul lui Howard, şi în astă seară fără sutien, îi explică în amănunt filosofia lui Hegel actorului care a pipâit-o pe Gltnda Jackson şi care acum o pipăie şi pe ea.

— E eminamente un portret dialectic. Îi spune fata. Stai într-un loc. nu mă mai ciupi.

În living room. un grup sau o coterie familiară de la Alianţa Radicală a Studenţilor stă compactă într-un colţ a! camerei, solemnă, sobră ca în scena Cinei celei de Taină după ce oaspeţii s-au ridicat să plece. Îi acostează domnişoara Callendar. care poartă un caftan subţire şi pastel şi care şi-a lăsat părul să-i fluture liber în astă seară.

— Bună, în ce v-aţi costumat cu toţii? îi întreabă ea. În oranjeria victoriană, unde dansul se desfăşoară numai sporadic. Barbara, argintie din cap până în picioare, încearcă să discute cu Minnehaha Ho, care slă rezemată solitară de zid şi urmăreşte cu ochi larg deschişi petrecerea.

— Ce anticoncepţional foloseşti. O întreabă Barbara imediat pe tonul ei preocupat-monden.

Pe coridorul din capul scărilor, Feiicity Phee, în aceeaşi fustă lungă a ei, discută cu Dr. MacIntosh.

— Cel mai îngrozitor lucru. Îi spune Feiicity, e că am crezut că ştiu unde mă aflu şi acum, când mă aflu acolo, îmi dau seama că de fapt nu mă aflam. Nu ştiu dacă-nţelegi ce vreau să spun.

— Da, înţeleg, spune Dr. MacIntosh profund. Asta e chestia, nu-i aşa? Existenţa nu se opreşte deioc. Eu! merge înainte la nesfârşit.

— O, acum *ştw,* doctore MacIntosh, spune Feiicity. Ai atâta dreptate.

Într-una din camerele de pe coridorul de la etaj, o sabea cu arcuri pe care Howard a pus-o acolo pentru orice eventualitate scârţâie într-unui din cele x «u familiare ritmuri ale universului.

În vestibul s-a iscat o anumită agitaţie; clinele *A* ni tei Dollfuss l-a muşcat pe vicarul cel radical şi mai multe persoane miloase l-au însoţit pe acesta la etaj, pentru a-i da acolo primele îngrijiri.

— Îmi pare rău, Howard, spune Anita. Cred că până la urmă n-o să mă mai inviţi la tine. Individul a încercat să-l mângâie. Ce să-i fac eu? Mai bine mă mângâia pe mine.

Câinele gâfâie fericit privind către Howard care spune:

— Apropo, nu l-ai văzut pe doctor Beamish, nu-i aşa?

— Nu, nu l-am văzut, spune Anita Dollfuss, cu o rochie lungă până în pământ şi cu părul prins într-o bentiţă tricotată. Nu cred că-i aici în astă seară.

Howard umblă încolo şi încoace prin casă cu sticla de vin în mână; urcă la etaj, coboară înapoi la parter; începe să-i fie tot mai clar că Henry a uitat să vină. Uri instinct neplăcut şi stânjenitor îl poartă totuşi până la uşa camerei de oaspeţi, care e închisă. Bate la uşă: nimic. Deschide uşa; în cameră e întuneric. Fereastra este intactă la locul ei.

— Vă rog să nu vă supăraţi, se aude vocea lui Dr. MacIntosh, dar mă tem că este

ocupat aici,

— Pardon, spune Howard.

— A, e Howard, spune Felicity. N-avem nevoie de tine, Howard. De ce nu te duci la domnişoara Callendar a ta?

Howard coboară din nou la parter, unde petrecerea este în toi. Lipseşte Henry, lipseşte Flora şi acum st pare că şi Barbara lipseşte; platourile cu mâncare au fost devastate, iar mâinile care le-au pregătit par să fi găsii alte ocupaţii, mult mai plăcute, între timp. Mânat de remuşcări amfitrionice, Howard se duce în bucătărie Stă în faţa tapetului care celebrează funiile de ceapă şi usturoi; stă în faţa rafturilor din lemn de pin, cu asortimentul lor de obiecte culinare selectate atent: cratiţelt franţuzeşti, şirul de vase de lut modelate de mână şi vopsite în maro deschis, cele două râşniţe de piper, şiru1 de pahar spaniole albastre cumpărate de la Casa Pupo

vasul vopsit în brun închis pe care scrie *Sel*. Într-un coş de rafie vede zece franzele lungi franţuzeşti; Howard stă în picioare lângă masa de pin şi, elegant, precis în mişcări, începe să taie franzelele în felii. O vreme nu-l deranjează nimeni; apoi deodată uşa se deschide. În pragul ei apare Myra Beamish, îmbrăcată într-o toaletă ce pare a fi făcută din pânză de sac.

— A, iată-te, în sfârşit, spune ea intrând în bucătărie. Arăţi exact ca un ţăran în pas cu ultimul răcnet al modei. Unde e Barbara?

— Nu ştiu, spune Howard. Mi se pare că a dispărut, aşa că mă ocup eu de toate astea.

— O-ho, face Myra sprijinindu-se de muchia mesei cu rochia ei din pânză de sac. Ei, nu-i nimic, văd că te descurci foarte bine şi singur. Nu cumva te pricepi şi la gătit?

— Am câteva specialităţi ale melc, spune Howard.

— Atunci, Howard, o să trebuiască să le încerc odată, spune Myra.

— A venit şi Henry? o întreabă Howard.

— Nu, Henry nu vine, spune Myra. Stă acasă şi este foarte deprimat, fiindcă nu-i merge lucrul la cartea lui.

— Am avut impresia că şi-a putut salva majoritatea notiţelor, spune Howard.

— Le-o fi salvat el, spune Myra, dar cu un braţ în eşarfă şi cu celălalt rupt şi pus în ghips nu prea are cum scrie, nu?

— Aşa e, nu are cum, spune Howard. Dar la o petrecere putea veni.

— De, Howard, spune Myra, adevărul e că nu vrea să te mai vadă. Şi e şi foarte supărat pe tine, să ştii. Fiindcă tu i-ai încurajat pe indivizii ăia.

— Dar el de obicei e-n stare să-nţeleagă şi punctul de vedere opus, spune Howard. Iar politica e o treabă care nu merge fără vărsax e de sânge…

— Mie mi s-a părut oribil, spune Myra. Toţi oamenii ăia care urlau… Am intrat în panică şi am fugit de acolo.

— Orice om cu minte la cap ar fi intrat în panică „spune Howard.

— Acum mă tachinezi, îi spune Myra. Ştii cât de \ reacţionez eu la lucruri din astea. Sunt conştientă că sim; foarte încuiată.

— Dar totuşi ai venit, Myra, îi spune Howard.

— Mă rog, eu nu fac tot ceea ce Henry doreşt*e să-i* fac, spune Myra. Mai degrabă fac exact pe dos decât doreşte el. De fapt, în astă seară ain vrut să te văd pe tine, scumpule.

Deasupra mesei se produce o mişcare iute; Myra se apleacă pe neaşteptate în faţă şi

vrea să-l sărute pe Howard pe gură, dar nu apucă să-l atingă decât pe nas.

— În Ioc de la mulţi ani, îi spune ea.

— A, la mulţi ani şi ţie, îi spune Howard.

Myra priveşte extrem de atentă în interiorul poşetei sale negre şi bagă o mână adânc în ea.

— Nu cred, spune scoţând ceva din poşetă, nu cred că mai ţii minte atunci, când ai fes* la mine în dormitor.

Howard ridică ochii spre ea; Myra şi-a scos din poşetă o oglindă şi, cu capul lăsat în piept şi nasul lucios de la lumina becului sub care stă, îşi verifică rujul de pe *buze,* cu gura arcuită în formă de O.

— S-a îmâmplat foarte demult, Myra, spune Howard.

— Ştiu că de atunci ai umblat peste tot, îi spune MyraT că ai făcut turul complet al parohiei. Dar mai treci şi pe la mine, vrei? O să fie altfel acum. Atunci eram o proastă. Acum nu mai sunt aşa o burgheză nenorocită. Şi ştiu exact ce anume am pierdut.

— Dar ce faceţi tu şi Henry? întreabă Howard, Am crezut că sunteţi din nou împreună.

— Şi tu şi Barbara sunteţi din nou împreună, spune Myra, dar acum aveţi o căsnicie avansată. Nu te suriţi deloc ţinut din scurt acasă, aşa-i? Am auzit şi noi zvonu-rffe care au circulat despre tot ce-a văzut domnul Cirmody.

— Să nu crezi nimic din prostiile alea, spune Howard. Nu. Barbara şi cu mine am învăţat să ne acceptăm unul „imia stiiurile diferite de viaţă.

— Adică Barbara a învăţat să accepte stilul tău, spune Mvra. Sau n-a avut încotro, din lipsă de ceva mai bun.

— Convenţia-i reciproc valabilă, spune Howard.

— Oricum, spune Myra, Henry de-acum înainte o să trebuiască să accepte stilul meu de viaţă. Sintem din nou împreună, Howard. Dar în condiţiile fixate de mine. Howard băiatule, în condiţiile fixate de mine. E o căsătorie între doi oameni inteligenţi, acum.

— Dar Henry cu ce se alege de aici? întreabă Howard. E un târg cinstit şi pentru el?

— Să ştii că nu te-nţeleg. Howard. spune Myra. De unde atâta grijă dezinteresată ia tine? Henry a avut-o pe Flora Benifoira. Înseamnă că şi eu pot face acum ceea ce vreau eu. Nu ţi se pare cinstit aşa?

— O, Flora e mai ales o formă de terapie, spune Howard.

— Da, ştiu că ai trecut şi tu pe acolo, spune Myra. Flora e mai ales o putoare clasică îmbrăcată în haine moderne. Dar sunt convinsă că şi tu eşti, Howard.

— O putoare? întreabă Howai d,

— Nu, spune Myra, o formă de terapie. Şi toţi avem nevoie de tratament. Trăim doar în epoca tratamentelor. Atunci vreau să fiu şi eu tratată.

— Dar eu tot nu-mi pot lua gândul de la Henry, spune Howard. În ce stare o fi el acum? E deprimat, e neajutorat, nu cumva are nevoie de tine?

— Nu, aşa ceva nu e-n firea ta. Howard. spune Myra.

— Sunt îngrijorat pentru Henry, spune Howard.

— Adevărul e că n-ai pentru el decât dispreţ, spune Myra. Tu şi cohortele tale i-aţi rupt braţul şi i-aţi strivit nasul când a încercat să facă un lucru cât de cât decent, îi dispreţuieşti obiceiurile. Şi, pe urmă, când nimeni nu mai are nevoie, spui că eşti îngrijorat pentru el. Nu are ce face cu îngrijorarea ta, Howard. Mai bine îndreaptă-**ţi-o** către mine.

— Iuu-hu, iubitule, strigă Melissa Todoroff apărând puţin nesigură pe picioare în pragul uşii, cu rochia ci din

material ecosez, ce-ar fi să-mi tragi şi mie în pahar o duşcă din vinul ăla al tău, pe care încerci să-l tot ascunzi?

— Te rog să mă ierţi, Melissa, spune Howard în-tinzând mâna după o sticlă.

— Sau poate şi mai bine, să mi-l torni tu direct pe gât în jos, spune Melissa Todoroff intrând în bucătărie.

— Ai impresia că te neglijez? o întreabă Howard turnându-i vin.

— Bineînţeles că da, spune Melissa petrecându-şi un braţ pe după braţul lui. Nu te-ai mai apropiat de mine de nu ştiu când.

— Cum ţi se pare petrecerea? întreabă Howard.

— Acolo, înăuntru, se petrec nişte chestii, spune Melissa. de ţi se-ncreţesc pur şi simplu sfârcurile. A, bună Myra. Ce mai faci?

— Tocmai plecam, spune Myra punându-şi poşeta pe umăr. Mai bine mă-ntorc la Henry, nu-i aşa?

— Uh-huh, uh-huh, exclamă Melissa privind după Myra care iese pe uşă în rochia ei din pânză de sac. Am făcut vreo gafă? Spune-mi.

— Nu ştiu, spune Howard eliberându-şi braţul şi în-cepând să taie pâine din nou. Dar nu uita că odată ai aruncat cu o chiflă în Henry.

— Phii, aşa e. adevărat, apune Melissa Todoroff cu un chicotit spasmodic de veselie. Şi pe urmă l-au călcat în picioare. De-aia e al II de susceptibilă ea?

— Nu ştiu dacă Myra e susceptibilă, spune Howard, clar…

— Dar Henry precis e susceptibil, spune Melissa Todoroff. Are şi o moacă susceptibilă, şi un braţ susceptibil, şi-un cur susceptibil, şi e tot numai susceptibilităţi.

— Aşa e, spune Howard.

— De, s-a pus în calea dreptăţii, spune Melissa, şi doar ştii şi tu vorba aia: dacă nu-ţi place căldura tocului, nu mai sta în bucătărie. Poate de-asta o fi plecai şi ea bucătărie adineauri.

— Foate; spune [Luvai d.

— Măi. ce zi a fost şi aia! spune Melissa Todoroff rx! ucându-şi aminte. Zău, am crezut că-nnebunesc! Ce atmosferă! Emanciparea şi libertatea păreau realmente rale. Oamenii ăia care scandau, mulţimea care urla, toţi strigau cât îi ţinea gura. Era ca la Berkeley, ca la Columbia, ca la Vinccnnes. Am fost atât de frumoşi, cu toţii! Şi pe urmă, deodată, hârşti, cu chifla aia în plin. Totul era atât de măreţ, de firesc. Crezi că o să mai fim aşa vreodată?

— Dar nu s-a ntâmplat decât acum câteva săptămâni. Melissa, spune Howard.

— Ştii cum se spune, zice Melissa. O săptămână în politică e un interval foarte lung. Fantastic. Pe atunci acţiunea era pe primul plan. Oamenii simţeau realmente ceva. Dar ce s-a ntâmplat cu ea acum?

— E-n jurul nostru, spune Howard.

— Ştii care e necazul cu oamenii acum? întreabă foarte serioasă Melissa. Nu mai sunt în stare să simtă.

— Mă rog, nu cum au simţit săptămâna trecută, spune Howard.

— Ce ştiu în mod sigur e că pe *mine* nu mă mai simt la fel, spune Melissa.

— Noaptea e abia la-nceput, îi spune Howard.

— Degeaba, nu mai e cum a fost, spune Melissa. Dar. zău, cine şi unde în ziua de azi merge la problemele reale, de bază şi radicale ale epocii?

— Cine? întreabă Howard.

— Am să-ţi spun cu cine, spune Melissa. Nimeni, absolut nimeni. Cine mai e autentic azi?

— Tu pari să fii destul de autentică, spune Howard tăind mai departe pâine.

— O, nu, Doamne, nu, zău, hai, te rog! spune Melissa agonizând. Chiar aşa îţi par eu ţie, Howard? Să ştii că nu

Note:

— *Berkeley,* oraş în golful San Francisco, sediu al cunoscutei Universităţi *a* statului California. *Columbia,* capitala stalului Ca-rolina de Sud, unde se află şi universitatea acestui stat american. *Vincennes,* orăşel situat în estul Parisului.

sunt, e doar o faţadă. E adevărat că sunt mai autentică decât eăcănarii ăştia, dar nu sunt autentică în sensul în care înţeleg eu a fi autentic.

— Ba eşti, Melissa, spune Howard. – Hai, că mănânei căcat, spune Mehssa Todoroff. Eşti *un* băiat de treabă tu, dar mănânei căcat cu lingura.

Melissa Todoroff se-ndreaptă spre uşă, ducând nesigură în mână paharul de vin. Pe drum mai spune:

— Mă duc înapoi la petrecere acum şi – să fii atent numai ce-am să fac.

În prag su opreşte:

— Mie nu-mi pasă ce zic prietenii tăi despre tine, dar eşti un băiat de treabă, Howard, spune ea. Un radical şi jumătate. Şi, dacă ai să tragi tare pe linia asta, ai să devii un radical şi trei sferturi, poate.

Howard mai rămâne o vreme în bucătărie, tăind în continuare la pâine, ca o gazdă bună ce este; apoi, odată această obligaţie îndeplinită, se întoarce şi el la invitaţii răi. Configuraţia petrecerii s-a modificat între timp, a siabit oarecum în centru şi s-a activat la circumferinţă, în living room, unde iluminaţia principală vine de la ghirlandele elipiioare prinse în pomul de Crăciun al copiilor, domneşte o anumită torpoare; câţiva oameni stau întinşi pe ici pe colo şi discută între ei în diferite grade de intimitate. În oranjeria victoriană, doar câteva perechi dansează ritmic; membrii cei mai tineri ai catedrei ţopăie şi se scutură în semi-întuneric. În sufragerie, piramidele de pâine şi de brânză stau complet neglijate de invitaţi; serviciile amfitrionice ale lui Howard nu mai sunt necesare acum. Avântul petrecerii este categoric în altă parte, în câte un cotlon pe ici pe colo, în camerele de la etaj ale casei, în grădină, sau poate chiar în spaţiul viran din spate. Câteva persoane se pregătesc de plecare în vestibul; printre ele şi o siluetă îmbrăcată într-un hanorac şi cu o sacoşa marc portocalie în spate, din care ies mai multe obiecte mari.

— Am plecat, Howard, îi spune Felicity Pbce. Cineva

mă ia cu maşina până la Londra. Am împachetat toate lucrurile mele.

— Atunci ne vedem în trimestrul viitor, îi spune

Howard.

— Nu ştiu dacă o să mă mai prinzi pe-aiei în tri-msstul viitor, îi spune Felicity. Oricum, tu m-ai cam trecut pe linie moartă, nu?

— Mă rog, o să ne-ntâlnim la ore, spune Howard.

— Mă îndoiesc, îi spuse Felicity. Am fost la profesorul Marvin azi şi l-am rugat să-mi găsească un alt îndrumător.

— O, nu cred că o să facă una ca asta, spune Howard. Mai ales după scandalul cu Georgc Carmody.

Felicity îl priveşte fix şi-i spune:

— Eu te sfătuiesc să nu stai în calea mea. Pentru că-ştiu la fel de bine ca toată lumea ce s-a întâmplat cu George Carmody. Sau îţi propui să te descotoroseşti şi de mine?

— Bineînţeles că nu, îi spune Howard.

— Bineînţeles că nu, repetă Felicity. Fiindcă ştiu absolut totul despre tine.

— Şi ce vrei să spui cu asta? o întreabă Howard.

— Am vrut să te ajut, spune Felicity. Am vrut ca tu să mă recunoşti.

— M-ai ajutat foarte mult, îi spune Howard.

— O. K., în regulă, dar nu mi-a folosit la nimic, aşa-i? întreabă Felicity. Tu te-ai ales cu câştigul, iar cu am rămas cu paguba. Aşa că acum te rog lasă-mă-n pace.

— Te las, îi spune Howard.

— Foarte bine. Spune-i la revedere Barbarei din partea mea. Dacă ai noroc şi-o găseşti.

Acum petrecerea se poate lipsi de amfitrionul ei, devenind complet autonomă, cum de altfel trebuie să devină orice petrecere izbutită; ceva mai târziu Howard coboară scările îndreptându-se către biroul său de la demisol. Lămpile cu sodiu luminează peste acoperişurile caselor dărăpănate de vizavi, desenând conture oranj pe ziduri, pe rafturile cu cărţi din cameră şi pe măştile africane. Strada este pustie de oameni; Howard trage perdelei o.

— Deci asta e scena multiplelor tale triumfuri, rosteşte cineva coborând pe scări.

— Fii liniştită, Annie, spune Howard, aici nu ne vede nimeni. Iar individul nu mai pândeşte afară.

— Aproape eă-mi pare şi rău că nu ne mai pândeşte, spune Annie Callendar intrând în birou. Era oricum un ochi critic.

— Ţi se pare ciudat să fii înăuntru? o întreabă Howard.

— Da, spune Annie, cred că ar trebui să răscolesc manuscrisul cărţii tale.

— Ala s-a dus. spune Howard, a fost tipărit.

După o vreme, culcată pe perne, sub Howard, Annie Callendar spune încet:

— Nu reuşesc să scap de gândul că s-ar putea să fio acolo, afară.

— S-a dus, s-a dus, spune Howard.

Şi. Într-adevăr, Carmody a fugit cu câteva săptămâni în urmă, după o scurtă grevă a studenţilor – cu placate precum „Păstraţi libertatea universitară* şi „De lucru pentru Kirk". Aceştia s-au aşezat pe jos cerând exmatricularea lui, mai ales cind campania montată de el împotriva lui Howard a devenit cunoscută pe scară largă.

— Nu mi-am dat seama niciodată cVică m-ai crezut, Howard, îi spune Annie Callendar. Însă cu un i-am spus nimic, să ştii.

— Să-i spui? o întreabă Howard leneş. Ce să-i spui? Adică ce să nu-i spui?

— Nu i – cm spus ce am văzut în seara aia, spune Annie. Că tu erai aici, în birou, cu micuţa domnişoară l'hee.

— Bineînţeles că te-am crezut, o linişteşte Howard.

— Da, serios? Dar cum aşa? îl întreabă Annie.

— Pentru că ştiu cine i-a spus. Annie tresare sub el; întreabă:

— Cine i-a spus? Cine a făcut una ca asta? Howard râde:

— Tu cine crezi? Cine altcineva ştia?

— Micuţa domnişoară Phee? întreabă Annie Callendar.

— Exact, spune Howard. Eşti perspicace.

— Dar ce motive a avut? întreabă Annie. De ce să te bage în bucluc?

— Vezi tu, ea a vrut să mă ajute, spune Howard.

— Ciudat fel de a te ajuta, îi spune Annie. Eu n-am să te ajut aşa.

— Atâta a dus-o mintea, spune Howard. Ea susţine că a vrut să mă apere de atacurile forţelor liberale reacţionare, care aveau nevoie de un motiv ca să mă atace, astfel ca ea să mă poată apăra cum trebuie.

— Mi se pare o explicaţie aiurită, spune domnişoara Callendar.

— Ea însăşi e puţin aiurită, spune Howard. Vacarmul petrecerii răbufneşte surd deasupra capetelor lor. Annie Callendar îl întreabă:

— Şi când ai descoperit minunea asta?

— A, nici nu mai ştiu, spune Howard.

— Înainte să plece el?

— Da, înainte, spune Howard.

— Şi, servindu-te de ea, i-ai făcut lui vânt afară de aici, spune domnişoara Callendar. Câştigându-ţi în acelaşi timp şi faima de radical în universitate.

— El era un amănunt istoric irelevant, spune Howard.

— Dar ai ştiut înainte de a veni la mine în după-amiaza aceea? întreabă Annie Callendar.

— Nu mai ţin minte, spune Howard.

— Ba ţii foarte bine minte, spune Annie. Ştiai.

— Să zicem că ştiam, spune Howard.

— Ai pus totul la cale împreună cu ea? întreabă Annie. Adică tu ai ştiut tot timpul?

— Cred că am discutat amândoi, spune Howard.

— Şi pentru ce toată mascarada asta? întreabă Annie.

— Te-am vrut pe tine, îi spune Howard. Am vrut să găsesc o cale prin care să ajung la tine.

— Nu, spune Annie, nu-i vorba numai de asta. A fost o intrigă mai mare la mijloc.

— Credeam că tu eşti amatoare de intrigi, îi spune Howard. În orice caz, e intriga istoriei. Era inevitabil, pir şi simplu.

— Dar ai ajutat şi tu inevitabilul pe parcurs, îi spune Annie.

— Aici e vorba de un proces, explică Howard. Şi acest proces cere un preţ de la fiecare pentru locul pe care-l ocupă sau pentru poziţia pe care o ia.

— Mi se pare că tu călătoreşti pe gratis, îi spune
Annie.

— Unii călătoresc pe gratis, spune Howard, alţii plătesc preţuri destul de mari. Tu eşti mulţumită cu preţul pe care-l plăteşti, sper.

— Culcându-mă cu tine. nu? întreabă domnişoara Caliendar.

— Asta a fost scopul real, îi spune Howard.

— Ba nu, spune domnişoara Caliendar.

— Ssst, face Howard. Să ştii că ăsta a fost. Deasupra zgomotul muzicii şi al petrecerii trimite vibraţii continui prin zid. O mică altercaţie se produce în vestibul; doamna MacIntosh, ducând într-o mină un leagăn cu minere în care se află un copil, are un schimb de cuvinte aspru cu Dr. MacIntosh, care îl duce pe ceââlal t.

— Te-ai furişat cu ea la etaj, îi spune soţia, în timp ce cu alăptam copiii.

— Săraca fată plângea, încearcă să-i explice Dr. MacIntosh. Era atit de tulburată.

— Aşa?! exclamă doamna MacIntosh. Ei, atunci află că asta e ultima petrecere la care mai vii.

Dar nu e decât un conflict minor şi jos, în camera de la demisol, nu se aude nimic. Nu se aude nici când sus, la etajul vilei, în camera de oaspeţi, golită acum de lucrurile lui Felicity Phee, o fereastră se face ţăndări. Cauza acestui incident e Barbara, care, strălucind în rochia ei argintie, şi-a băgat braţul drept adânc prin geam, apoi l-a apăsat puternic în jos de mai multe ori tăindu-se în chip sălbatic de colţii sticlei. De fapt, n-o aude mimeni din casă; ca întotdeauna la petrecerile soţilor Kirk, care sunt celebre prin happening-uri, ele însele fiind un *happening,* se-ntâmplă, într-adevăr, o mulţime de lucruri şi toată lumea e cât se poate de ocupată.

Redactor: DENISA COMĂNESCU Tehnoredactor: DAN RADULESCU
Bun de tipar: 19 august 1991 Coli tipo: 22
Tiparul executat sub c-da nr. 10 225
Regia Autonomă a Imprimeriilor
Imprimeria „CORES1" Bucureşti
ROMÂNIA

Această satiră incisivă a vieţii universitare engleze a fost aclamată la apariţie, în 1975, drept o capodoperă a genului comic, bucurându-se de un mare succes internaţional. Pentru profesorul Kirk de la universitatea avangardistă Watermouth, istoria nu e decit o succesiune de mode în care ideologia şi sexul joacă rolul principal, astfel încât el, fiind un om al modelor, devine implicit un om al istoriei.

Unul **dintre cei mai reputaţi scriitori satirici contemporani din Marea Britanie, profesoral universitar Malcolm Bradbury (n. 1932) a publicat pini aenm romanele: EATING PEOPL.E IS WRONG (1959). STEPPING WESTWARD (1965. tradus *U* editura Univers în 1971 cu titlul JAMES WALKER ŞI AMERICA). RATES OF EXCHANGE (1982) şi CCTS A VERY SHORT** NOVEI. **(1987). monografii despre EVELYN WAUGH (1962) şi SAtâL BBIXOW (1982). precum şi numeroase volume de eseuri despre proza engleză şi american**

ISBN 973-34-0212-5